

## Korenine bratstva že v izgnanstvu

Franc Šetinc v nedeljo v Brestanici: našega boja ne dovolimo omalovaževati

Na posavski proslavi 30. obletnice osvoboditve in vrnitve izgnancev v Brestanici se je v nedeljo zbralo okoli pet tisoč ljudi. Mnogi med njimi so prehodili pot izgnanstva, o kateri pričajo pretresljivi dokumenti v muzejski zbirki brestaniškega gradu.

Iz Brestanice so odpejali prve izgnance v Srbijo, v Bosno in na Hrvaško. Ti brezdomci so prišli med brate, ki so jim odprli vrata svojih domov. V štirih letih so se spletle med njimi trajne prijateljske vezi, ki jih mnoge občine, med njimi tudi krška, iz leta v leto poglobljajo.

Franc Šetinc, sekretar IK predsedstva CK ZKS, govornik na nedeljskem srečanju izgnancev, je sam doživel usodo izgnanca. Bil je med tistimi tisoči, ki so jih odpejali v nemška taborišča in jih poslali na pot brez povratka. Na srečo se nacistom ti načrti niso uresničili. Zmaga zavezniških armad, zmaga parti-

zanske vojske je izgnancem omogočila vrnitev pod rodni krov.

Franc Šetinc je dejal o tem: „Iznanci smo bili ponosni, da pripadamo novi Jugoslaviji, državi zmagovalci. Zato se tudi danes pridružujemo vsem, ki obsojajo poskuse podcenjevanja vloge naše narodno-osvobodilne vojske pri osvoboditvi domovine ter pri vojaškem porazu nacizma in fašizma. Zlasti pa ne dovolimo, da omalovažujejo naš boj

tisti, ki so bili do konca Hitlerjevi zavezniki in so se obrnili proti njemu šele, ko je bilo povsem jasno, da je izgubil vojno. Nekateri pa celo tega niso zmogli, v Hitlerjevih bojnih vrstah so bili do zadnjega dne. Mislim izdajalce naših narodov,

(nadaljevanje na 4. strani)

## Pobratenje in častna priznanja

Občinska skupščina Krško je v nedeljo s svečano sejo na brestaniškem gradu počastila letošnji občinski praznik 7. junij. Med gosti je predsednik inž. Niko Kurent pozdravil častnega občana dr. Jožeta Brileja, sekretarja za ljudsko obrambo Miha Butara, predstavnike bratske Bajine Bašte, nosilce partizanske spomenice 41, predstavnike partizanskih enot z domicilom v krški občini ter zastopnike sosednjih občin.

Na seji so izročili častna priznanja z medaljo J. V. Valvasorja Svobodi Senovu, Leu Likarju, Milanu Raubarju in Branku Voglarju. Prejšnjemu predsedniku občine Krško, Jožetu Radeju, pa so ob tej priložnosti podelili državno odlikovanje red zaslug za narod s srebrnimi žarki.

Predsednika občinske skupščine Krško in Bajine Bašte sta nato podpisala listino o pobratenju, ki obeta še več medsebojnega sodelovanja in skupnih prizadevanj za napredek obeh občin, republik in vse Jugoslavije.



2. junija je češki zbor Kantilena iz Brna obiskal Trebnje. Na mladinskem pevskem festivalu v Celju so zasevili drugo mesto. Na večernem koncertu v avli trebanjske osnovne šole so navdušili poslušalce. Naslednje jutro so zapeli še v Trimu. Trebanjski šolarji so prenočili mlade pevce na svojih domovih. Na sliki: ravnatelj trebanjske osnovne šole Stefan Kamin podarja gostem v spomin sliko Viktorija Magyarja.

## Kot ena tovarna

Z ustanovitvijo društva samostojnih obrtnikov v Trebnjem minulo nedeljo je bila izpolnjena vrzel med Ljubljano in Novim mestom kar zadeva organiziranost obrtnikov. Pristopne izjave je podpisalo 37 obrtnikov. Po zadnjih podatkih je v občini 124 obrtnikov.

Le-ti so po podatkih davčne uprave ustvarili predani 23 milijonov dohodkov. V obrti dela 216 občanov, kar predstavlja kar lepo tovarno!

Novo društvo je pridobitev za občino, kar morajo uvideti vsi obrtniki in se tudi včlaniti. Poslej namreč ne bo pomembnejšega vprašanja, ki bi se nanašalo na zasebno obrt, ne da bi šlo mimo upravnega odbora društva. Socialno zavarovanje ima npr. težave z nekaterimi obrtniki, ki ne poravnajo obveznosti. Takega dolga je 400.000, za pokojninsko zavarovanje pa 750.000 dinarjev. Čeprav imajo obrtniki nekaj dolga tudi na davčni upravi, jih je načelnica davčne uprave na splošno pohvalila glede poravnavanja obveznosti. Med osrednjimi bodočimi nalogami, ki čakajo odbor in vse članstvo društva, bo iskanje virov za kreditiranje obrti, enakopravno vključevanje obrti v družbeno načrtovanje in ne nazadnje tudi odvzemanje obrtnih dovoljenj nevestnim obrtnikom.



Na ustanovnem občnem zboru so v Trebnjem poskrbeli tudi za dobro počutje: gostilničarji kozarček, drugi za nageljn zbor pa za pesem. V ospredju je eden pobudnikov za ustanovitev društva, elektroinštalater Ignac Škoda. (Foto: Železnik)

## POSEBNO OBVESTILO

Zaradi tehnične napake so tekoče strani današnje 14. številke Skupščinskega Dolenjskega lista, vložene v priložni „P“, zamešane. Vsem naročnikom SDL sporočamo, da bomo zato 14. številko SDL prihodnji teden ponatisnili, tako da bo uporabna tudi za arhivske potrebe.

UREDNIŠTVO

## V NOVEM MESTU PRVENSTVO LJAO

Novomeščani bomo od 16. do 22. junija gostitelji vojakov iz šestih slovenskih vojašnic: Kranja, Postojne, Maribora, Ljubljane, Vrhnike in Novega mesta. V sedmih dneh se bodo namreč mladi vojaki – sportniki v našem mestu srečali na 30. jubilejnim športnem prvenstvu ljubljanske armijske oblasti.

Glavni organizator letošnjih vojaških športnih iger je komanda armijske oblasti, za tehnični del prvenstva pa bo skrbelo novomeško garnizija.

## POSAVJE POJE

V soboto, 14. junija, se bodo že tretjič zapored srečali pevski zbori brežiške, krške in sevniske občine. V organizaciji Posavske pevske zveze se bo na grajskem dvorišču v Brezicah zbralo 15 zborov iz Posavja. Srečanje se bo začelo ob 19.30.

## PRILIFE: TRETJIČ ZA NAGRADO BREŽIC

Na moto kros stezi v Prilipah pri Brezicah se bodo v nedeljo, 15. junija, že tretjič zapored srečali najboljši tekmovalci iz Jugoslavije, Avstrije, Danske, Zveze republike Nemčije, Italije, Madžarske, Češke in Švice.

V kategoriji do 50 ccm se bodo pomerili najboljši Jugoslovani, saj bodo tekme veljale za prvenstvo SFRJ, v kategoriji do 250 ccm pa se bodo tekmovalci pomerili za tretjo nagrado Brežic.

M.J.



Sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Franc Šetinc med govornom na nedeljski proslavi 30. obletnice vrnitve izgnancev v Brestanici. (Foto: M. Vesel)

## Prijedor pričakuje

13. zlet bratstva in enotnosti to soboto

V Prijedoru, zgodovinskem mestu pod Kozaro v Bosenski krajini, bo v soboto in nedeljo, 14. in 15. junija, zaključna prireditev tradicionalnega 13. zleta bratstva in enotnosti, posvečenega 30-letnici osvoboditve.

Številno udeležbo pričakujejo z vseh zletnih območij v Sloveniji.

Hrvatski ter Bosni in Hercegovini. Novomeško območje bo predstavilo vajo, ki jo je 430 deklet izvedlo že 25. maja v Beogradu pred predsednikom Titom na proslavi dneva mladosti. Sodeloval bo tudi Krkin pevski zbor pod vodstvom Radovana Gobca. Zletni prapor, ki so ga spomladi ponesli z Mrakovice, bo Hamdiji Pozdercu, predsednik u skupščine BiH, ki je pokroviteljica 13. zleta, predala znana novomeška padalka Dara Krstič-Uhan. Večkratna državna prvakinja v padalstvu bo pred slavnostno tribuno skočila s padalom.

Novomeški udeleženci se bodo v Prijedor odpejali z desetimi avtobusi v soboto zjutraj ob 6. uri, vrnili pa se bodo v ponedeljek, 16. junija. Tak vozni red so določili zato, da si bodo Novomeščani lahko ogledali Kozaro, znano bojišče iz NOB.

## V CELJE POJDE 2.500 NAŠIH OBISKOVALCEV

Osrednje slovesnosti ob 40-letnici zleta Svobod v soboto, 14. junija, v Celju – govoril bo Stane Dolanc, sekretar izvršnega biroja predsedstva CK ZKJ – se bo udeležilo tudi nekaj nad 2.500 ljudi z našega območja: iz Posavja 1.700, iz dolenske regije 600 ter iz kočevske in ribniške občine 250. Sindikati so zbirali prijave za odhod s posebnimi vlaki, ki bodo vozili v Celje. Prireditelji proslave računajo, da se bo z vlaki pripeljalo okoli 16.000 udeležencev ali polovica vseh, ki bodo v soboto v Celju.

## VREME

V drugi polovici tedna pričakujemo vpliv visokega zračnega pritiska in postopno otoplitev ozračja. Danes so še verjetne popoldanske plove, v naslednjih dneh pa bo pretežno sončno in topleje.

## Jedrsko elektrarno ni - atomska bomba

Mnogo naših bralcev živi v bližnji okolici kraja, kjer bo zgrajena naša prva jedrska elektrarna – JE Krško. Zato smo se odločili v podlistku na poljuden način posredovati vprašanja in odgovore, ki se pojavljajo povsod po svetu, kjer že imajo ali še gradijo jedrske elektrarne.

Karkoli je izumila človeška glava in izdelala človeška roka, je vedno imelo svojo sončno in senčno plat. Jedrska energija se je, žal, najprej predstavila v najbolj grozotni obliki, v atomski bombi. Hote ali nehotе vsakdo pomisli najprej na mrtve in na vse tiste reveže v japonskih mestih Hirošima in Nagasaki, ki še danes ne morejo ne prav umreti in ne prav živeti. Težko je zato zbrati toliko dobre volje, da bi brez čustvenih prizvokov pogledali resnici v obraz: jedrska energija more biti v pametnih rokah le koristna.

In o tem naj teče beseda v podlistku „Jedrska elektrarna ni nikaka atomska bomba“, ki ga je po brošuri „Za boljše razumevanje jedrske energije“ za naš list pripravil inž. Dušan Krapeš iz elektroinštituta „Milan Vidmar“. Podlistek začnemo objavljati v današnji številki na 4. strani.

## Srečanje železničarjev

V soboto, 14. junija, bo dobraviška krajevna skupnost gostila okoli 3000 železničarjev

V Dobrovicah, ki so ena najmanjših krajevnih skupnosti v metliški občini, saj šteje samo 32 gospodinjstev, bo 14. junija tovariško srečanje železničarjev-borcev, njihovih svojcev in mladih železničarjev Železniškega gospodarstva Ljubljana. Tako bo več kot 3000 železničarjev proslavilo 30-letnico osvoboditve.

Po slovesnem govoru bodo najprej sprejeli v vrsto Zveze komunistov okoli sto mladih železničarjev, zatem pa bo kulturni in družabni program, v katerem bodo sodelovali mešani pevski zbor metliške šole, folkloristi Tineta Rožanca in ansambla S. Mihečiča in T. Rožanca.

Prireditveni odbor tovariškega srečanja Železniškega gospodarstva Ljubljana se je za Dobrovico, ki so jih med zadnjo vojno požgali Italijani, iz teh krajev pa je padlo tudi 28 domačinov, zlahka odločil tudi zato, ker je bila med Geršič in Krivoglavicami prva oficirska šola glavnega štaba slovenske vojske.

Prebivalci Krivoglavice, Geršičev, Zgornjih in Spodnjih Dobrovic, ki so s pomočjo občine s prostovoljnimi delom za silo uredili cesto in preuredili električno omrežje, so navdušeni nad tem, da bo tovariško sre-

čanje slovenskih in istrskih železničarjev ravno pri njih.

MIRKO KUNŠIČ



Od slavnostne seje občinske konference ZK v Sevnici minuli petek je organizacija močnejša kar za 51 novih članov. Dekleta v narodnih nošah so ob vходу v dvorano vsakemu komunistu pripela na prsi rdeči nagelj. Ob 30-letnici osvoboditve je prejelo zlati znak 16 članov, ki so člani že prav toliko ali več let. Na sliki: prizadevn planinec in aktivist raznih drugih organizacij Ljubo Motore (ni desni) sprejema iz rok sekretarja Viktorja Auerja člansko knjižico in knjigo „Tito“. (Foto: Železnik)

## Kako dolgo po starem?

Janez Barborič, predsednik Zveze sindikatov Slovenije na obisku v črnomaljski občini: »Obrati naj postanejo vsebinsko konstituirane TOZD«

V ponedeljek je črnomaljsko občino obiskal predsednik republiškega sveta sindikatov Slovenije Janez Barborič. Ogledal si je tovarni Iskra v Semiču in IMV v Črnomlju, s predstavniki obeh temeljnih organizacij in občinske skupščine pa se je pogovarjal o njihovih težavah.

vedno ne usmerja niti kadrovske niti socialne politike, delavci v omenjeni organizaciji pa še vedno ne odločajo o svojem dohodku.

Kot je poudaril tovariš Barborič, se v naši družbi pojavlja nova oblika tehnokratizma, ki se zlasti vidi na nivoju skupnih služb. Ni redko pojav, da v skupne službe pritegnejo vse strokovnjake, temeljne organizacije pa zaposlujejo v glavnem fizične delavce in tako dejansko ne prerasčajo nekdanjih obratov. Vse dotlej, dokler temeljne organizacije ne bodo samostojno odločale o svojih zadevah, zlasti o kadrovski politiki, socialni in planirski politiki, bomo o njih govorili le kot o formalno organiziranih temeljnih organizacijah.

L. TOMIČ

# Prebili smo led, toda

Dejstvo, da smo na področju delavskega nadzora praktično v vseh organizacijah združenega dela izvolili organe delavskega nadzora, da smo jim pripravili dovolj gradiva in številne seminarje po občinah, je sicer dokaz začetka nekega procesa. Toda vse analize kažejo, da le-te organe premalo spodbujamo, spremljamo in usmerjamo ter jim tudi premalo pomagamo, kar je dokaz, da vsebinskih sprememb pri tako pomembni obliki uresničevanja oblasti delavskega razreda le še nismo dosegli.

Napake smo delali pravzaprav že pri samem začetku. Verjetno nam niti ni bilo dovolj jasno, kaj bi morali organi delavskega nadzora v bistvu početi. V njih smo videli nekakšne organe pregona znotraj delovnih kolektivov. Nema lokrat so njihov sestav predlagali vodilni ljudje, kar predvsem pomeni, da so si na tej podlagi zagotovili oseben ali skupinski vpliv ter obšli resnične interese delavcev.

Povrhu vsega v marsikaterem okolju še vedno ni jasno, da v bistvu organi delavskega nadzora odgovarjajo le delovnim ljudem, ki so jih izvolili in jim zaupali to dolžnost. Nismo zagotovili tudi učinkovitih metod in načel delovanja, kar povzroča pasivnost in celo oportunistično, nismo jih opredelili kot pomembne člene družbene samozaščite, ki se morajo povezovali z organi družbenega nadzora in še zdaleč ne dovolj po-

skrbeli za ustrezen odnos družbenopolitičnih organizacij do njih.

To pa je verjetno tudi poglavitni vzrok, da so ponekod organi delavske kontrole nedelavni ali da delujejo samo formalno, kar seveda najbolj ustrezno željam tehnokratov in birokratov. Tako smo lahko zasledili celo mnenja, da je delavska kontrola nepotrebna, ker morajo o tem skupno razpravljati delovni ljudje na zborih, nadalje, da so delavci nesposobni globlje prodreti v vprašanja poslovnosti in strokovnosti, da se jih poslužujejo samo tisti, ki delajo probleme in da, ker gre za varovanje poslovne tajnosti, njihovi ukrepi ne smejo iz tovarniških zidov. Najbolj slabo pa je, da ti organi premalo spremljajo uresničevanje samoupravne organiziranosti ter varstva pravic v medsebojnih razmerjih pri delu.

Predvsem je nujno, da se vse družbenopolitične organizacije zavzamejo za razvoj delavske kontrole, ki bo imela resničen idejnopolični pomen le takrat, ko bo pomenila organ najširših



**JERUZALEM** — Po nekaj zadnjih napadih palestinskih komandosov so izraelske oblasti uvedle izredne ukrepe, med katere sodi tudi podroben pregled arabskih avtomobilov na cestah. Na sliki: trije izraelski vojaki so ustavili tovornjak, last nekega arabskega prevoznika in temeljito pregledali vozilo. To se je zgodilo včeraj v Jeruzalemu, vendar pa veljajo podobni varnostni ukrepi tudi v drugih krajih. (Telefoto: UPI)

Kupčija stoletja je sklenjena, žepa pa si bodo napolnili Američani! To je najkrajši možni zaključek po nekajletnem uganjanju o tem, kdo bo zmagal v dirki za naročila: ali letalska industrija Francije, Švedske ali Združenih držav Amerike? Sedaj je vse odločeno: dežele NATO pakta bodo svoja žela močno zastavila lovski letala tipa starfighter zamenjala z novimi ameriški lovskimi bombniki F-16, švedski vigimi in francoski miragei pa so ostali brez kupca. Tako so sklenili v začetku tega tedna in odločitev je izzvala strahovito razburjenje v Parizu, kjer so vse do zadnjega upali, da se bodo Belgijci, Nizozemci, Danci in nekateri drugi odločili za njihova letala in ne za ameriška. Pa se niso in to pomeni, da bodo v naslednjih nekaj letih ameriški izdelovalci novih letal pobrali nekaj milijard dolarjev dobička... kdor zna, pa zna...

Zato pa je bistveno manj veselja povzročila pri nekaterih v tej isti Ameriki novica, da je komisija, ki jo je vodil podpredsednik Rockefeller in je imela nalogo, da prouči delovanje CIA v zadnjih letih; naposled končala svoje poročilo in ga predložila predsedniku Gerald Fordu. Ta je izjavil, da bodo del poročila objavili, del pa ne. Tisti del, ki ga ne bodo posredovali javnosti (dali ga bodo samo poslancem in državnemu tožilcu), pa je prav tudi najbolj zanimiv, saj je v njem morada skrit odgovor na vprašanje, če se je CIA res ukvarjala z atentati na nekatere tuje državnike, predvsem pa kubanskega premiera Fidela Castra? To je namreč tema, ki že nekaj tednov silovito buri javnost v Združenih državah Amerike. Nekateri trdijo, da je CIA ne samo pripravljala te atentate, marveč jih je tudi v resnici poskušala izvesti, vendar se ji niso posrečili. Drugi pa trdijo, da so o tem sicer razmišljali, vendar je vse ostalo samo pri razmišljanju. Kdo ima prav in kdo ne pa je, kot vse kaže, skrito prav na straneh poročila posebne preiskovalne komisije, ki je sedaj končala svoje delo... vse se bo zvedelo — ampak čez petdeset let...

**LAUNDA** — Voditelji treh gibanj za osvoboditev Angole se bodo prihodnji teden sestali v Keniji, kjer se bodo skušali dogovoriti za ustavebo vojno in prepričati državljansko vojno v tej bivši portugalski koloniji.

delavskih množic. Njeno vlogo moramo čimprej poenotiti ter jo enako vrednotiti tudi v vseh samoupravnih aktih organizacij združenega dela. Brez vsega tega bo delavska kontrola kaj lahko orožje v rokah tistih, proti katerim je v bistvu namenjena. **JANEZ KOROŠEC**

## tedenski zunanjepolični pregled

**Kim Il Sung**, generalni sekretar CK partije dela Koreje in predsednik demokratične ljudske republike Koreje je končal uradni in prijateljski obisk v Jugoslaviji ter po zadnjih razgovorih s svojim gostiteljem, predsednikom SFRJ in ZK Josipom Brozom Titom, odpotoval v ponedeljek zvečer iz Jugoslavije.

Dva predsednika sta pred tem s soprogama obiskala Ljubljano in na Trgu revolucije položila venca na spomenik revolucije. Ob tem sta v krajših nagovorih izrazila svojo hvaležnost zaradi veličastnega sprejema in pozdrava, ki jima ga je priredilo na tisoče Ljubljčanov.

Obisk korejskega predsednika je dal jugoslovansko-korejskim odnosom novo vsebino in pomeni, po njegovih besedah, prelomnico.

Jugoslavija in DLR Koreja sta zemljepisno sicer na različnih koncih tega planeta, toda njuna zunanja politika ima zelo veliko skupnega. To je potrdil v Ljubljani tudi predsednik Tito, ko je dejal, da so dosegli v pogovorih soglasje o skoraj vseh vprašanjih, o katerih so razpravljali med obiskom Kim Il Sunga.

Predvsem je stičišče med obema deželama mogoče najti v njuni privrženosti načelom neuvrščenja. Medtem ko je Jugoslavija eden izmed utemeljiteljev neuvrščenosti, pa DLR Koreja formalno sicer še ni polnopravni član, bo pa to nedvomno kmalu postala.

Dobrišen del jugoslovansko-korejskih pogovorov je bil namenjen prav temu. Sicer pa sta državnik in njuni sodelavci izmenjala mnenja tudi o medsebojnih odnosih ter najpomembnejših mednarodnih problemih.

Jugoslavija bo še naprej, je bilo rečeno v teh pogovorih, podpirala pravične težnje korejskega ljudstva, da doseže mirno združitev obeh delov, ki sta sedaj ločena, kar je posledica imperialistične politike minulega obdobja. Jugoslavija se bo tudi zavzemala, da se iz Južne Koreje umaknejo vse tuje čete, ki so sedaj tam pod okriljem zastave Združenih narodov.

Kar zadeva ekonomske odnose v današnjem svetu sta bila dva predsednika mnenja, da jih je treba spremeniti in zagotoviti nove, pravičnejše, ki bodo upoštevali potrebe in koristi tudi dežel v razvoju, ne pa zgolj razvitih.

Predsednik Kim Il Sung je povabil predsednika republike Tita in predsednika zveznega izvršnega sveta Biječija naj obiščeta DLR Korejo. Vabilo je bilo sprejeto z zadovoljstvom, datum obiska pa bodo določili,

kot je to običajno, po diplomatski poti.

### SUEŠKI PREKOP ODPRT

Predsednik arabske republike Egipta, ki se je mudil minul teden na uradnem obisku tudi pri-

# Kim Il Sung odpotoval

nas, je po pogovorih z ameriškim predsednikom Fordom, Salzburgu, svečano odprl Sueški prekop, ki je začel znova delovati potem, ko so ga po osmih letih očistili in usposobili za promet.

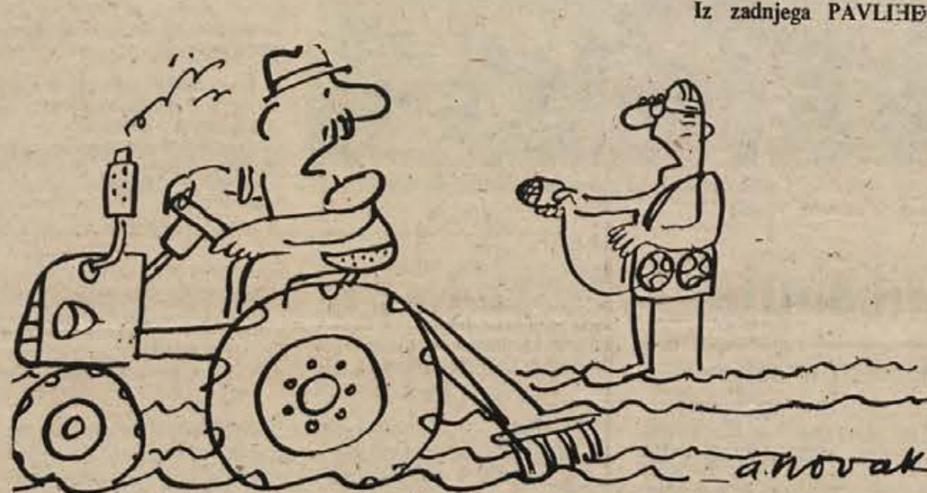
To je za Egipt dogodek izjemnega pomena, saj prinaša deželi plovba po prekopu pomemben vir deviznih dohodkov (menijo, da bodo letos zaslužili okoli 220 milijonov dolarjev, prihodnje leto pa še enkrat več), toda ne samo to.

Opazovalci vidijo v ponovnem odprtju Sueškega prekopa tudi možnost za nadaljevanje mirovnih prizadevanj na Bliznjem vzhodu. Pred otvoritvijo je, denimo, izraelska vlada kot znamenje dobre volje umaknila polovico svojih oboroženih sil s Sinaja — in čeprav ta ukrep ima posebne vojaške težje, ima vsekakor politično, ker se navezuje na že poprej izraženo pripravljenost, da se sedanje stanje „ne vojna, ne mir“ premakne z mrtve točke.

In tudi zaradi tega je mogoče zaznati v sedanjem dogajanju okoli Bliznjega vzhoda nekaj več optimističnih odtenkov.

### TELEGRAMI

**LIBREVILLE** — V gabonskem glavnem mestu se je začel sestanek ministrov za nafto 13 držav — članic organizacije izvoznic nafte OPEC. Pričakujejo, da bodo na tem sestanku razpravljali o cenah nafte. Alžirski minister za industrijo in energijo Abdelsalem je izjavil, da nobena članica te organizacije ne želi poražiti nafte, vendar pa mora vsak od 13 držav ceneno nafte preučiti, kako bi obvarovale njihovo kupno moč, ki je ogrožena z inflacijo in denarnim krizo.



Iz zadnjega PAVLIHE

— Ali kmetje tudi občutite problem otroškega varstva?  
— Ne, naši otroci delajo ali so pa v šoli.

## tedenski notranjepolični pregled - tedenski notranjepolični pregled

Samoupravno organiziranje združenega dela je vsekakor ena temeljnih nalog pri uresničevanju določil nove ustave — saj je to ključni proces, ki naj zagotovi, da bo samoupravljanje zares postalo neposredni družbenoekonomski odnos med delavci. Sedaj, dobro leto dni po uveljavitvi novih ustavnih določil, lahko ugotavljamo, da je bilo na tem področju že mnogo opravljenega, so pa tudi še pomanjkljivosti, ki postajajo vse bolj očitne ter jih moramo s kritično razčlenbo ter temeljnimi pravilnejšimi rešitvami vsekakor spraviti v red.

Eno takšnih področij organiziranja združenega dela, kjer se le z navideznim organiziranjem po novem skušajo še nadalje ohranjati stari odnosi, temelječi na tehnokratskem odtujevanju moči in odločanja delavcem — samoupravljalcem, je organiziranje skupnih služb v mnogih OZD. Temu vprašanju je prejšnji teden posvetil posebno pozornost izvršni komite CK ZKS, ko so na seji (prejšnji tork) obravnavali nekatera vsebinska vprašanja s tem v zvezi.

Vloga in položaj delavcev skupnih služb ter njihova „zlepljenost“ z vodilno strukturo v mnogih organizacijah združenega dela je še vedno precejšen kamen spotike na poti uresničevanja novih ustavnih odnosov v gospodarstvu, so ob tem poudarili. Rečeno je bilo tudi, da v mnogih OZD praktične rešitve zelo pogosto postavljajo delavce posameznih TOZD v odnosu na skupne službe v vlogo povsem formalnih nosilcev ustavno zagotovljenih družbenoekonomskih pravic, v resnici pa delavci tam ne odločajo niti o pogojih niti o rezultatih svojega dela.

Kopičenje strokovnega in intelektualnega kadra ter dejavnosti v skupnih službah — pogosto tudi za ceno neracionalnosti in neučinkovitosti poslovanja — pomeni po oceni izvršnega komiteja nadaljnjo obliko za-

drževanja preživele delitve na tako imenovano umsko in fizično delo, s čimer se preprečuje resnično združevanje dela vseh vrst in oblik po načelih naše ustave. Vse to so vprašanja, ki jih bomo morali pri ocenjevanju organiziranja združenega dela kritično pregledati ter vztrajati na ustrežnejših rešitvah.

Sredi prejšnjega tedna se je v Beogradu začel dvodnevni kongres sindikata delavcev družbenih dejavnosti — po zveznem sindikalnem kongresu ter kongresih v republikah

vsestranski razvoj marksistične teoretične misli in prakse pri nas.

Še eno jugoslovansko srečanje strokovnjakov določenega področja v minulem tednu moramo omeniti na tem mestu — gre za tridnevni simpozij strokovnjakov za kadrovska vprašanja iz vse države, ki so prejšnji teden tri dni zborovali v Crikvenici. Na simpoziju, kjer so bili načeti temeljni problemi naše kadrovske politike, je bila posebej poudarjena pomembnost te problematike za naš nadaljnji družbeni razvoj. Izražena je bila zahteva, da se določi temeljni pristop za poklicni razvoj kadrov. Cilj demokratizacije naše kadrovske politike je v tem, so menili, da postanejo njeni nosilci zares delovni ljudje.

Ob tem so sprejeli tudi določene sklepe in stališča. V delu sklepov o reformi našega sistema usmerjene vzgoje in izobraževanja so poudarili potrebo, da je treba enako obravnavati vse tri oblike izobraževanja: šolanje, usposabljanje na delovnem mestu in izpopolnjevanje zaposlenih delavcev. To z drugimi besedami pomeni spreminjanje dosedanjega „klasičnega“ sistema šolstva v intenzivnem sistemu izobraževanja, ki bo omogočil vsestranski poklicni razvoj kadrov. Pravilno usmerjenih ter zares sposobnih kadrov pa nam, kot vemo, vsekoli še primanjkuje na vseh področjih dela.

Prejšnji teden smo nenadoma izvedeli za novico — posebej bo zanimala naše gospodarstvenike — da je ZIS po hitrem postopku sprejel odlok, po katerem spet uvajamo tako imenovani vezani sistem uvoza z izvozom. Z drugimi besedami: poslej bodo lahko uvažale samo tiste organizacije združenega dela, ki bodo ustrezno zvečale svoj izvoz (za letos predvidenih 10 %), medtem ko tistim, ki planiranega izvoznega rezultata ne bodo dosegle, dovoljen samo sorazmerno manjši uvoz reprodukcijskega materiala in drugega.

### Proti navideznim rešitvam

in pokrajinah naj bi namreč sedaj na kongresih sindikatov posameznih dejavnosti opredelili konkretne naloge v skladu s sprejetimi družbenopolitičnimi dokumenti. „Naš kongres nima namena sprejemati novih resolucij,“ je poudaril v Beogradu Jože Marolt, ki je bil na kongresu izvoljen za predsednika zveznega odbora tega sindikata, „marveč naj bo dogovor o akciji, dogovor glede uresničevanja sprejete politike.“

Na tem sindikalnem kongresu so sprejeli akcijski program za področje sindikata delavcev družbenih dejavnosti — v katerem je med drugim posebej poudarjena odgovornost delavcev družbenih dejavnosti za



Še do 18. junija bo v Likovnem salonu v Kočevju odprta razstava „Partizanska veterina“. Otvoritev je bila 6. junija in se je udeležilo več nekdanjih delavcev partizanske veterine, med njimi tudi dr. Milan Dolenc, avtor knjige „Veterinska služba v NOB v Sloveniji“. (Foto: Primc)



Občinska konferenca klubov OZN Kočevje je v petek, 30. maja, organizirala v Šeškovem domu v Kočevju kulturno-zabavno prireditev, ki je zelo lepo uspela. Čisti dohodek so namenili skladu za lačne otroke. (Foto: France Brus)



V soboto je kolektiv novomeškega Novograda pri Miklavžu na Gorjancih praznoval 10-letnico ustanovitve podjetja, dan gradbincev in 30-letnico osvoboditve. Ob tej priložnosti so obdarili 13 delavcev, ki so v podjetju od začetka. Nagrade je izročil direktor Vinko Bele. (Foto: M. B.)



Prosvetno društvo Primož Trubar iz Loke se je ob koncu tedna lahko pohvalilo z razstavo ornametov Ivana Razberška iz Ljubljane. V dogovoru je pripravila podobne razstave v Sevnici. Na sliki: v ospredju umetnikova mati, za njo avtor ornametov. (Foto: Železnik)

## Kar pri nas izvajamo, je drugod še smoter

Ko je Dolenjska po uspelem referendumu v zdravstvenem varstvu izenačila kmetov pravice z delavci, ni imela moralne podpore višjih krogov. Še več, slišati je bilo mnenje, da je ta dolenjska „novotarija“ vse prej kot širše družbene po-



„Kmečko prebivalstvo“

zornosti vredno dejanje, najmanj pa pot v neznanu, na kateri bo treba slej ko prej odnehati. Dejstva so, kot se spomnimo, kmalu ovrgla vsako sumničenje, češ da je izenačevanje pravic iz zdravstvenega varstva „račun brez krčmarja“, v Novem mestu so kmalu pokazali prve rezultate, že naslednje leto pa je novo-meški regiji sledila vsa Slovenija. Tako je Slovenija prva med republikami pocenotila zdravstveno varstvo delavcev in kmetov. Dolenjska pa prva v državi. To je bilo pred dvema letoma.

Medtem ko smo se v Sloveniji in v drugih republikah, ki so Sloveniji sledile, že navadili na popolno en-

kopravnost delavca in kmeta pri zdravniku, v drugih republikah o takim izenačevanju šele razmišljajo. Zvezna politika je, kakor beremo, zdaj naravnana tako, da bi vsem Jugoslovanom zagotovili popolno zdravstveno varstvo do leta 1985. Tega v osnutku, ki so ga dali v obravnavo, sicer ni bilo, vendar je odbor zveznega zbora skupščine SFRJ za zdravstvo in socialno politiko zahteval, da se tak smoter vstavi v dokumente, sicer bi lahko v naslednjih letih pričakovali še večje razlike med razvitimi in nerazvitimi. Zdravstvo ima najmanj tak pomen kot izobraževanje, znanost ali tehnični napredek, za katere so dokumente o razvoju sprejeli brez zadržkov, zato bo treba tudi na tem področju vprašanja enotno urediti. Glede na to, da je zdravstveno varstvo v nekaterih republikah že urejeno, je zahteva o popolnem zdravstvenem varstvu v državi lahko tudi naloga dneva.

I. ZORAN



Tekmovalci v pridelkih dosega-jo tudi na Dolenjskem velike donose. Lahko bi jih vsi, ne le oni.

### Na dnu in v vrhu

Tako je pač: ljudje govorimo o tem, kar nas teži. Kmetje na mirniskih vsakoletnih srečanjih v obratu

Kolinske posevčajo več pozornosti problemu cen, kot bi v bolj stabilnih gospodarskih razmerah zaslužili. Vsa skrb pa bi morala veljati pravzaprav pridelovalni krompirja, proizvodnim problemom, kot temu že tudi kmetje pravijo. Zakaj?

Krompir je in bo ostal za osrednjo Dolenjsko ena najvažnejših poljščin, ne glede na to, da se krompirišča v Sloveniji manjšajo in da se bo tako nadaljevalo tudi v prihodnje. Toliko potrebneje je potem izdatno povečati pridelke, intenzivirati pridelovanje, sicer bo pridelovanje nedonosno in nekonkurenčno.

V pridelkih je krompir v primerjavi z nekaterimi drugimi važnejšimi poljščinami najbolj zaostal. Medtem ko se je v Sloveniji v povojnih letih hektarski donos pšenice podvojil, koruze in hmelja pa celo več kot podvojil, se je hektarski donos krompirja povečal komaj za eno tretjino. (To velja za Slovenijo, ne pa enako za območje KZ Trebnje, ki je doseglo večji napredek pri krompirju.) Še pridelki travnikov, ki so zastavljeni in ki jih že stoletja „molze njiva“, se je v povojnih letih povečal za polovico. Res ni nikakršnega naravnega razloga za to, da prideluje Slovenija v povprečju komaj kakih 130 stotov na hektar, ko isti čas Avstrija 250, Švica pa celo 390 stotov!

„Naša država je po pridelku na dnu, po pridelovalnih cenah krompirja pa, razumljivo, pri vrhu evropske lestvice,“ je na nedavni skupščini zveze kmetijskih inženirjev in tehnikov dejal kranjski strokovnjak za krompir dr. Miloš Kus. Sam se ponuja odgovor, kaj je predvsem treba storiti: močno povečati pridelke, hkrati pa pridelovanje mehanizirati, saj je delež živega dela mnogo prevelik. Tudi 300 stotov v povprečju ne bi smel biti nedosegljiv cilj!

M. LEGAN

### Preverjanje zakonitosti

K dosledni zakonitosti pozivajoči sklepi najvišjih partijskih organov so premočnemu na vodilnem ali vod-

stvenem položaju nagnati strah v kosti. Razširile so se govornice, da je Zveza komunistov začela na široki fronti ofenzivo proti direktorjem. Val teh govoric je pljusnil tudi v dolenjsko regijo, posamezniki so že začeli kazati na tiste, ki naj bi jih uredničevanje teh sklepov odpihnilo, in na druge, ki naj bi ta „pritisk“ vzdržali.



Ludvik Golob: „Poštenim se ni treba bati.“

Kaže, da je do takega ozračja prišlo, ker raznašalci govoric ali ustreznih sklepov ZK sploh niso prebrali ali pa jih ne razumejo. V tem smislu je član IK predsedstva CK ZKS Ludvik Golob na zadnji seji komisije za družbenoekonomske odnose pri medobčinskem svetu ZK za Dolenjsko pripomnil, da se nihče, kdor je zakonito posloval, nima česa bati, da pa bo nujno slej ko prej uperiti družbenopolitične osti proti pojavom nezakonitega poslovanja in stopiti na prste njihovim nosilcem.

Res je, da je pri nas še zelo močna miselnost, da mora tu in tam podjetniški interes prevladati nad družbenim. Često se je to dogajalo in se še dogaja tudi na račun z lažno dokumentacijo prikazanega poslovanja in stanja v OZD ter celo v občinah. Zdi se, da družbeno, delavsko premoženje naposled bolj zavarujemo, okrepimo samoupravne delavske kontrole in še kaj. Najbrž bi bilo prav, da bi v OZD imeli poleg te kontrole še večji dodatni nadzor nad materialnim poslovanjem.

### Igra z ognjem

Smo pravzaprav že sredi junija, sevniški gasilci pa so brez dinarja družbene pomoči. V tem času imajo ponavadi že za soboj pregled društev in tudi že občinska tekmovanja, kjer izberejo najboljšo za nadaljnja republiška tekmovanja. Lani je tako npr. ženska mladinska desetina iz Boštanja v Velenju osvojila četrto mesto. Tekmovanji ni in tudi ne kaže, da bi bila vsaj v bližnji prihodnosti.

Na zadnjem plenarnem zasedanju občinske gasilske zveze je bilo prav žalostno videti, kako so nekateri gasilski entuziasti (tako jih brez pretiravanja lahko imenujemo) brali dolge referate o stanju gasilstva v občini. Eden izmed njih je po zboru žalostno ugotovil: „Gradivo sem zbral več dni, eno popoldne sem porabil, da sem vse napisal, v glavnem pa smo se prepričevali le sami med seboj.“ Predstavnikov občinske skupščine ali izvršnega sveta namreč že drugo leto zapored ni bilo na ta shod. Na zboru so bili taki, ki imajo do Telč in drugih hribovskih zaselkov po 15 km, za svojo udeležbo niti ne pričakujejo sejnine, le zadostne, da njihovim težavam vsaj kdo prisluhne!

Sevniški gasilci imajo res svojo požarnovarstveno skupnost. Kot smo bili kritični do republiških usklajevanj in zavlačevanj ob skupni in splošni porabi, ne smemo iti molče mimo, kadar z enako ali še večjo počasnostjo meljejo občinski mlini. Ogenj namreč ne čaka, za sodobno gašenje pa volja ni več dosti!

A. Z.

## vredno je zapisati...

V Metliki ugotavljajo, da ob zmanjšani akumulativnosti gospodarstva zmanjkuje denarja za razširjeno reprodukcijo. V Novem mestu dodajajo, da so na najslabšem tekstilna konfekcija, lesna industrija in kmetijstvo ter da je investicijska sposobnost upadla. V Črnomlju ne vidijo izhoda iz že kar kroničnih kadrovskih težav. V Trebnjem velja podobno kot za dolenjsko regijo.

Na drugi strani stabilizacijski programi, ponekod jim pravijo tudi varčevalni, ne učinkujejo, razen v izjemnih primerih. Glavni razlog je menda v tem, ker jih ne izvajajo. Metličani so te programe vključili v letne načrte, zato jim niso obležali v predalih. Na črnomaljsko občino pa je vezan drastičen Viatorjev primer, kjer menda kljub izgubi 1,4 milijona ne „najejo časa“, da bi s stabilizacijsko varčevalnim programom začrtali odpravo takega stanja.

## Ni podatkov

Delegatski odnosi v dolenjski regiji se v življenje prebivajo s težavo. Dosledno pa vse tepejo neobveščeno, pomanjkanje podatkov in druge pomanjkljivosti. Črnomaljske ugotovitve npr. kažejo, da delavci skoraj nič ne vedo o tem, kako poteka uredničevanje družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov. Iz te občine pa je tudi primer, da je delovna organizacija zaključni račun prej poslala na SDK, preden so ga obravnavali in sprejeli delavci.

Približno tak posnetek stanja je nastal, ko so na komisiji za družbenoekonomske odnose pri medobčinskem svetu ZK v Novem mestu obravnavali dolenjske razmere v luči sklepov predsedstev CK ZKJ in CK ZKS. Seveda so pripomnili, da je to le približna slika, saj je tudi partiji in njenim organom težko priti do podatkov, čeprav po mnenju Ludvika Goloba, člana IK predsedstva CK ZKS, v občinah s tem ne bi smeli imeti težav. Na dlan pa je, da je ZK težko sprejeti kakršno koli odločitev ali pobudo, kadar ima na dnevnem redu gospodarska in družbenoekonomska dogajanja na svojem območju.

I. ZORAN

### SZDL O KMETIJSTVU

Delovna skupina za pripravo posveta o kmetijstvu pri Medobčinski konferenci SZDL ljubljanske pokrajine, kamor sodijo tudi dolenjske občine Kočevje, Ribnica, Grosuplje in Litija, se je pred kratkim sestala in izvolila za predsednika Naceta Karničnika iz Kočevja, med ostalimi osmimi člani skupine pa je iz Dolenjske še inž. Milka Fajdiga (Grosuplje), med ostalimi „bivšimi“ Dolenjci pa sta tudi inž. Rado Dvoršak in inž. Milan Bračička.

Delovna skupina bo pripravila široko razpravo o izhodiščih za srednjeročni razvoj kmetijstva. Poseben poudarek bo na integracijskih procesih in nalogah mesta Ljubljane na področju prehrane, na sodelovanju oziroma združevanju zasebnih kmetov ter položaju in bodočnosti delovnih ljudi v družbenem sektorju kmetijstva. Ta razprava bo predvidoma 16. junija v Grosupljem.

## Sejmišča

NOVO MESTO: Na sejmišču so v ponedeljek pripeljali 713 prašičev, starih od 6 do 12 tednov, in 49 prašičev, starih od 3 do 6 mesecev. Skupaj so prodali 192 prašičev; za mlajše je bilo treba odšteti 390 do 500 din, za starejše pa 510 do 850 din. Ker je glavna odkupna sezona plemenskih prašičev že minila, rejci niso prodali kar dve tretjini pripeljanih prašičev. Toda cene se bistveno niso spremenile.

BREŽICE: Na tedenski sejem prašičev so pripeljali samo 440 do tri mesece starih prašičev. Prodali so jih 217 po 22 din za 1 kg žive teže. Kupceev je bilo tokrat zelo malo.

## Kmetijski nasveti

### Peronospori recimo: Stop!

Junij je ponavadi moker mesec. Dež, ki ga tudi letos kar ne zmanjka, ne spodbuja samo rasti vinske trte, temveč tudi razvoj glivičnih boleznih, med njimi najbolj nevarne, peronospore. Ker nam meteorologi obetajo lepše dneve, je treba vreme izkoristiti in s škropljenjem pohitati.

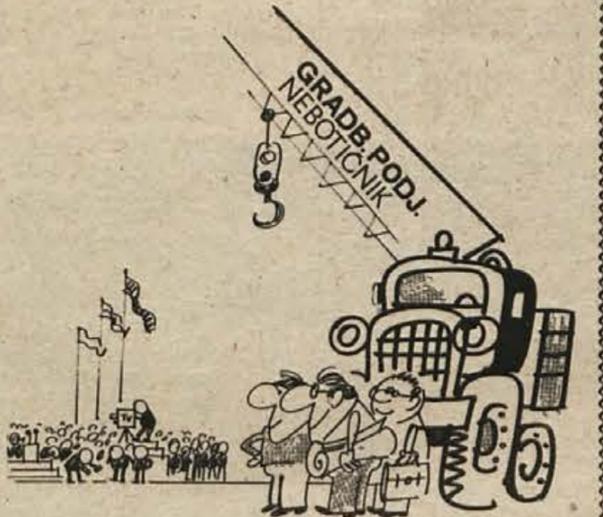
Strokovnjaki Kmetijskega inštituta sporočajo, da je treba proti koncu prve deкаде junija, torej vsaj zdaj, čimprej drugič oziroma tretjič poskropiti vinograde v Beli krajini in na Dolenjskem, še bolj pa se mudi na Bizeljskem in okoli Krškega. Seveda se je treba ravnati po napovedi protiperonosporne službe.

Inštitut priporoča, naj vinogradniki škropijo kar se da temeljito in natančno. Uporabljajo naj predvsem organske fungicide, ki ne ovirajo rasti; to so: 0,25-odstotni antracol ali dithan M 45, ali 0,2-odstotni orthophaltan ali mycodifol, ali ortocid 50 ali 0,15-odstotni ortocid 83. Tako napravljenemu škropivu je treba dodati še 0,2 odstotka cosana ali 0,12 odstotka karathana ali 0,1 odstotka afugana, da trto obvarujemo tudi pred pepelom, ooidijem. Po potrebi lahko dodamo še pripravke zoper škodljivce na trti, če se pojavijo.

Posebej moramo naglasiti, da pri odmeri pripravkov za škropljenje trte se mnogi vinogradniki delajo velike napake. Navedene jakosti (v odstotkih) zadostujejo le, če uporabljamo pri škropljenju najmanj 1000 do 1500 litrov vode na hektar. Če namesto starejših škroplilnic uporabljamo pršilnike, ki potrebujejo za poskropitev enega hektarja vinograda dva do trikrat manj vode, moramo za 2–3-krat povečati koncentracijo škropiva, šele tedaj bo škropljenje učinkovito.

Strokovnjaki inštituta nadalje priporočajo, naj bi pri pršenju uporabljali najmanj 500 litrov vode na hektar, odstotek aktivne snovi pa naj bi podvojili. Na ta način se doseže najboljši učinek, seveda če je trta običajno okužena.

Inž. M. L.



— Ali ga lomimo, fantje! Medtem ko tovariš predsednik polaga temeljni kamen, bi mi lahko že drugi podražili gradnjo!

(Karikatura: Marjan Bregar)

(nadaljevanje s 1. strani)

organizatorje bele garde, domobranstva, ustašva in četništva.

Nekateri pozivajo k strpnosti do zločincev. Radi bi, da bi izbrisali črto ločnico med tistimi, ki so se bojevali za svobodo, in onimi, ki so bili izdajalci. Mi pa tega ne moremo pozabiti. Toda ne samo zaradi večrajšnjega, ampak tudi zavoljo jutrišnjega. Zakaj vsi tisti, ki so nekoč pripadali zločinski nacistični sili, se danes pridružujejo novim gospodarjem. To je svetovna reakcija, ki si krčevito prizadeva, da bi zaustavila naš pohod napredka. To so tiste mračne sile, ki so potepale demokracijo v Čilu in bi potepale tudi samoupravljanje pri nas, če bi le mogle.

Mednarodna reakcija, ki ji služijo izdajalci naše domovine, je tudi tista, ki ji je politika neuvrščenosti in vloga Jugoslavije v njej trn v peti. Zakaj? Zato, ker se boje zmagovitega pohoda socializma.

V nadaljevanju je Franc Setinc omenil, da napadajo Jugoslavijo zato, ker kaže pot drugim, da jo prikazujejo kot deželo nasilja in preganjanja. Dejal je, da v naši družbi ne izključujemo nikogar iz samoupravnega življenja, da se komunisti ne zavzemajo za nikakršen monopol, ampak si prizadevajo odstraniti vse ovire, tehno-kratske, birokratske in klerikalistične, na poti proti močnejšemu uveljavljanju delovnega človeka. Tudi verske skupnosti imajo v naši družbi mesto in pravice, ki jim grejo po ustavi in zakonih. Uradni krogi slovenske katoliške cerkve so to priznali šele letos, za tridesetletnico osvoboditve.

Govornik je nato obudil spomine na trpljenje izgnancev, na njihovo vključevanje v partizanske enote, na bratstvo, ki so ga skovali v tistih težkih dneh in ga danes potrjujemo z novimi vezmi vsestranskega sodelovanja.

J. TEPPEY

## TOMOŠOVI IZDELKI IN ROGOVA KOLESA ODSLEJ TUDI NA KREDIT

Kolo in motorno kolo sta bila nekaj časa v zatonu, v zadnjem času pa spet postajata vedno bolj priljubljena ne samo v športu in rekreaciji, temveč tudi za prevoz na delo, opravke in krajša potovanja.

Da bi ti dve priljubljeni prevozniki sredstvi postali ljudem še bolj dostopni, je podjetje Slovenija Avto zagotovila kredite za vse Tomosove izdelke in Rogova kolesa. Na kredit je možno kupiti tudi Tomosove krmne motorje. Kredit odobrijo kar v trgovini ter pod običajnimi kreditnimi pogoji.

Kupci lahko najamejo kredit za gornje izdelke v vseh prodajalnih Slovenija Avta ter v vseh drugih specializiranih trgovinah, ki prodajajo Tomosove in Rogove izdelke.

-ma-

## Te dni bodo dali tudi na Dolenjskem pripombe k pripravljenu gradivu s predlogi predpisov za izvajanje zakona o zdravstvenem varstvu

27. junij je zadnji dan, ko morajo zdravstvene skupnosti v Sloveniji – od občinskih do republiške – sprejeti dopolnilne predpise za izvajanje zakona o zdravstvenem varstvu. Organi teh skupnosti so pripravili posebno gradivo za javno razpravo, v gradivu pa so predlogi za samoupravne sporazume, statute in druge splošne akte.

S tem gradivom želijo zdravstvene skupnosti tudi na Dolenjskem seznaniti čim širši krog ljudi, od zavarovancev do drugih zainteresiranih.

Izvršni odbori vseh petih občinskih zdravstvenih skupnosti na Dolenjskem so se že sestali z izvršnim odborom regionalne zdravstvene skupnosti za to območje ter sklenili, da pošljejo gradivo za javno razpravo vsem delegacijam SIS, družbeno-političnim organizacijam, občinskim skupščinam, zdravstvenim delovnim organizacijam, krajevnim skupnostim itd., ki naj bi v obravnavi enakopravno in odgovorno sodelovali ter pomagali s predlogi oblikovati stališča.

V regiji in občinah so medtem že oblikovali centre za zbiranje pripomb k predlogom samoupravnih aktov. Ustanovili so po dve komisiji, od katerih je prva dolžna spremljati in sprotno samoupravno usklajevati predloge, druga pa strokovno oz. pravno usklajevati pripombe k tem aktom. V komisijah so vodilni delavci skupščin in izvršilnih odborov zdravstvenih skupnosti.

Prav tako so že določili dneve za seje skupščin zdravstvenih interesnih skupnosti, na katerih bodo sprejeli statute in samoupravne sporazume. Občinske skupnosti na Dolenjskem bodo to opravile 23. junija, regionalna skupnost dva dni

zatem, 26. junija pa bo seja republiške zdravstvene skupnosti.

## DREVI V NOVEM MESTU: VEČER MARJANA KOZINE

Drevi ob 19. uri bo v novomeškem Domu kulture osrednja prireditelj v spomin Marjana Kozine, slovenskega skladatelja in novomeškega rojaka, ob 9-letnici njegove smrti. V programu, ki ga bo povezovala TV napovedovalka Nataša Dolenc, bodo sodelovali učenci združenih novomeških osnovnih šol, basist Ladko Korošec ob spremljavi pianistke Zdenke Lukec, baletna skupina Zavoda za kulturno dejavnost ter mladinska pevka zbor in recitacijska krožka osnovnih šol Grm in Katja Rupena ob klavirski spremljavi prof. Mira Kokola. Kozinov večer prireja ZKPO in Glasbena mladina.

## Prvi trije tedni za vodovod

Na Prevolah se je končala prva izmena letošnje mladinske delovne akcije »Suha krajina 75« - Do konca avgusta še štiri izmene!

„Ko smo prišli na Prevole, smo imeli začetne težave. A ko smo zares zagrabili za krampe in lopate, nam je postalo lažje; lažje zato, ker smo kmalu spoznali, da naši problemi niso najhujši, da imajo Suhokrajinci več problemov od nas. Zaobljubili smo se, da jim pomagamo priti do vode. Obljube ne bomo prelomili!“

Tako so povedali brigadirji iz brigad Partizanski Rog, ki so jo sestavljali mladinci Dolenjske, in Rdeči re-

vitvi, v kateri so bili mladi Zasavci. Brigadirji prve izmene so v nedeljo s svečano podelitvijo udarniških

značk in konferenco naselja končali prvo petino letošnjega dela. Kljub trdemu kraškemu svetu, ki mu je bilo potrebno zares iztrgati vsak centimeter zemlje za blizu tri kilometre dolg vodovod, so mladi izpolnili delovni načrt!

Razen obveznega brigadirskega dela so šli nekajkrat še na udarniško delo, s katerim so pomagali Suhokrajincem. Vsem je ostalo v najlepšem spominu srečanje s prebivalci Zvirč, ki so jim pomagali urediti cesto. „Tega mi ne bi mogli v enem dnevu, saj smo ostali na domačijah zvečne stari in otroci,“ so se brigadirjem ginjeni zahvaljevali domačini, ki zdaj potrjujejo: „Brigade bodo v naše kraje prav gotovo prinesle več napredka, kot smo ga doživeli v letih zivotarjenja na skopi zemlji in izseljevanja...“

Prva izmena mladinske delovne akcije Suha krajina 75, prva petina dela v prvem letu desetletja brigad v Suhi krajini je torej izpolnila pričakovanja. Brigadirski „Hooo-ruk!“ ob slovesu pa je bil za mnoge le pozdrav, češ – ob letu se spet dobimo...

## RAZGOVOR O ZAVAROVALNIŠTVU

Predstavniki novomeške poslovne enote zavarovalnice „Sava“ so 6. junija pripravili ogled tovarne zdravil „Krka“ za predstavnike gospodarskih organizacij iz občine Kočevje. Zatem so imeli skupen razgovor o tem, kako voditi javno razpravo o samoupravnem sporazumu o konstituiranju zavarovalne in pozavarovalne skupnosti Sava. Javna razprava o sporazumu bo do 25. junija, v tem času pa naj bi ga obravnavale in dopolnile s predlogi vse organizacije združenega dela in krajevne skupnosti.

## ZAHVALA

Ob boleči in mnogo prerani izgubi našega ljubega moža, očka, brata, strica in bratranca

## LOJZA ŽNIDARŠIČA

iz Trebnjega, Tomšičeva 15

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem in znanecem, ki so pokojnika počastili, nam izrekli sožalje in darovali cvetje. Posebno se zahvaljujemo sosedom za pomoč v težkih trenutkih in za podarjeno cvetje. Zahvaljujemo se kolektivu ZTP Moste, posebno tov. Šibeniku za poslovilne besede in pevcem. Iskrena hvala ZD Trebnje za sočustvovanje in podarjeno cvetje, osnovni šoli iz Trebnjega, 8. b razredu, pevcem iz Trebnjega in duhovnikom.

Se enkrat hvala vsem, ki ste nam ustno ali pismeno izrekli sožalje, nam v težkih trenutkih stali ob strani, in vsem, ki ste ga v tolikem številu spremili do preranega groba.

Zalujoči: žena Anica, sin Stanko, sestra Milka z možem, nečakinji Milena z družino in Ljuba ter drugo sorodstvo.

Trebnje, Ljubljana, Belgija, Vrbovec.

## ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega zlatega štiriletnega sinčka

## MATEJČKA VRANIČARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znanecem, prijateljem, sosedom, posebno Zupančičevim, ki so nam prihiteli na pomoč najtežjih trenutkih. Posebna zahvala župniku za tolažilne besede in opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste nam darovali vence in cvetje in izrekli sožalje.

Zalujoči: neutolažljivi mamica, očka in sestrica Simonca, stari ata in mama in drugo sorodstvo.

Ljubljana, Mačkovec, Ribnica, Črenševci, Kronovo, Kanada.

## ZAHVALA

Po hudi boleznini nas je tragično zapustila draga žena, mamica, hčerka, sestra in snaha

## ROZALIJA PETROVIČ

s Senovega



Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, ki so nam v teh težkih trenutkih pomagali, pokojnici darovali vence in cvetje in jo v tako velikem številu spremili do njenega preranega groba. Najlepše se zahvaljujemo kolektivom Lisce, obratom Senovo, Krmelj, Sevnica in Zgorje ter Istrabenzu iz Kopra, pevcem in godbi iz Senovega in ženskem pevskemu zboru iz Lisce – Senovo. Iskrena hvala tov. Igorju Dobrovniku – direktorju TOZD Senovo za vso izkazano pomoč ter župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: mož Franci, sinčka Aleš in Boštjan, oče in mama, tast in tašča, sestre Marica, Silva, Fanika in Anica z družinami, ter Verica in Slavica, bratje Mirko, Ivan, Ludvik, Richard z družinami ter drugo sorodstvo.

# Jedrsko elektrarna ni - atomska bomba

66 vprašanj in odgovorov, ki pojasnujejo vse

Moderni človek industrijske družbe se vedno bolj zaveda odgovornosti do svojega okolja. Zaradi tega kritično presoja nove dosežke razvoja, torej tudi pridobivanja električne energije iz jedrske energije. K temu je treba dodati, da je človeštvo prvič spoznalo jedrsko energijo ob uporabi atomskih bomb. Iz te situacije prihaja v tisku, radiu in televiziji do razpravljanj, ki so delno težko razumljiva, delno pa niso vodena s potrebno resnostjo.

Pisec brošure, iz katere črpamo te vrstice, je zbral vprašanja, ki se najpogosteje pojavljajo, in pripravil odgovore tako, da bodo vsem lahko razumljivi. Ta spis naj bo pripomoček zoper polemike, ki se v našem času pogosto uveljavljajo namesto stvarne diskusije. Nekateri strokovni izrazi, ki se jim ni moč izogniti, so pojasnjeni sproti.

Izveček je povzet iz brošure: ZA BOLJŠE RAZUMEVANJE JEDRSKE ENERGIJE. 66 vprašanj in 66 odgovorov. V originalu: „Zum besseren Verstaendnis der Kernenergie“ (Obdelal: J. Koppe. Izdala pa sta brošuro: HEW Hamburgische Elektrizitaets-Werke Aktiengesellschaft in NWK Nordwestdeutsche Kraftwerke Aktiengesellschaft.)

## I. ZANESLJIVOST PRESKRBE IN GOSPODARNOST

1. vprašanje: Zakaj gradimo jedrske elektrarne?

Odgovor: Pomen jedrske energije je v bistvu utemeljen s tremi dejstvi:

1. Jedrske elektrarne proizvajajo tok ceneje kot običajne elektrarne.

2. Običajni viri energije premog, nafta, plin in voda ne morejo kriti hitro rastočih potreb po ceneni električni energiji.

3. Jedrske elektrarne so za okolico sprejemljive.

Potrebe po električni energiji se podvojijo približno vsakih deset let zaradi zahtev potrošnikov (v glavnem gospodinjstev in industrije). Jedrske elektrarne omogočajo, da lahko proizvodnja energije temu sledi in da ostane cena za električno energijo sprejemljiva. V Zvezni republiki Nemčiji računajo, da bo leta 1980 delež jedrske energije v proizvodnji električne energije že okoli 30 odst., proti koncu stoletja pa celo že 60 do 80 odstotkov.

Prednost pri proizvodnih stroških izhaja iz stroškov goriva. Ti so pri jedrskih elektrarnah znatno manjši kot pri običajnih termoelektarnah.

Leta 1954 je v Obninsku (SSSR) začela obratovati prva jedrska elektrarna na svetu. Prva nemška jedrska elektrarna obratuje od leta 1961 v Kahlu na Majni. V letu 1980 bo na svetu obratovalo okrog 334 jedrskih elektram s skupno močjo okrog 220 000 MW. (Megavat = MW je večja enota za moč: 1 MW = 1 milijon vatov, je pribl. 1360 KM (konjskih moči!))

Za visoko industrializirane dežele, katerih gospodarstvo je odvisno od zanesljive in cenene dobave energije, je torej nujno, da za zagotovitev preskrbe z energijo in zaradi gospodarnosti uporabljajo poleg premoga, olja in zemeljskega plina tudi jedrsko energijo.

2. vprašanje: Kakšen skupni interes imata graditelj in upravljalca jedrskih elektram?

Odgovor: Zaradi gospodarnosti gradimo za proizvodnjo električne energije elektrarne z veliko močjo. Pri velikih sredstvih, ki so potrebna za gradnjo takih naprav, moramo računati z visoko razpoložljivostjo teh naprav v obratovanju.

Ze pri projektiranju elektrarne bo zaradi tega naročnik posvetil posebno pozornost predvidenim varnostnim napravam, ki bistveno prispevajo k obratovalni zanesljivosti. Enak interes ima tudi proizvajalec take naprave, kajti ko se zve za resne hibe, bi neglede na to, da so potrebna nadomestila, neizogibno prišlo tudi do zmanjšane dotoka naročil.

3. vprašanje: Ali bodo zaradi jedrskih elektram postale obstoječe elektrarne brez vrednosti?

Odgovor: Ne! Jedrske elektrarne se gradijo za kritje naraščajočih potreb; konvencionalne (običajne hidroelektrarne in termoelektrarne!) bodo potrebne tudi še v bodoče.



Lanski prvi december v Stari vasi pri Krškem: predsednik republike tovaris Tito vgrajuje temeljni kamen za prvo jedrsko elektrarno v Jugoslaviji.

4. vprašanje: Kako je z jedrsko fuzijo? (Jedrsko fuzija, pri kateri nastane s spojitvijo dveh lahkih atomskih jeder novo težje jedro. Pri vseh reakcijah zlitja jeder se sprošča precejšnja množina energije.)

Odgovor: Kritiki jedrskih elektram venomer navajajo, da bi se lahko odpovedali gradnji jedrskih elektram, ker je jedrska fuzija že v neposredni bližini. Zato ni tako.

(Nadaljevanje prihodnjic)

# 198 invalidov v društvu

## Sevniško društvo invalidov si prizadeva za boljše in lepše življenje svojih članov

3. februarja lani je bilo v Sevnici ustanovljeno društvo invalidov. Društvo posreduje pri zaposlitvi invalidov v delovnih organizacijah, skrbi za izboljšanje delovnih razmer in varstvo pri delu, za prekalifikacijo oz. usposabljanje invalidov za delo, za razvoj športne, rekreativne in kulturne dejavnosti, izboljšanje stanovanjskih razmer, za sosedsko pomoč nepokretnim invalidom itd. in šteje 198 članov.

V začetku letošnjega leta so ustanovili tudi športno sekcijo za šah, streljanje in košarko na vozičkih. Člani strelske sekcije so se udeležili tekmovanja v Laškem in se dobro odrezali. Člani so bili zelo veseli tudi izleta na Jezerko in novoletne obdaritve.

Poleg Zveze društev invalidov SRS pomagajo sevniškemu društvu tudi delovne organizacije, zlasti Jutranjka, Trgovsko podjetje in kmetijski kombinat „Zasavje“, uspešno pa sodeluje tudi s SZDL in KS Loka.

Se vedno pa je velika težava zaposlitev invalidov, zato bi društvo rado ustanovilo invalidske delavnice, kjer bi po končanem šolanju v Zavodu za usposabljanje invalidne mladine člani lahko dobili ustrezno zaposlitev. Žal pa za sedaj še nima potrebnih sredstev in prostorov.

V nedeljo, 29. junija, bo na Gornjem Brezovem pri Sevnici ob 14. uri otvoritev razstave izdelkov telesno prizadetih ljudi; razstavljene bodo slike, prtički, izdelki iz lesa, razni okrasni predmeti itd. Vedeti je treba, da invalidi ustvarjajo v najtežjih delovnih pogojih, delajo pa zato, da pozabijo na prizadetost in težko vsakdanjost.

Po otvoritvi razstave bo veselica z bogatim srečelovom. Izkupiček bo šel za pomoč najtežje prizadetim članom in za delo društva. Razstava bo odprta do 10. julija.

Sedaj je sevniško društvo invalidov edino na Dolenjskem, vendar bi bilo prav, da bi jih ustanovili tudi v drugih krajih, saj je to pot, ki vodi do lepšega življenja invalidov.

### Niso ga pozabili

Petletni Jožek Kočevar je ostal sam. Bilo je mrzlo zimsko jutro, ko mu je kruta usoda za vedno izrgala mamico. Čeprav premlad, da bi dojel grenko resnico, nikoli ne bo pozabil dne, ko jo je zadnjikrat spremljal do preranega groba.



Jožek Kočevar

Novo leto je Jožek dočakal sam in žalosten. Zanj ni bilo veselja kot pred letom dni, ko je sobo krasila novoletna jelka, ni bilo tople mamine roke, da bi ga božala po laseh.

Kljub temu Jožek ni bil tako sam. Sindikalna organizacija delovnega kolektiva „Komet“ iz Metlike, kjer je delala njegova mamica, mu je poslala denarno pomoč; tudi Dedek mraz ga je obiskal in mu prinesel darilo. Delovni kolektiv „Komet“ pomaga Jožku tudi tako, da mu vsak mesec pošlje nekaj denarja. Za skrb in razumevanje delovnemu kolektivu „Komet“, ki ni pozabil na otroka svoje delavke, iskrena hvala.

KRISTINA KOČEVAR

### NAŠLI SO GA V KRKI

51-LETNI FRANC PERKO iz Gradenca pri Žužemberku je v nedeljo, 1. junija, zjutraj šel od doma in ga po enem tednu še ni nazaj. Pogrešanec je duševni bolnik in so ga isti dan iskali. Našli so je njegove gumi škorjone, ki jih je sezul na mostu čez reko Krko pri Tomaževem mlinu v Žužemberku. Perka so našli minul tork utopljenega v Krki.

### ŠOLA V NARAVI ZA 400 OTROK

Prva izmena šole v naravi, v kateri so otroci četrtih razredov osnovnih šol iz krške občine, je v Poreču od 6. do 16. junija. Druga izmena otrok četrtih razredov bo bivala ob morju od 16. do 27. junija. Šola v naravi organizirajo občinska Zveza prijateljev mladine Krško, skupnost otroškega varstva, vse osnovne šole in občinska izobraževalna skupnost. Starši prispevajo po 300 din na učenca.

### PEROCIJEVA PODELILA BRALNE ZNAČKE

4. junija smo na naši šoli slavnostno podelili Zupančičeve bralne značke. Zanje je tekmovalo 285 učencev. Pred podelitvijo je bil krajši kulturni program: učenci so recitali pesmi, zapel pa je tudi mlajši pevski zbor. Potem je naša gostja, otroška pisateljica Ela Peroci, odgovarjala na posamezna vprašanja in povedala, kako je pisala „Muco Copatarico“, ter nam prebrala svojo novo pravljico. Ob koncu je učenec naše šole in učencem šole Mali Slatnik podelila bralne značke in priznanja.

A. GAL  
OŠ Katja Rupena  
Novo mesto



Po krajšem kulturnem sporedu, ki mu je prisostvovalo okoli 300 kvodajalcev iz krajevne skupnosti Šentjernej, je predsednik odbora RK pri občinski skupščini Novo mesto Boris Savnik v nedeljo, 8. junija, podelil 3 značke za petnajstkратno darovanje krvi, 15 značk za desetkratno in 35 značk za petkratno darovanje krvi občanov iz šentjernejske krajevne skupnosti. (Foto: Polde Miklič)

# Filatelisti: bilo je drugače

V Dolenjskem listu smo 15. maja brali „Dotacija za rešitev“. Koga je reševala? Filatelistično društvo Kočevje je za 30-letnico Zbora slovenskih odposlancev v splošnem programu proslav občinskega praznika 1973 organiziralo III. republiško pionirsko filatelistično razstavo. Pokroviteljstvo je prevzela občina Kočevje. Razstava je izredno uspeša po sodbi vseh, ki se v Sloveniji na filatelijo razumejo. Uspeli bi tudi finančno, žal pa nam je neurje poškodovalo dom telesne kulture in razstavo v njem.

Od leta 1973 nam ni uspelo s pokroviteljem urediti račune, zato sta Občinska zveza prijateljev mladine Kočevje in Filatelistično društvo Kočevje poravnala takoj večino stroškov. Vendar jima je zmanjkalo 4.600 din. O tem smo obvestili IS občine. Povedali smo še, da bo društvo to samo plačalo, tako da bo prodalo imovino oziroma znamke, če pokrovitelj ne more poravnati dolga. Društvo je namreč prejelo plačilno mandatno tožbo. Znesek je IS nakazal na društvo, tako da smo dolg plačali in je bila tožba ustavljena.

Ni šlo torej za reševanje filatelističnega društva, ki je že samo plačalo veliko računov in je bilo pripravljeno, čeprav z veliko žrtvijo, plačati tudi ostali znesek, pač pa je naše društvo reševalo ugled pokro-

### JUTRI RAZSTAVA CVETJA

V breziškem gradu priroja hortikulturno društvo v Brežicah razstavo cvetja, ki bo trajala od 13. do 15. junija. Otvoritev bo jutri popoldan ob 17. uri. Ob tej priložnosti bo obiskovalcem zapel nekaj pesmi pevski zbor „Bratje Milavec“ iz Brežic.

### DOPOLNILI

V Dolenjskem listu št. 19 z dne 8. maja sem objavil članek pod naslovom „Založba v Dolgi vasi“. Brata Ivan in Andrej Klun iz Kočevja sta mi povedala potem, ko sta prebrala članek, natančneje podatke o mlademu kolarju. To je bil Jože in ne Slavko Slavič. Doma je bil iz Premurja. Okoli dve leti je bil zaposlen kot kolarjski pomočnik v Kočevju pri kolarju Johanu Mandelcu. Ta je bil z Gorenjskega. Odselil se je s kočevskimi Nemci. Jože Slavič pa je do usodnega 11. maja 1942 delal v svojem poklicu pri Emoni. Pravijo, da ga je v smrt pošel italijanski podoficer zaradi ljubosumnosti. To dopolnilo je potrebno predvsem tudi zato, ker svojci morda še danes ne vedo za usodo Jožeta Slaviča.

T. OŽBOLT

### AVSTRIJCI NA PRELOKI

Folklorna skupina s Preloke v Beli krajini je navezala stike s folklorno skupino iz Sentvida ob Glini v Avstriji. Dogovorili smo se, da nas bodo obiskali, ko bodo nastopili na jurjevanju. Nepričakovano in nenapovedano pa so Avstrijci prišli že teden prej. Kljub temu se je v nekaj minutah zbrala naša skupina in vsa vas, da smo goste pristočno pozdravili. Mize v osnovni šoli so se šibile pod domačimi dobrotami. Gostje so bili lačni in utrujeni, saj so zaradi nesporazuma najprej odpotovali na Vinico pri Varaždinu in od tam po velkem ovinku na Preloko.

Avstrijci so potem nastopili in prikazali svoje ples. Preločani smo njihov nastop z zanimanjem gledali, saj prej takih plesov še nismo videli. Gostje so bili navdušeni nad lepoto kraja in gostoljubnostjo vasačanov.

MARIJA STAREŠINIČ

ANDREJ ARKO,  
KOČEVJE

### KOLINSKA: DELAVCE JE TREBA VPRAŠATI

Predzadnjo sredo so obiskali Kolinsko, TOZD Tovarna za predelavo krompirja na Mirni, Igor Uršič, član izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS, Mitja Svab, direktor centra za samoupravljanje pri svetu Zveze sindikatov Slovenije in drugi gostje. Proučili so družbenopolitične razmere v združenem podjetju, predvsem uresničevanje ustave. Mirenska tovarna ima izgubo, zato je treba priti na dan z ustreznim sanacijskim načrtom. Pri tem je treba okrepiti vlogo samoupravnih organov TOZD, pri čemer so bile na Mirni pomanjkljivosti. O delu samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij bo treba pripraviti oceno.

### SEVNICA: SEKRETAR ODHAJA

Konec avgusta odhaja na novo delovno dolžnost v Ljubljano sekretar občinske skupščine dipl. pravnik s pravosodnim izpitom Alojz Vidic. Za razrešnico je zaprosil 4. aprila.

MARTA TROHA  
tajnica KS Stari Log

PRIPIS UREDNIŠTVA. S tem pismom nameravamo končati časopisno prepranje okoli avtobusne postaje v Starem Logu, ki je, žal, dobilo tudi prizov osebnih obračunavanja. Objaviti smo pripravili le še kaj bistvenega pomembnega ali novega v zvezi s to zadevo, seveda če je resnično, oziroma utemeljeno.

# »Dolenjski list« v vsako družino

# Prvi koraki Primorskega dnevnika

### Spomini ob 30-letnem jubileju našega edinega dnevnika, ki izhaja v tujini

Na letošnji dan mladosti so se v Trstu zbrali prijatelji in sodelavci Primorskega dnevnika, ki se je pred 30 leti rodil kot naslednik Partizanskega dnevnika. Proslavili so jubilej tega lista, ki je opravljal pomembno vlogo med Slovenci v zamejstvu. Tudi sam sem kot korektor deloval v tem listu, zato menim, da je prav, če zapišem nekaj spominov, ki me vežejo na čase, ko se je letošnji jubilar porojeval.

Sredi aprila 1945 je sovražnik, ki je vojno že skoraj izgubil, napadel naše partizanske tiskarne na Rogu in Grotenuškem Snežniku. Morali smo se umakniti v Belo krajino in potem v Dalmacijo, kjer smo nadaljevali tiskanje Slovenskega poročevalca, ljudske pravice. Naše vojske in drugih časnikov ter ostalega gradiva. Tisti čas je bil poln zmag in imena osvobojenih krajev so se kar vrstila. Tu, v osvobojeni Dalmaciji, smo tudi zvedeli za osvoboditev Trsta.

Dobil sem propustnico, nekaj lir in s skromno priljago in puško sem se odpravil 1. junija 1945 v Trst. Od Vrhnike do Verda sem prepeščil, potem pa smo se s „tržačanom“ odpeljali k morju. Ko sem naslednje jutro zagledal Trst, sem se spomnil bolj žalostnih poti mimo tega mesta: avgusta 1942 sem videl Trst skozi zamrežena okna živalskih vagonov na poti v taborišče in marca 1943 sem še vedno zasluženo mesto videl zvezan med kratkim počitkom na poti v domovino. Ni čudno, da se mi je ob tretjem obisku iz prvi izvil radosten krik: „Pozdravljeno, naše lepo mesto!“

Po ulicah, ki so še kazale sledove težkih bojev, sem odhitel na trg Piccoli, kjer so takrat tiskali Primorski dnevnik. S tovarišem Korenom, takratnim urednikom, sva se dogovorila o mojem delu in v noči od 4. na 5. junij sem že korigiral 2. številko Primorskega dnevnika. Na nočno delo sem se še nekoliko navadil, veliko težje mi je bilo privaditi se na trušče moderne tiskarne, tako različne od tistih, ki sem jih poznal v gozdovih.

V tej tiskarni smo tiskali še italijanski delavski list Il Lavoratore in neki pionirski list za italijansko in slovensko mladež. Stanovali smo v ulici, kjer je bil nekdanji Slovenski narodni dom, skupaj z Amerikanci in Angleži kot enakopravni osvoboditelji. Med nami takrat še ni bilo sporov, pozdravljali smo se in pogovarjali. V prostem času smo veliko

peščili po Trstu in okolici in iz pogovorov z domačini je bilo čutili veliko veselje nad osvoboditvijo.

Dnevi so minevali, z njimi pa tudi mir. Pričele so prihajati vznemirljive vesti o tem, da se bomo morali partizani umakniti iz mesta. Nismo mogli razumeti, kaj se dogaja. Šele okoli 9. junija smo zvedeli, da se mora naša partizanska vojska 11. junija dopoldne umakniti v skladu z

dogovorom med Titom in angleškim generalom Alexandrom.

Tisto žalostno jutro sem na ulicah opazil letake, ki so sramotili partizane in Tita. Opazoval sem zapovedani umik. Četa za četo je odhajala iz mesta s pesnjico na ustih. Mnogim so bile solze v očeh in mnogi Tržačani so klicali: „Vrnite se kmalu!“ Isti dan smo zvedeli za umike partizanskih čet iz drugih krajev po Go-



Skupina partizanov v Zadru pred odhodom v Slovenijo.

riškem. V Gorici so se dekleta in žene ulegle pred tanke, da bi preprečile odhod naših osvobodilnih sil. S tem dnevom smo zakoračili v negotovost.

V Trstu je po sporazumu ostala le manjša partizanska četa, mi ostali pa smo se morali preobleči v civilna oblačila.

12. junija so bile v Trstu demonstracije. Mnogi Tržačani so se zbrala na trgu Unita ob obali, kjer so se pozihavale ameriške ladje s topovi, usmerjenimi proti nam. Govorila sta komisar Stoka Franc — Rade in komandant general major Martin Graf ter še neki Tržačan. Pozivali so na red in spoštovanje sporazuma, obenem pa so poudarjali, da Trst

ostane naš. Mnogi so skandirali parole, Titovo ime, prepevali slovenske in italijanske pesmi. Zavezniška policija je sprva samo opazovala demonstracije, potem pa je začela streljati v zrak razganjati demonstrante. Vendar se Trst še pozno v noč ni umiril: po ulicah so vihrale jugoslovanske zastave in se glasile borbene pesmi.

Spremembe so bile tudi v tiskarni. Dobili smo tri stražarje: našega partizana, Angleža in Američana, za cenzorja pa nekoga angleškega častnika, ki je kmalu pokazal, kdo naj bi bil gospodar. Prepovedal je objavo članka Otona Zupančiča, v katerem naš veliki pesnik kot v pismu sprašuje angleškega prijatelja, kaj meni o tržaški zadevi in kaj bi on storil, ako bi zavezniki zasedli London. Cenzor je dejal, da je članek žaljiv za Angleže, in tako naj bi tiskali le nekaj odlomkov. Urednik Koren pa ni klonil: članek je bil v celoti objavljen.

V tistih dneh je Primorski dnevnik postal trn v oči zaveznikov in nekdanjih fašistov, ki so prilezli iz skrivališč ter začeli sodelovati z nekdanjim sovražnikom. Da bi zavrla rast „Primorca“, so ustanovili dvojezični listič „Glas zaveznikov — Voce degli alleati“, ki so ga brezplačno delili po ulicah. Toda bil je pravo skrpalco. Primorski dnevnik je iz dneva v dan dobival več bralcev in kmalu je neugledni listič zaveznikov izgubil. To je bila prva velika zmaga našega časopisa.

Začele so se aretacije naprednih Tržačanov in mnogi so prišli v Jugoslavijo. Kmalu so tudi nas poklicali nazaj v domovino. 28. junija 1945 sem odšel iz Trsta s trdnjo zavestjo, da naši tovariši pri časopisu ne bodo klomli. In res niso, še danes opravljajo svoje poslanstvo med našimi rojaki.

MARJAN TRATAR — UCO

# NIKAKOR NE SAMO: DOM, POSTELJA, OTROK

Organizacija Združenih narodov je letošnje leto proglasila za mednarodno leto žensk, zavedajoč se, da je samo tista zdrava in moderna družba, ki ne dopušča diskriminacije žensk. Mednarodno leto žensk označujejo le tri besede: ENAKOPRAVNOST – RAZVOJ – MIR. Ne gre za parolo, temveč za spoznanje, da enakopravnosti ne more biti brez razvoja in da razvoja ni mogoče doseči brez miru.

Poglavitna smernica za dejavnost v mednarodnem letu žensk pa nikakor niso posebne enkratne akcije ali manifestacije žensk, temveč spodbujanje in pospeševanje dejavnosti vseh družbenih sil za poudarek tistega, kar je vsebinsko povezano z zastavljenimi cilji.

Čeprav je načelo enakopravnosti žensk in moških splošno priznано, pa ostaja uveljavljanje v praksi in življenju še vedno cilj, za katerega se je potrebno boriti in si prizadevati na mnogih področjih tako v razvitih, kot v nerazvitih deželah. Tradicionalna pojmovanja o vlogi ženske so še vedno najhujša ovira pri ustvarjanju resnične enakopravnosti.

Na področju politično formalnih pravic je bil storjen že velik napredek, čeravno so primeri diskriminacije žensk v vsakdanjem življenju očitni. Danes imajo ženske volilno pravico in pravico opravljati javne službe že v 124 deželah, kar je pomemben napredek od leta 1945, ko so Združeni narodi začeli delovati. Tedaj so imele pravico voliti le žene v 32 državah na svetu.

Neglede na dokumente in razglašene pravice pa so redke ženske v vrstah vlad posameznih držav, prav tako redko sodelujejo pri pomembnih političnih, ekonomskih in družbenih odločitvah, ki pa imajo močan vpliv na njihovo vsakdanje življenje.

Splošno mnenje je, da danes enakopravnosti med ženskami in moškimi v svetu še ni. Šele zadnjih nekaj let je opaziti premike, ki se zrcalijo predvsem v želji in potrebi žensk, da ne bi bile več izključene iz političnega, ekonomskega in družbenega življenja svoje dobe. Družbeni položaj ženske je marsikje kazalec splošnega razvoja in osvobojenosti človeka. Spomnimo se, da je dandanes na svetu več kot 700 milijonov ljudi nepismenih, živijo v revščini. Med njimi je več žensk kot moških.

Mednarodno leto žensk mora torej utrditi spoznanje, da niso možne bistvene spremembe za izboljšanje človekovega dostojanstva, če ne bomo dosegli enakih pravic za moške in ženske. Gre za enakopravnost vseh ljudi, moških in žensk, in konec koncev za pravičnejšo delitev dobrin v svetu.

## Imamo dragocene izkušnje

Pobudo organizacije združenih narodov je med prvimi pozdravila naša vlada. Ne zato, ker bi bil pri nas posebno pereč položaj ženske, temveč zato, ker se naša družba že razvija po načelu: enakopravnost – razvoj – mir in imamo glede tega nekaj izkušenj. Naše ženske so enakopravnost same priborile v času NOB, ne bi pa bili pošteno, če bi trdili, da ni prepada med družbenopolitično opredeljenimi cilji in resničnim položajem žensk v naši družbi.

Neglede na to, da smo v minulih 30 letih močno napredovali, imamo odprte probleme, ki spremljajo celoten jugoslovanski razvoj. Sem sodi zaposlovanje žensk, dvig izobrazbene ravni zaposlenih tovarišic, uspešnejše reševanje problemov materinstva, družbena skrb za otroke, posebno pa hitrejša vključevanje žensk na vseh ravneh samoupravnega in političnega odločanja.

Jugoslavija bo na svetovni konferenci ob mednarodnem letu žensk, ki bo konec junija letos v Mehiki, predstavila jugoslovanski model prizadevanj za polno uveljavitev žensk. Slovenski prispevek k tej konferenci pa bo izdaja publikacije Ženska v združenem delu. Ta bo prinesla rezultate ankete, opravljene letos aprila v desetih slovenskih delovnih organizacijah. Med njimi je tudi novomeški LABOD.

Po vsebinski plati obsega raziskava pet osnovnih področij: kolikšna je stopnja osveščenosti in kakšna je udeležba žensk v samoupravnih organih in krajevnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah itd. Kakšne možnosti imajo delavke za izobraževanje ob delu, koliko jih zaseda vodilna delovna mesta, kakšne so možnosti za njihovo napredovanje itd. Prav tako je v raziskavi zajeta problematika s področja otroškega varstva, šolanja otrok, obremenjenosti mater z družinskimi opravili, kakšno je varstvo pri delu itd. Mednarodno leto žensk je tudi za nas edinstvena priložnost, da ugotovimo slabosti in nanje opozorimo, hkrati pa se lotimo takojšnjega premagovanja ovir.

## Nobenih posebnosti za ženske

Medtem ko je od leta 1919 izšlo že toliko mednarodnih konvencij, ki se nanašajo na zaščito žena, da znašajo samo njihovi naslovi 22 tipkanih strani, pa je tudi še v mnogih, celo evropskih državah, diskriminacija žensk javna. Vzemimo za primer plačo: za isto delo kot moški dobijo ženske na Danskem 82 odstotkov „moške“ plače, na Švedskem 83 odst., na Finskem 61 odstotkov itd.

Resda pri nas ni sledu o taki diskriminaciji, pač pa jo občutijo ženske v drugih, prikritih oblikah. V javnih razpisih za razna delovna mesta še danes lahko beremo: „pogoj – moški“. Pri sprejemu v službo marsikje prej dodobra izprašajo kandidatko, če ima majhne otroke, zanimajo se celo za njeno rodno

zmožnost. Izogibajo se žensk, ki bi lahko rodile.

Zapostavljanje, čeravno prikrito in še bolj prefinjeno, doživljajo naše ženske tudi pri kandidiranju na razne položaje in funkcije. Veliko je fakultetno izobraženih tovarišic v podjetjih ali pa ustanovah, v katerih je morda celo pretežno ženska delovna sila. In vendar imajo za direktorja moškega, prav tako pa največkrat moški zasedajo tudi važnejše funkcije v organizacijah in samoupravnih organih. Diskriminacija žensk se kaže tudi v tem, da žensko včasih razporejajo na taka delovna mesta, ki jih moški nočejo.

Vemo, da se ženske same branijo odgovornejših dolžnosti, ampak ne zavoljo tega, ker bi se čutile nezmožne, prehudo so obremenjene z vsem, kar pa ne sodi samo v njeno področje. Naša žena je preobremenjena z delom predvsem zaradi zastarele miselnosti o njenih dolžnostih v domačem krogu.

Ko na primer pride zdravnica iz službe, kjer pregleda isto število bolnikov kot njen mož zdravnik, se potem samo ob sebi razume, da se ona ukvarja z gospodinjstvom in otroki, on pa leže počivat s časopisom ali strokovno revijo v roki. Uslužbencu se morda po službi mudi na športno tekmo ali pa loviti ribe. Povsem naravno se nam zdi, da ima moški pravico do hobija in rekreacije, ženski pa teh pravic ne priznavamo. Pri delavskih družinah je še slabše: mož in žena se vrmeta z dela; vsak ima osem ur garancije za seboj, toda žena mora doma takoj pripravljati kosilo, pokladati živini, poskrbeti, da gredo otroci umiti v šolo. On pa, če ni okrog hiše „moškega“ dela, gre mirne vesti v gostilno. Možak med možake!

Takih primerov iz vsakdanjega življenja lahko vsak vidi po

deset na vsak prst, med njimi so prav tako zastopani funkcionarji kot ljudje, ki nimajo z javnim življenjem nobene zveze. Gre za zelo trdovratno in splošno zakoreninjeno miselnost, ki je naša družbi hudo nevarna: da so domena ženske dom, štedilnik in otrok. Če hodi žena še v službo, se marsikateri moški že trka po prsih, češ kako sem napreden, izjavlja pa: „Moja je enakopravna. Ima svoj denar“.

Kako naj se ženska ob takih pogojih poklicno in politično izobražuje? Če ji to onemogočimo, ima kaj malo možnosti za uveljavitev na strokovnem in družbenopolitičnem področju. Posledica zdajšnjih razmer je dejstvo, da je med zaposlenimi na Dolenjskem polovica žensk, kjer se odloča, pa so njihove vrste močno zdesetkane.

V mednarodnem letu žensk bomo veliko napredovali, če se bo v miselnosti nas vseh usidrilo spoznanje, da ženske ne zahtevajo, še manj pa ob tej priložnosti izsiljujejo kakršnekoli posebne pravice zaradi svojega spola. Zahtevajo le iste pravice kot moški! Posebne družbene zaščite je žena deležna zaradi svoje biološke funkcije samo v času nosečnosti in po porodu, pa tudi v tej, drugi dobi, otrok ni več samo njena skrb. Ravno zato smo z novo zakonodajo tudi moškimi dali možnost uporabiti porodniški dopust.

## Najslabše je na kmetih

Vsakdo ve, da je položaj žene kmetovalke in gospodinje še dosti slabši. V mednarodnem letu



Na deželi je kmečka ženska še zlasti odrinjena iz javnega in družbenopolitičnega ter samoupravnega življenja. Je sicer glavna delovna moč na kmetiji, je proizvajalka, ima na skrbi gospodinjstvo in vzgojo ter skrb za otroke – dohodki in javno življenje pa so moška stvar. Mar se v mednarodnem letu žensk ne ponuja kopica nalog, da bi to spremenili?

žensk je lepa priložnost, da nehamo vsaj s poluradno diskriminacijo kmečkih žena. Vemo, da veliko kmetij obdelujejo ženske; da na njihovih ramah leži vse delo, vse gospodarsko breme. Morda je mož (uradno lastnik) bolehen, mogoče pije, morda je v službi in se malo ukvarja s kmetovanjem. Pa vendar: ko gre za sklepanje kooperacijskih pogodb z zadrugo, kličejo zmeraj njega – gospodarja. Ne tistega, ki proizvaja in zemljo obdeluje. Kadar se pridelki s kmetije prodajajo, je mož tisti, ki določa ceno in potem spravi denar. Žena mora za vsak dinar prositi. Ko je treba iti na vaški sestanek, kjer odločajo o samopriskvku, o gradnjah v vasi, o delu za napredek, gre obvezno mož. On tudi uradno lahko zastopa ženino mnenje. Mar mislite, da bi bilo na podeželju toliko gostiln in nobenega vrtca, če bi odločale ženske?

Ugotovljeno je, da v Sloveniji vsako drugo kmečko gospodinjstvo vodijo ženske, ki opravljajo tudi 70 odstotkov vseh kmetijskih del. Kmetijstvo se kot gospodarska panoga „feminizira“, ob tem pa nikakor ne more napredovati. Nič čudnega, kajti kmečka ženska nima ne časa in ne priložnosti za izobraževanje. Ob takih pogojih življenja, kakršne ima naša kmečka ženska zdaj, je osamljena. Otopi od garancije in vsakdanjih skrbi. Največkrat se sploh ne zaveda svojega položaja.

Prav nič čudnega potemtakem ni, da se pri razdeljevanju vaških funkcij skoro praviloma dogaja to: ženske v Rdeči križ, one so blagajničarke v raznih društvih, morda so celo tajnice, ker je potrebno pisati zapisnike. Tam, kjer je konkretno delo mnogokrat povezano s fizičnimi napori, je veliko več žensk kot moških. Koliko pa je na vasi predsednic krajevnih skupnosti ali sekretark osnovne organizacije Zveze komunistov? Če bi te prestevali, bi nas moralo biti sram.

Pa spet lahko rečemo: zelo nesmiselno in napak bi bilo ženske riniti v ospredje in v razne funkcije samo zato, da bi bil sestav odborov ustrežnejši, politično in navidez v duhu časa. Pomagajmo ženskam, da se bodo sploh zavedele svojega položaja in pravic, omogočimo jim, da bodo lahko postale dobre javne delavke! Da bodo imele enake pravice in možnosti kot moški, nič drugega.

RIA BAČER

## „Poudarek na dejanjih“

Storimo kaj za to, da naša zaščitna zakonodaja ne bomo gledali skozi prizmo tradicionalne vloge ženske, češ razbremenimo jo dela v tovarni, da bo imela več časa za gospodinjstvo! Prosti čas naj tudi ženski pomeni možnost za napajanje njene ustvarjalnosti za vlogo, ki naj jo ima v družbi.

In naposled: storimo kaj za to, da se bo ženska tudi sama otresla predsodkov, miselnosti, ki daje primat v družbi moškemu, kakor tudi iluzije radikalnih feministk, ki se ne zavedajo, da zgolj z objokovanjem položaja ženske in s sovraštvom do „moškega zasluževalca“ ni mogoče ničesar spremeniti, kvečjemu le še povečati duševno stisko žensk. Zato si moramo prizadevati, da se bodo v številne akcije enakopravnosti vključevali moški in ženske, ker gre za skupne probleme, navsezadnje večsah bolj moške kot ženske.

Iz govora FRANCA SE-TINCA, sekretarja predsedstva izvršnega komiteja CK ZKS in predsednika republiškega odbora za mednarodno leto žensk na prvi seji tega odbora



Zaposlena žena je nedvomno glede enakopravnosti mnogo na boljšem od gospodinje, kajti ekonomska osamosvojitve ji daje pravice, ki ji jih nihče ne more vzeti. Po drugi strani pa je zaposlena žena dvojno obremenjena, kajti po službi jo čakajo še vsa domača opravila. Ne čudimo se, da je med proizvajalci z neustrezno izobrazbeno ravni največ žensk. Kdaj naj bi se izobraževale in šolale, če ne naredimo nič, da bi se njihove življenjske razmere in navade spremenile?



Mnogi otroci so zdaj prikrajšani za brezskrbno otroštvo, ker ni zadosti vrtcev. Od izida referenduma je odvisno, koliko otrok bo imelo preskrbljeno tako varstvo, kot ga imajo tile malčki iz črnomaljskega vrtca (na sliki). (Foto: Boris Lorkovič)

# Črnomelj: „da“ za naše otroke, za našo prihodnost

Solidarnost na preizkušnji: v nedeljo, 15. junija, bodo prebivalci črnomaljske občine odločali o uvedbi novega krajevnega samoprispjevka

Od samoprispjevka občanov je odvisno, kaj in koliko bodo v občini lahko gradili. V občini potrebujejo nove šole in vrtce, nekatere vzgojnovarstvene ustanove pa so potrebne obnove. Kaj menijo o novem samoprispjevku nekateri občani, preberite v naslednjem zapisu:

**PAVLA SIMONIČ** je delavka v Beltovi livarni, doma iz Stražnjega vrha. „Imam dva otroke, eden je šoloobvezen. Moram priznati, da nisem dobro sezna-



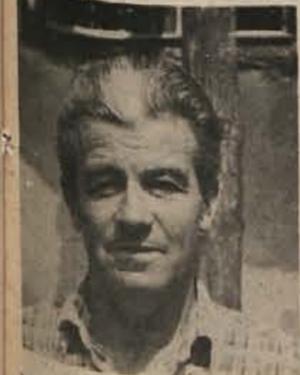
ljena s tem, kaj vse bi se v občini gradilo, če bi referendum uspel. Vendar sem prepričana, da bo uspel, če gre za izgradnjo šol in vrtcev. Za takšne stvari bodo morali tudi občani prispevati svoj del.“

**FRANC BUTALA** iz Trnovca pri Vinici, zaposlen v Beltu: „Sem oče dveh predšolskih otrok, zaposlena pa je tudi moja žena. Vrtca na Vinici ni-



mamo, imamo pa tovarno in mnoge družine, ki so zaposlene v viniškem Novoteksu, nimajo urejenega varstva za svoje otroke. Prepričan sem, da bo referendum uspel, saj bomo odločali zase, za svoje otroke.“

**PETER PRIJANOVIČ**, predsednik delegacije krajevne skupnosti Tribučje: „Vaščani že dolgo razpravljamo o pomenu novega krajevnega samoprispjevka. Ne glede na to, da naša vas ne bo dobila nobene vzgojno-



varstvene ustanove neposredno, želimo, da bi referendum

uspel. Nekaj pa nas pri vsem skupaj moti: vaščani smo namreč vedno pripravljene pomagati s prostovoljnim delom in prav bi bilo, da bi se organizirale mladinske delovne brigade, ki bi pomagale pri gradnji vrtcev in šolskih prostorov.“

**ANTONIJA PALIČ** je delavka v črnomaljski Beti in dva njena otroka obiskujeta osnovno šolo: „Podpiram referendum, saj so vzgojnovarstvene ustanove potrebne, to vemo vsi občani. Takih ustanov pa je v črnomaljski občini premalo. Ker sva oba z možem zaposlena, si želiva, da bi bilo urejeno



predvsem podaljšano bivanje v šolah, želiva si tudi celodnevno šolo, da bi se v prostem času zares lahko posvetila samo družini in da bi šola zares ostala v šoli.“

### KJE BOMO ODLOČALI?

Za samoprispjevke se bomo odločali na običajnih volilnih mestih. Pričakujemo, da se bodo referendumu udeležili prav vsi občani, saj bomo odločali za lepšo prihodnost naših otrok in tudi nas samih.

**PAŠKO BILIČ**, zaposlen v Beltu: „Referendum mora uspeti. Če pa ne bo uspel, si



bomo občani naredili veliko škodo. Šole in vrtce gradimo vendar zase. Mislim pa, da je v akcijo potrebno vključiti tudi mladino, ki je nasploh premalo vključena v družbeno življenje. S pomočjo mladinskih delovnih akcij bi se delovni stroški brez dvoma zmanjšali. Vsak mladenec bi moral v prostem času delati nekaj prostovoljnih ur.“

**JANEŽ KAMBIČ**, zaposlen v Beltu: „Imam otroke, vendar je bilo v vrtcu pretesno, da bi ga vzeli v varstvo. Veliko družin, kjer sta zaposlena mož in žena, si želi, da bi referendum uspel. Prepričan sem, da bo uspel, in tisti, ki imamo otroke, vemo, da je nujno potrebno. Obveščanje občanov o

referendumu pa bi moralo biti še bolj organizirano. Tu mislim



zlasti na propagando – na plakate, letake.“

**BARBARA LEVAI**, delavka v Beti: „Moji trije otroci obiskujejo osnovno šolo. Urejene šole in lepi vrtci so lahko v ponos vsaki občini. Pri nas ima-



mo takšnih zgradb premalo, občina pa je prerевна, da bi jih zgradila brez pomoči vseh občanov. Seveda bomo prispevali, saj bomo samoprispjevke vlagali v izgradnjo lepših šol in vrtcev, ki jih potrebujemo!“

**ZLATO REMŠKAR**, zaposlen v semiški Iskri: „V zadnjem času veliko razmišljamo o referendumu in o tem, kaj vse



bomo pridobili, če bo uspel. Prepričan sem, da bodo vsi, ki poznajo razmere v šolah in vrtcih, podprli prizadevanja za gradnjo oziroma obnovo teh ustanov.“

**MARIJA MAUSER**, zaposlena v Beti, Črnomelj: „Imam



dva otroke; eden je v vrtcu, drugi pa hodi že v šolo. Z izgradnjo

šol in vrtcev po celi občini bi našim otrokom olajšali in popeljali šolanje. Podaljšane bivanja še nimajo vse šole, saj povsod nimajo zadosti prostora. Zame je velika razbremenitev, ker hčerka obiskuje podaljšano bivanje.“

**BULJAN TOMISLAV**, zaposlen v Iskri Semič: „Glasoval bom za samoprispjevke, saj zelo dobro poznam prostorsko stisko in vem, kako malo se člo-



veku pozna 1 odstotek samoprispjevka. Z zbranim denarjem pa bi očitno obogateli za veliko novih ali pa obnovljenih zgradb.“

**DARINKA ŠPELIČ**, delavka v Beti: „Podaljšano bivanje bi



moralo biti uvedeno za vse otroke, ne samo za vozače in za slabše učence. Vem, da je za takšno obliko dela z otroki premalo prostora, vendar bomo občani imeli priložnost odločati o tem, kako bo v prihodnje potekalo šolanje naših otrok in kako bo urejeno njihovo varstvo.“



## Kaj graditi ali obnoviti

V občini je zaposlenih več kot 2000 žensk, ki so v glavnem matere. V organiziranem otroškem varstvu pa je trenutno le 8 odstotkov otrok. Gradnja otroških vrtcev v občini je zato prepotrebna.

Nova šola pa postavlja pred nas svoje zahteve. Pouk v šolah je potrebno posodobiti (kabinetni pouk), otroke bomo morali vključevati v šole že s šestim letom starosti (male šole), dodatne učne prostore pa zahtevajo tudi celodnevna šola, dopolnilni pouk in razne izvenšolske dejavnosti.

Da bi zadostili navedenim zahtevam na področju šolstva in da bi bilo v organiziranem varstvu čimveč otrok, je v občini nujno graditi prostore v te namene. Gradbeni stroški bodo preveliki, da bi jih lahko krili z lastnimi sredstvi. Denarno pomoč bo občini dala republika in banke v obliki posojil, v občini pa bo potrebno zbrati polovico potrebnega denarja za investiranje. Tega denarja v občini ni mogoče zbrati drugače kot s sodelovanjem vseh občanov. Ti naj bi prispevali v petih letih 10.400.000 dinarjev ali osmino potrebnih sredstev. Zaposleni bi morali prispevati 1 odstotek od neto osebnih dohodkov, kmetje 1 odstotek od katastrskega dohodka in upokojenci 1 odstotek od pokojnin. En odstotek od dohodka, ki je v skladu z družbenim dogovorom o dohodkih, pa bodo prispevali obrtniki. Od presežka dohodka nad družbenim dogovorom bodo obrtniki prispevali 3 odstotke.

V prihodnjih letih bodo gradili naslednje prostore v občini:

**A. OTROŠKO VARSTVO:**

**1. Otroški vrtec Semič**  
Vrtec že gradijo in bo že letos sprejel v varstvo prve otroke. Predviden je za 72 otrok, od tega je 12 dojenčkov.

**2. Otroški vrtec Črnomelj – Loka**  
Tudi gradnja tega vrtca, ki bo postavljen zraven osnovne šole v Loki, je predvidena že letos. Vrtec bo montažni, sprejel pa bo lahko 140 otrok v starosti od 3 mesecev do 7 let.

**3. Otroški vrtec Vinica**  
Vrtec bodo postavili nasproti osnovne šole v Vinici.

Velikost bo ista kot velikost semiškega vrtca.

**B. IZOBRAŽEVANJE**

**1. Osnovna šola Črnomelj – Loka**  
Šole bodo obnovili in jo povečali z desetimi novimi učilnicami. Povečana šola bo lahko sprejela 750 učencev. Ob šoli je predvidena tudi telovadnica, ki bo imela velikost športne dvorane.

**2. Osnovna šola Vinica**  
Z dozidavami bodo šole povečali z osmimi učilnicami, ki bodo namenjene zlasti učencem višjih razredov. V isti zgradbi bodo z manjšimi popravili uredili tudi prostore za malo šolo. Ob šoli je predvidena gradnja montažne telovadnice. Razširjena šola bo lahko sprejela 400 učencev in bo prirejena celodnevni pouku.

**3. Osnovna šola Dragatuš**  
Ob šolskem prostoru bodo zgradili telovadnico v montažni izvedbi. Telovadnica bo služila kot večnamenski prostor.

**4. Osnovna šola Stari trg ob Kolpi**  
Zgradili bodo montažno telovadnico, ki bo prav tako služila ne le šoli, pač pa tudi potrebam vaščanov.

**5. Osnovna šola Adlešiči**  
Ob šoli bodo zgradili montažno telovadnico, ki bo služila šoli in vaščanom.

**6. Center srednjih šol Črnomelj**

Center potrebuje nove prostore, v katerih bodo združene vse dejavnosti, to je pouk v gimnaziji, poklicni kovinarski šoli in ostale dejavnosti rednega ali izrednega šolanja na oddelkih srednjih šol (ekonomska, strojna tehniška itd.).

**7. Osnovna šola Črnomelj – nižji razredi v Župančičevi ulici**

To šolo bodo povečali z dozidavo ob šoli in jo obnovili ter tako prilagodili zahtevam sodobnega pouka. Šola bo pridobila 8 novih učilnic, kuhinjo in jedilnico.

S krajevnim samoprispjevkom bi občani zagotovili osmino vseh potrebnih sredstev za gradnjo šolskih in varstvenih prostorov. V nedeljo, 15. junija, bodo občani glasovali za samoprispjevke ali proti njemu, od glasovanja vseh občanov pa bo odvisna predvidena gradnja. Večina ljudi, ki poznajo prostorsko stisko v šolah in vrtcih, bo gotovo podprla prizadevanja za gradnjo novih prostorov.



# NAŠA PRIJATELJICA JUGOSLAVIJA

Nišla sva kraj, kjer izvirmo vsi Slovani! Učbeniki nas sicer učijo, da so se slovanska plemena razlila po Evropi iz neznanskih širjav izza Urala, toda legenda, ki sva jo bila slišala, govori drugače.

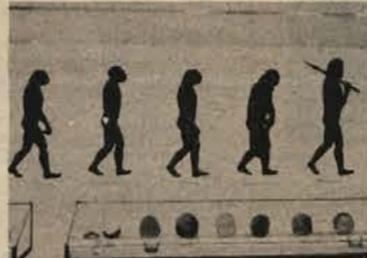
Zibel vseh Slovencev je stekla v starem gradu, na katerem je živel knez Hrvat. Imel je tri sinove: Čeha, Lehja in Meha ter hčer izredne lepote, ki so ji naredili ime Vilina. Ko so v te kraje pridrle rimske vojske, je lepota rimskega vojvode tako očarala Vilino, da se ni mogla upreti ljubezni do junaškega tujca, čeprav se je vsa njena rodbina borila proti nadležnim Rimljanom. Oče in sinovi so se zapletli v bitke z Rimljani, a so bili premagani. Preden so morali kot poraženci zapustiti te kraje, so se maščevali nad Vilino, ki je rimskemu vojvodi rodila otroka. Vilino so zazidali v grajski stolp, potem pa so se razbežali: Čeh je ustanovil Češko, Leh je zbežal v kraje, kjer je ustanovil Poljsko, Meh pa je postal ustanovitelj Rusije. Tudi Vilinin otrok je bil zle sreče: usmrtil ga je nosorog in ga nataknjene na svoj rog vlačil okoli, dokler ni trupelce padlo na tla na kraju, ki mu danes pravijo Lepoglav. Otrok je namreč imel zelo lepo glavo in tako je tudi kraj prišel do svojega imena...

To naj bi se zgodilo v Krapini. Zaman bi iskali znanstvenih potrdil, če bi hoteli dokazati to legendo, saj je vsakomur jasno, da so Slovani izrinili stara ljudstva na Balkanu. Toda Krapina je dala znanosti druga dragocena gradiva, ki nam odkrivajo še veliko temnejšo plat človekove zgodovine.

## NAKLJUČJE BOTROVALO ODKRITJU

Leta 1895 je Domenik Antolković, vikar samostana v Krapini, slučajno

odkril v neposredni bližini mesta razmetane kosti. O najdbi je obvestil dr. Gorjanoviča - Krambergerja, znanega hrvaškega geologa in paleontologa. Ta je prav takrat delal prvo geološko karto tega dela naše domovine, in ker si prav tako kot najditelj ni mislil, da gre za izredno važno odkritje, je najprej dokončal geološko karto in se šele štiri leta pozneje s kočijo pripeljal v Krapino.



V muzeju evolucije se bodo dobro dopolnjevali fosilni ostanki z grafičnimi prikazi človekovega razvoja.

V Krapini pa je presenečen ostrmel; že prvi zob, ki ga je našel, ga je prepričal o takrat še zelo drzni misli, da gre za okostja praljudi. Čeprav so od vkarjevega odkritja do strokovnjakovega prihoda minila kar štiri leta in so v tem času neuki ljudje raznesli in porazgubili del dragocenih pričevanj o prazgodovini človeštva, je paleontologu uspelo iztrgati iz zemlje okoli 650 kosti in zob. Kasnejša znanstvena obdelava najdenih fosilnih ostankov je pokazala, da gre za dele okostij skoraj štiridesetih praljudi starih 2 do 40 let - to pa je praktično cela življenjska doba tedanjih prebivalcev.

O tem odkritju je svetovno javnost obvestil na zdravniškem kongresu na Dunaju. To je bilo v času, ko sta se darwinizem in evolucijska teorija šele borila za priznanje. Doživel je celo posmeh sodobnikov, toda čas je potrdil



Na prostoru, kjer so našli več okostij krapinskega pračloveka, stoji danes skupina, ki ponazarja mater z dvema otrokoma ob ognjišču.



Ob sprehodu po najdbišču v Krapini vidijo obiskovalci različne prizore iz življenja krapinskega pračloveka. Na fotografiji: lov na jamskega medveda.

njegova predvidevanja. Danes je znanstveno nesporno, da so v Krapini našli ostanke pračloveka, ki mu mi preprosto pravimo krapinski pračlovek, v znanosti pa je označen kot Homo Neanderthalensis Krapinensis. Krapinski pračlovek sodi med mlajše neandertalce, ki so živeli od 46.000 do 31.000 let pred našim štejetem. Preživljali so se predvsem z lovom, kar dokazujejo tudi najdbe preprostega kamenitega orožja in orodja ter številne kosti raznih izumrlih živali: nosoroga, gozdnega slona, velikega jelena, losa, jamskega medveda, bobra in drugih. Izkopanine dajejo slutiti, da krapinskemu pračloveku ni bilo tuje celo - ljudožerstvo.

## MUZEJ EVOLUCIJE

Vse te najdbe iz jame Hušnjakovo v neposredni bližini Krapine so danes v prirodoslovnem muzeju v Zagrebu, kjer so varno preživele obe vojni vihrini, na samem mestu najdbe pa ni ostal domala noben dokaz o odkritju. Obiskovalec, ki najde pot v Krapino - tja ga ne morejo privabiti ne turistični prospekti ne reklamna gesla, ker tega enostavno še ni! - bo našel zelo lepo urejeno okolico nekdanje jame, ki se je zasula že pred 30.000 leti. Številni kipi krapinskega pračloveka in njegove družine v naravni velikosti ter kipi tedanjih živali (prav tako v naravni velikosti) mu pričarajo preteklost. Še bolj pa se bo lahko seznanil čez čas v „Muzeju evolucije“, ki ga zdaj šele urejajo. Midva sva se pod prijaznim vodstvom upraviteljice muzeja Ane Tepfer, diplomirane inženirke gozdarstva in velike ljubiteljice krapinske prazgodovine, sprehodila med okostji, skicami in drugimi razstavnimi predmeti v šele na pol postavljeni zbirki. Že bežen sprehod je pokazal, da nastaja zares poučna zbirka, ki z originalnimi predmeti, reprodukcijami, odlični in preglednimi skicami in tabelami nudi obiskovalcu vpogled v živopisen svet rastlinskega, živalskega in človekovega razvoja skozi tisočletja. Ko bo zbirka urejena, bo muzej z okolico naravnost idealna točka za poučne izlete naših šolarjev, zlasti če jih bodo pedagogi znali povezati še od krajev prazgodovine do kmečkih uporov in sedanosti, se pravi z bližnjo Stubicco in tamkajšnjim muzejem ter Kumrovcem, rojstnim krajem maršala Tita.

## NAČRT: POLŽJA HIŠA

Načrti so še obsežnejši od tega, kar že zdaj nastaja. O tem pripoveduje Ana Tepfer: „Celoten objekt, ki ga sicer vodi zagrebško Šumsko gospodarstvo, je pod zaščito Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti ter pod strokovnim vodstvom dr. Mirka Maleza, direktorja geološko-paleontološke zbirke prirodoslovnega muzeja v Zagrebu. Že zdaj obišče prazgodovinsko najdbišče veliko turistov, še posebno številni so Slovenci. Ko nam bo uspelo dokončno urediti turistični del objekta, restavracijo s 100 sedeži, bomo lahko sprejemali tudi večje skupine šolarjev in jim nudili tople obroke po dostopnih cenah. V prostorih restavracije pa že zdaj uveljavljamo prakso, da vsakih 15 dni menjamo razstave znanih jugoslovanskih slikarjev. Po eno umetniško delo ostane v lasti muzeja in tako nastaja tudi stalna

zbirka. Kot v vsaki turistični postojanki je tudi pri nas mogoče kupiti spominke, le s to razliko, da je pri nas kakovost zajamčena. Kiča pri nas ne boste našli, saj ne smemo prodajati ničesar, češar ne odobri Jugoslovanska akademija.“

Ko so se pred tremi leti s pomočjo krapinske občine odločili za ureditev prazgodovinskega najdbišča v Hušnjakovu, so se zavedali, da imajo premalo denarja, da bi lahko naenkrat uredili vse. Zato so sklenili urediti najprej turistični del objekta in vsaj postaviti celotno muzejsko zbirko. Vendar pa že zdaj vedo, da bo zbirka za sedanje prostore preobširna, zato imajo v načrtu gradnjo posebnega muzejskega poslopja, ki naj bi imelo obliko polžje hišice - amonita.

Samo bizonov in nosorogov zob iz jame, v kateri so dokazali krapinskega neandertalca, imajo v muzeju v Hušnjakovu, a vendar ne kaže ob pri-

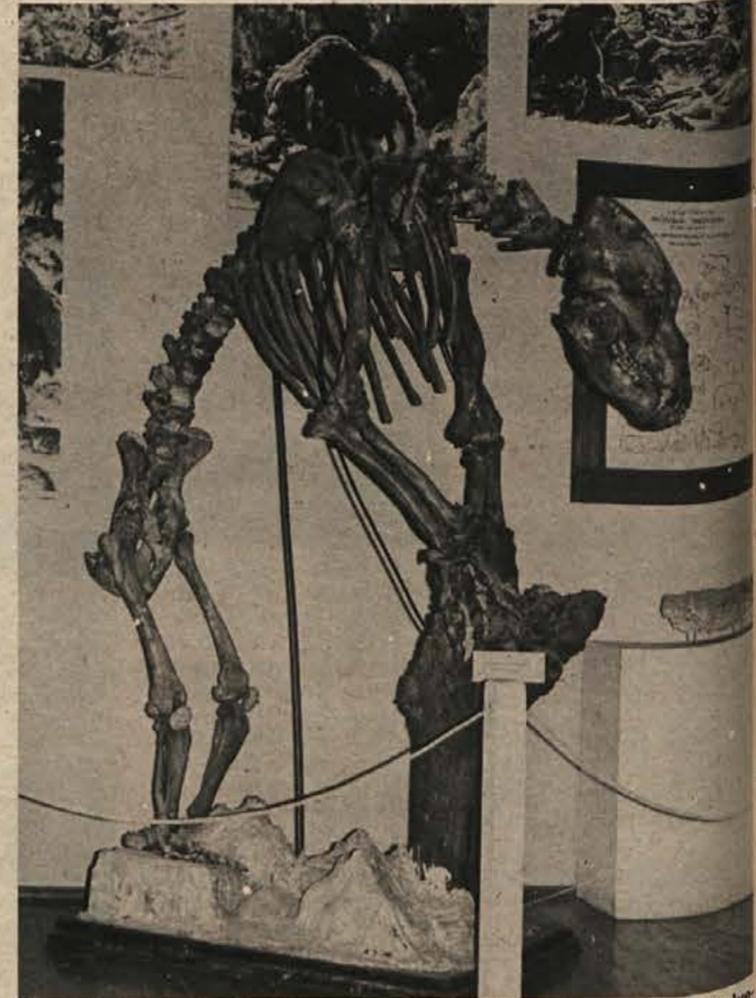


Upraviteljica muzeja Ana Tepfer pripoveduje o načrtih...

ložnosti zamuditi obiska v tem kraju. Okostje jamskega medveda in številne druge izkopanine iz naše domovine in celo iz tujine so razstavljene v zbirki, za katere izpopolnitev daje krapinska občinska skupščina vsako leto po deset starih milijonov dinarjev.

## KRAPINSKI PROSVETITELJ SLOVENEK

Slovenski turist pa sploh ne bo prišel v kraj, v katerem bi bili Slovenci „neznani“. Krapina je brzkone najstarejše hrvaško mesto, pobrateno z enim od slovenskih mest. Tako pobratenje sta sklenila Krapina in Ptuj že leta 1900, najbolj zaslužen pa je zanj tedanji krapinski župan, Slovenec Vilibald Sluga. Še danes imajo prebivalci tega kraja Slugo močno v čisljih in prav ulica, v kateri je tudi muzej, se



V muzeju, ki šele nastaja, imajo Krapinci tudi fosilno okostje jamskega medveda. Grozeče so že same kosti: kaj bi šele bilo, če bi se v resnici srečali s takim medvedom!



V tistih davnih časih, ko se je na naših tleh pojavil človek, je bil živalski svet bolj mogočen. Pri nas so živeli tudi nosorogi.

imenjuje po njem. Prebivalci tega kraja pravijo, da je bil prosvetitelj in da je ogromno prispeval za napredek mesta v vseh pogledih: od tega, da je uredil mestno kanalizacijo, pa vse do tistega, čemur se noben slovenski kraj nikoli ni mogel izogniti - gasilstva.

Če se ob koncu še enkrat vrneva k legendi, ki po svoje govori o „zdrženih“ Slovanih, potem ne bo odveč zapisati, da je bil v Krapini rojen Ljudovít Gaj, eden izmed pobudnikov hrvaškega preporoda, ki ga lahko smatramo za prve zametke misli o jugoslovanstvu, združenju narodov Jugoslavije.

## MESTO OD LETA 1347

Ko sva brskala za rojstno letnico krapinskega mesta, sva presenečeno ugotovila, da sta z Novim mestom sodobnika! Krapina je bila z uradno listino potrjena za mesto leta 1347, torej je komaj 18 let starejša od doletenske prestolnice. O sami naselbini pričajo pisani dokumenti že iz leta 1193. Razen tega, da sta tako Novo mesto kot Krapina pomembni arheološki najdbišči, je stičnih točk med obema mestoma zgodovina napredila še nekaj. Celjski grofje, ki so na Dunajskem na primer ustanovili pletarsko kartuzijo in bili krvave boje za ohranitev svojih posesti, so bili tudi krapinski okolici lastniki obsežnih posestev po propadu gospodov Zrinjskih Frankopanskih.

Še in še bi ostala v tem prijaznem trikotniku zanimivosti med Kumrovcem, Stubico in Krapino, a naju je poklicala dalje, k neomadeževanemu koščku divje lepote, miru in prvobitni narave.

(Prihodnjič: KJE  
DREVESA UMIRAJO OD STAROSTI)

# kultura in izobra- ževanje

## Oko, ki ne laže

Razstavo fotografij, ki so jo pripravili učenci novomeške osnovne šole „Katja Rupena“ v enem od razredov, si je veselje ogledati. Ne morda zato, ker bi bilo razstavljeno gradivo nadpovprečne kakovosti ali bi izstopalo zaradi celovitosti, čar razstave je prav v njeni naključnosti, razvejenosti in širini. Ima sicer skupen naziv, toda pod ta naziv so mladi ljubitelji fotografije aparata razstavili cel svet v malem, svet našega vsakdanjika, kakor ga vidijo. In ne nazadnje, razstavi daje vrednost tudi to, da je ena redkih v Novem mestu.

Ljubitelji fotografije so pokazali, da znajo dobro opazovati svet okoli sebe. Razstavili so precej dobrih portretov, panoram mesta, slik, ki opozarjajo na ekološke probleme naše ožje okolice. Med razstavljenim gradivom zasledimo tudi poskuse tako imenovane umetniške fotografije, čeprav moramo povedati, da radi zdrknejo v posnemanje, kar je seveda za začetnike razumljivo.

Med najuspešnejše in mladim morda najprimernejše bi uvrstili naravoslovne fotografije, saj ob tem, da so zanimive kot učni pripomoček, mladim odpirajo svet narave, ki jo skozi ljubiteljsko dejavnost (fotografiranje) gotovo najbolj neposredno spoznajo.

Ce smo se do sedaj spraševali, kako, da ljubiteljsko fotografiranje v Novem mestu ne najde tistega mesta, ki bi ga lahko imelo, potem nas razstava prepričuje, da ne bo več tako.

MiM

## RETROSPEKTIVA IN JUBILEJ

V Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici bodo odprli v soboto, 14. junija, ob 18. uri retrospektivno razstavo del slovenskega slikarja Franceta Slane. Razstavljenih bo 130 akvarelov: od prvega, ki je nastal med Slanovim partizanovanjem v Črnomlju, do zadnjega, ustvarjenega letos. Izdali bodo tudi ličen katalog oz. slikarjevo monografijo s številnimi reprodukcijami. Ob otvoritvi bo imel akademski pevski zbor „Tone Tomšič“ iz Ljubljane pod vodstvom Marka Muniha samostojen slavnostni koncert. Dolenjski kulturni festival šteje ta kulturni dogodek, s katerim bo France Slana proslavil tudi 30-letnico umetniškega delovanja, v vrh svojih letošnjih prireditvev.

## Mali kulturni barometer

**BIENALE NA OGLED** — Na tokratnem, 11. mednarodnem grafičnem bienalu v Ljubljani, katerega pokrovitelj je tovariš Tito, razstavlja 440 umetnikov iz 51 držav, na ogled pa je 1259 grafičnih listov. Ob Grand prixu in še dveh enako vrednih nagradah, ki jih je podelila uradna mednarodna žirija, so letos podelili še petnajst odkupnih nagrad, ki



Klub kulturnih delavcev v Kočevju je priredil 4. junija v gimnazijski dvorani literarni večer. Na njem sta brala svoja dela pesnika Ciril Zlobec in Marjana Colarič, domačinka (na sliki). Prireditve je obiskalo okoli 60 ljudi; popestrili so jo z nastopom mladi pianisti glasbene šole iz Kočevja. (Foto: Franca Brus)



**IME IZ KNJIGE** — Danes 77-letni Niko Jakofčič iz Cerkvišč je bil 18. junija 1944 izvoljen za prvega predsednika okrožnega izvršnega odbora narodnoosvobodilne skupščine za Belo krajino in po združitvi okrožij za predsednika okrožnega izvršnega odbora NO skupščine v Novem mestu. Tu ga vidimo na aprilski otvoritvi razstave o razvoju ljudske oblasti na Dolenjskem v Dolenjski galeriji (na levi), poleg pa je avtor razstave in nanjo vezane publikacije Anton Štampohar, ki v Dolenjskem muzeju skrbi za oddelek NOB. (Foto: I. Zoran)

## Večer Kozinove šole

O glasbenem večeru, ki smo mu prisluhnili 6. junija v novomeškem domu kulture in je z njim prirediteljica glasbena šola „Marjan Kozina“ počastila 30-letnico osvoboditve in spomin na moža, čigar ime nosi, bi mogli govoriti pretežno v presežnikih, pa naj gre za samo organizacijo in zamisel, vsebino ali pa kakovost izvajanih del.

Tako moremo že na začetku zapisati, da se je glasbeni šoli ta prireditve v celoti neprimerno bolj posrečila kot vse njene dosedanje polletne ali zaključne produkcije ob koncu minulih šolskih let. Ta večer pa je bil tudi demonstracija prizadevanja, da bi se glasbena šola še bolj vključila v splošno kulturno in še bolj v glasbeno dejavnost samega Novega mesta, občine in pokrajine. Zbori in orkestri, ki so shodili na tej šoli in smo jih slišali v drugem delu programa, so nedvomno lep obet in zagotovilo, da bodo mlajši člani ob moralni in aktivni pomoči starejših kmalu dosegli raven, na kateri bodo lahko kvalitetno orkestrirali v šolskih ali zunanjih ansamblih.

Prvi del je bil posvečen skladatelju Kozini kot vsestranskemu komponistu, čigar dela bodo še v daljni prihodnosti z ljubiteljsko izvajali. Njegove kratke skladbice za klavir in druge instrumente so vsaj v glasbenih šolah že kar „železen reper-

## JARM RAZSTAVLJA V KRANJU

V galeriji v Prešernovi hiši v Kranju razstavlja svoja dela akademski kipar Stane Jarm iz Kočevja. Kranjskemu občinstvu se je predstavil s kipi in grafikami, torej z deli, po katerih je postal znan ne samo v Sloveniji, ampak tudi v bratskih republikah. Plastike in grafike, ki jih tokrat razstavlja (razstava bo odprta do 2. julija), ne napovedujejo kakega preloma v njegovi ustvarjalnosti, čeprav kaže nekaj plastik na drugačen prijem, ko oglatost izpodrinejo okrogline.

V. I.

so jih ob galerijah prispevale tudi nekatere slovenske gospodarske organizacije, med njimi novomeška Krka.

**„POEZIJE“ V MADŽARŠČINI** — Budimpeštanska založba „Europa“ je izdala v zbirki „Lyra Mundi“ madžarski prevod „Poezij“ Franceta Prešerna. Ob izidu knjige (izšla je v 14.000 izvodih) je založba povabila na obisk Josipa Vidmarja, predsednika SAZU, ki je prispeval uvodno študijo za prvo madžarsko izdajo Prešernovih „Poezij“.

**„SOVRETOVA NAGRADA“** — V Društvu književnih prevajalcev v Ljubljani so prejšnji teden podelili tradicionalno „Sovretovo nagrado“. Tokrat jo je dobil pesnik Mile Klopčič za svoje obsežno dosedanje prevajanje (Puškin, Heine in drugi).

**PODELITEV PRIZNANJ** — Večraj so v letnem gledališču v Križankah v Ljubljani ob krajšem kulturnem programu in slavnostnem govoru Franca Setinca, sekretarja IK predsedstva CK ZK Slovenije, podelili priznanja 1000 najboljšim učencem slovenskih srednjih šol.

**DELO MESECA** — PLAKAT — Žirija pri Društvu likovnikov oblikovalcev Slovenije je za meseca april in maj izbrala kot najboljši dosežek na področju vizualnih komunikacij plakat „Po poteh partizanske Ljubljane“, ki ga je oblikoval Milan Pogacnik.

toar“. Tudi mladi izvajalci so v novomeškem domu kulture pokazali, da dojemajo izročilo, ki jim ga je Kozina napisal. Nastopili so učenci raznih starosti in raznih letnikov, tako je bila razvidna tudi težavnostna lestvica.

I. Z.

## podčrtano

Slovenija premore 60 dijaških domov z 11.440 ležišči. Na začetku tega šolskega leta so morali zavrniti 1.196 učencev, v letih 1971 do lani pa je povprečno zmanjkalo prostora za 1.119 učencev. Analize kažejo, da dve petini domov ne ustrežata, 19 pa jih je v takem stanju, da bi jih morali takoj zapreti.

Domska tiska kajpak na Dolenjskem ni manj pereča, rekli bi, da je še celo bolj. Problem najbolj občuti samo Novo mesto, kjer je tudi največ srednjih in poklicnih šol. Nov dom je tu že nekaj let v načrtu, zavoljo denarnih težav pa načrta ne morejo uresničiti.

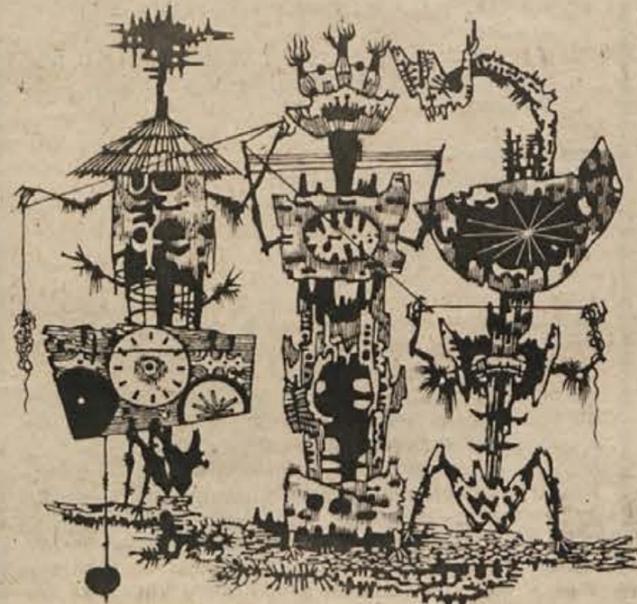
Srednjeročni načrt za Slovenijo je predvideval, da bi morali do letos zgraditi domske zmogljivosti za 3.000 novih ležišč, v programu sanacije do leta 1980 pa je, naj bi nadomestili 4.000 neustreznih in pridobili 5.500 novih ležišč, s čimer bi domske zmogljivosti povečali za 13.000 sodobno urejenih ležišč.

## Doklej: zaprto

Glede na to, da bo do leta 1980 v naši republici steklo tudi usmerjeno izobraževanje, ki bo zajelo 80.000 mladih, bi morali vsaj četrtini teh učencev omogočiti domsko bivanje in že zdaj misliti na nove prostore. Enako velja za Dolenjsko, ki bo z odpiranjem višje in visokošolskih oddelkov v Novem mestu potrebovala tudi dom (ali domove) za študente.

Očitno je, da smo pri nas za dijaške domove premalo skrbeli, odpadlo pa je tudi upanje, da bi do potrebnih zmogljivosti prišli s samoupravnimi sporazumi. Ni in ni šlo, zato je bil potreben poseg v mrtvilo s političnim delovanjem. Tako se zdaj fondi za nove dijaške domove že polnijo. Zal je iz programa izpadel dom v Novem mestu, s tem pa so se za druge ob uvedbi usmerjenega izobraževanja še povečale.

J. JUST



France Mihelič: PARKE, linorez, 1970.

# Že kar majhen zbornik o revoluciji

Anton Štampohar, avtor razstave o razvoju ljudske oblasti na Dolenjskem, pripravil knjigo, ki osvetljuje tudi vojaške dogodke pri nas

Razstavi o razvoju ljudske oblasti na območju današnje dolenjske regije v letih 1941 — 1945, odprti ob koncu aprila v Dolenjski galeriji (do 15. junija), je zdaj sledila še knjiga z daljšim naslovom „Razvoj ljudske oblasti in kronološki popis pomembnejših dogodkov na območju občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Trebnje 1941 — 1945“. Napisal jo je Anton Štampohar, ki je pripravil tudi omenjeno razstavo, likovno uredil Jovo Grobovšek, izdal pa Dolenjski muzej v počastitev tridesetletnice osvoboditve.

Knjiga ni katalog po razstavi, čeprav bi kdo to lahko sklepal po njenem naslovu. Je več, je obširnejše, zgodovinsko in na podlagi dostopnih oziroma ohranjenih dokumentov zasnovano delo, čeprav pravi avtor, da je njen prvi del vezan neposredno na razstavo, ki je še odprta. V tem delu je prikazan volilni proces od prvih volitev v organe ljudske oblasti v NOO leta 1942, do izvolitve belokranjske in novomeške okrožne narodnoosvobodilne skupščine leta 1944, s čimer je bila zgrajba ljudske oblasti na tem ob-

močju dokončana. Drugi del opisuje kronološko najpomembnejše vojaške in kulturno-politične dogodke ter množične manifestacije, s čimer je želel pisec nakazati sočasnost in raznovrstnost dogodkov, tudi dogodkov, v spomin katerih slavijo današnje kulturne skupnosti svoj praznik. Pregledu teh dogodkov je dodan seznam narodnih herojev (po občinah) — zanimiva je ugotovitev, da je iz dolenjske regije izšlo 18 narodnih herojev — ter seznam partizanskih enot, ki imajo domicilne pravice v črnomajliški, metliški, novomeški in trebanjski občini.

Avtor se je potrudil, da je pri pisanju tega dela upošteval čimveč originalnih in dostopnih dokumentov ter številne preverjene in po večini že publicirane vire.

I. Z.

## Pevska radost mladih grl

Konec minulega tedna so v Novem mestu rezervirali za nastop mladih in najmlajših poustvarjalcev glas-

bene umetnosti. Glasbenemu večeru, ki ga je glasbena šola „Marjan Kozina“ posvetila tridesetletnici osvoboditve in spominu na skladatelja Kozino v petek zvečer, je sledila v soboto zjutraj občinska revija mladinskih pevskih zborov. Nastopilo je dvanajst otroških, pionirskih in mladinskih zborov iz osmih šol. Udeležencem so prireditelji prvi podelili značke ZKPO.

Revijo je začel zbor cicibanov glasbene šole, ki se je obiskovalcem prikupil že dan poprej na glasbenem večeru. Nadaljeval jo je mladinski zbor te šole pod vodstvom Ernesta Jazbeca. Z osnovne šole Baza 20 iz Dolenjskih Toplic sta pela otroški in mladinski zbor (zbiorovodja Katjuša Borsan), z osnovne šole Katje Rupene mladinski in pionirski zbor (Jelka Kastelic in Cirila Jazbec), z Otočca mladinski zbor (Barbka Medja), s Prevol pionirski zbor (Milan Habjan), iz Skočjana otroški zbor (Jožica Česelnik), iz Smarjete mladinski zbor (Barbka Medja) in iz osnovne šole „Milka Šobar-Nataša“ mladinski zbor (Marija Kraus).



17. junija bodo novomeški gledališki amaterji izvedli krstno predstavo novega dela domačega avtorja Vladimira Bajca „Oglasi se, Ferdinand“. Bajcu, ki je tudi režiser, pomaga to satirično komedijo postaviti na oder in izklesati posamezne like Franci Končan, režiser iz Ljubljane. Na posnetku z vaj: levo avtor Bajc, desno gost Končan. (Foto: I. Zoran)

# Celje pričakuje Slovenijo

V soboto bo v Celju na proslavi 40-letnice zleta Svobode govoril sekretar IK predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc - številne prireditve

V soboto, 14. junija, bo v Celju osrednja proslava 40-letnice zleta Svobod. V programu bo sodelovalo več kot dva tisoč pevcev, recitatorjev in godbenikov, v sprevedu po mestu pa okoli dvajset pihalnih orkestrrov in trideset pevskih zborov iz vse Slovenije. Pričakujejo okoli 30.000 udeležencev, ki jim bo v mestnem parku ob 11. uri spregovoril Stane Dolanc, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ.

Hkrati s 40-letnico zleta Svobod bodo v Celju proslavili tudi 30-letnico enotnega sindikalnega delovanja in četrto stoletja samoupravljanja. Kot posledica predvojnih delavskih gibanj in tudi celjskega zleta Svobod leta 1935 je bila v komaj osvojenem Beogradu že januarja 1945 vsedržavna sindikalna konferenca. V skladu z usmeritvijo KPJ in razvojem delavskega gibanja pa je v 1950 vzniknilo delavsko samoupravljanje.

I. Z.

Na ta delavski kulturni praznik so se v Celju temeljito in vsestransko pripravili. Med drugim bodo danes v Muzeju revolucije odprli razstavo o razvoju delavskega gibanja pri nas, urejeno po obdobjih: od 1870 do prve svetovne vojne in po njej (razvoj delavskih izobraževalnih društev do močnega gibanja); med nastopom šestojanuarske diktature in letom 1935 (vpliv partije); od 1935 do začetka druge svetovne vojne. O dogodkih pred 40 leti šteje tudi posebna brošura, ki bo te dni prišla na trg. Spominske zapise so prispevali

znani družbenopolitični in kulturni delavci (Janez Barborič, Miha Marinko, Milan Apih, Franc Leskošek, dr. Bratko Kreft in drugi).

## „ZELENI OTOK“ NAGRAJEN

„Zeleni otok“, film o Kostanjevici, njenih ljudeh in kulturi, ki ga je v barvah posnel Božo Mlačič, je bil na nedavnem mednarodnem festivalu kratkih in dokumentarnih filmov v Portorožu nagrajen z drugo nagrado. Film je po kostanjevski premieri doživel velik uspeh pri domačem in tujem občinstvu. Nemara bi bilo prav, ko bi ga uvrstila v svoj spored tudi televizija.

## SOKRIVDA PRI ŠOLSKEM NEUSPEHU

Vsak pedagoški delavec bi se moral zavedati, da je za slab uspeh delno sokriv. Ko je iz neke snovi negativno ocenjenih več kot tretjina učencev, ne moremo nikoli naložiti vsega bremena krivde le na učence, ampak je potrebno začeti iskati vzroke tudi in najprej pri sebi. Če naj bo učenec aktiven soustvarjalec učno-vzgojnega procesa, potem se mora ob vsakem neuspehu učitelj najprej vprašati, do katere mere so bili učenci aktivni soustvarjalci pri osvajanju snovi, iz katere so pokazali neuspeh. Vrhu tega pa je treba ob vsakem neuspehu preveriti kriterije za ocene, se povprašati, kako uspešno smo realizirali učno-vzgojne smotre pri taisti snovi, ali nismo morda zastavili prezahtevnih vprašanj oziroma nalog, ali smo bili dovolj jasni pri nalogah in navodilih, ali nismo morda izbrali tehnike nalog, ki jo učenci slabo obvladajo, kakšno je bilo splošno vzdušje v oddelku ali v širšem okolju pred reševanjem nalog in ne nazadnje, kakšno je bilo v času zastavljanja in reševanja danih nalog naše osebno počutje, s katerim smo tudi do neke mere vplivali na učence.

Jože Lipnik v Vzgoji in izobraževanju 1975, št. 1, str. 54

## KAZEN KOT VZGOJNI UKREP

Trditev, da je med vzgojnimi ukrepi kazen na zadnjem mestu po svojem pozitivnem učinku, je nesporna. In če je tako, potem se ob zgornjih primerih (pisec navaja nekaj primerov, ko so šole očitno napačno ravnale) lahko vprašamo, zakaj in čemu je tako; kje so vzroki za takšno kaznovanje in ocenjevanje politiko in kaj učitelji od nje pričakujejo. Vse kaže, da bi bilo potrebno nekatere dolgovезne konference spremeniti v študijske sestanke, kjer bi se učiteljski kolektivi poglabljali tudi v pedagoške znanosti in tolmačenje predpisov o šolstvu. Kajti žrtve brezvestnega ravnanja ali pedagoškega neznanja so vselej otroci, učenci — nikoli pa njihovi učitelji.

Navedeni avtor na str. 55

## PROSTA DELOVNA MESTA



METALNA MARIBOR  
— TOZD TOVARNA GRADBENE OPREME  
SENOVO, n.sol.o

OBJAVLJA

po sklepu komisije za medsebojna razmerja ter na podlagi 15. člena samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu naslednja prosta delovna mesta:

1. MEHANIČAR — 1 del. mesto
2. REMONTNI KLJUČAVNIČAR — 1 del. mesto
3. REMONTNI ELEKTRIČAR — 2 del. mesti
4. ELEKTRIČAR — 2 del. mesti
5. KLJUČAVNIČAR — 6 del. mest
6. STRUGAR — 1 del. mesto

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- pod tč. 1: KV mehanik in 2 leti delovnih izkušenj  
pod tč. 2: KV ključavničar in 3 leta delovnih izkušenj  
pod tč. 3: KV električar in 3 leta del. izkušenj  
pod tč. 4: KV električar — lahko začetnik  
pod tč. 5: KV ključavničar — lahko začetnik  
pod tč. 6: KV strugar in 4 leta delovnih izkušenj

Poseben pogoj za objavljena delovna mesta je poskusno delo, ki traja 60 dni.

Pismene prijave je treba poslati v roku 15 dni po objavi na naslov:

METALNA MARIBOR — TOZD TGO Senovo, kadrovske splošni oddelek.

Prijavi je potrebno priložiti dokazila o izpolnjevanju objavljenih pogojev.

Izbira kandidatov bo opravljena najpozneje v roku 10 dni po poteku objavnega roka. Kandidati bodo pisмено obveščeni o izbiri.

## GOSTINSKI DELAVCI!

PLANINSKO DRUŠTVO ČRNOMELJ

objavlja prosto delovno mesto

POSLOVODJE IN DVEH NATAKARJEV ZA BIFE  
ROG ČRNOMELJ

Pogoji:

1. poslovodja — kvalificiran gostinski delavec z nekaj leti prakse na takšnem delovnem mestu
2. natakar — kvalificiran natakarc z nekaj prakse.

## PROSTA DELOVNA MESTA!

TRGOVSKO PODJETJE SEVNICA p.o.

Odbor za medsebojna razmerja

objavlja prosta delovna mesta za nedoločen čas:

— POSLOVODJE NOVOUSTANOVLJENE POSLOVALNICE S TEHNIČNIM MATERIALOM IN POHIŠTVOM KRMELJ

Pogoji:

— Poslovodska šola z najmanj 1 letom delovnih izkušenj ali šola za prodajalce s 3 leti delovnih izkušenj v tehnični ali mešani stroki. Odslužen vojaški rok. Osební dohodek od 3.100 do 3.800 din. Stanovanje po dogovoru. Prednost bodo imeli kandidati z vozníškím izpitom B kategorije.

— ŠOFERJA

Pogoj:

— poklicna šola za voznike motornih vozil in 2 leti delovnih izkušenj. Odslužen vojaški rok.

— SKLADIŠČNEGA DELAVCA V TRGOVINI Z GRADBENIM MATERIALOM

— KURJAČA

Pogoj:

— delavec s popolno ali nepopolno osnovno šolo, telesno zdrav.

Prijave z opisom dosedanjih zaposlitev pošljite na naslov: Trgovsko podjetje Sevnica, kadrovske splošni sektor podjetja, Sevnica, Glavni trg 25, v 10 dneh po objavi.

ZAVOD ZA IZOBRAŽEVANJE KADROV  
IN PRODUKTIVNOST DELA  
NOVO MESTO

VABI K VPISU V ŠOLE ZA ZAPOSLENE

1. VISOKA EKONOMSKO KOMERCIALNA ŠOLA MARIBOR  
organizira študij:  
— na VIŠOKI stopnji  
— na VIŠJI stopnji
2. VIŠJA PRAVNA ŠOLA MARIBOR
3. VISOKA ŠOLA ZA ORGANIZACIJO DELA KRANJ
4. TRILETNA TEHNIŠKA ŠOLA za absolvente poklicnih šol:  
— strojne stroke  
— lesarske stroke
5. OSNOVNA ŠOLA ZA ODRASLE — 5., 6., 7. in 8. razred.
6. TEČAJI TUJIH JEZIKOV.

Prijave sprejemamo do 31. julija t.l. Oddelek bomo ustanovili, če bo dovolj kandidatov.

## ŠTIPENDIJEV METLIKI

Občinska skupščina Metlika in temeljne organizacije združene dela ter temeljna izobraževalna skupnost v Metliki

razpisuje za šolsko leto 1975/76 naslednje štipendije:

### I. OBČINSKA SKUPŠČINA METLIKA

- na pravni fakulteti 1 štipendijo
- na ekonomski fakulteti 1 štipendijo
- na srednji upravno-administrativni 1 štipendijo

Kandidati naj vložijo prošnje na obrazcu DZ 1,65 v 15 dneh po razpisu na Občinsko skupščino Metlika

### II. „BETI“ METLIKA

- na visoki šoli za organizacijo dela (kadrovska smer) 1 štipendijo
- na visoki tehniški šoli (smer tehnologija) 1 štipendijo
- na višji teh. varnostni šoli 1 štipendijo
- na višji ekon. kom. šoli (splošna oz. komercialna smer) 1 štipendijo
- na srednji teh. tekstilni šoli (predilska smer) 1 štipendijo
- na srednji teh. tekstilni šoli (konfekcijska smer) 1 štipendijo

Kandidati naj vložijo prošnje na obrazcu DZ 1,65 v 15 dneh po razpisu na Beti, Metlika

### III. TEMELJNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST

- na višjih in visokih šolah 6 do 8 štipendij
- glasba (PA)
- tehnična vzgoja (PA)
- angleški jezik (PA ali FF)
- slovenski jezik (PA ali FF)
- psihologija (FF)
- pedagogika (FF)
- telesna vzgoja (PA ali VŠTK)
- matematika (PA ali FNT)
- fizika (PA ali FNT)

Zaželene so kombinacije (dvpredmetni študij) samo iz navedenih skupin.

- Na srednjih šolah 8 štipendij
- pedagoška gimnazija 1 štipendijo
- vzgojiteljska šola (kuhar) 1 štipendijo

Kandidati naj vložijo prošnje na obrazcu DZ 1,65 v 15 dneh po razpisu pri Temeljni izobraževalni skupnosti Metlika.

### IV. KOMET, METLIKA

- na ekonomski fakulteti 1 štipendijo
  - na upravno-administrativni šoli 1 štipendijo
- Kandidati naj vložijo prošnje na obrazcu DZ 1,65 v 15 dneh po razpisu na Komet, Metlika.

### V. TRANSPORTNO GRADBENO PODJETJE METLIKA

- na višjih in visokih šolah 2 štipendiji
- gradbena fakulteta 1 štipendijo
- (grad. inž. II. in I. stopnje) na pravni fakulteti 1 štipendijo
- na ekonomski fakulteti (komercialna smer) 1 štipendijo
- na višji teh. varnostni šoli 1 štipendijo
- na srednjih šolah 1 štipendijo
- ekonomska srednja šola 1 štipendijo
- na strokovnih šolah 4 štipendije
- vodovodni monter 1 štipendijo
- zidar 15 štipendij
- železokrivci 1 štipendijo
- tesar 3 štipendije
- avtoličar 1 štipendijo
- mizar 1 štipendijo
- kamnosek 1 štipendijo
- avtomehanik 4 štipendije

Kandidati naj vložijo prošnje na obrazcu DZ 1,65 v 15 dneh po razpisu na Transportno gradbeno podjetje Metlika.

## VPIS V ŠOLO!

CENTER SREDNJIH ŠOL  
ČRNOMELJ

razpisuje vpis v šolsko leto 1975/76, in sicer:

1. V I. RAZRED GIMNAZIJE SPLOŠNE SMERI — 30 učencev
2. V I. RAZRED GIMNAZIJE PEDAGOŠKE SMERI — 30 učencev
3. V I. RAZRED POKLICNE KOVINARSKÉ ŠOLE — 60 učencev
4. V I. RAZRED SREDNJE EKONOMSKÉ ŠOLE — dislocirani oddelek EAŠC Novo mesto v Črnomlju — 30 učencev

Pogoji za vpis so:

1. uspešno končana osnovna šola
2. pozitivna ocena iz tujega jezika (za poklicno šolo ni obvezno)
3. starost do 18 let

Opomba:

V oddelek gimnazije pedagoške smeri se vpišejo učenci, ki bodo po dveh letih nadaljevali šolanje v pedagoškem centru v Novem mestu za učitelje razrednega pouka, predmetnega učitelja ali vzgojiteljice v vzgojno-varstvenih zavodih.

Kandidati za vzgojiteljsko šolo morajo priložiti zdravniško spričevalo, da so telesno in duševno popolnoma zdravi, naknadno pa bo preizkus posluha in petja.

Kandidati naj oddajo do 26. 6. 1975 prijavo za vpis, kolikovo z 2 din, priložijo originalno spričevalo o končani osnovni šoli, izpisek iz rojstne matične knjige in zdravniško spričevalo (za vzgojiteljice) ter dopisnico z naslovom. Prijave prejema od 7. — 10. ure tajništvo gimnazije v Župančičevi ulici, od 10. — 12. ure pa tajništvo Poklicne kovinarske šole za vse razpisane šole.

## PROSTO DELOVNO MESTO!

Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela  
Novo mesto, Ulica talcev 3,

RAZPISUJE  
prosto delovno mesto

UČITELJA PREDMETOV LESARSKÉ STROKE  
za nedoločen čas.

Zahteva se visoka izobrazba. Prošnje sprejemamo do 26. junija t.l.

## POSEBNA OSNOVNA ŠOLA SEVNICA

razpisuje prosto delovno mesto

ADMINISTRATORJA — BLAGAJNIKA

za polovičen delovni čas, za nedoločen čas.

Pogoj: srednja ekonomska šola ali administrativna šola.

Prijave sprejema Posebna osnovna šola, Sevnica, 15 dni po objavi. Nastop službe po dogovoru.

Obvestila o izbiri kandidatov bo šola poslala vsem prijaviteljem v sedmih dneh po izbiri kandidata.

## GIMNAZIJA NOVO MESTO

Cesta herojev 5  
NOVO MESTO

bo v šolskem letu 1975/76 sprejela

v I. RAZRED SPLOŠNE SMERI 60 UČENCEV,  
v I. RAZRED USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA ZA PEDAGOŠKE POKLICE (UČITELJE IN VZGOJITELJICE)

- 60 učencev v Novem mestu in
- 30 učencev v Trebnjem

POGOJI ZA VPIS:

Prijavijo se lahko učenci, ki so osnovno šolo končali vsaj z dobrim uspehom, se učili angleškega ali nemškega jezika in niso starejši od 18 let. Kandidati(nje) za razredne učitelje in vzgojiteljice morajo imeti posluh za glasbo in petje, ker bodo tudi po prvih dveh letih šolanja imeli pouk iz teh dveh predmetov. Prednost imajo učenci z boljšim uspehom. Drugi tuji jezik bo v enem oddelku vsake smeri francoski, v drugem oddelku in oddelku v Trebnjem pa ruski. Izbor drugega jezika bo upoštevan v okviru navedenih možnosti in ga je treba navesti v prijavi.

Kandidati naj oddajo do 20. 6. 1975 prijavo za vpis, kolikovo z 2,00 din, priložijo originalno šolsko spričevalo o končani osnovni šoli, izpisek iz rojstne matične knjige, dopisnico z naslovom, kandidati za pedagoške poklice pa tudi zdravniško spričevalo. Nepopolne prijave ne bodo upoštewane. O sprejemu bodo učenci obveščeni od 25. do 30. 6. 1975. Učenci, ki nimajo stanovanja v Novem mestu, lahko istočasno s posebno prošnjo zaprosijo za sprejem v Dom Majde Šile, Novo mesto, Kristanova 60.

S tem dopolnjujemo razpis, objavljen v Dolenjskem listu 5. 6. 1975.

Oddelek v Trebnjem bo odprt, če bodo izpolnjeni vsi potrebni pogoji; v nasprotnem primeru bo v Novem mestu.

## ŠTIPENDIJE

„RIKO“  
— ribniška kovinska industrija,  
Ribnica na Dolenjskem

razpisuje za šolsko leto 1975/76 naslednje štipendije:

- NA SREDNJI EKONOMSKI ŠOLI 1 štipendijo
- NA SREDNJI VARILSKI ŠOLI 1 štipendijo
- NA SREDNJI TEHNIŠKI ŠOLI 2 štipendiji
- NA FAKULTETI ZA STROJNIŠTVO 2 štipendiji

Prošnje za štipendijo na obrazcu DZS 1,65, potrdilo o premoženjskem stanju in fotokopijo spričevala zadnje šole naj prosilci vložijo najpozneje do 30. junija 1975 na naslov: „RIKO“ Ribnica, kadrovska služba, 61310 Ribnica na Dolenjskem.

## VPIS V ŠOLO!

ŠOLSKI CENTER ZA KOVINARSKO STROKO  
NOVO MESTO

RAZPISUJE  
vpis v prvi razred

POKLICNE KOVINARSKÉ IN POKLICNE AVTOMEHANIŠKE ŠOLE

Kandidati morajo predložiti prijavo na obrazcu DZS 1,20

Prijavi morajo priložiti:

- spričevalo o uspešno opravljenem 8. razredu osnovne šole,
- učno pogodbo,
- izpisek iz rojstne matične knjige.

Rok za prijavo je 15. julij 1975.

Učenci, ki v Novem mestu nimajo možnosti stanovanja, lahko zaprosijo za sprejem v Dijaški dom Majde Šile v Novem mestu, Kristanova ulica št. 60. Vpisovanje v do.n je istočasno kot v šolo.

Ravnateljstvo

## Kolo pred koncem Inles že prvak

Ali bosta ekipi Brežic in Lisce izpadli? V DRL vodi Črnomelj



Kegljanje je v Brežicah vse bolj priljubljen šport, zlasti med dekletimi in ženami. V dolenski kegljaški ligi se je vrsta Brežic izkazala z izenačenimi igrami, in kot kaže, bodo Brežičanke do konca prvenstva dosegle še dobre rezultate. (Foto: M. Jaranovič)

Ribničani so v Mariboru zmagali in kolo pred koncem osvojili prvo mesto, ki jih bo pripeljalo v drugo zvezno rokometno ligo. Sevniciani so doma premagali dobre Seširjeve igralce, igralce Lisce so brez težav odpravile ekipo Borca, Brežičanke pa so v Beltincih zamudile lepo priložnost nabrati si nove točke.

Sevnica: Možic, Krištofič, Simončič, Vrtačnik, Jurišič 4, Bizjak 2, Svažič 10, Drnač, Doblekar 7, Novšak, Šumelj 8, Gologranc. E. R.

### BRANIK - INLES 19:23

Inlesovi igralci so prišli v Maribor z namenom, da s hitro igro dosežejo veliko prednost in lahko zmago. Toda domači rokometarji v zadnjih tekmah so dokazali, da so med boljšimi ekipami v republiki, in so nove zvezne lige pošteno namučili. Ekipi sta odšli k odmoru pri rezultatu 13:12 za domače igralce. Sele v nadaljevanju so Ribničani zaigrali tako, kot znajo, in dosegli v letošnjem prvenstvu že 18. zmago.

### SEVNICA - ŠEŠIR 31:29

Seširjevi rokometarji so se v Sevnici izkazali z izredno hitro in učinkovito igro. Takoj v začetku tekme so dosegli tri zadetke in vodili do 25. minute prvega polčasa. Tik pred koncem polčasa so domači rokometarji najprej izenačili in nato s hitrimi protinapadi tudi povedli. V nadaljevanju prvenstvene tekme so nato Sevniciani povedli že za štiri zadetke, tri minute pred koncem pa so gostje znižali na 30:29. Po lepem Bizjakovem zadetku se je okoli 400 gledalcev oddahnilo, kajti tekma je bila s tem zadetkom dobljena.

### BELTINKA - BREŽICE 19:16

V 21. kolu SRL-ženske so Brežičanke gostovale pri Beltinki. Če bi v tej tekmi zmagale, bi bilo gotovo, da ne bodo izpadle iz lige. Tako pa se še pred zadnjim kolom ne ve, katere tri ekipe bodo prihodnje leto igralce v drugi republiški ligi. Med kandidati za izpad sta tudi Brežiška in sevnica vrsta.

Brežice: Hribernik, Kostanjsek, Boh 7, Zakšek 1, Balon 2, Lipej, Štauber 6, Dimič in Levračič.

### VODI ČRNO MELJ

V 23. kolu dolenske rokometne lige je prišlo na lestvici do sprememb. Ker je ekipa Šmarja izgubila, so sedaj na prvem mestu Črnomeljci, ki so v gosteh brez težav premagali rokometarje Ponikev.

Rezultati: Višnja gora - Šentjernej 21:17, Ponikev - Črnomelj 19:31, Grosuplje - Dobrepolje 23:22, Gradišče - Kočevje 24:37, Cerklje - Ribnica 28:20 in Sodražica - Šmarje 34:30.

Trenutni vrstni red: Črnomelj 40, Šmarje 38, Kočevje 34, Ribnica 30, Sodražica 30, Višnja gora 28, Semič 25, Gradišče 22, Cerklje 19, Grosuplje 18, Šentjernej 15, Krka 9, Dobrepolje 9 in Ponikev 5 točk.

### NOVOMEŠČANKE DVAKRAT DRUGE

Letošnja republiška prvenstva v športni gimnastiki v Ljubljani so se udeležile tudi novomeške pionirke in mladinke. V višjem razredu za pionirke - nastopilo je kar 27 najboljših pionirk - so Novomeščanke med ekipami osvojile odlično drugo mesto (280,85 točk), najboljša pa je bila ponovno Jasna Dokl. Vrstni red novomeških telovadk: 1. Dokl 75,90, 6. Kavšek 71,30, 11. Moro 68, 16. Požar 65 in 21. Kočevar 62,80.

V konkurenci mladink II. razreda je nastopilo med 30 telovadkami šest Novomeščank. Dosegle so naslednja mesta: 3. Klemenč 35,75, 14. Furlan 32,80, 19. do 21. Ivančič 31,40, 22. Čemčič 30,40, 27. Blatnik 26,50 in 28. Trščinar 20,95 točke. Ekipno so mladinke osvojile odlično drugo mesto - 166,70 točk.

### TRIMO - TRIGLAV 3:0 b.b.

V 15. kolu II. republiške odbojarske lige bi morali Trebanjci igrati s Kranjčani, ker pa gostov ni bilo na tekmo, je sodnik odpisal 3:0 za Trimo.

### IHAN - ELAN 1:1

Novomeška enajsterica je v zadnjem kolu ljubljanske podzvezne nogometne lige gostovala pri Ihanu. Po lepi in zanimivi tekmi sta se ekipe razšli z neodločenim rezultatom. Za Elan je bil uspešen Bak očevič.

NOVO MESTO - V prvenstveni tekmi mladinske košarkarske lige so se Novomeščani pomerili z vrstniki Ilirije in jih v lepi tekmi premagali s 50:71. Pri Novomeščanih se je izkazala prva peterka, v obrambi pa je tokrat dobro igral Krašovec. (D. P.)

TREBNJE - Na kegljišču v Trebnjem so prejšnji teden odigrale prvo kolo dolenskega kegljaškega prvenstva za posameznike tudi ženske. Trenutni vrstni red: 1. Rozenberger 412, 2. Tratar 404, 3. Barič (vse Krka) 394, 4. Veble (Merkator) 389, 5. Turšič (Brežice) 387, 6. Zagar (Krka) 387 idr. (B. D.)

KRŠKO - V počastitev krškega občinskega praznika so kegljaški delavci v Krškem pripravili turnir. Vrstni red: 1. Trebnje 838, 2. Sevnica 828, 3. JLA 828, 4. Krško 825, 5. Novo mesto 817, 6. Brežice 730. Posamezniki: 1. Busar (Sevnica) 113, 2. Maraš (Trebnje) 107, 3. Kuzmin (JLA) 99 idr. (M. J.)

### KAJ, KJE, KDO?

V 9. kolu SKL I A se bodo Novomeščani pred domačimi gledalci pomerili s kandidati za naslov spomladanskega prvaka z mariborskim Brankom. Neodgovorno je, da čaka Novoteksove košarkarje težko delo. V Metliko pride v letošnjem prvenstvu najslabša ekipa - vrsta Vrhnik. Prav gotovo je to za trenerja Bassina lepa priložnost, da ponovno preizkusi vse svoje moči.

V slovenski rokometni ligi je več ali manj že vse znano. Ribničani bodo imeli doma s Poletom težji trening, Sevniciani pa gredo na vroče igrišče k Jadrnu. Veliko bolj bo zanimivo pri dekletih: Liščanke gredo k drugouvrščeni Izoli, Brežičanke pa bodo doma igralce s Slovanovimi igralkami. Če bosta obe ekipi izgubili, se jim obeta izpad.

V II. republiški odbojarski ligi bodo v Žužemberku nastopili Trebanjci, v Mokronogu pa se gledalcem obeta zanimiva tekma med domačimi igralci in ljubljanskimi študenti.

## Novomeščani v zveznem finalu

V Beogradu bodo nastopili Šimunič, Keržan in člani obeh štafet

„Če bi v Celju na pokalnem atletskem finalnem prvenstvu nastopili vsi novomeški atleti, ki so imeli pravico nastopa,“ ugotavljajo v Novem mestu, „bi obe ekipi zasedli višje mesto...“

Prav gotovo je, da novomeški atleti niso še nikoli prej v republiškem finalu zbrali toliko točk kot prav v zadnjem finalu. Moški so zavzeli odlično šesto, dekleta pa sedmo mesto. Vsi atleti so se izkazali z dobrimi rezultati, doseženi pa so bili kar štirje novi novomeški rekordi: v

### V KRATKEM MLADINSKA LIGA

Komisija za šport in rekreacijo pri občinski konferenci ZSMS Novo mesto bo tudi letos s pomočjo NK Elan pripravila občinsko mladinsko nogometno ligo. V njej bodo lahko nastopile vse ekipe osnovnih organizacij ZSMS, aktivni in mladinska športna društva. Vsi, ki bi radi nastopili v ligi, se prijavite najkasneje do 25. junija. Kasnejših prijav komisija ne bo upoštevala.

### ZMAGAL DOB

V spomin umrlih balinarjev športnega kluba Uprave javne varnosti Novo mesto so na Dobu pri Mirni prejšnji teden pripravili balinarski turnir. Po zanimivih igrah je bil vrstni red naslednji: 1. Dob, 2. Pionir, 3. Železničar, 4. 13. maj. Člani najboljše ekipe so za uspeh dobili prehodni pokal.

R. MRAZ

200 m: 2. Keržan 22,1, Bajer 23,3; 400 m ovire: Križman 59,2; 5000 m: Tone Bučar 16:33,6; štafeta 4 x 100 m: 43,3 (Krašovec, Šimunič, Bajer in Keržan); 4 x 400 m: 3:27,3 (Šimunič, Bajer, Križman in Keržan); ženske - 200 m: Zaletelj 27,1; 100 m: 5. Zaletelj 12,8; daljina: Tovšak 480; višina: Papič 140 in 800 m: Papež 2:30,2.

### V ŠENTJERNEJU DOBRI REZULTATI

Prejšnji teden so v Šentjerneju organizirali atletsko prvenstvo, ki so se ga udeležili predvsem atleti iz osnovne šole. Nekateri rezultati: pionirke - 60 m: Vide 8,4; 100 m: Vide 13,5; 400 m: Vide 63,9; štafeta 4 x 100 m: SSD I 53,1; krogla: Judež 10,33; višina: Luzar 130; daljina: Metelko 453; pionirji - 60 m: Francič 8,1; 100 m: Francič 12,8; 1000 m: Gorišek 3:02,6; štafeta 4 x 100 m: SSD I 53,1; krogla: Rudman 9,72; višina: Francič 150; daljina: Francič 528; člani - 1000 m: P. Bučar 2:44,1; daljina: Abram 598.

### LISCA - BOREC 35:18

V predzadnjem kolu SRL so Sevniceanke slavile prepričljivo zmago. Visoka zmaga Liščank je rezultat dobre igre v obrambi in natančne v napadu, kjer se je izkazala Mlinaričeva. Tokrat lahko pohvalimo še domačo vratarko Pfeiferjevo in Rugljevo.

Lisca: Pfeifer, Starič 3, Kovač, Rugelj 11, Mlinarič 14, Mejak, Popovič 2, Pešjak 1, Zvegljič 4, Ernestin-Pazar. E. R.

### KRKA - OLIMPIJA 30:26

V prvenstveni tekmi ljubljanske cone rokometne lige sta se v Novem mestu pomerili ekipi novomeške Krke in ljubljanske Olimpije. Zasluzeno so zmagali domači rokometarji, pri katerih so se odlikovali Jaklič (5 zadetkov), Popadič (4) in Pungercič (9).

## Novoteks ugnal Trnovo in sodnika

Metličani in Novomeščani imajo šest točk - Hud poraz Kočevja

Napovedi Dolenskega lista so se uresničile: v Ajdovščini so morali Metličani priznati premoč domačih košarkarjev, v Ljubljani pa so Novoteksovi igralci po podaljšku zmagali in osvojili tretji par prvenstvenih točk. Košarkarji Kočevja so v Ljubljani močno izgubili, v dolenski ligi pa je bilo najbolj zanimivo v Novem mestu in Dragatušu. Ločani so brez težav premagali Žužemberčane, Mirna pa je v Dragatušu po izenačeni tekmi zmagala.

### FRUCTAL - BETI 87:77 (36:35)

V prvem polčasu so Metličani dokaj dobro igrali, v drugem pa so

kaznovala s prepovedjo igranja na treh tekmah. Rezultati v šestem kolu: Semič - Mirna peč 104:52, Loka 74 - Žužemberk 90:64, Dragatuš - Mirna 87:88, Straža - Metlika 47:83, Podbočje - Šentjernej 20:0, prost je bil Bršlin.

Vrstni red: Loka 74, Podbočje in Bršlin po 10 točk iz šestih tekem, Žužemberk 10 točk iz sedmih tekem, Metlika 8, Mirna in Semič po 6, Dragatuš in Straža po 4, Mirna peč 2 in Šentjernej brez točke.

### KOČEVJE - BELA KRAJINA 3:3

V prvenstveni tekmi ljubljanske podzvezne nogometne lige so v Kočevju nastopili najboljši igralci v ligi, nogometarji Bele krajine. V tipično prvostveni tekmi so nogometarji obeh ekip dosegli kar šest zadetkov. Gole so dosegli za Belo krajino Grgoraš (2) in T. Weiss, za Kočevje pa Kovač, Kopač in Dobrič.

### TRNOVO - NOVOTEKS 81:87 (74:74, 39:38)

Ljubljanci so ostali dobre novomeške „stranke“, čeprav so ob pomoči sodnikov in zapisnikarske mize v soboto skoraj slavili. Neverjetno je, da so Novoteksovi igralci sekundo pred koncem dosegli koš in zmago: sodnika sta koš najprej priznala, potem pa razjavljala, čeprav je bil povsem pravičen! Na srečo to Novoteksovih igralcev ni zmedlo in so v podaljšku zanesljivo zmagali. Novoteks: Bajt 15, Cuk 6, Z. Kovačevič 12, Kopač 5, S. Kovačevič 16, Ivančič 24, P. Seničar 5, Plantan 4.

### S. NASELJE - KOČEVJE 108:55

Kočevjarji so tokrat gostovali v Ljubljani in prvenstveno tekmo II. republiške lige - center katastrofalno izgubili. Ves čas so slabo igrali in dopuščali domačim košarkarjem, da so s hitrimi protinapadi napolnili njihov koš. Pri gostih je dobro zaigral Roman Papež.

Z. F.

### DERBI ZA LOKO 74

V sedmem kolu dolenske košarkarske lige je v derbiju kola in eni izmed odločilnih tekem za razvrstitev na vrhu lestvice Loka 74 na domačem igrišču po odlični igri nepričakovano visoko premagala Žužemberk. Tekmovalna komisija je tudi registrirala tekmo šestega kola Metlika: Loka 74 z doseženim rezultatom, kaznovala zapisnikarsko mizo, sodniku Kamnikarju izrekla opomin, Metličana Predoviča pa

## Sava in Črnomelj

Črnomaljska ribiška družina je priredila v nedeljo, 8. junija, na Lahinji prvo republiško in prvo pionirsko tekmovalje sveta Zveze ribiških druženj Novo mesto v odlovu rib s plovcem. Tekmovanja se je udeležilo 10 ekip iz Slovenije, organizacija pa je bila po izjavi delegata RZS odlična.

Rezultati republiškega prvenstva - ekipno: 1. Sava (Ljubljana) 3.116 točk, 2. Črnomelj 1871, 3. Novo mesto 1618; posamezniki: 1. Boštjan Langus (Sava, Ljubljana) 1.331 točk, 2. Andrej Papež (Črnomelj) 1.100, 3. Aleš Langus (Sava, Ljubljana) 1.087.

Prvenstvo Dolenske - ekipe: 1. Črnomelj II. 1.871 točk, 2. Novo mesto 1.618, 3. Črnomelj I. 1.493; posamezniki: 1. Andrej Papež (Črnomelj) 1.100 točk, 2. Gorazd Bratož (Novo mesto) 1.036, 3. Igor Zabkar (Kostanjevica) 796. Zmagovalne ekipe so prejele pokale, posamezniki pa diplome, plakete in praktična darila. M. F.

## Najboljši nogometarji

V bližini Rožnega studenca nova trim steza

Na redni seji telesnokulturne skupnosti Kočevje so v eni izmed točk dnevnega reda govorili o razdelitvi finančnih sredstev klubom za letošnje delo.

Največ točk dobili košarkarji, nato nogometarji, rokometnemu klubu pa so namenili 45.000 din. Na seji so poudarili, da so bili v lanskem tekmovalnem najboljši nogometarji. V razmeroma kratkem času so dosegli nekaj odličnih rezultatov. Da bodo lahko posled nemoteno trenirali, bo TKS predlagala centru za vzdrževanje in izgradnjo športnih objektov v Kočevju, naj od nogometarjev zahteva manj denarja, ki ga morajo plačevati za treninge in tekme.

Razpravljali so tudi o najrazvijanju strokovnih kadrov in poudarili, da morajo podpirati strokovno delo. Telesnokulturna skupnost naj bi v kratkem pripravila predloge za podelitev priznanj najzauznejšim športnim delavcem in še naprej podpirala množične akcije, kot so

### TRIMO - MOKRONOG 3:0

V pokalni tekmi so se Trebanjci pomerili z Mokronožani in jih premagali s 3:0.

### KOČEVJE - ŽUŽEMBERK 3:0

V Kočevju sta se v pokalni odbojarski tekmi pomerili vrsti Žužemberka in Kočevja. Domači so bili precej boljši in so brez težav premagali Žužemberčane, ki igrajo v II. republiški ligi.

### BRATOŽ VODI

V drugem kolu dolenskega kegljaškega prvenstva za posameznike so najboljše kegljalec Bratož, Vesel, Turk, Goleš, Zabukovec in Kuzmin. Po drugem kolu je vrstni red naslednji: 1. Bratož 1706 (Železničar), 2. Turk 1670 (Krka), 3. Goleš 1658 (Merkator), 4. Predovič 1656, 5. Vesel 1645, 6. Krušič 1645 (vsi Krka). Zadnje kolo bo odigrano 14. in 15. junija na Čatežu.

B. D.

## ŠPORTNI KOMENTAR

### Na zboru za ali proti

Tretje leto poteka, odkar se je v AMD Ribnica začel razvijati avtomobilski tekmovalni šport, in v tem času so Ribničani dosegli kar precej uspehov. Resda v tem športu ne moremo govoriti o množičnosti, zato je razumljivo, da nekateri člani AMD - vseh je več kot 800 - trdijo, da tekmovalni šport ni nič drugega kot brezkoristno trošenje klubskega denarja. Tako eni tekmovalja navdušeno podpirajo in pri tem tvegajo razen avtomobila tudi življenje, drugi pa trdijo, da je njihovo početje izživljanje!

Bližajoči se občni zbor društva se bo moral tako enkrat za vselej opredeliti: ali za „zapravljjanje“ denarja ali za šport, ki se je šele začel razvijati in je v republi-

škem merilu med klubi že na drugem mestu.

Res je tudi, da matično društvo ne zmore vseh stroškov zahtevnih in napornih tekmovalnj. Zato je prav, da se problemu „avtomobilistov“ izreče tudi družbenopolitična skupnost. Če v svojem kraju ne želi imeti športnikov, ki z uspehom nastopajo v državnem in meddržavnem merilu, mora odločno reči ne. Če je za ta, pri nas dokaj neznan šport, potem bo morala skupaj s tekmovalci in društvom najti možnost financiranja. Pomoč delovnih organizacij je zaenkrat premajhna, doslej pa so ribniški tekmovalcem pomagali le RIKO Ribnica, Saturnus (Ljubljana) in Tigar iz Pirota.



Na sliki: Renault, ki ga vozita Kajtna in Škulj, znana ribniška voznika rallyja



**Dežurni poročajo**

**PRI SKUBICU RAZGRAJAL** - 3. junija so črnomaljski miličniki iz znane Skubičeve gostilne odpeljali Vladimira Slekovca iz Ulice Lojzeta Fabjana v Črnomlju. Že vinjen je prišel v lokal, tam pa razgrajal, razbijal stole in grozil s pretepom. Ni dal miru, dokler ga niso spravili na varno do iztreznosti, moral pa bo še pred sodnika za prekrške.

**ŠE VEDNO TATOVNI NA DELU** - 4. junija dopoldne je bilo vlomljeno v hišo Leopolda Šelana na Cesti brigad v Novem mestu. Vlomilec je vdrl skozi garažno okno in v hiši prebrskal vse prostore. Iz dnevene sobe je odnesel tranzistor, iz omare pa še 800 din gotovine.

**PRED BLOKOM UKRADENO** - Novomeščanu Zoranu Jenku je 4. junija dopoldne nekdo odpeljal kolo z motorjem, ki je stalo pred blokom v Naselju Majde Šilc. Kolo je vredno 4.500 dinarjev.

Ob kolo pony pa je bila ta dan tudi Maja Tovšak. Kolo je nekdo odpeljal, ko je bila popoldne v glasbeni šoli, kolo pa je pustila pred poslopjem. Kasneje ga je našla v Vrhovčevi ulici.

**NEZNANEC V KLETI** - Konec maja je nekdo vlomil v klet Ivana Somraka v Naselju Majde Šilc. Izginil je kovček z električnim vrtnim strojem, ki se drugo orodje, vredno 1.300 dinarjev.

**NA DVORIŠČU NI VARNO** - Martinu Sašku iz Dol. Suhadola je neki zmikavci v noči na 6. junij odpeljal kolo s pomožnim motorjem, ki ga je lastnik pustil na dvorišču domače hiše. Kolo je bilo vredno 6.000 dinarjev.

**SAMO ZA HIP ODSOTNA** - 7. junija popoldne je Majda Krašovec iz Lamutove ulice v Novem mestu samo za nekaj minut zapustila nezaklenjeno stanovanje. Medtem je prišel nepovabljeni gost in ji ukradel denarnico s 1.400 dinarji.

**ZABJA VAS: ZAVRILA NA MOKRI CESTI** - 3. junija dopoldne je po Poti na Gorjance od Zabe vasi proti Zagrebški cesti vozil z avtom Novomeščan Marjan Tomazin, malo pred križiščem pa mu je naproti pripeljal avtomobilist Jože Bobnar iz Dolenjskih Toplic. Voznika sta pred srečanjem zavrla, na mokri cesti pa ju je zaneslo in sta trčila. Oba imata za 5.000 dinarjev škode.

V zvezni in republiški ustavi je zapisano, da je človekova svoboda nedotakljiva in da se nikomur ne sme odvzeti prostost, razen v primerih in postopkih, ki jih določa zakon. Toda ustava tudi uzakonja, da se sme oseba, za katero je dan utemeljen sum, da je storila kaznivno dejanje, pripreti in obdržati v priporu, kadar je to neogibno potrebno za potek kazenskega postopka ali za varnost ljudi. Zakonik o kazenskem postopku in zakon o prekrških podrobneje urejata to kazensko pravno snov.

Po zakoniku o kazenskem postopku se sme pripor odrediti samo, če je podan utemeljen sum, da je kdo storil kaznivno dejanje in iz določenih razlogov. Ti priporni razlogi so:

**O odvzemu prostosti**

- če gre za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana smrtna kazen (hudi primeri uboja in rop, nekatera kazniva dejanja zoper ljudstvo in državo),
- če se storilec skriva ali če je nevarnost, da bo pobegnil, ali če ni mogoče ugotoviti njegove istovetnosti,
- če se je upravičena bojazn, da bo uničil sledove kaznivega dejanja ali oviral preiskavo, s tem da bo vplival na priče ali na udeležence ali prikrivalce,
- če se je upravičeno bati, da bo ponovil kaznivo dejanje ali ga dokončal, ali storil kaznivo dejanje, s katerim grozi,
- če gre za tako kaznivo dejanje, za katero se sme po zakonu izreči kazen 10 let strogega zaporila ali hujša kazen, a so posledice ali način storitve tako



V petek, 6. junija, kmalu po 13. uri, je nenaden požar naglo zajel barako na gradbišču IMV v Gotni vasi. Kljub temu, da so zaposleni skušali ogenj omejiti, je ta dodobra zajel barako še preden so prišli gasilci. Ostalo je pogorišče s precejšnjo škodo, vzrok požara pa še ni raziskan. (Foto: R. Bačar)

**Če bi jo hotel, bi jo lahko**

**Mihaelu Grgetiču sodišče verjame, da svoje snahne ni nameraval ubiti, ampak premlatiti**

Zaradi obtožbe poskusa uboja se je nedavno tega na okrožnem sodišču v Novem mestu zagovarjal 74-letni Mihael Grgetič iz Rojc pri Jesenicah na Dolenjskem, ker se je svoje snahne lotil z železnim krepekom.

Preužitkar Grgetič se s svojo snaho Ano ne razume že od takrat, ko je prišla k hiši. Prepri se se stopnjevali, odkar je posestvo izročil sinu in je postal preužitkar. Kar naprej jo je žalil kot Hrvatice, trdi, da mu kot bolniku ni dajala prave hrane, ona pa mu tudi ni ostajala dolžna. Večkrat je vanj celo pljuvala. To se je zgodilo tudi letos 14. februarja. To je Grgetič tako razburilo, da je v jezi spil pol deci žganja, potem pa hotel s snaho obračunati. Sel je za njo v šupo, kjer je pripravljala stelo za živino, in jo nenadoma od zadaj napadel s 30 cm dolgim in 3 cm debelim krepelom. Večkrat jo je udaril in ji prizadejal poškodbe po glavi, obrazu in prstu, toda kot je ugotovil zdravnik, so bile poškodbe le lažjeja značaja.

Takoj po dogodku, ko so Grgetiča pripili, je izjavil, da „jo je hotel spraviti s sveta“, zdaj pa je trdil, da tega namena ni imel, ampak da je nameraval z njo le obračunati. Glede prvotnih drugačnih izjav je na razpravi, ki ji je predsedoval Janez Kramarič, povedal, da je bil tisti dan čuden, da ni vedel, kaj govori. Tudi psihater je od izvedenskega mnenja, po katerem je Grgetič zaradi starostnih psihičnih sprememb bistveno zmanjšano prišteven.

Ko je senat tehtal krivdo obtoženca, je sprejel njegov zdajšnji zagovornik, kajti če bi užaljeni Grgetič zares hotel snaho ubiti, bi ji zlahka prizadejal z orodjem, kakršnega je imel v rokah, smrtno poškodbe ali pa vsaj hude, vendar se to ni zgodilo. Sodišče je njegovo kaznivo dejanje preklasificiralo iz obtožbe poskusa uboja v kaznivo dejanje lahke telesne poškodbe in mu zanjo prisodilo 3 mesece zapor. Ker je bil v priporu, je kazen tako rekoč že prestal. Sodba še ni pravnoomočna.

RIA BACER

**»Fant, je bil štos...«**

Dve dekleti v kavbojkih in trije fantje v kavbojkih so šli pred dnevi zadnji v skupini izletnikov, ki so obiskali Novo mesto in si ogledovali zanimivosti. Pritegnil me je nehoti ujeti pogovor, ker so bili zelo glasni in veseli.

„Fant, je bil štos,“ je reklo dekle dekletu, „na vlaku je bilo tako prerivanje, da si srkaval od smeha. Vesna je kar med vožnjo splezala skoz okno iz enega kupeja v drugega. Fant, je bila dobra!“

— Meni pa so oči obstale kot na peljih, ko je Jaka mahnil Fifija, potem so se začeli ravnsati še drugi mulci. Vrata so se odprla, ampak niso nehali. Iz našega klasa so bili boljši in so one pikoličke namahali, da je bilo veselje. Še sreča, da so prfoksli čepeli skupaj v enem kupeju, sicer bi nas zezali do smrti...

Tokrat me ni toliko zbudel žargon pogovora, ki je, žal, že kar značilen za tovrstne izletnike. Zamislila sem se nad tem, kako je dekle plezalo skoz okna

med vožnjo in kako so se fantje prerivali pri odprtih vratih vagona. Najbrž bi njihove starše zabeležilo, če bi videli ali slišali o njihovem početju. Neugnana mladost ne misli na nevarnost, vsekakor pa bi morali nanjo misliti tisti, ki so za otroke na izletih ali ekskurzijah odgovorni. Bržkone vedo, da so nekateri med njimi neugnani in sposobni vseh mogočih vragolij, zato bi morali biti nanje še posebej pozorni.

Gotovo je voditi ekskurzijo ali izlet tvegana stvar in ni niti najmanj prijetna za šolnike, toda njihove odgovornosti to ne zmanjšuje. Kdo bi bil kriv, če bi tisto dekle padlo pod vlak? Kar zdi se mi, da bi krivca težko našli. Ob tem pa sem se spomnila še nedavnega primera, ko so v Smarjeških Toplicah z miličniki iskali izginulega soljarja, starca 13 let, izkazalo pa se je, da jo je otrok pobrisal po svoje — že na Catežu! Odgovorni so ga pogrešali šele čez nekaj ur...

vzнемirile občane ali bi jih lahko vznemirile, da je treba za neoviran kazenski postopek ali za varnost ljudi neogibno odrediti prostost.

Pripor odredi s pismenim sklepom preiskovalni sodnik. V sklepu je opis kaznivega dejanja. Priprti ima pravico do pritožbe in pravico, da si lahko vzame zagovornika že pri prvem zaslišanju. Na to pravico ga mora preiskovalni sodnik posebej opozoriti. Trajanje pripora je omejeno. Pripor odloči sodišča prve stopnje sme pripor trajati najdalj 3 mesece in samo vrhovno sodišče sme podaljšati pripor še za tri mesece. Vložitev obtožnice sicer podaljša pripor, vendar mora senat po uradni dolžnosti vsaka dva meseca preizkusiti, ali

prekrških. Dokler ne izda sodnik za prekrške odločbe o prekrških, sme namreč obdolženega pridržati, vendar samo iz določenih razlogov, npr.: če ni mogoče ugotoviti, kdo je, ali če nima stalnega prebivališča, upravnico pa je sum, da bo zbežal, oziroma se izognil odgovornosti z odhodom v tujino, ali je pridržanje potrebno, da se prepreči nadaljevanje prekrškov. Pridržanje sme trajati samo 24 ur. V tem času mora sodnik za prekrške zaslišati obdolženega, izdati odločbo o prekršku ali pa ga izpustiti. V praksi je največ primerov pridržanja vinjenih oseb, ki jih zadržijo pri prekršku. Če je nevarnost, da bi te še vnaprej delale prekrške, se smejo take osebe pridržati, dokler se ne iztreznijo, vendar najdalj 12 ur.

V čl. 150 kazenskega zakonika, ki šteti za ustavo zagotovljeno osebno nedotakljivost, je zapisano, da stori kaznivo dejanje protipravnega odvzema prostosti, kdor koga protipravno zapre, ga ima zaprtega ali mu kako drugače vzame prostost, npr. šofer, ki sprejme avtopostopko, a noče ustaviti vozila, kadar ta zahteva. Ostrejša kazen je predpisana, če stori tako kaznivo dejanje uradna oseba s tem, da zlorabi svoj položaj ali svoje pravice.

Zakon daje tistemu, ki mu je bila brez razloga vzeta prostost, pravico do povrnitve premoženjske in nepremoženjske škode. Ta pravica gre tudi osebam, ki so bile sicer zakonito priprte ali na prestajanje kazni, a je bil kazenski postopek ustavljen ali pa so bile oproščene. Ne gre pa taka pravica obsojencu, če je s svojim krivim priznanjem povzročil svojo obsodbo.

STEFAN SIMONČIČ

**STOP ni več okrogel**

Nova prometna zakonodaja predpisuje tudi nekaj novih cestnoprometnih znakov, ki se od zdajšnjih precej razlikujejo. Pomenijo novost, s katero se morajo vozniki in uporabniki cest dobro seznaniti. Na dolenjsko-posavskem koncu upamo lahko le, da bodo novi znaki zares kmalu tudi postavljeni, kajti čez zdajšnje opremljenosti cest s prometno signalizacijo je bilo že dolgo slišati pritožbe. S tem se je tudi zmanjševala prometna varnost.

Najbolj spremenjen je najvažnejši znak STOP. Ta ni več okrogel, da bi ga mogli že od daleč razlikovati od drugih znakov in da bi ga po obliki lahko spoznal od zadnje strani tudi sofer na prednostni cesti. Tako mu ne bo treba več po nepotrebem zavirati prometa.

Ena pomembnejših novosti je še modri kvadrat z belo številko v sredini. Ta znak bo vozniku povedal, kakšna hitrost vožnje je priporočljiva na določenem odseku ceste, ulice ali v ovinku. Za voznike upoštevanje tega znaka ni obvezno, saj miličniki ob preokrajčitvi hitrosti ne bodo „grešnika“ kaznovali. Gotovo pa je, da je znak svarilo, ki ga strokovnjaki ne bodo postavili ob cesti kar tako.



Po novem so malce drugačni tudi znaki, ki prepovedujejo vožnjo po posameznih cestah. Zdj stali bili v takih okroglih znakih dve prekržni črti, novi znak pa ima le eno črto, toda to bo potrebno obvezno spoštovati.

Z okroglim znakom z novo označbo bodo poslej lahko prepovedali prevažati na posameznih odsekih ali območjih cest večje količine eksplozivnih, lahko vnetljivih ali strupenih snovi. Prevoz takih tovorov ni nevaren sam po sebi, vendar, temveč ravno tako za vse, ki se z njim srečujejo, pa tudi za širšo okolico.

Z novo zakonodajo so uzakonili še rumene črte na mestnih cestnih črtah. Poznamo jih že nekaj časa, niso pa bile predpisane. Znotraj teh črt lahko vozijo mestni in lokalni avtobusi.

R. B.

**KRONIKA NESREČ**

**ČRNOMELJ: MED VOŽNJO JE KADIL** - 3. junija dopoldne sta se na mopedu peljala Črnomaljsčan Vlado Slekovec in sopotnik Matija Perla iz Tribuč. Blizu tovarne BELT je moped na mokri cesti zaneslo, ker pa je Slekovec vozil z eno roko, v drugi pa je imel cigareto, ni trdno držal krmila. Oba sta padla, pri tem pa si je sopotnik Perla poškodoval nogo, da so ga morali odpeljati v bolnišnico.

**KANIŽARICA: PREKRATKA RAZDALJA** - 6. junija dopoldne je Milorad Mitrovič iz Zdihovega vozil dostavni avtomobil proti Belsadu in zmanjšal hitrost, ko je dohitel tovornjak. Za Mitrovičem je vozil osebni avto Črnomaljsčan Sandor Levai in trčil v zadnji del dostavnega avtomobila. Škoda je za 9.000 dinarjev.

**POGANČE: AVTO NA TRAVNIKU** - Franc Turk iz Malega Orehka je 8. junija dopoldne vozil osebni avto iz mesta proti domu, v ovinku pri Pogancah pa je avto na mokri cesti zaneslo. Vzratno je zdrknil čez bankino in obstal na travniku. Škoda cenijo na 9.500 dinarjev.

**TRČIL V BETONSKI ZID**

3. junija ponoči se je na Cesti IV. julija v Krškem hudo ponesrečil Branko Zabkar iz Krškega. Iz Brežic je z osebnim avtom vozil 27-letni Jože Nedoh iz Krškega, najbrž pa je malo zadremal, kajti zvil je v levo in trčil v betonski zid. Pri nesreči se je hudo poškodoval sopotnik v avtu Branko Zabkar iz Krškega. Odpeljali so ga v bolnišnico, lastnik avtomobila pa ima za 10.000 din škodo.

**K SREČI OB DREVJE**

3. junija popoldne je iz Krškega proti Vel. Trnu vozil tovornjak Franc Jordan iz Dobrave, v desnem nepreglednem ovinku pa je naproti pripeljal tovornjak Ivan Kastelec iz Drnovega. Jordan se mu je na ozki cesti umikal, zapeljal na bankino, ki pa se je pod težo naloženega tovornjaka vdrla. Tovornjak se je prevrnil 12 m po strmini in obstal ob drevju, sicer bi se kotatil še dlje. K sreči vozniku ni bilo nič, na tovornjaku pa je za 40.000 din škoda.

**TRIBE NA KUPU**

6. junija zgodaj zjutraj so v karambolu pri križišču na Catežu obstali trije avtomobili, na vseh treh pa je za 25.000 din škoda, medtem ko telesnih poškodb ni bilo. Janez Rebinšek iz Smarčnega pri Sevnici je s kombijem pripeljal po prednostni cesti, s stranske ceste pa je pripeljal in izsiljeval prednost voznik osebnega avtomobila Borislav Stanišič iz Zagreba. Trčil je v kombi in ga prevrnil, medtem pa je pripeljal z nasprotni strani še tovornjak z voznikom Stanislavom Bukovinskim iz Sentlentarta, ki je tudi trčil v prevrtni kombi.

**TREBNJE: PO TRČENJU SE V HIŠO** - Franc Prpar iz Zeleznega je 3. junija popoldne pripeljal z dostavnim avtom po Goliovem trgu in zavil na Baragov trg, s stranske Rimske ceste pa je z osebnim avtom pripeljal Anton Goričar z Daljnega vrha in trčil v dostavni avto. Tega je potem odbilo in zasukalo, da je trčil še v vogal hiše. Gmotno škodo cenijo na 10.000 dinarjev.

**Trikrat gorelo**

**Dva požara sta pojasnjena, eden pa še ne**

**TREBNJE: PO TRČENJU SE V HIŠO** - Franc Prpar iz Zeleznega je 3. junija popoldne pripeljal z dostavnim avtom po Goliovem trgu in zavil na Baragov trg, s stranske Rimske ceste pa je z osebnim avtom pripeljal Anton Goričar z Daljnega vrha in trčil v dostavni avto. Tega je potem odbilo in zasukalo, da je trčil še v vogal hiše. Gmotno škodo cenijo na 10.000 dinarjev.

6. junija je gorelo na gradbišču IMV, v šentjernejski ISKRI pa še na kozolcu v Kanižarici. Škoda je precejšnja.

Prvi požar je ta dan izbruhnil v leseni baraki priročno skladišča na delovišču tovarne IMV. V baraki imajo shranjeno razno orodje za delovne stroje. Ogenj je zajel polovico barake, še preden so prišli gasilci in plamen pogasili. Vzrok požara in škodo še ocenjujejo.

Kar za 50.000 dinarjev škode pa je ta dan okrog 17. ure popoldne nastalo ob požaru, ki je zajel kozolec Jožeta Zorca na Partizanski cesti v Novem mestu. Zgorelo je okrog 3 tone sena, streha, pa tudi nekaj oken z letvami. Kot kaže, je ta ogenj nastal zaradi otroške igre in vžigalic v nepravilnih rokah.

**MIRNA PEČ: V OVINEK PO SREDI** - Jože Brezovar iz Hmeljčič je 3. junija popoldne vozil osebni avto proti železniški postaji v Mirni peči, v ovinku pa mu je po sredi pripeljal naproti z osebnim avtom Alojz Kic iz Biške vasi. Vozili sta trčili, lastnika pa imata za 4.000 dinarjev škode.

**GOTNA VAS: TRILE RANJENI V KARAMBOLU** - 4. junija zjutraj je Slavko Ogulin iz Brstoveca pri Semiču vozil osebni avto od Gotne vasi proti mestu, naproti pa je prihajala kolona vozil. Zadnji je bil tovornjak, ki ga je vozil Anton Kumer s Sevnega pod Trško goro. Med srečanjem je Ogulinov avto začelo zanašati. Zdrknil je najprej na bankino, od tam pa v Kumrov tovornjak. Pri nesreči je bila huje poškodovana sopotnica v osebnem avtu Milena Blatnik iz Črmošnjice, ranjena pa sta bila tudi oba voznika. Gmotno škodo cenijo kar na 30.000 dinarjev.

Zvečer je gorelo še v šentjernejski tovarni ISKRA. Med kuhanjem drsnih obročkov na električnem kuhalniku je zaradi velike količine koncentriranih hlapov v majhnem prostoru nastal ogenj. Delavci obrata so takoj začeli gasiti in jim je uspelo. Tu je bilo škode za 10.000 dinarjev.

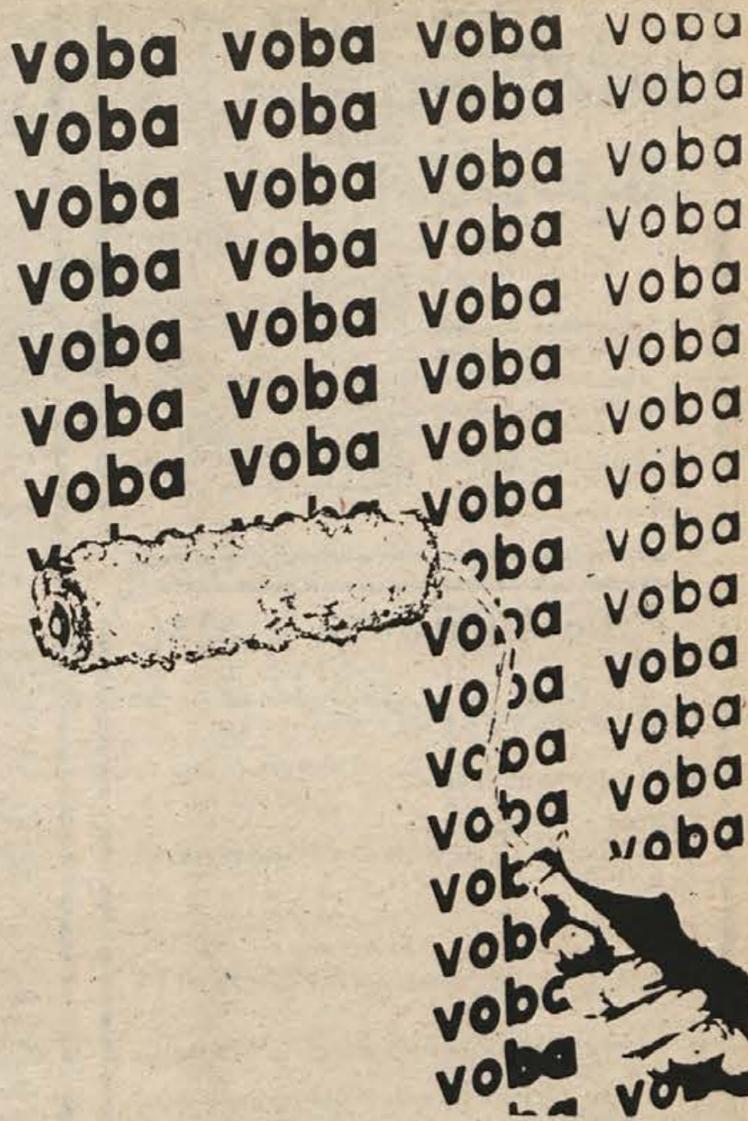
**ZAGORICA: ZANESLO GA JE V AVTOBUS** - 5. junija je Ciril Legan iz Žužemberka vozil avtomobil proti Dobnici, v nepreglednem ovinku pri Zagorici pa je naproti pripeljal z osebnim avtom Vid Petek iz Dobnice. Voznika sta med srečanjem zavrla, pri tem pa je Petkov avto zaneslo v avtomobil. Škoda je za 8.000 dinarjev.

za piknik, žejo  
in užitek



ODPRTO

Laško pivo



**voba** barva zanesljiva pot do uspeha  
sami boste hitro in poceni  
olepšali svoj dom

CINKARNA **CC** CELJE

## Licitacija pri Carinarnici Ljubljana DNE 15. VI. 1975

Carinarnica Ljubljana bo 15. 6. 1975 prodajala na javni dražbi osebne avtomobile in drugo blago.

Javna dražba bo v prostorih TVD PARTIZAN v Ljubljani, Pokopališka ul. 35, v nedeljo 15. 6. 1975 s pričetkom ob 8. uri.

Ogled vozil in ostalega blaga z vplačilom kavcij bo možen samo v soboto 14. 6. 1975 od 8. do 13. ure in od 14. do 17. ure v Carinarnici Ljubljana, hala E, vhod z Letališke ceste.

Zap. št. - BLAGO - Letnik	Cena
1. 28 bal cca 1455 kg sintetičnega blaga	200.000
2. Tiskarski stroj za tiskanje razglednic	100.000
3. RENAULT 12 TL, nevozen, 1972	40.000
4. FORD MUSTANG, nevozen, 1970	40.000
5. Deli motorjev cca 10.000 kg (menjalniki, zaganjači, diname, kolesa in drugo)	30.000
6. BMW 2500, zaleten, 1969	30.000
7. FORD TAUNUS GXL, zaleten, 1970	30.000
8. FORD TAUNUS 17 L, nevozen, 1969	20.000
9. FORD CAPRI 1600 L, zaleten, 1973	20.000
10. FORD GRANADA 2300, zaleten, 1971	20.000
11. PEUGEOT 404 Automatic, nevozen, 1969	18.000
12. VW 1200, nevozen, 1961	16.000
13. VW 1200, nevozen, 1967	16.000
14. OPEL REKORD 1700, nevozen, 1968	16.000
15. FORD COMBI BUS, zaleten, 1966	15.000
16. MERCEDES 190 D, nevozen, 1964	15.000
17. RENAULT 16 TS, zaleten, 1972	15.000
18. VW 1200, zaleten, 1971	15.000
19. Tov. avto MERCEDES BENZ L 319 D, 1964	15.000
20. FIAT 500 L, nevozen, 1965	15.000
21. AUDI 100 LS, zaleten, 1969	14.000
22. VW 1200, nevozen, 1965	12.000
23. FORD 1700 S, zaleten, 1970	11.000
24. BMW 1800, nevozen, 1968	10.000
25. OPEL REKORD 1900, zaleten, 1968	10.000
26. FORD ESCORT, zaleten, 1968	10.000
27. OPEL COMMODORE, zaleten, 1967	10.000
28. AUDI 90 SUPER, zaleten, 1967	10.000
29. OPEL REKORD, zaleten, 1968	10.000
30. OPEL ASCONA, reg. motorja, 1973	9.000
31. OPEL REKORD 1900, zaleten, 1968	10.000
32. FIAT 124 Sport Coupe, zaleten, 1969	9.000
33. OPEL REKORD 1900, zaleten, 1971	9.000
34. VW 300, nevozen, 1967	9.000
35. VW Combi Bus, nevozen, 1963	8.000
36. VW Variant 1600 L, nevozen, 1967	8.000
37. FORD TAUNUS 17 M, zaleten, 1970	8.000
38. RENAULT 10, nevozen, 1969	8.000
39. FORD TAUNUS 12 M, nevozen, 1966	8.000
40. FORD TAUNUS 17 M, zaleten, 1970	6.000
41. OPEL REKORD, nevozen, 1965	6.000
42. FORD TAUNUS 15 M, nevozen, 1968	6.000
43. OPEL REKORD, nevozen, 1964	5.000
44. FORD TAUNUS 17 M, nevozen, 1966	5.000
45. FORD TAUNUS 20 M, zaleten, 1966	5.000
46. FORD TAUNUS 20 M, zaleten, 1966	5.000
47. BMW 1800, nevozen, 1964	5.000
48. FORD TAUNUS 20 M, nevozen, 1966	5.000

49. RENAULT 16, nevozen, 1966	5.000
50. MERCEDES 220 S, nevozen, 1966	5.000
51. VW 1200, zaleten, 1963	5.000
52. FORD 1600, zaleten, reg. motorja, 1970	5.000
53. VW 1500, zaleten, 1965	5.000
54. Motor za o. a. MERCEDES 190 D, št. 621-918-10-032621, 1965	5.000
55. CITROEN ID 19, nevozen, 1967	4.000
56. CITROEN DS 21, zaleten, 1966	4.000
57. VW 1200, zaleten, 1961	4.000
58. Poškodovan čoln s prikolico znamke TRIUMPH 60 in motorjem Envirude 60	4.000
59. OPEL REKORD, nevozen, 1962	3.000
60. FORD TAUNUS 17 M, nevozen, 1961	3.000
61. FORD TAUNUS 17 M, reg. motorja, 1968	3.000
62. FORD CORTINA, zaleten, 1964	2.000
63. FORD VW 1200, zaleten, 1961	2.000
64. OPEL REKORD, nevozen, 1962	3.000
65. OPEL REKORD 1500, nevozen, 1966	3.000
66. VW 1200, nevozen, 1958	3.000
67. VW KARMAN GHIA, zaleten, 1967	3.000
68. 3 kalupi za veloplačice	3.000
69. FIAT 1100, nevozen, 1966	3.000
70. DKW F 102, nevozen, 1965	2.000
71. CITROEN 2 CV, nevozen, 1965	2.000
72. OPEL REKORD, nevozen, 1964	1.500
73. Motor VW 1500, št. K 0060659, 1965	1.500
74. Motor VW 1500, št. 011480, 1965	1.500
75. Motor VW 1500, št. N 052477, 1966	1.500
76. Motor MERCEDES 220, št. 180.941-10-110303, 1967	1.500
77. SKODA 1000 MB, nevozna, 1968	1.000
78. VAUXALL VIVA, nevozen, 1964	1.000
79. OPEL REKORD, nevozen, 1964	1.000
80. OXFORD MORIS CARAVAN, zaleten, 1964	1.000
81. FORD TAUNUS 17 M, zaleten, 1962	1.000
82. OPEL REKORD, nevozen, 1960	1.000
83. FORD TAUNUS 17 M, zaleten, 1961	1.000
84. PLYMOUTH VALIANT AUTOMATIC, nevozen, 1967	1.000
85. VW 1200, zaleten, 1959	500
86. Motor VW 1200, št. 0447695, 1965	1.000
87. Motor VW 1200, št. 1867532, 1965	1.000
88. Motor VW 1200, št. H 030627 X, 1966	1.000
89. Motor VW 1200, št. 0012938, 1964	1.000
90. Motor VW 1200, št. H 0005301, 1965	1.000
91. Motor za tov. a. HANOMAG, št. 1648832, 1965	1.000
92. Motor BMW 2002, nekompleten, 1969	1.000
93. Motor FORD 1500, št. MK 12237, 1966	1.000
Blok motorja neznane znamke št. 4138800, 1962	700
94. Motor FORD TAUNUS 17 M št. HB 32928, 1966	500
95. Motor OPEL KADET št. 10-0392880, 1965	500
96. Motor SUNBEAM št. 752000247/LSO, 1969	100

### PONOVRNO NA JAVNI DRAŽBI

97. OPEL COMMODORE, zaleten, 1972	35.000
98. FORD 17 M Caravan, zaleten, 1970	20.000
99. MGB 1800, poškodovan, 1966	20.000

100. FORD MERCURY, poškodovan, 1970	10.000
101. AUDI 72, nevozen, 1966	10.000
102. Deli pralnih strojev CTC	10.000
103. OPEL KADET Coupe, zaleten, 1967	9.000
104. Plinski bojler JUNKERS 15.000 kkal	8.000
105. OPEL KAPITAN, nevozen, 1964	6.000
106. FORD TAUNUS 17 M, zaleten, 1965	6.000
107. FORD CORTINA 1600 XL, reg. mot., 1974	5.000
108. VW Combi, nevozen, 1958	5.000
109. PEUGEOT 404, nevozen, 1966	4.000
110. CHEVROLET, zaleten, 1962	3.500
111. NSU PRINZ, zaleten, 1963	3.500
112. VW 1200, nevozen, 1955	3.500
113. Kabina za tovorni avto MERCEDES	3.000
114. SIMCA 1300, zaleten, 1965	2.500
115. VW 1200, nevozen, 1962	2.500
116. PEUGEOT 404, zaleten, 1964	2.500
117. OPEL REKORD, zaleten, 1965	2.000
118. FIAT 1500, nevozen, 1966	2.000
119. FIAT 1500, nevozen, 1963	1.400
120. Motor OPEL REKORD, št. 15-0149578, 1969	500
121. 142 parov delno poškodovanih drsalk	500

IN OSTALO BLAGO (mopedi, cigarete in drugo).

Seznam ostalega blaga, ki ni objavljen v tem oglaševanju, bomo objavili na oglasni deski Carinarnice Ljubljana. Vse blago objavljeno v tem oglaševanju in ostalo blago, bomo prodajali v nedeljo, 15. 6. 1975.

Pravico udeležbe na javni dražbi imajo vse pravne in fizične osebe. Udeleženci javne dražbe morajo v soboto, dne 14. 6. 1975, ki je odločena za ogled blaga, plačati še 10 % kavcijo začetne cene pri blagajni carinarnice Ljubljana v hali D, predstavniki OZD pa morajo poleg tega predložiti še pooblastilo svoje delovne organizacije.

Najmanjša kavcija za ostalo blago in avtomobile je din 500 - najmanjši dvig je din 50.

Dogovarjanje kupcev med potekom dražbe ni dovoljeno in lahko komisija, ki vodi dražbo, takega kupca odstrani iz dvorane.

Oznaka reg. motorja in reg. karoserije pomeni, da bomo za kupljeno vozilo izdali potrdilo samo za registracijo motorjev in karoserije. Vsak kupec avtomobila oz. motorja mora ob prevzemu - isti dan na svoje stroške izvršiti eventualno vtisnjenje šiferskih št. motorja ali karoserije pri podjetju Viator, odsek za tehnične preglede v Ljubljani.

Prodano blago bomo izdajali iz carinskega skladišča po naslednjem razporedu:

v ponedeljek, 17. 6. 1975, ne bo izdaja blaga, v torek 18. 6. 1975 izdaja od zaporedne številke 1 do 50, v sredo, 19. 6. 1975, izdaja od zaporedne številke od 50 do zap. št. 121, v četrtek in petek pa bo izdaja blaga za zamudnike in ostalih števil. Zadnji rok za plačilo in dvig kupljenega blaga je petek, 20. 6. 1975.

Carinarnica Ljubljana prodaja blago na dražbi po klavzuli „Ogledano - kupljeno“ in po prevzemu blaga ne upošteva reklamacij v pogledu kvalitete in kvantitete blaga.

Vse informacije o javni dražbi lahko dobite po telefonu št. 44-578 interna 52 od 10. 6. 1975.

IZ CARINARNICE LJUBLJANA št. 11672/1

## ŠTIPENDIJE



razpisuje za šolsko leto 1975/76 naslednje štipendije:

- 4 štipendije za 1. letnik srednje tehniške čevljarške šole v Kranju. Pogoji: osemletka;
- 10 štipendij za 1. letnik poklicne čevljarške šole v Kranju ali v Zireh. Pogoji: najmanj 6 razredov osnovne šole.

Prošnje za vpis pošljite do 10. julija 1975 na naslov: Industrija obutve Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 38, Novo mesto.

## PROSTA DELOVNA MESTA!

ONPZ **Bohor** 68290 SEVNICA

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. KOMERCIALISTA
2. REFERENTA ZA KOOPERACIJE IN MATERIALNO EVIDENCO

Pogoji:

pod 1. srednja izobrazba ekonomske, strojne ali gradbene smeri in 5 let prakse v komercialni,

pod 2. a) srednja izobrazba ekonomske smeri in 3 leta prakse na enakem ali podobnem delovnem mestu, b) poklicna šola trgovske stroke in najmanj 5 let prakse v knjigovodstvu.

Ponudbe sprejema uprava „Bohor“, Sevnica, Kvedrova 28, do zasedbe delovnih mest. Zaželen nastop službe s 1. 7. 1975. Stanovanja ni!

POSEBNA IZDAJA ANTENA



TURISTIČNI KAŽIPOTI

- Kako kombinirati počivanje in aktivni dopust?
- Kakšen kozarec je pravi? Kako serviramo slovenska vina?
- Kaj veste o naturistih? Samo to, da se kopajo in sončijo nagi. To je odločno pre malo! Spoznajte se z načeli naturizma.
- Življenje piše ljubezenske zgodbe tudi med počitnicami.
- Navtična priloga turističnih kažipotov prinaša obilo zanimivega in koristnega branja za vse, ki so po srcu pomorščaki.
- 132 strani zanimivega branja in slik za 10 dinarjev že v prodaji.

## PROSTA DELOVNA MESTA!

STROJNA TOVARNA TRBOVLJE, TOVARNA KONSTRUKCIJ SEVNICA,



vabi k sodelovanju sodelavce(ke) za naslednja prosta delovna mesta:

- 1) KNJIGOVODJA  
Pogoj: dokončana srednja ekonomska šola in najmanj triletna praksa.
- 2) KNJIGOVODJA OSEBNIH DOHODKOV.  
Pogoj: ekonomska srednja šola ali administrativna šola in najmanj tri leta prakse.
- 3) ADMINISTRATOR.  
Pogoj: dveletna administrativna šola z znanjem strojepisja.
- 4) VRATAR.  
štiri prosta delovna mesta.
- 5) VEČJE ŠTEVILO VAJENCEV  
za poklic konstrukcijski ključavničar.

Za vsa delovna mesta pod 1. do 4. traja poskusna doba 3 mesece. OD po tarifnem pravilniku. Prijave pošljite na naslov: Tovarna konstrukcij Sevnica, odbor za kadrovske kzadeve. Rok prijave je: 15. 6. 1975.

Razpisna komisija DOLENJSKEGA MUZEJA v Novem mestu

razpisuje prosta delovna mesta:

- a) VODJA GALERIJSKE DEJAVNOSTI
- b) KUSTOSA PRIPRAVNIKA ZA ARHEOLOGIJO.

Poleg splošnih pogojev mora kandidat pod a) imeti visoko izobrazbo (zaželen arhitekt), pod b) diplomu filozofske fakultete, oddelek za arheologijo. Razpisni rok je 15 dni po objavi. Pismene ponudbe z dokazili naslovite na Razpisno komisijo Dolenjskega muzeja, Novo mesto.

## VPIS V ŠOLO!

### ŠOLSKEGA CENTRA BREŽICE

Trg dr. Ivana Ribarja 14 BREŽICE

RAZPISUJE za šolsko leto 1975/76 vpis učencev v

1. RAZRED GIMNAZIJE
1. RAZRED USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA PEDAGOŠKE SMERI
1. RAZRED ŠOLE ZA PRODAJALCE
1. RAZRED POSLOVODSKE ŠOLE
- DOM UČENCEV – ŠOLSKEGA CENTRA

#### GIMNAZIJA

V prvi razred gimnazije bo sprejetih 90 učencev. Sprejeti bodo učenci, ki so končali osnovno šolo najmanj z dobrim uspehom in so pozitivno ocenjeni iz tujega jezika ter niso starejši od 18 let.

Učenci se bodo učili naslednjih tujih jezikov:

- prvi tuji jezik – angleščina
  - drugi tuji jezik – francoščina ali nemščina
- Vpisovanje učencev bo do 26. 6. 1975, od 8. – 12. ure. Prijavi za vpis (obrazec DZS 1,20), kolkovani z 2 din, priložite originalno spričevalo o končani osnovni šoli. Vse informacije dobite vsak dan od 8. do 14. ure na šoli ali po telefonu 72-234.

#### ODDELEK USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA PEDAGOŠKE SMERI

V prvi razred usmerjenega izobraževanja pedagoške smeri se lahko vpišejo vsi učenci, ki bi si radi pridobili izobrazbo za: – učitelja razrednega pouka, – učitelja predmetnega pouka, – vzgojitelja.

V oddelek usmerjenega izobraževanja bo sprejetih 60 učencev. Sprejeti bodo učenci, ki so končali osnovno šolo najmanj z dobrim uspehom in so pozitivno ocenjeni iz tujega jezika ter niso starejši od 18 let.

Vpisovanje bo do 26. 6. 1976 vsak dan od 8. do 14. ure. Pri vpisu morate oddati:

1. prijavo (obrazec DZS 1,20), kolkovano z 2 din
2. originalno spričevalo o dokončani osnovni šoli
3. zdravniško spričevalo (učenci, ki se odločijo za smer vzgojitelja)
4. izpisek iz rojstne matične knjige.

Učenci, ki se bodo odločili za smer vzgojitelja, bodo naknadno opravili preizkus posluha in petja.

#### ŠOLA ZA PRODAJALCE

V prvi razred šole za prodajalce bo sprejetih 190 učencev. Šolanje traja tri leta. Učenci obiskujejo med šolanjem polovico šolskega leta teoretični pouk v šoli in polovico šolskega leta praktični pouk v trgovski delovni organizaciji.

- Vpisni pogoji so naslednji:
- končana osnovna šola (najmanj dober uspeh) z oceno iz tujega jezika,
  - starost do 18 let,
  - sklenjena učna pogodba.

Kandidati si zagotovijo učno mesto za praktični pouk s tem, da sklenejo učno pogodbo. Pri vpisu morajo predložiti pogodbo in izjavo (obrazec DZS 1,95), ki jo izpolni trgovska delovna organizacija.

- Pri vpisu morajo učenci do 15. julija 1975 vložiti:
1. prijavo za vpis (obrazec DZS 1,20), kolkovano z 2 din,
  2. originalno spričevalo o dokončani osnovni šoli,
  3. zdravniško spričevalo,
  4. Izjavo (obrazec DZS 1,95).

Vse dokumente oddajte v trgovski delovni organizaciji, kjer boste sklenili učno pogodbo.

#### POSLOVODSKA ŠOLA (oddelek za odrasle)

V prvi razred poslovodske šole – oddelek za odrasle bo sprejetih 30 kandidatov.

- Pogoji za vpis so:
- uspešno končana šola za prodajalce,
  - najmanj tri leta dela v trgovini,
  - priporočilo trgovske delovne organizacije.

Pri vpisu, ki bo od 20. 6. do 30. 6. 1975, morajo kandidati predložiti:

1. prijavo za vpis, kolkovano z 2 din,
2. priporočilo trgovske delovne organizacije,
3. spričevalo o zaključnem izpitu,
4. potrdilo o plačevanju šolnine,
5. dopisnico s točnim naslovom.

#### DOM UČENCEV:

Dom učencev šolskega centra Brežice bo v šolskem letu 1975/76 sprejel 120 učencev (40 fantov in 80 deklet). Za sprejem v dom učencev morate oddati do 15. 8. 1975 naslednje dokumente:

1. vprašalno polo za sprejem gojenca (obrazec DZS 1,74)
2. prošnjo, kolkovano z 2 din,
3. potrdilo o premoženjskem stanju,
4. potrdilo o osebnih dohodkih zaposlenih staršev,
5. dopisnico s točnim naslovom.

RAVNATELJSTVO



Ljubljanska banka

LJUBLJANSKA BANKA podružnica Celje

vabi k sodelovanju

delavca z nepopolno srednješolsko izobrazbo in nekaj leti prakse za ekspoziuro Brežice

Vloge z dokazili o izobrazbi in delovnih izkušnjah sprejema Ljubljanska banka, podružnica Celje, Vodnikova ul. 2, Služba poslovne koordinacije, 15 dni po objavi.

## PROSTO DELOVNO MESTO!



ISKRA MOKRONOG, TOZD TOVARNA ELEKTROLITOV, MOKRONOG

Razpisujemo prosto delovno mesto

– PREDDELAVCA V MONTAŽI

Pogoj za zasedbo delovnega mesta je končana poklicna šola ključavničarja, tri leta prakse na ustreznem področju in uspešno končana 3-mesečna poskusna doba. Oglas velja 14 dni po objavi.

## PROSTA DELOVNA MESTA!



„NOVOTEHNA“, trg. podjetje na debelo in drobno, Novo mesto, Glavni trg 11,

razpisuje na podlagi 51. člena statuta in 19. člena samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu naslednja vodilna delovna mesta:

1. DIREKTORJA (reelekcija)
2. VODJA FINANČNO-RAČUNSKEGA SEKTORJA (reelekcija)
3. POMOČNIKA DIREKTORJA
4. VODJA KOMERCIJALNEGA SEKTORJA

Poleg splošnih pogojev, ki jih določa zakon, so za zasedbo posameznih delovnih mest določeni še naslednji pogoji:

- pod 1)
- visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri in 10 let delovnih izkušenj v trgovski stroki,
  - srednja izobrazba ekonomske smeri in 15 let uspešnega dela na vodilnih delovnih mestih, od tega 10 let v trgovski stroki, ki je predmet poslovanja podjetja,
  - moralno-politična neoporečnost;
- pod 2)
- višja izobrazba ekonomske ali organizacijske smeri in 5 let delovnih izkušenj na področju finančnega poslovanja,
  - srednja izobrazba ekonomske smeri in 10 let delovnih izkušenj na področju finančnega poslovanja;
- pod 3)
- višja ekonomska izobrazba z 10 leti delovnih izkušenj v trgovski stroki,
  - višji komercialist z 10 leti delovnih izkušenj v komercialni ali trgovski stroki;
- pod 4)
- višja ekonomska izobrazba in 5 let delovnih izkušenj v komercialni stroki,
  - srednja izobrazba ekonomske smeri ali trgovski poslovodja z 10 leti delovnih izkušenj v komercialni stroki.

Kandidati naj pošljejo prijave v 10 dneh po objavi razpisne komisiji.

## PROSTA DELOVNA MESTA!



KRKA – farmacevtika, kemija, zdravilišča Novo mesto

RAZPISUJE PROSTA DELOVNA MESTA v naslednjih TOZD oz. skupnih službah

#### TOZD ZDRAVILIŠČA

– Zdravilišče Dolenjske Toplice FIZIOTERAPEVTA z zahtevano končano višjo ali srednjo fizioterapevtsko šolo (zaželeno samostojna delovna praksa) MEDICINSKE SESTRE

– Zdravilišče Šmarješke Toplice

#### MASERJA

Za to delovno mesto se lahko prijavijo tudi kandidati, ki imajo smisel za to delo in bi se zanj usposobili. Moški kandidati morajo imeti odslužen vojaški rok in najmanj končano osemletko.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH DEJAVNOSTI – MARKETING SEKTOR

#### REFERENTA V RAZVOJNEM MARKETINGU

Delovno mesto lahko zasede kandidat, ki ima končano srednjo ekonomsko ali 4-letno administrativno šolo, 1 leto prakse ter dobro obvlada strojepisje.

ZA TOZD ZDRAVILA

iščemo

VEČ MOŠKIH DELAVCEV ZA DELO V PROIZVODNJI ZDRAVIL

Pri izbiri bodo imeli prednost kandidati, ki so končali osemletko in imajo odslužen vojaški rok.

Vse, ki so zainteresirani za delo na navedenih mestih in izpolnjujejo zahtevane pogoje, prosimo, da pismene ponudbe z življenjepisom in dokazili o izobrazbi pošljejo kadrovske službi podjetja v Novem mestu, Cesta komandanta Staneta 19, v 8 dneh po dnevu objave.

# Narava ni smetišče

Izjemen dosežek biološkega krožka osnovne šole »Katja Rupena« - Nagrada Krkinega sklada

„Biološki krožek osnovne šole Katja Rupena iz Novega mesta je dobil nagrado iz sklada tovarne Krka za nalogo Varstvo narave in človekovega okolja v Novem mestu,“ je povedala Irena Gostiša, mentorica te prizadevne skupine mladih raziskovalcev, ki so se s to nagrado postavili ob bok veliko starejšim kolegom: sedmošolci in osmošolci so namreč dobili eno od prvih študentskih nagrad Krkinega sklada, kar je resnično izjemen dosežek.

Ščanov in okoličanov so povprašali, kaj menijo o odnosu do narave in okolja. Anketo so seveda nato obdelali. Vse činitele, ki kakorkoli vplivajo, na človekovo okolje in naravo v Novem mestu, so temeljito izprašali, kaj je dobro ali slabo narejeno na tem področju. Tako so „zaslišali“ Komunalno podjetje, Industrijo motornih vozil, Novoteks, Krko, Ribiško družino, Lovsko družino, Turistično društvo, urbanistični inšpektorat pri občinski skupščini, Zavod za zdravstveno varstvo, oglašili pa so se tudi pri odgovornih pri medobčinski inšpekciji.

Na tako majhnem prostoru je težko naštet vse ugotovitve prizadevnih raziskovalcev, tu so namreč številke, tabele, izjave, podatki o merjenjih itd. Lahko trdimo, da je to doslej najbolj celovita raziskava o varstvu narave in človekovega okolja v Novem mestu, v ponos bi bila prav vsakemu študentu biologije ali kemije. Zato torej ni čudno, da se je žirija za podelitev nagrad Krkinega sklada odločila, da zasluži naloga, to smo že omenili, prvo študentsko nagrado.

In še nekaj je v nagrajeni nalogi, česar pri tovrstnih znanstvenih raziskavah nismo vajeni. Vsako vrstico, pa naj našteva suhoparne številke ali pa opisuje lepoto reke Krke, preveva resnična ljubezen do narave, resnična skrb, da človekovo okolje ne bo postalo smetišče.

Ta ugotovitev je kamenček v mozaiku upanja, da morda mladi rod na področju varstva narave ne bo stopal po nikogar navdušujočih stopinjah očetov.

MARJAN BAUER



Irena Gostiša: „Naloga ocenjena s čisto petico.“

Zelo pohvalno se je o raziskavi izrazilo tudi Prirodoslovno društvo Slovenije. Krožku, ki šteje zdaj 20 članov, bodo podarili priročen kemijski laboratorij, razen tega pa je društvo naročilo raziskavo o Težki vodi in Brslinskem potoku, s čimer se bo krožek vključil v akcijo raziskovanja celinskih voda. O novomeških biologih je samo v presežnikih pisala beogradska revija NIN, revija Pionir pa jim je v okviru Kluba radovednih omogočila iti v Velenje, nalogo so namreč ocenili s čisto petico.

Kaj vse so naredili mladi raziskovalci? Sto Novome-



Minuli teden je na novomeškem Glavnem trgu spet odmevala pesem „Gaudemus igitur“. Abiturienti srednjih šol so predali ključce naslednikom, z zvonce, ropotuljami in podobnim priborom so se sprehodili po mestu; čaka jih samo še matura. Srečno! (Foto: M. B.)

## Vodilni na sindikalno rešeto

O vsakem kandidatu za voljene ali imenovane funkcije ter vodilna delovna mesta mora dati mnenje osnovna sindikalna organizacija

Komisija za organizacijsko in kadrovske politike pri občinskem svetu Zveze sindikatov Novo mesto, ki je bila imenovana z namenom, da zbira podatke o evidentiranih možnih kandidatih za posamezne voljene ali imenovane funkcije, mora pri svojem delu nujno nenehoma sodelovati z osnovnimi organizacijami sindikata.

Ker je delo, to je dajanje mnenj o moralnih in političnih kvalitetah kandidata za posamezno vodilno delovno mesto ali funkcijo neposredno vezano na politično aktivnost in moralne kvalitete tega kandidata v delovnem okolju in osnovni organizaciji sindikata, v katero je kandidat vključen, je nujno, da komisija pred odločitvijo o primernosti ali neprimernosti kandidata za vodilno delovno mesto dobi mnenje izvršnega odbora osnovne organizacije.

Da bi komisija za organizacijsko in kadrovske politike pri občinskem

svetu Zveze sindikatov Novo mesto lahko opravila tako zastavljeno nalogo, je dolžnost vsake osnovne organizacije sindikata in konference osnovnih organizacij sindikata, da ob vsakem razpisu za vodilno delovno mesto v delovni organizaciji ali skupnosti razpravlja s članstvom o možnih kandidatih.

Po poteku razpisnega roka se mora poleg tega izvršni odbor osnovne organizacije sindikata povezati z zapisno komisijo in z njo razpravljati o prijavljenih kandidatih.

O vsakem prijavljenem kandidatu mora sindikat podati pisмено oceno o njegovih družbenih in političnih aktivnostih in moralnih kvalitetah v temeljni organizaciji združenega dela in krajevni skupnosti. Če je potrebno, mora izvršni odbor dobiti mnenje krajevne organizacije SZDL, ZK in drugih družbenopolitičnih organizacij.

### 20 MILIJONOV ZA SOLIDARNOSTNA STANOVANJA

Solidarnostni stanovanjski sklad občine Novo mesto je porabil največji del lastnih sredstev (okoli 20 milijonov dinarjev) za dokončanje 155 solidarnostnih stanovanj za družine z nižjimi dohodki, upokojeince in mlade družine, za graditev kotlarnice in začetek graditve 52 novih solidarnostnih stanovanj na Drski. Natančnega obračuna porabe sredstev še ni, čeprav so stanovanja že naseljena, ker še ni rešeno plačilo razlike v ceni zaradi podražitev, ki jih zahteva izvajalec del, SGP Pionir.

### USPEL POHOD

Po skrbnih strokovnih pripravah vodstva osnovne organizacije ZRVS Majde Silc Novo mesto je bil dne 8. junija izveden orientacijski pohod, ki se ga je udeležilo nad 140 rezervnih vojaških starešin, članov te organizacije. Izhodno mesto je bilo pri šoli na Malem Slatniku, kjer so patrole reševale pisnene naloge, nato pa krenile čez travnike do Potovega vrha in Velikega Slatnika, nato pa po gozdovih nazaj do Cikave, kjer je bil cilj. Spotoma so morale reševati vojniaktične naloge, potem ko so se pravilno orientirale in si določile pot. Tudi na cilju je bilo potrebno opraviti še nekatere vaje iz fizične vzdržljivosti. Kljub napornemu pohodu so bili udeleženci zadovoljni. Organizacija pohoda je bila brezhibna.

MARJAN PUREBER

## Drugi krog pomoči Kozjancem

V drugem krogu zbiranja pomoči za Kozjansko se je do petega junija zbralo na račun SDK Novo mesto 2.268.347 dinarjev. Solidarnostni stanovanjski sklad, kmetje, obrtniki in posamezni občani so prispevali 343.923 dinarjev, ostalo pa organizacije združenega dela novomeške občine.

Do petega junija ni poravnalo svojih obveznosti 17 organizacij združenega dela. Nekatero so drugi solidarnostni dan za Kozjance že opravile, vendar niso nakazale denarja, nekaj jih je, ki imajo blokiran žiro račun, so pa tudi take, ki še niso sprejele sklepa, da za Kozjansko prispevajo 3,5 odstotka od neto osebnega dohodka.

V prvi dve skupini spadajo Kremen (blokiran žiro račun), Kovinar (blokiran žiro račun), Iskra Novo mesto, Ela Novo mesto, Novoteks, Krajevna skupnost Žužemberk in Zdravstveni dom Novo mesto; niso pa delali za Kozjansko in sprejeli sklepa o drugem krogu pomoči: Kolo-dvorska restavracija Novo mesto, Iskra Sentjercja, Krka, Dolenjski muzej, Studijska knjižnica, Konfekcija Rog. Strokovna služba regionalne zdravstvene skupnosti Novo mesto, Zavod za požarno varnost Novo mesto in Dolenjska turistična zveza.



Žužembski mladinci so popestrili dnevni red krajevne konference SZDL s kulturnim programom.

## Slavje pri Gospodični

Novomeško Planinsko društvo bo priredilo v soboto, 21. junija, proslavo ob otvoritvi prenovljenega planinskega Doma Vinka Paderšiča pri Gospodični na Gorjancih. Začetek bo ob 11. uri pred domom. Predvideno je, da bosta v kulturnem programu sodelovala moški pevski zbor „Dušan Jereb“ in harmonikarski zbor glasbene šole „Marjan Kozina“. Tega dne bo v prodaji novi „Vodnik po Trdinovi poti“ (gre za drugo, razširjeno in dopolnjeno izdajo s trbarvnim zemljevidom v merilu 1:100.000), na voljo pa bo tudi značka planinskega doma in jubilejni žig.

Za motorizirane udeležence bo možen samo dostop po gozdni cesti z Vahte. Na 10,5 km dolgi makadamski cesti bo v času proslave najbrž enosmerni promet (od 9. do 12. ure v eno in od 12. do 15. ure v drugo smer). Planinci bodo kajpak tega dne popeščili po tradicionalni planinski poti iz Novega mesta prek Jansč, Hrušice in Gabrja (tri ure in pol) ali vsaj od Gabrja do Gospodične (ura in četrti). Na dan proslave bosta namreč do Gabrja odpeljala dva avtobusa (odhod ob 7.30 z avtobusne postaje v Novem mestu), ki bosta potnike odpeljala nazaj ob 16. uri.

### NAVAL NA AVTOMOBILSKO KRMILO

Avto moto društvo Novo mesto, ki ima v okviru svojih dejavnosti tudi avto šolo, predvideva, da bo tečaje za voznike amaterje letos obiskovalo okoli 500 kandidatov. Za pouk praktične vožnje ima društvo na voljo 13 avtomobilov zastava 750 in prav toliko inštruktorjev. Zaradi vse večjega števila kandidatov za voznike amaterje bo treba vozni park povečati ter izolirati še nekaj inštruktorjev.

### ZA SPOMENIKE NOB BODO SKRBELE KRAJEVNE SKUPNOSTI

V novomeški občini je 135 spomenikov, plošč in obeležij NOB, ki naj bi jih v bodoče, tak je predlog, vzdrževale in varovale krajevne skupnosti, na katerih območjih stojijo. Za Bazo 20 in spomenik na Rogu ter spomenik na Cviblju pri Žužemberku, ki zaradi širšega pomena niso všteti v ta seznam, bo skrbel Republiški odbor ZZB NOV Slovenije.

### NAJVEČ GREHOV V PROMETU

Po podatkih sodnika za prekrške občine Novo mesto so se občani lani največkrat prekršili zoper prometno varnost, v ta resor spada kar 61 odstotkov obravnavanih zadev. Med prometnimi grehi je prednjačila vožnja brez vozniskega dovoljenja, precej denarja pa je bilo treba odšteti tudi za vožnjo pod vplivom alkohola.

## Novomeška kronika

**OB PRAVI URI?** – O začetovalnih prehodov za peče, ki opravljajo svoje delo ob najbolj neprimernih urah, v času velikih prometnih gneč, smo v listu že brali. Tokrat naj omenimo, da nimajo nič lepše navade vozniki dostavnih avtomobilov. Tovornjak, ki pripelje raznovrstno blago za samopostrežno trgovino pri mostu, vsakokrat domala zamaši že tako ozko prometno grlo mostu; enako velja tudi za dostavljanje čevljev Borovu in Alpini na Cesti komandanta Staneta. Ali ne bi bila za dostavljanje bolj primerna zgodnja jutranja ali pozna večerna ura?

**S TRANS-UIJSKE POSTAJE** – Zadnji teden je darovalo kri 50 občanov, med njimi 23 delavcev iz Novoteksa, 11 iz Krke, 6 iz Novolesa in 4 iz IMV.

**ROJSTVA** – Rodila je Fani Abram iz ulice K Roku 15 – Katirino.

**SMRTI** – Umrla je Marija Intibar, upokojenka iz Ulice Milke Sobarjeve 3, v 88. letu starosti.

**LOKALI SAMEVAJO** – Zaradi tega ali onega vzroka ta ali oni obrtnik zapre svoj lokal. To nam je jasno, toda ne vemo, zakaj potlej mesece in mesece stoji lokal – prazen. Še posebej, če je zelo primeren za kakšno drugo dejavnost. Vprašujemo, kaj in kdaj bo v nekdanjem frizerskem salonu na Glavnem trgu, ali v zapuščenih umetelni ukovirjavalnici slik na začetku Brega. Upamo, da ne kaj podobnega kot v pred leti priljubljeni delikatesnici pri Knjižotisku, kjer zdaj strašijo – nekakšni stroji!

**TRZNICA** – Nič posebnega, lahko rečemo, ni bilo na ponedeljkovi tržnici. Veliko branjev, precej kramarjev in nekoliko manj gospodinj, sploh pa različne cene. To je vse. Krompirja ni bilo, kilogram solate je stal 10 din, fižola 12 din, graha 12 din, jajca so bila po 1,50 din, za mero smetane pa je bilo treba odšteti 12 din. Ob rožah, sadikah in seme-



Ena gospa je rekla, da je od dobro obveščenih gospa zvedela, kako da bodo v ponedeljek končno le začeli graditi novi novomeški most.

## Če bi bil predsednik občine

Novomeški šolarčki odgovarjajo na vprašanje, kaj bi naredili za mesto in someščane, če bi imeli v rokah občinsko krmilo

„Utrinki“, glasilo pionirskega odreda osnovne šole „Katja Rupena“ iz Novega mesta, so objavili zanimivo anketo, v kateri učenci drugega, tretjega in četrtega razreda odgovarjajo na vprašanje, kaj bi naredili, če bi bili predsednik občine. Čeprav je bilo vprašanje naravnano predvsem na področje zaščite narave in človekovega okolja, so vmes tudi odgovori, ki bi jih, če dovolite za kanček sale, zelo radi slišali delegati novomeške skupščine, ko je na vrsti točka delegatskega vprašanja.

Odgovore šolarjev objavljamo v nizu, vsak stavek je ena misel in zaključena celota.

li dogovoriti, da bi bolj sodelovali z otroki. Uredila bi, da bi imel vsak

## Suhokrajinski drobciž

**GRADNJA BENCINSKE CRPALKE NA DVORU**, za katero smo že večkrat ugibali, kdaj bo zgrajena, je sedaj le prišla v zaključno fazo. Na vrsti so finalna dela, zato lahko upamo, da bo le kmalu nared.

**V SMIHELU PRI ŽUŽEMBERKU** se zavzemajo za trgovino z večjo izbiro blaga, predvsem pa pogrešajo gradbeni material in reprodukcijski material za kmetijstvo. Sedanji trgovinski prostori so utesnjeni, zato bi radi zgradili nove prostore, ki jih naj bi prizidali h gasilskemu domu, do tega časa pa bi imeli trgovinske prostore še pri zasebniku. O uresničitvi njihove želje tečejo sedaj šele razgovori, kajti sredstev za gradnjo še nimajo, niti nimajo lokacije, tako da je pot do gradnje še daleč.

**V ŽUŽEMBERSKI KRAJEVNI SKUPNOSTI** so iz prejšnjih 4 kra-

jevnih organizacij SZDL pred nedavnim ustanovili krajevno konferenco SZDL, v kateri so delegati zastopani po teritorialnem, delovnem in interesnem načelu in tvorijo 49-člansko skupščino, ki jo vodi izvršni odbor, kateremu predseduje Ciril Kosmina. Na terenu imajo sedaj 7 organizacij SZDL.

## NOVOMEŠKA TRIBUNA

# Obeti za cenejšo menjavo zemljišč

Zemljiška skupnost načrtuje v nižinskih vaseh zaokroževanje parcel

Kmetijska zemljiška skupnost se je kot nosilka kmetijske zemljiške politike v brežiški občini resno lotila dela. Zaradi omejenih finančnih možnosti se je doslej posvetila predvsem tekočim nalogam, ki jih ji narekuje zakon o kmetijskih zemljiščih in zakon o ledovanju tovrstnih zemljišč.

Med nalogami, ki si jih je ta samoupravna skupnost zastavila za prihodnje obdobje, so naj-

pomembnejše te: odkupovanje in oddajanje kmetijskih zemljišč v zakup kooperantom ter organizacijam združenega dela; ustanavljanje sklada kmetijskih zemljišč, odkup oziroma prevzem zemljišč ostarelih kmetov v zameno za preživnino ter začetek agrarnih operacij v nižinskem predelu občine.

Z izrazom agrarne operacije je mišljena medsebojna menjava zemljišč, ki naj bi se v prihodnje ne obremenjevali z dajatvami. Občinska skupščina bo morala to omogočiti z odlokom, kajti če zdaj menjata zemljo kmet in lastnik, ki se ne preživlja s kmetijstvom, je za to predpisan prometni davek. Menjavo zemljišč v korist kmetov bo torej treba čimprej poceniti.

Kmetije v brežiški občini so zelo zelo razdrobljene. Številne parcele in parcelice otežujejo obdelavo, zato je zemljiška skupnost sklenila poseči vmes zlasti v nižinskih vaseh. Menjavo zemljišč predvideva v Ločah, Mihalovcu, na Mostcu, v Krški vasi in v Skopicalah.

Letos se bo kmetijska zemljiška skupnost tesneje povezala s temeljnimi organizacijami združenega dela za kooperacijo pri Agrarii in Slovenija vinu ter sodelovala pri organiziranju usmerjene proizvodnje.

V letu 1975 računa tudi na večji dotok denarja in planira 300 tisoč din realizacije. Lani je dosegla 122 tisoč dinarjev, od

tega 101 tisoč iz prispevka za spremembo namembnosti zemljišč. Skupnosti ima v načrtu povečan odkup kmetijskih zemljišč, vendar je ta odvisen od finančnih možnosti.

J. T.

## Enkrat ni nobenkratek

Poziv k čistoči

*Kdo ve, če bo imel poziv brežiškega Hortikulturnega društva in občinske skupščine za pometanje smeti po mestu in vaseh kaj prida odziva? Po zanemarjenosti, kakršna je zadnje čase značilna za Brežice, lahko sodimo, da niti pri delovnih organizacijah niti pri posameznikih ni čutili posebne vne-  
me in želje po vzorno urejenem okolju. Dovolj je, da človek stopi na vrbinski rob in že se mu odpre pogled na bogato izbiro odpadkov, ki jih celo podjetja brez zadrege odlagajo tja, do koder ne reže pogled s ceste.*

*Morda bo pa opozorilo zaleglo, morda le niso še vsi otopeni za čistočo? Toda taka akcija je enkrat na leto veliko premalo. Vsak mesec bi jo morali organizirati, da bi vedno znova opominjali na potrebo po urejenem okolju. Če bo mesto še naprej tako zanemarjeno, so sprevodi cvetja zelo tvegana zadeva. Smeti in cvetje si vendarle ne smeta podajati rok.*

*Vse kaže na to, da bo treba več vzgajati. Tudi hortikulturno društvo lahko veliko napravi, zlasti se, če sodeluje z delovnimi organizacijami in če se odloči za široko sprejemanje mladih ljudi. Torej ne bi bilo napačno povezovanje z drugimi organizacijami, med katerimi je tudi Zveza mladine. Počasi in z združenimi močmi bi se najbrž le dalo kaj napraviti in uvrstiti mesto med urejene kraje.*

J. T.

## ŠTIRINAJST ODLIČIJ ZA PRIZADEVNOST

Svet za preventivo in prometno vzgojo SR Slovenije se s priznanji in značkami vsako leto oddolži dolgoletnim prizadevnim mentorjem prometne vzgoje v osnovnih šolah ter drugim delavcem, ki se ukvarjajo s preventivo in vzgojo v cestnem prometu. O teh ljudeh redkokdaj kaj slišimo, čeprav bi zaslužili več pozornosti, saj s svojo vzgojno dejavnostjo veliko pomagajo posameznikom in družbi. Trudijo se, da bi bil davek, ki ga od nas zahtevajo ceste, čim manjši.

Značko z zlatim vencem so prejeli: Martin Kolar, Jože Teropišič, Vlado Godler, Marjan Arnshek, Karel Pinterič.

Značko s srebrnim vencem pa so si prislužili: Franciška Pepelnik, Ivanka Klemenčič, Danica Urek, Zvonimir Kežman, Martin Zupančič in Ivanka Gramc. Bronasto odličje so dobili: Terezija Antolovič, Stefka Zrlič, in Ivan Gašperin.



Franc Bukovinsky, načelnik oddelka za notranje zadeve občinske skupščine v Brežicah, je na slovesnosti 3. junija izročil priznanja in odličja mentorjem prometne vzgoje za dolgoletno delo. (Foto: J. T.)

## NOV HOTEL ČEZ LETO DNI

20. junij 1976 je rok za dograditev novega hotela B-kategorije v Krškem. Začetek gradnje napovedujejo še ta mesec. Gradbena dela je prevzelo podjetje Pionir. Novi hotel bo imel 150 postelj in 70 pomožnih ležišč. Predvideni so tudi štiri apartmaji. Restavracija bo imela 450 sedežev, na terasi pa bodo lahko postregli 200 gostom. V hotelu bodo razen tega še tri konferenčne sobe, savna, frizerski salon in salon za masažo. V načrtu imajo tudi avtomatsko kegljišče. Celoten objekt bo veljal okoli 35 milijonov dinarjev.



V nedeljo, 8. junija v Brestanici. (Foto: J. Teppey)

## Kmalu vrtec tudi za dojenčke

Varstvo je najbolj pereče v Krškem in Leskovcu - Ponekod manjka prostor za malo šolo - Še bodo potrebni dodatni viri denarja za vrtec

S prispevki iz sklada za otroško varstvo so v krški občini zadnja štiri leta zgradili tri vzgojno-varstvene ustanove za 180 otrok. Letos je na vrsti otroški vrtec v Krškem, predviden pa je bil tudi v Leskovcu, vendar zaradi ogromnih podražitev ni mogoče istočasno graditi v obeh krajih. V Leskovcu bi zadostovala enaka zgradba, kot jo imajo v Brestanici in v Kostanjevici, v Krškem pa potrebujejo večji zavod, da bi vključeval tudi varstvo dojenčkov.

Z dograditvijo obeh vrtcev bo imela krška občina v varstvu 540 malčkov ali nekaj nad 16 odstotkov vseh predšolskih otrok. To število vključuje tudi vse tiste otroke, ki so predvideni za malo šolo. Na celoletno malo šolo bodo lahko prešli v Brestanici, Kostanjevici, Krškem in na Senovem.

Še vedno pa bodo v stiski v Podbočju in na Raki. Ta dva kraja imata vse prostore zase-

popolne. Temeljna valna skupnost si bo kljub prizadevanju vključiti omejenih podeželskih otrok, predšolskih otrok bo v rodni večjih krajih dopolnjevanje. Ta je namreč otrokom brez organiziranega varstva in naj bi letos obsegala približno 200 otrok.

Pri programiranju otroškega varstva bodo došli predlogi svetov enot otroškega varstva in jevnih skupnosti. Z pomočjo bodo v občini laže ugotovili potrebe nem varstvu in vzgoji skih otrok, navezali s starši in družinami, ki s starši in družinami, ki otroke, ter pridobili organizacije za dodatno vanje denarja za urejanje sprejetih programov.

## ASFALT DO ŠUTNE

V soboto, 7. junija, so slavili prebivalci Šutne. Prometu so izročili dva in pol kilometra asfaltirane ceste, ki jih povezuje s Podbočjem. Občani so sodelovali pri zemeljskih delih in prispevali tudi precej denarja. Nekateri so dali celo po štiri tisočake, drugi po tri in pol, po dva, najmanjši prispevek pa je bil tisoč dinarjev. Te dni bodo asfaltirali še dva kilometra ceste od Šutne do Dola. Nadejajo se, da bodo tudi Brežičani povezali z asfaltno podgorjanske vasi in da bo čez čas vozil kak avtobus po desni strani Krke.

## JESENI NADVOZ

Graditev nadvoza nad železniško progo v Krškem napreduje. Dokončan bo jeseni. Upanje nanj tolazi pešce in voznike, da z večjo strpnostjo čakajo pred zaprtimi zapornicami ničkolikokrat na dan. Dolge kače vozil se vijejo pogosto prav do semaforja na desnem bregu Save in ob strani križišča ob novi blagovni hiši na Vidmu.

## KRŠKE NOVICE

**ZA CELODNEVNO SOLO** - Pred dnevi so v okviru občinske konference SZDL ustanovili koordinacijski odbor za priprave na celodnevno šolo, ki mu predseduje Ivan Srpčič. Njegova naloga bo tudi ta, da zagotovi, da bodo to novost kot prvi v občini uvedli že to jesen na podružnični šoli v Velikem Podlogu. Za to bi bilo treba izprazniti le dve učiteljski stanovanji.

**KMALU 10** - Mešani pevski zbor „Viktor Parma“ zanje v zadnjem času veliko priznanj s koncertnim programom borbenih, revolucionarnih in partizanskih pesmi, posvečenim 30-letnici osvoboditve. Z njim so doslej nastopili že sedemkrat, do poltletja pa načrtujejo še tri nastope. V veliko priznanje jim je tudi povabilo slovenske televizije, da bi z njimi posnela polurni program.

**DOBRO V DENAR** - Kmetovalci z območja občine so lani posadili kumarice na okoli 5 hektarjih in so bili z uspehom zelo zadovoljni. Najboljši dokaz za to je že 13 hektarjev, ki so jih namenili tej vrtnini v tem letu. Po ocenah strokovnjakov bo pridelka za okoli 270 ton, prodaja

Slavnostne seje skupščine v Krškem, 8. junija na gradu v Brestanici. Predsednik pobratene Bajina Bašta Simeunovič je po podpisu listine bratstvu pozdravil krške skupščine. (Foto: J. Teppey)



Slavnostne seje skupščine v Krškem, 8. junija na gradu v Brestanici. Predsednik pobratene Bajina Bašta Simeunovič je po podpisu listine bratstvu pozdravil krške skupščine. (Foto: J. Teppey)



S sušenjem sena kmetje letos nimajo sreče. Le redki ga utegnejo še pred dežjem spraviti pod streho. (Foto: J. Teppey)

## NOVO V BREŽICAH

**VEDNO VEČ JIH ŽELI V DOM** - Vedno več ostarelih išče oskrbo v domovih, zato ti ne morejo sprejeti tseh, ki želijo pod njihovo streho. Iz brežiške občine jih prebiva v domovih nekaj manj kot petdeset. V domu na Impoljci jih je največ (32), ker je občinska skupščina njegova ustanoviteljica in ker daje tudi delež za širjenje ustanove.

**ŠE STARŠI NISO PRIŠLI** - Vsi listi, ki so pripravljali otroke brežiške osnovne šole na proslavo tridesete obletnice osvoboditve, so se na lhem najbrž vprašali, čemu ves njihov trud. Še bolj pa so bili razočarani nastopajoči, saj so peli in recitali nekaj več kot 30 obiskovalcem v Ivorani. Do zdaj se še ni zgodilo, da si imela šolska prireditev tako malo občinstva. Toda tokrat ne gre za neobveščenoost, saj so otroci raznesli tisoč vabil na svoje domove.

**OSEM TON PAPIRJA** - Akcija za zbiranje papirja v brežiški občini je odlično uspela. Na obhodu po mestu in šolah v okolici so nabrali osem ton in pol starega papirja. Uspešno je potekalo tudi zbiranje rabljenih oblek. Oboje je organiziral občinski odbor Rdečega križa.

**ZAMUDNIKI POVEČUJEJO STROŠKE** - 9. in 10. junija je bil v Brežicah že drugi seminar za člane izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata, ki niso prišli na redne seminarje. Toda ali se zamudniki zavedajo, da s tem povečujejo izdatke za izobraževanje in povzročajo organizatorjem kopicjo dodatnih skrbi? Tudi delovne organizacije imajo zaradi tega večje stroške, zato tako vedenje ne gre skupaj z dobrimi sklepi o varčevanju na vsakem koraku.

## BREŽIŠKE VESTI

## Domovina - svetilnik

V brestaniškem gradu je predsednik občinske skupščine Krško inž. Niko Kurent v nedeljo, 8. junija, odprl razstavo o zadnjem poglavju izgnanstva, o vrnitvi pod rodni krov. Vsebinsko jo je uredil dr. Tone Ferenc, oblikovno inž. arh. Franc Filipčič.

Dokumenti v tej sobi prikazujejo vključevanje izgnancev v Srbiji in osvobajanje domovine, priprave izgnancev na povratek in potek vrnitve. Pot domov ni bila lahka. Trajala je nekaj tednov, celo dva meseca in več. Toda ljudje so nosili domovino v srcu in misel na vrnitev v rodne kraje jim je vlivala upanje na skorajšnji konec trnove poti.

„Mnogi se niso več vrnili,“ je razlagal obiskovalcem dr. Tone Ferenc. „Njihovi grobovi so raztreseni daleč po Evropi, daleč ob železniških progah v tujih pokrajinah. S tem muzejem skušamo opozoriti, kaj pomenijo nacizem, narodnostna in rasna nestrpnost, želimo se oddolžiti trpljenju izgnancev in povedati, kaj pomenijo besede svoboda, domovina, bratstvo.“

Grad Brestanica bo sprejel pod svojo streho tudi dela kiparja Vladimirja Štovička, avtorja znanega reliefa o izgnancih, ki so ga lani podarili predsedniku Titu.

J. T.

## KRŠKI TEDNIK

# Trebanjski stanovanjski »miš-maš«

Ali je bilo pri pristojnih dovolj zavzetosti, da bi prej prišlo do družbene stanovanjske gradnje? Delovne organizacije hočejo stanovanja, ko pa gre za denar se vse neha - Pozornost novemu pravilniku

V drugih občinah svečano podeljujejo ključke novih stanovanj, v trebanjski občini pa se bolj ali manj uspešno pogovarjajo na sestankih, zakaj se ne premakne tudi pri njih. Na zadnji ločeni seji zborna združenega dela je stanovanjska skupnost — poudariti je treba, da niti se ni organizirana povsem po delegatskem načelu (!) — podala poročilo.

Delegat Ivan Starič iz Trima je preprosto zastavil vprašanje, ali so občinska skupščina in družbenopolitične organizacije pokazale dovolj zavzetosti, da bi kje gradbinci dejansko zasadili lopato. Čeprav je bilo napovedano, da bodo začeli graditi na Mirni nov blok 2. junija, je na seji zborna združenega dela delegat iz mirenške gradbeno opekarskega podjetja inž. Mandelj presenetil navzoče z izjavo, da do tega dne, tudi če bi se tako hoteli, ne bi mogli začeti delati, ker vse do tega roka ni bilo rešeno niti vprašanje lokacije, kaj šele gradbenega dovoljenja!

Predsednik občinske skupščine Slavko Kržan je v odgovoru navedel, da samo na področju stanovanjske gradnje in urbanizma manjka v občinski upravi pet ljudi, kar se nanaša tudi na samoupravno stanovanjsko skupnost. „Vse delovne organizacije se pulijo za stanovanja. Ko zbirate sredstva, slišiš: nima-mo! Ob sedanjih naložbah ni bi-

lo mogoče predvideti še denarja za nova stanovanja, to pa bo treba vnaprej storiti. Dobrodošla naložba Ljubljanskih opekarn v Račjem selu velja npr. 130 milijonov dinarjev, za stanovanjsko izgradnjo ni bil pred-

viden niti dinar. Podobno je bilo z drugimi naložbami. Z gradnjo jedrske elektrarne v Krškem so se v republiko prvič lotili tudi tega vprašanja,“ je dejal predsednik Kržan.

Tudi Jože Kastelic je menil, da si je treba napake za to, da se v trebanjski občini še niso lotili gradnje, razdeliti tako, kot so nastajale. Kot primer, nad katerim bi se morali delavci in politične organizacije v združenem delu zamisliti, je razprava o novem pravilniku bank o stanovanjski gradnji. Po besedah Jožeta Kastelca v treh tednih do 5. junija ni bilo na ta pravilnik iz nobenega kolektiva niti ene pripombe! V stanovanjski skupnosti imajo s tem že izkušnje: v razpravi ponavadi ni pripomb, na samem zboru, ko je že kasno, pa jih je „kot to-če“.

Poleg ostalih urbanističnih in drugih zagat je za trebanjski stanovanjski zastoj krivo tudi pomanjkanje denarja, ki ga v te namene zberejo, po drugi strani pa je želja po gradnji ne le v treh, temveč kar štirih krajih Delavci v tistih TOZD, ki imajo sedeže zunaj občine, bi se morali v svojih delovnih skupnostih slednjič zavzeti za to, da v bogatejših občinah ne bi prihajali do strehe na račun njihovih žuljev.

ALFRED ŽELEZNIK

## ZASLUŽNI MIRENČANI

Na sobotni proslavi mirenškega krajevnega praznika so podelili priznanja najboljšim športnikom za dosežene uspehe v tekmovanjih v čast temu prazniku. Ob tej priložnosti so podelili tudi štiri priznanja najzaslužnejšim občanom za razvoj samoupravljanja in gospodarjenja v krajevni skupnosti. Priznanje je prejel tudi družbenopolitični delavec Marjan Jenko, mirenski domačin, ki sicer živi v Ljubljani. Ostala priznanja so prejeli delavci — neposredni proizvajalci: Frančiška Ivanc, Jože Gracar in Darko Kristof. Med delovnimi organizacijami si je letošnje priznanje pridobila IMV, TOZD Tovarna opreme z Mire.

**Hočete vedeti, kaj se pri nas godi? Naročite Dolenjski list!**

## KNJIGE ŠE NI

Vsi, ki si pri občinskem Združenju zveze borcev Trebnje prizadevajo, da bi kronologija Občina Trebnje v NOB slednjič le zagledala luč sveta, ne morejo uspeti, da bi tiskarna opravila svoje delo. Knjiga bi že morala iziti, vendar tiskarji kar naprej zavlačujejo izid.

## MIRNA: GLAVNA PROSLAVA ŠELE PRIDE

V soboto so na Mirni skromno počastili krajevni praznik, saj pripravljajo osrednjo občinsko slovesnost za dan borca 4. julija. Očividci pravijo, da sobotni proslavi vseeno ni manjkalo izvirnosti. Med nastop mirenškega moškega zbora so namreč na svojstven način vpletli razne vložke, s katerimi so ponazorili razvoj samoupravljanja in delovnih uspehov mirenških kolektivov.

## LETOS DEVET PLAKET OBČINE TREBNJE

V letošnjem jubilejnem letu ob 30-letnici osvoboditve bodo v Trebnjem podelili namesto običajnih pet občinskih plaket izjemno večje število. Predvidevajo, da bo plaketo prejelo pet posameznikov in štiri delovne organizacije, društva oz. organizacije. Pripravlajo tudi predlog za podelitev priznanja častnega občana.



Znameniti mirenski most je brez lastnika, kadar je treba na njem kaj popraviti. Nekateri se bojijo, da se bo podrli. Takile znaki ne godijo ne voznikom ne pešcem, v prid niso pa niti zgodovinskemu videzu tega mostu.



Minevajo zadnji šolski dnevi pred počitnicami. Za četrte razred osnovnih šol v trebanjski občini se bodo ure šolskega pouka iztekli prej kot pri vrstnikih v drugih občinah, ker bodo medtem že krenili v šolo v naravi v bližini Pulja. Na sliki: mirenške učence žrebajo pomočjo tovarišice za žogo v boju med dvema ognjema. (Foto Železnik)

## IZ KRAJA V KRAJ

PEKEL, VICE, NEBESA... Kot so nam povedali v Gradbeno opekarskem podjetju na Mirni (skupno s SGP Grosuplje so izvajalec gradnje), so minuli četrtek zabili v zemljo vogalne količke za novi stanovanjski blok na Mirni. Vseeno si ne moremo kaj, da bi gradbenec popolnoma verjeli, zakaj predsednik sveta mirenške KS nam je v ponedeljek zjutraj dejal, da so to imeli namen storiti šele ta dan. Ker na Medardovo ni bilo nič kaj lepo vreme, si torej tudi naslednjih 40 dni ni obetati lepšega za ta že tolikokrat napovedani začetek gradnje! Pri GOP so namreč priznali, da gradbenega dovoljenja še nimajo v žepu. Vse skupaj drži torej toliko kot otroška igra z marjetico!

„JEZNI“ ABSTINENTI - Kljub velikim uspehom so na zadnji skupščini trebanjskega kluba zdravljenih alkoholikov samokritično govorili

tudi o pomanjkljivostih, čeprav za nje člani kluba pravzaprav niso ni krivi. 16 zdravljenec in šest njihvih svojcev je namreč med takimi novonimi „jeznimi“ abstinenti, ki s klub samovoljno zapustili. Med njimi jih je šest pričelo celo spet pit. Kot je pokazala razprava, so se člani kluba in terapevti nadvse prizadevali, da bi jih spravili nazaj v klub saj lahko edino na ta način dobijo ustrezno pomoč.

DOVOLJ BO DELA - Na ustavnovni skupščini društva samostojnih obrtnikov občine Trebnje minul nedeljo so izvolili tudi disciplinski sodišče. Razsodniki so: dva avtoprvoznika Jože Golob in Marko Kozec ter frizer Milan Uhan. Trojica n bo imela lahkega dela, saj je treb odločno razčistiti s tistimi, ki ne vestno poslujejo in jemljejo ugle večini članov.

## TREBANJSKE NOVICE



Sevniški klub zdravljenih alkoholikov v Posavju je lep dokaz, da se da tudi pri tem vprašanju doseči nekatere uspehe. Ustanovljen je klub v Krškem, v kratkem bodo ustanovili še klub v Radečah. Nageljne za letošnje abstinenco so tokrat podelili trem Tonetom: Bobku, predsedniku sevniškega kluba, Štihu in Čučevju, Cirilu Sovdatu (na sliki desni, nagelj prejema iz rok predsednika) in Jožetu Baumkirchnerju. (Foto: Železnik)

## »Kar je belo, ni vedno mleko!«

Kmetijski pospeševalec Franc Starič odgovarja na nekatere očitke Šentjanžanov - Mleko je izredno občutljivo hranivo

Napredni kmetovalec Franc Starič iz Brezovega je tudi pospeševalec pri sevniškem kmetijskem kombinatu, TOZD za kooperacijo.

Starič nam seveda ni rekel, da so slabe besede o Šentjanžu, čeprav ga preseneča, zato enkrat tako nejevolja, kot drugi kmetje. V tej krajevni skupnosti je zbor občanov od 1. maja ocenjeval kot juriš prisotnosti na pospeševalce, v katerem je bilo težko braniti. Do sedaj na nedeljo bo pripravil izjavo iz razgovora z njim v pismeni obliki, ki bi mu bilo treba zaradi neustreznega mleka v kombinatu, ki ga je dobil leta aprila na letošnji sezoni, februarja le 4.680 litrov (364 litrov) mleka so aprila zbrali 7.364 litrov. Pri neustreznem mleku namreč ni oškodovan.

van le kmet, temveč je ob premijo tudi kombinat, ki s premijo sicer krije stroške zbiranja! V Šentjanžu so nekateri kmetje terjali, da bi se veterinar, ki kontrolira mleko, najavljaj. S tem bi seveda inšpekcija izgubila pravi namen. „Ta kontrola je za zaščito potrošnika, navsezadnje lahko že malo slabega mleka ogrozi ves delovni postopek v mlekarni,“ pravi Starič.

Po Staričevem mnenju tudi s premijami ni nečistih računov. Omenili smo že tisto, ki jo kombinat izgubi, če je mleko neustrezno (redukcijski test). Vseh premij se nabere za 50 par pri litru. Od ene od teh gre pet par kombinatu, s tem denarjem pa le-ta vzdržuje hladilne naprave za mleko in ostalo opremo. V krški občini so se na primer odločili za drugačen način, tako da imajo te naprave na skrbi kmetje. Kot pravijo, pa ta rešitev ni dobra. Ob okvari na terenu menda ni popravila izpod 400 dinarjev, zato je skrb za več naprav v eni organizaciji ustrežnejša.

Starič je prepričan, da so doslej vedno vse nejasnosti uspešno reševali v neposrednem

stiku s kmeti, bodisi da so le-ti prišli vprašati v Sevnico ali so stvar pojasnili na terenu. Mleko je dragoceno hranivo. Na njegovo kakovost vpliva vrsta dejavnikov, ne nazadnje tudi vreme. „Velike težave smo imeli, da smo dosegli, da prinašajo mleko dvakrat. Čeprav kmetje oddajajo mleko že lep čas, to še ni dovolj za ustvarjanje mlekarskih tradicij!“

A. ŽELEZNIK

## Sredi življenja

Jože Ašič iz Selc ni le šofer

Na naše uredništvo v gosteh na Blanci je prišel tudi šofer delavskega avtobusa pri celjskem Izletniku Jože Ašič, doma iz Selc. Iz Pokleka in okoliških vasi zapelje vsak dan v sevniške tovarne in zatem spet domov na desetine delavcev. Opravičeval se je, da se ni utegnil posebej pripraviti na razgovor. Vseeno je zbrano govoril o težavah ljudi, s katerimi živi. Seveda ni le človek, ki bi samo govoril. Sovaščani ga poznajo, kako je poprijel pri gradnji gasilskega doma na Pokleku in tudi pri drugih akcijah.

„Nekateri imajo pripombe zoper moj stari avtobus, vendar je treba priznati, da novih velikih avtobusov ne moremo spraviti skozi blanski podvoz! V kratkem bom dobil novega, a ne vem, kako bo. Tudi moj ne bi šel skozi, če na strehi ne bi zamenjal zračnikov, tako da sem pridobil tistih usodnih pet centimetrov. Na srečo ni bilo hude zime. Ko bi bila, bi se cestišče zaradi zvoženega snega prav lahko dvignilo, in vprašanje je, kako bi lahko vozil skozi. Kakšen drug šofer preklinja številne neregistrirane traktorje, ki jih je mogoče videti na cestah povsod na območju občine. Jože pravi, da raje srečuje na desetine takih traktorjev kot pa en vprežni voz s plašno živino. „Ves čas z avtobusom nisem dobil nobene prakse, vendar sodim, da bi bilo treba kmetom vseeno pomagati pri usposabljanju za traktorski vozniški izpit. Tisti, ki si sicer pridobijo ustrezno kategorijo, še vedno niso večji vozniki s prikolico in drugimi priložnostnimi težavnem terenu. Ljudje bi imeli več od teoretičnih in praktičnih predavanj, bolje bi znali ravnati s stroji, kar bi bilo tudi v splošno korist!“

A. Ž.



Jože Ašič: šofer, ki živi s svojim krajem.

## STAREŠINE IMAJO AKTIV ZK

Pred nedavnim je bil ustanovljen aktiv Zveze komunistov v organizaciji zveze rezervnih vojaških starešin. Aktiv sestavljajo člani vseh organizacij v občini. Za uspešnejše pridobivanje mladih za vojaške poklice bo nedvomno pripomoglo delovanje aktivov ZRVS po osnovnih šolah. Odločili so se jih ustanoviti še pred samo reorganizacijo ZRVS.

## PABERKI

LE DOBRE VOLJE JE BILO TREBA - Krave, ki so jih priganjali kmetovalci k Jancu na Studencu, so do nedavnega doživljale očitno diskriminacijo. Gospodar jim je za ljubezen namenil tako neprimeren prostor, da so se nekateri kmetje bali, da si bodo krave polomile noge, tako slaba so bila tla. Končno je Janc le zmogel boljši tlak, saj tudi za prostor dobi nekaj denarja.

## PRILOŽNOST ZA AKCIJO

Narava je poskrbela, da je Mirna za obnovljenim jezom, za katerim naj bi bilo edino sevniško kopališče, pustila nekaj naplavljenih dreves, pa tudi dovolj peska, tako da je kopališče primernejše za ritje kot za plavanje. Dokler so bile še zapornice, so za čiščenje preprosto poskrbeli nekateri fantje, tako da so jih ob veliki vodi enostavno odprli. Sedaj se imajo priložnost izkazati tisti, ki so poskrbeli za „dognan“ načrt sedanjega jezua.

## SEVNIŠKI POMOČ

Tudi na sevniškem kopališču je bilo rečeno, da se mora biti nekaj bazenov s 100 litri mleka. Za dobre zbiralnici je nujna odgovornost vseh organizacij.

## SKRB DRUŠTV

Društvo Boštanj so naredili kanalizacijo, kar je pripomoglo k lepšemu stanju. Za to nesrečni utri pot na železniški progi, od koder so najmanj uspešno napredovali. Takšen „transport“ na najbolj po volji; največkrat je postalo nezgodno, saj je najverjetneje zasrtdelo

## SEVNIŠKI VESTNIK

# Ne govori na pamet

Razgovor s kmetom Alfonzom Jakijem se pravzaprav v ničemer ne razlikuje od razgovora s kakšnim gospodarstvenikom iz delovne organizacije. „Stroški... reprodukcijski material... se izplača ali ne... se bom preusmeril, če ne bo bolje...“ je le nekaj besed, ki jim daje veljavo še s kako odločno kretnjo mišičastih rok, vajenih dela.

Na letošnjem srečanju kmetov-kooperantov v Kolinški, TOZD tovarna za predelavo krompirja na Mirni, je bil Jaki edini govornik iz vrst kmetov. Preudarno je čakal skoraj do konca srečanja v pričakovanju, da bo tisto, kar teži njega, izrazil morda kdo drug. Ker tega drugega ni in ni hotelo biti, je odločno vstal, se opravičil, da ni dober govornik, vseeno pa je na kratko povedal tisto, kar je imel v mislih vsak kmet.

„Ali je ta cena krompirju res plačilo za naš trud?“ se je vprašal. „Ne bi smeli govoriti tako omiljeno o tej ceni,“ nam je to po srečanju še obrazložil. „Če cena ne bo šla navzgor, pridelovanje ne bo več rentabilno. Izračunal sem, da je lani znašala moja delovna ura 16 dinarjev. Medtem so se občutno dvignili življenjski stroški, podražil se je reprodukcijski material, predvsem gnojila in škropiva. Prej sem dobil 200-litrski sod nafte za 260 dinarjev, sedaj je treba zanj odšteti že skoraj 700 dinarjev. Nekaj umetnih gnojil se sicer da nadomestiti s hlevskim gnojem, vendar je treba tudi k njegovi ceni primakniti kakšen dinar. Takole 1,50 bi bila v sedanjih razmerah spodbudna cena krompirju za pridelovalca,“ dokazuje Jaki. Njegovo utemeljevanje zveni dosti bolj prepričljivo kot tisto, ki ga lahko zasledimo v dnevnem časopisu, ko tovarne in trgovina skačejo s svojimi cenami. Tudi Jaki vodi knjigovodstvo, in to v sodelovanju s slovenskim Kmetijskim inštitutom.

Jaki ni nergač, kakršnih ob takih pogovorih dostikrat ne manjka. Doma so že leta 1971 preuredili hlev. Danes bi za to vnevo prej rekel, da je bila prezgodaj. V naslednjih letih so namreč v načrtovanje hlevov vnesli dosti novosti, ki olajšujejo delo. Krmilni hodnik ni urejen, je največja pomanjkljivost, ki jo Jaki zameri temu načrtu.

Navsezadnje bi rad ostal le pridelovalec krompirja. „Zaradi tega sem tudi opustil pitanje telet,“ navede za podkrepitev pripravljenost prilagajati se trgu. Da je dober tržni pridelovalec krompirja, najbolj zgovorno govore številke: lani ga je pridelal 90 ton na površini 2,5 hektara. „Letos sem površine pod krompirjem zmanjšal, vendar višine pogodbe z zadrugo nisem spreminjal: 60 ton kot lani. Za tisto, kar sem zmanjšal površine, sem bolj pognojil.“ Za nadaljnje sodelovanje s Kolinško si želi le še podobnega razumevanja kot lani. „Tolikšne količine krompirja je že težko uskladiščiti. Pod streho sem ga imel kjerkoli, še kozolec ga je bil poln. Tovarna mi je šla na roke, naenkrat ga je vzela 47 ton.“

Da prehod od krompirja na kašno drugo kulturo ne bi bil lahek, je očitno tudi zaradi strojev, ki jih ima. Jaki je vključen v strojno skupnost Škriljevo, vendar si je izkopalnik, vreden 20 tisočakov, moral sam kupiti, ker so se vaščani premislili.

ALFRED ŽELEZNIK



Alfonz Jaki, kmet-kooperant iz Brinja pri Šentrupertu

## ČEŠKI ZBOR V TREBNJEM

Po nastopu na celjskem festivalu mladinskih zborov je mladinski zbor Kantilena iz Brna 3. in 4. junija obiskal Trebnje. Mladi pevci so bili dva dni gostje trebnjskih šolarjev. Na osnovni šoli v Trebnjem so jih sprejeli v ponedeljek ob 12. uri, zvečer pa so priredili koncert v trebnjskem prosvetnem domu. Češki zbor je v Celju dosegel drugo mesto.

## TREBANJSKI VRH: BRIZGALNA NA UP

Prostovoljno gasilsko društvo v tem kraju je 1. junija slavilo dvajsetletnico obstoja. Ob tej priložnosti so izročili namenu novo brizgalno Rosenbauer. Lani so kupili avto, prej kot v letu dni pa še brizgalno. Vrsta govornikov je na slovesnosti hvalila prizadevnost članov društva. Kar trije so prejeli republiška gasilska priznanja, 21 članov pa je dobilo starostne značke in diplome za zvestobo društvu. Gasilci so se trenutno znašli v zagati, ker jim manjka še nekaj denarja, da bi lahko v celoti poravnali račun za brizgalno. Na dejajo se, da jim bo svet krajevne skupnosti Čatež priskočil na pomoč, saj dolga sami v bližnji prihodnosti niso sposobni poravnati.

# Naložbe: prekoračene, vendar pokrite!

Trebnjsko gospodarstvo je ujelo zadnji vlak v dirki za naložbe

Nova zakonodaja o gradnji investicijskih objektov ne pozna več milosti. Kdor do začetka junija v mošnjičku za nov objekt ni imel dovolj cvenka, bodisi da se je zaradi večjih stroškov gradnje vse podražilo ali pa so enostavno gradili drugače, kot so načrtovali, bo v težavah.

Po pregledu ob začetku meseca je v trebnjski občini precej prekoračenih naložb, pravzaprav na vseh tovarniških gradbiščih. Po besedah predsednika občinske skupščine Slavka Kržana pa seveda ni nobenega razloga za preplah, saj ne bo treba ustaviti nobenega gradbišča. Vsi odgovorni so se namreč pravočasno zavedeli nastalega položaja in si zagotovili nemajhen denar, da so prekoračitve pokrili.

Pri novi tovarni sendvič plošč v Trimo gre za prekoračitev v višini 12,12 milijona dinarjev, največ seveda na račun gradbenih del (kar za 6,53 milijona dinarjev). Tovarno bodo svečano izročili namenu za občinski praznik 6. septembra. Pri

gradnji tovarne talnih in obložnih keramičnih ploščic Ljubljanskih opekarn na Račjem selu znaša prekoračitev 47,52 milijona dinarjev (predračunska vrednost je znašala 131,99 milijona dinarjev.). Ob koncu minulega meseca so nastali položaj obravnave strokovne službe Ljubljanske banke. Čeprav gre tu za velike denarje, kot pravijo v Trebnjem, ne bi smelo biti težav, saj bo nova proizvodnja prenesla to obremenitev. Prve ploščice naj bi namreč prišle iz poizkusne proizvodnje že 1. julija prihodnje leto, kar je kar pol leta pred rokom. Dvomov o rentabilnosti tovarne sploh ni.

Tudi na Donitovem gradbišču v Veliki Loki bo treba dodatnih virov.

Prekoračitev znaša 8,49 milijona dinarjev, tovarna, če bi jo gradili v



Slavko Kržan, predsednik ObS: „Ujeli smo zadnji vagon zadnjega vlaka.“

prototnem obsegu, sploh ne bi bila rentabilna. Otvoritev tovarne je povedala za letošnji 29. november. Tudi v mirninski Danli so imeli v stroške pri gradnji skladišča za pridelavnice. „Primanjkljaj“ bodo pokrili iz lastnih skladov. Tudi v TOZD Tovarna opreme, so predvideno vsoto, vendar je končna montaža v teku, prava mesec naj bi bila zaključena. Prekoračitev je še v mošnjičku, iz polj ugodnosti kot manjše občina zahvaliti predvsem zavzetosti pri pripravi projekta vztrajnemu iskanju rešitev.

V občini je gradnja investicijskih objektov v največjem razpisnem splošno prihodi do velikih stroškov potrebnih za vse te gradnje, je po njegovem mnenju, kar je občina zahvaliti predvsem zavzetosti pri pripravi projekta vztrajnemu iskanju rešitev.

## Plošče nič več »maček v žaklju«

Trimo je vzbudil pozornost za svoje strešne in fasadne plošče na beograjskem sejmu - Poslej stalen razstavljačev? - Obvestilo delavcem

Trebnjski Trimo bo septembra za občinski praznik odprl novo tovarno strešnih in fasadnih „sendvič“ plošč. Gre za nov izdelek, ki je na našem trgu sicer že znan, vendar le iz uvoza. Priprava trga za domač izdelek se seveda ne more pričeti šele z dnem, ko se na slavnosti prereže trak ob vhodu v novo tovarno.

Delavci v tej trebnjski novi tovarni so zato v aprilu vložili mnogo truda, da so v poskusni proizvodnji lahko naredili nekaj plošč, s katerimi so se predstavili tržišču na beograjskem sejmu tehnike v skupini gradbenicev. Sejem je torej pri kraju, kaj sedaj? Inž. Rudi Žibert, vodja prodaje, nam ob obisku sicer ni mogel postreči s podatki o kakšnih sklenjenih bajnih kupčijah, ker to za investicijske objekte tudi ni mogoče. Pogodbe za take gradnje se sklepajo le po temeljnih pripravah. Za Trimo, predvsem pa novo tovarno, je bistveno, kakšno zanimanje je bilo na tako uglednem sejmu za ta izdelek. Tu uspehi niso majhni. Beograjski sejem je bil po udeležbi razstavljalcev in tudi strokovnosti številnih udeležencev med največjimi doslej. V sejmskih dneh so predstavniki Trima (razen nedelj) med rednimi obiskovalci pripravili posebne organizirane obiske. Ves čas so imeli najmanj trije predstavniki podjetja na sejmu veliko dela. V

predstavnictvu Trima so se zglasili nekateri ugledni gostje:

### Ne garjave ovce

#### Obrtniki imajo svoje društvo

Po Sloveniji so obrtniki bolj ali manj uspešno organizirani v svojih združenjih. V trebnjski občini so bili do minule nedelje med izjemami. Iniciativni odbor za ustanovitev združenja pod vodstvom Jožeta Freliha, predelovalca plastike iz Šentruperta, je tako uspešno končal večmesečno prizadevanja. „Zakaj še mi ne bi imeli svojega društva?“ je rekel pred ustanovnim občnim zborom, ob tem pa je takoj pristavil, da se je treba tudi v obrtništvu povezovati, saj še v starih časih mojstri niso delali povsem ločeno drug od drugega. „Skratka, čas je, da končno vidimo, kaj je z nami, kaj predstavljamo za občino, kaj ta družbena skupnost od nas tudi pričakuje. Sosedje v Grosupljem so se uspešno organizirali, da ne govorimo o Domžalčanih, ki so pojem za obrtništvo v republiki. Tam se je že temeljite spreminil odnos do obrtništva, ko nanje ne gledajo več kot na garjave ovce. Moram poudariti, da se je že tudi v naši občini dosti popravilo.“

Seveda se tudi v obrtni ne cedita le med in mleko, kot marsikdo misli. Frelih navaja pojav nelikvidnosti z enako resnostjo, kot to govorijo računovodje in komercialisti v podjetjih. Tega eno tako društvo ne more rešiti. Povezujejo se na pobudo občinskega sindikalnega sveta, ki namerava v nadaljevanju te akcije na podoben način povezati tudi delavce pri zasebnih obrtnikih.

Podobno kot vsaka nova organizacija se tudi društvo obrtnikov na začetku bori za člane. Vseh obrtnikov v občini je menda 116. „Za nerazvito občino pomeni to že ljudi za lepo tovarno,“ pravi Frelih. Zal je pokazalo zanimanje za društvo le tretjina. „Ne bi radi že na začetku imeli cepitve sil, vendar bi le radi prispevali k selekciji obrtnikov. Več ali manj je jasno, kdo je obrtnik in kdo ni.“

A. Z.

trgovinski predstavnik Sovjetske zveze, delegacija Poljske, Gradbeniškega centra Jugoslavije, generalni direktor sejma, ki je predstavnikom Trima predlagal stalno sodelovanje na sejmu, in drugi. Na kraju so ugotovili, da je predstavnictvo Trima obiskalo v času sejma nad 500 predstavnikov raznih podjetij in kupcev. Vsem tem so skušali posredovati kar največ obvestil o novem izdelku, za kar so se zanimali zlasti predstavniki gradbeništva in projektanti.

Po sejmu so v tovarniškem glasilu objavili dokaj obsežno poročilo o uspehu sodelovanja na sejmu. Delavci so na ta način dobili obvestilo iz prve roke. Bodočnosti nove tovarne ni v negotovosti, plošče bodo očitno šle v denar. To v današnjem tržnem položaju ni majhna stvar.

A. ŽELEZNIK



Za to, da gre z novo Trimovo tovarno plošč vse v red, skrbita direktor te tovarne v izgradnji inž. Stane Veščič (desni) in tehnolog dipl. inž. Kemije Ivan Konestabo.

## Iz obrata v tovarno

### Mokronoška ISKRA prerašča sama sebe

Vodja komercialne v mokronoški Iskri, TOZD Elektroliti, Ludvik Lovše je med drugim tudi sekretar osnovne organizacije ZK v kolektivu. Zagnanost, značilna za mlade strokovnjake, je tudi njegova vrlina. Delo svoje osnovne organizacije ZK sicer označuje kot ukvarjanje s samim seboj v tem smislu, da je šlo za vprašanja obrata in kasnejšega TOZD, ne pa za pravo družbeno-politično delo in idejno usposabljanje članov. „Gre za preraščanje obrata v tovarno. Postaviti je bilo treba pravo sestavo TOZD, odpirati so se novi oddelki, reševala se je kadrovska zasedba vodilnih mest, pravi sekretar. Skratka: ni bilo vprašanja, ki ga poprej ne bi obravnavala Zveza komunistov v podjetju.“

Takšno dejavnost lahko zavida marsikatera organizacija ZK z ve-

čjim številom članov. Ko je bil prvi letošnji članov, ostane povprečjem Industrijske organizacije zabavne elektronike, pravijo osebnim dobrotam predvsem tistim, ki so imeli jemki. Sprejeli so namreč TOZD ne sme biti delovno mesto, imenu so tudi dejansko delovanje v mokronoški Iskri, delovanje s svetom KS, ministrov in drugimi organi v kraju.

## TREBANJSKE NOVICE

# Med bolniki so tudi - zdravi

V Črnomlju ugotavljajo, da je odstotek bolniških prevelik

Skoraj v vseh TOZD se borimo proti velikemu odstotku bolniških dni. V boj proti bolniškim, seveda samo neupravičenim, je sklenil iti tudi Rudnik rjavega premoga v Kanizarici pri Črnomlju.

Delo v rudniku je težko, delavci v jami so v nenehni nevarnosti. V preteklem letu se je v jami ponesrečilo 74 delavcev, 26 delavcev pa se je ponesrečilo zunaj jame. Samo zaradi nezgod

## Priznanja za delo

Počastitev obletnice osvoboditve v Črnomlju

V počastitev tridesete obletnice svoboditve in dneva mladosti je 25. maja TTKS Črnomelj organiziral na igrišču pri gimnaziji veliko prireditev. Na svečanosti so sodelovali šolarji in dijaki, člani Partizana, prijatelji JLA, celotna ekipa trboveljskega Cementa in člani domačega nogometnega kluba "Bela krajina". Prisotne je pozdravil Janko Glalek, predsednik NK Bela krajina, o imenu razvoju in povojnih uspehih športa pa je govoril Slavko Grahek, predsednik izvršnega odbora TTKS. Govarji Grahek je podelil tudi več pokalov: za dolgoletno delo pred vojno in po njej je prejel priznanje za delo na področju nogometnega in ahovskega športa, Anton Malerič, Janez Vidkovič je bil odlikovan za delo na področju nogometa in Dare Črničarji prav tako za delo na področju nogometa. Pokal pa so na svečanosti prejeli člani NK Bela krajina in oba trenerja te ekipe, Tone Engliš in Vinko Weiss.

Na slavnostni prireditvi je sodelovala tudi mestna godba na pihala, po roslavi pa so člani nogometnega kluba "Bela krajina" odigrali s trboveljskim Cementom prvenstvo-10 tekmo.

## NA MORJE!

Društvo upokoencev iz Črnomlja bo za svoje člane ponovno organiziralo izlet. Tokrat bodo šli vse do Reke in Crikvenice, vračali pa se bodo preko Ravne gore, kjer si bodo ogledali spomenik zmrznjenim partizanom. Izlet je predviden za 19. junij, prijave pa sprejema vsak torek in četrtek Društvo upokoencev.



V obrambnem dnevu so se dobro izkazale vse ekipe

## ČRNOMALJSKI DROBIR

NEUREJENO POSTAJALIŠČE - V Črnomlju še vedno ni urejeno avtobusno postajališče. Zlasti pred gradom v Črnomlju je vožnja zelo nevarna, saj ob vsaki strani ceste včasih stojijo po štiri avtobusi. Prav tako nobeno avtobusno postajališče nima urejenih čakalnic.

PRVENSTVO V RIBOLOVU - V nedeljo dopoldne je bilo ob bregovih Lahinje prvo republiško prvenstvo pionirjev v ribolovu. Prvenstva se je udeležilo veliko občanov in gostov od drugod, ki so si prišli ogledat tudi tradicionalno jurjevanje v Črnomlju.

VEČER NARODNIH PESMI - Dom JLA je 10. junija organiziral v Domu kulture večer narodnih pesmi. Na prireditvi so sodelovali Duška in Nedežko Bilkič ter Nikola Karovič. Poleg vojakov in vojnih starešin je prireditve obiskalo mnogo drugih občanov.

OB KOLPI - Ze pred tedni so se ob Kolpi sončili vročekrvni občani.

so v rudniku izgubili 2464 delovnih dni. Dosti nesreč se je pripetilo zato, ker delavci niso upoštevali varnostnih predpisov. Delavci v rudniku lahko uporabljajo vsa zaščitna sredstva, pred nastopom dela so o uporabi zaščitnih sredstev poučeni na posebnih tečajih za novoprejeje delavce. Mar veliko število nesreč ni zadostno opozorilo, da je varnostne predpise vendarle nujno upoštevati?

Prav tako je v rudniku izredno velik odstotek bolniških zaradi bolezni, za katere menijo, da niso vedno upravičene. Poleg pridnih delavcev je tudi nekaj lenuhov, ki se na vse načine izogibajo delu. Marsikomu je uspelo prelisčiti zdravnike in so dobili bolniški dopust. Simulanti so obiskovali različne zdravnike, saj je kolektiv rudnika premajhen, da bi imel svojega zdravnika. Da bi odstotek neupravičenih bolniških zmanj-

šali, so se predstavniki rudnika in zdravstvenega doma iz Črnomlja dogovorili, da bodo delavci, ki so zaposleni v tej organizaciji, obiskovali samo enega zdravnika.

Do kdaj bo zavest delavcev tako majhna, da bodo naše TOZD izgubljale toliko časa s preverjanjem bolniških staležev? Mar ni takšen odnos do dela nepošten do pridnih delavcev in do tistih, ki so bolniške pomoči zares potrebni?

L. T.

## REČENO - STORJENO?

O prizadevanjih za stabilizacijo gospodarstva v domačem okolju je bilo pred časom precej slišati na raznih sestankih, potem pa je vse skupaj utihnilo. Po drugi strani ugotavljajo, da so proizvodni stroški še zmeraj preveliki, da so še ozka grla, da se kopičijo zaloge itd. Po sklepu nedavne seje sindikalnega predsedstva na občinski ravni morajo v enem mesecu vsi izvršni odbori sindikalnih organizacij na območju črnomaljske občine ugotoviti, kaj je s sprejetimi nalogami in sklepi v zvezi s stabilizacijo.

## Sposobnosti na preizkušnji

Uspel obrambni dan v centru srednjih šol

Prejšnji teden so imeli dijaki Centra srednjih šol v Črnomlju praktično preizkušnjo iz obrambne vzgoje - obrambni dan. Udeležili so se ga vsi dijaki centra srednjih šol, pa tudi veliko vojakov in vojaških starešin. Obrambni dan so opazovali tudi predstavniki iz vojnega odseka v Črnomlju.

Dan je potekal po programu. Zjutraj, po napadu in alarmu, so se dijaki in učitelji umaknili z ogroženega področja. Zbrali so se v gozdu pri Dolenji vasi, kjer so si postavili šotore. Sanitne ekipe so imele veliko dela z "ranjenci", vendar so svojo vlogo odlično odigrale. V obrambnem dnevu so se dobro

izkazale vse ekipe. Nerazporejenim učencem so vojaki in starešine razkazali strelno orožje, ob koncu delovnega programa pa so se dijaki, učitelji in predstavniki garnizije zbrali na mitingu.

## Kako po svetu

Sonja Pišec: »Turistično bolj izkoristimo Belo krajino!«

Turistični biro Črnomelj je edina ustanova v občini, ki se profesionalno ukvarja z razvojem turistične dejavnosti v Beli krajini. Viatorjevo poslovalnico že več let uspešno vodi Sonja Pišec. V razgovoru nam je povedala:

„Namen našega biroja je v usmerjanju turistov in v organiziranju izletov. Turiste seznanjamo s krajevnimi zanimivostmi, domačim kin tujim gostom prodajamo ribiške karte, menjavamo denar in prodajamo različne vrstne spominke. Med spominki so za turiste posebno dragocene originalne belokranjske pisaničice in narodne noše. Včasih smo prodali tudi veliko domačega platna, ki so ga tkale belokranjske ženske. Platno danes težko nabavljamo, saj ga tke le redko katera Belokranjica. Prava škoda je, da zamira ta stara dejavnost naših žensk.“

Osnovna dejavnost turističnega biroja pa je organiziranje izletov. „Izlete prirejamo na lastno pobudo, zbiramo pa tudi prijave, ki jih razpiše turistična agencija Viator. Med občani je izredno zanimanje za organizirane oddihe ob morju, za katere je v zadnjem času največ prijav. Veliko izletov organiziramo po domovini, za izlete v tujino pa se občani prijavljajo manj pogosto.“

Po mnogih slovenskih domačijah se kmetje resno ukvarjajo s kmečkimi turizmom. Kakšne so možnosti za razvoj kmečkega turizma v Beli krajini?

„Nekaj ljudi iz okoljskih vasi je dobilo posojila za ureditev turističnih sob, ki pa še vedno niso primerne za prenočevanje. Občanom, ki se bodo ukvarjali s kmečkim turizmom, je potrebno nuditi še kaj več kot samo denarno pomoč za ureditev sob. S tovrstno dejavnostjo jih je potrebno seznaniti, jim razkazati kmečki turizem po drugih krajih. Sicer pa je Bela krajina turistično zelo zanimiva, poima je krajevnih znamenitosti in ima vse možnosti za razvoj kmečkega turizma.“



# Za napredek okoli 7,500.000 din

Do 1980. leta bodo s samopriskevkom popravili ceste, zaradili nekaj vodovodov, šolskih objektov in napeljali elektriko

V nedeljo, 1. junija, so se občani v metliški občini še enkrat izkazali in izglasovali samopriskevke. Od 5156 vpisanih volivcev jih je glasovalo za samopriskevke kar 4413 ali 79 odstotkov, volivci pa so skoraj po vseh glasovalnih mestih opravili svojo dolžnost že v dopoldanskih urah.

Tudi tokrat so se najbolj izkazali v manjših krajih in dokazali, da so pripravljeni pomagati sami sebi in svojim krajevnim skupnostim. Tako se je na Božakovem odločilo za nov samopriskevke 89,7 odst. volilnih upravičencev, v Krivoglavicah 100, Draščih 89,8, Gabrovcu 98, Jugorju 95, Lokvici 93, Radovici 94,7, v Bojanji vasi 97,4, v Rosalnicah 89,8, Bereči vasi 90,5 in Bušnji vasi 89,6 odst. volilnih upravičencev. Tudi po

drugih glasovalnih mestih bi bil odstotek lahko večji, toda marsikje so bili volilni listki neveljavni.

Z novim petletnim samopriskevkom naj bi zbrali okrog 7.500.000 dinarjev, dvajset odstotkov denarja od zbrane vsote pa bo ostalo za delovanje krajevnih skupnosti. Ostali denar bodo porabili za gradnjo vodovodov, modernizacijo cest, elektrifikacijo in za šolske objekte. Občinska skupščina in vse druž-

benopolitične organizacije se zavedajo, da je program del, ki naj bi jih opravi s samopriskevkom, zelo obsežen in da bo denarja premalo, zato upajo, da jim bodo na pomoč priskočile občinske in republiške samoupravne interesne skupnosti. V kratkem bodo podpisali z nekaterimi delovnimi organizacijami družbeni dogovor za financiranje programa.



Marjana Bele: Upamo, da se bodo metliški mladinci prebudili

In koliko bodo plačevali občani? Zaposleni bodo dajali po 1,5 odstotka od čistega dohoda, enak odstotek bodo dajali upokoenci, kmetje bodo plačevali po dva odstotka od kmetijskega dohodka, obrtniki po dva odstotka od davčne osnove.

## Kaj je z mladimi Metličani?

Prizadevni predvsem mladi v krajevnih skupnostih - Lani 7 aktivov, letos že 1500 članov ZSMS

Prejšnji torek sta komite občinske konference ZKS Metlika in predsedstvo občinske konference ZSMS Metlika pripravila skupno sejo, na kateri so podali oceno in sprejeli nekaj sklepov in stališč o uresničevanju resolucije 3. seje ZKJ.

Tako so ugotovili, da so bili doseženi nekateri uspehi, predvsem pri organizacijskem utrjevanju enotne organizacije mladih, in poudarili, da kljub temu nekatere osnovne organizacije ZSMS še niso začele. Problem je delo z zaposleno mladino, ki je v večini primerov vezana na prevoz. Zato bo po vsej potrebi boljše sodelovanje mladih delavcev s sindikati in OO ZK. Drugače je z mladimi v krajevnih skupnostih. Lani so imeli v občini 7 organiziranih aktivov, danes pa se z dobrim delom lahko pohvali kar petnajst OO ZSMS. Zelo slabo delajo mladi v Metliki, zato bodo po vsej verjetnosti organizirali v mestu šest osnovnih organizacij in ustanovili koordinacijsko konferenco, v kateri bi bile

zastopane mestne organizacije preko delegatskega sistema.

Na skupni seji so poudarili, da bi morali mladi komunisti odločneje nastopati proti protistavnim akcijam in nastopom posameznikov v verskih skupnostih, starejši in izkušnejši komunisti pa naj bi mladim pri njihovem delu pomagali. Tako naj bi vsaka OO Zveze komunistov določila najmanj enega člana ZK, ki bo odgovoren za delo in stike z osnovnimi organizacijami ZSMS, pri komiteju OK ZKS pa bodo na novo organizirali aktiv mladih komunistov in ustanovili komisijo za delo ZK med mladino.

Ob koncu sestanka so spregovorili o delu mladih komunistov in o sprejemanju mladih v to organizacijo. ZSMS in ZK naj bi po vsej načrtu pripravljala mlade ljudi za sprejem v ZK, jih politično usposabljala in vključevala v delo družbenopolitičnih organizacij.

## TURISTIČNA METLIKA

- Ali si slišal, da je ostal neki tujec v našem mestu več kot štirinajst dni?  
- Le kaj so mu nudili turistični delavci, da je vzdržal tako dolgo?  
- Nič. Izgubil je potni list, pa ni mogel odpotovati.



Suhorski gasilci so se v nekaterih zadnjih akcijah izkazali kot odlični čuvarji ljudskega premoženja. Znani so tudi po tem, ker skrbijo za podmladek, na sliki pa je suhorska vrsta gasilk, za katere pravijo, da bodo kmalu tako dobre kot so njihovi učitelji.

## SPREHOD PO METLIKI

RAZPISANE NAGRADE - Hortikulturno društvo je razpisalo za svoje člane, a tudi nečlane ter za prebivalce nasploh tekmovanje za najlepše urejeno hišo oziroma okolico, vrt, balkon, okno. Tekmovanje poteka od 1. maja do 15. oktobra. Z njim naj bi pripomogli k lepšemu videzu mesta ter k čiščeni nasploh. Pohvale vredna akcija.

dela. V podjetjih razmišljajo, da bi nagradili tiste, ki v mesecu dni enkrat ne izostanejo z dela, a tudi da bi se z zdravstveno službo dogovorili o točni uri pregledov, da zapeljena ne bi bilo treba izgubljati časa s čakanjem na vrstni red.

LASTNE AMBULANTE NE BO - Kot kaže, Beti ne bo gradila lastne ambulante, ker ni bilo moči dobiti soinvestitorja. Denar, določen za gradnjo obratne ambulante, bodo porabili za stanovanjsko gradnjo, kajti na stanovanja čaka veliko število prosilcev, ki bivajo sedaj v neprimernih prostorih.

## METLIŠKI PATENT

Metličani bodo zdaj zdaj dobili avtobus posebne vrste. Namesto običajnih sedežev bodo v njem vgrajene posebne pisalne mize. Avtobus bo prevzal le tiste uslužbenke iz metliških podjetij, ki delajo v Skupnih službah in vsak dan zamujajo delo. Tako bodo lahko pričeli tipkati že med prevozem in bo izguba zaradi zamujanja veliko manjša.

## Metliški smog

Smetišče je namreč vse večje in neprijetno, zlasti kadar na njem zakurijo. Če takrat potegne veter, je skoraj vsa Metlika v dimu. Nič kolikokrat so občani predlagali, da bi smetišče prestavili na primernejši prostor, zlasti zato, ker v njihovem delu mesta raste vedno več hiš. Toda vse besede in prošnje so bile do sedaj zaman, sklicevanje na 104. člen ustave, ki jasno ščiti prebivalce, pa zaenkrat ne pomaga.

In ob koncu: kaj delajo člani komisije za varstvo okolja? Ali so pri svojem delu pozabili na občane, ki jim nekateri (beri: komunalna služba) odrekaajo ustanovno pravico? V času, ko vsepovsod v svetu bolj pazljivo na okolje in kršilce zakonov kaznujejo, v Metliki pozabljajo na najosnovnejšo človekovo pravico.

J. PEZELJ

## metliški tednik

8. junija se je v ribniški občini začel "Teden Komunistični", ki bo trajal do 15. junija. V tem tednu bodo vse osnovne organizacije ZK razpravljale o političnih razmerah v svojem okolju, občinsko vodstvo ZK pa o razmerah v občini. Aktiv komunistov v vzgoji in izobraževanju bo proučil možnosti za uvajanje celodnevne šole v občini. V Loškem potoku pa bo RTV komentator Drago Košmrlj govoril domačnom o naši notranji in zunanji politiki ter gospodarstvu. V tem tednu bodo v nekaterih OO ZK sprejemali tudi nove člane.



Moški pevski zbor Slemena pridno vadi in nastopa. Delo mu bi bilo zelo olajšano, če bi imel zborovodjo kje bližje. Sedaj se vozi iz Ribnice. (Foto: J. Prime)

### Kljub težavam dobro delajo

**Predstavljamo vam pevske zборе**

Moški pevski zbor Slemena deluje kot sekcija Prosvetnega društva Slemena. Šteje 12 pevcev. Prej jih je bilo več, a sta se dva odselila v Ljubljano. Včasih pa še prideta, da skupaj zapojejo. Zbor vodi od leta 1954 Anton Petje, upokojeni učitelj glasbe. Prej je bil zborovodja domačin Ivan Turk. Zbor je naslednik pevskega zbora, ki je že prej deloval na Slemenih. Prvi povojni nastop je imel 1951 na proslavi 400-letnice slovenske knjige v Velikih Laščah. Vaje imajo najpogosteje ob sobotah in nedeljah, ker je pevodnja predaleč. Vozi se namreč iz Ribnice ali ga pridejo pevci iskat v Ribnico. Zato je delo zbora zelo oteženo.

Zbor ima za seboj veliko nastopov: tekmovalje v Kočevju, nastop na festivalu v Ribnici, nastop na Robu, v Sodražici in drugod. Imel je tudi samostojen koncert v Gabrovki na Dolenjskem in doma pri Sv. Gregorju, nastopil na pevsko-modni reviji v Dolenji vasi in na proslavi 30-letnice osvoboditve v Ribnici. Sicer pa nastopa na vseh proslavah v domačem kraju.

### Razvajeni smo

»Včasih še črnega kruha ni bilo, danes pa ima denar vsak otrok.« pravi Batičev ata

Stefan Ambrožič iz Velikih Poljan, po domače Batičev ata, bo 1. julija praznoval 80-letnico življenja. Je kmet, včasih pa je bil še voznik, najprej pri graščaku Kozlerju, po vojni pa pri gozdni upravi. »Se vedno delam v hlevu in sploh na kmetiji, le furam nič več,« pravi. Batičev ata se je boril v prvi svetovni vojni na Soči, nato je branil Koroško oziroma severno mejo, med zadnjo vojno pa so ga Nemci za



Stefan Ambrožič pravi o današnjem standardu: »Povsod je več soldov, vendar je na kmetiji v primerjavi s službami v tovarnah bolj slab za služek.«

dva meseca zaprl. Poročil se je leta 1925. Zena, ki je umrla pred šestimi leti, mu je rodila tri hčerke in dva sina. Sin Janez kmetuje doma, ostali otroci pa so v Ribnici in Trzinu. Na domačiji, katere gospodar je še vedno oče Stefan, redijo 6 glav govov in 4 konje, s katerimi vozi sin Janez pri gozdni upravi in tako ohranja furmansko tradicijo Batičevih.

O današnjih časih pravi Batičev ata: »Preveč smo razvajeni in preveč godrnjamo. Prej pogosto še črnega kruha nismo imeli. Včasih, ko sem služil pri Kozlerju, še za zavojček tobaka nisem imel, danes pa ima že vsak otrok kaj denarja.«

J. P.

### KMALU ŠPORTNE IGRE

Kakor že nekaj let nazaj bodo v ribniški občini tudi letos sindikalne delavske športne igre. Začele se bodo v juniju in zaključile v oktobru. Obsegale bodo strelstvo, kegljanje, rokomet, mali nogomet, šah, namizni tenis, odbojko, košarko, balinanje in kolesarstvo. Organizator sindikalnih delavskih športnih iger je občinski sindikalni svet. Namen iger je, doseči predvsem množičnost delavcev v športnih in rekreativnih dejavnostih. Letošnje športne igre so posvečene tudi 30-letnici osvoboditve domovine, zato bo ob njihovem zaključku zborovanje vseh sodelujočih na Travnji povi, kjer se je v ribniški dolini začel oborožen upor proti okupatorju.

### DELAVCI RTV V NAŠIH KRAJIH

40 članov kolektiva RTV Ljubljana je te dni obiskalo ribniško občino. Med izletom so se ustavili v Grčaričah, Glažuti, ribniškem gradu in Ribnici. Na kosilo so bili v turističnem domu na Grmadi nad Ortnekom. M. G.

### SVEČANA PRISEGA

Pred kratkim so novi vojaki v ribniški enoti svečano prisegli pred spomenikom padlih borcev. Prisostvovali so tudi predstavniki občinske skupščine, občinskega komiteja ZK, drugih organizacij, predstavniki učencev osnovnih šol iz Kočevja in Ribnice, domačini pa tudi starši nekaterih vojakov. Svečanosti ni mogel preprečiti niti dež. M. G.

### AVTOBUS BREZ SPREVEDNIKA

Na avtobusni progi Sodražica-Kočevje je pred kratkim začel voziti avtobus brez sprevodnika. Sprva so se potniki novosti čudili, potem pa so se kmalu naučili, da morajo vstopati pri prednjih vratih, spustiti v skatlo denar, nato pa kar brez karte sesti na sedež. M. G.

### RIBNIŠKI ZOBOTREBICI

NA VELIKO PLANINO - Turistično društvo Ribnica organizira za ljubitelje prirode in planin izlet na Veliko planino. Izlet bo 22. junija, ceno prevoza pa je 80 din. Prijave sprejema trafikna pri Spominkarstvu.

NOVA RAZSTAVA - V ponedeljek, 16. junija, bodo v Petkovi galeriji v ribniškem gradu odprli razstavo del slikarke Erne Ham iz Ljubljane. Odprla jo bo ravnateljica osnovne šole Ribnica Milena Borovac. Na otvoritvi bo pel pevski zbor učenk osnovne šole Ribnica pod vodstvom Bernarde Kogovšek. Torej vse samo ženske, kot da smo v mednarodnem letu žena.

SLIKE ZA OBCINO - Slikar Božo Lekić, ki je odslužil vojaški rok v Ribnici, je med vojaščinou napravil tudi več slik. Ob odhodu domov je

### FUNKCIONAR V PRTLJAŽNIKU

Ribniški nogometaši nimajo svojega prevoznega sredstva, zato se morajo znati na različne načine, kadar igrajo v gosteh. Najpogosteje jih vozijo znanci in prijatelji, ki imajo osebne avtomobile. V teh poletnih dneh pa marsikdo rad krete tudi na izlet v naravo, avtomobilov za nogometaše in navijače je manj, zato se znajdejo na različne načine. Najpogosteje se jih nagnete v avto več, kot je dovoljeno. Zanimiv primer pa se je zgodil med zadnjim gostovanjem v Domžalah. V avtih sploh ni bilo več prostora, zato se je eden izmed funkcionarjev kluba vozil proti domu kar v - prtlačniku! M. G.

### PRAZNIK 15. JUNIJA

Odločeno je. Rokometaši Inlesa so dosegli doslej svoj največji uspeh: postali so člani druge zvezne rokometne lige. 15. junija bodo odigrali zadnjo tekmo s Poletom iz Murske Sobote, ki pa za Inles ni odločilna. Po tekmi bo na rokometnem igrišču veliko slavlje oziroma proslavljanje. Če bo slabo vreme, bo slavlje v domu Partizana. M. G.

### MLADINCI PRI VOJAKIH

23. maja je skupina štirinajstih mladincev kot posebna delegacija učencev osmih razredov osnovne šole Kočevje pod vodstvom Vita Saviča obiskala vojaške ribniške vojaške enote, kjer je skupaj z ribniškimi pionirji, mladinci in drugimi gosti prisostvovala svečani zaobljubi mladih vojakov.

Doživeli so lep sprejem. Vojaki so jih pogostili, šolarji pa so jim izročili nageljne. Po svečanosti so skupaj z Ribničani odšli v dom JLA na otvoritev in ogled likovne razstave že znanega slikarja-amaterja in vojaka Bora Lekića. Pri otvoritvi je govoril sekretar občinske konferencie ZK Ribnica France Grivec.

Kočevski mladinci so si nato ogledali še druge zanimivosti Ribnice. VILKO ILC

# Gospodarno izkoriščati zemljo

Izvršni odbor Kmetijske zemljiške skupnosti občine Kočevje je sprejel predlog za izdelavo prostorskega načrta občine

V kočevski občini pogrešajo občinski prostorski načrt, ker pred leti sprejeti urbanistični program ni usklajen s sedaj veljavnimi predpisi in je zato delna ovira za nadaljnji razvoj občine. V prizadevanju, da bi na območju občine v prihodnje posvetili več skrbi načrtnemu izkoriščanju prostora, je izvršni odbor Kmetijske zemljiške skupnosti na minuli seji sprejel predlog o izdelavi prostorskega načrta za potrebe kmetijstva. Načrt ne bi bil namenjen le kmetijstvu in gozdarstvu, temveč tudi ostalim dejavnostim, predvsem dolgoročnemu prostorskemu načrtovanju. Za zvebo tega obsežnega dela, ki mora biti končano v drugi polovici leta, so predlagali izvršnemu svetu občinske skupščine Kočevje, naj imenuje veččlansko komisijo iz vrst strokovnjakov. Komisija ne bo imela lahke naloge, ker bo morala uskladiti vse dosežane načrte in upoštevati številne predloge organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, družbeno-političnih organizacij in drugih. Vzporedno s svojim delom bo morala posvetiti skrb kategorizaciji in zaščiti zemljišč, zlasti v Kočevju in okolici. Določiti bo potrebno zemljišča za gradnje in ostale namene. Pri pripravi oziroma izdelavi osnutka načrta bi se morali vsi prizadevati, da bi dosegli hitrejšo gospodarsko rast in hitrejšo poseljevanje odročnih krajev v občini.

## Bodočnost ITAS naj bo glavna skrb kolektiva

Delavci v ITAS še ne izvršujejo oblasti, kot predvideva ustava - Pogoji so za več TOZD

O razmerah v delovni organizaciji ITAS Kočevje in nalogah Zveze komunistov so razpravljali na skupni seji občinskega komiteja ZK Kočevje in sekretariata osnovne organizacije ZK v ITAS, ki je bila 4. junija. V razpravi je bilo povedano, da so trenutni pokazalci gospodarjenja v ITAS sicer ugodni, a se bodo verjetno že v prihodnjem letu občutno poslabšali, ker so porabili že denar, ki so ga dobili kot akontacijo za izdelke, ker jim primanjkuje obratnih sredstev in bodo uveljavljeni novi, ostrejši predpisi.

Povprečni osebni dohodki pa so kljub temu nad povprečjem kovinskopredelovalne industrije, saj znašajo v ITAS kar 4.340 din. Kljub temu pa so imeli pred kratkim prav zaradi osebnih dohodkov kar štiri prekinitve dela: dve v ITAS, dve v Rudniku. Kaže, da merila za osebne dohodke niso prav izdelana, če omogočajo ob enakem delu velika nesorazmerja. Razumljivo je, da nastajajo nekatere težave zaradi združitve ITAS in Rudnika, razumljive so težave, ki nastajajo zaradi pomanjkanja materiala, vendar bi marsikaj lahko rešili v sami delovni organizaciji. Osnovna organizacija ZK, ki šteje 90 članov, je že večkrat sprejela dobre sklepe oziroma priporočila, kako bi bilo treba urejati posamezne zadeve. Zal jih delavski svet, v katerem ni nobenega komunista, ni vedno sprejel. Tudi sami kkomunisti, celo na vodilnih delovnih mestih, niso izpolnjevali sklepov OO ZK, se zavzemali za njihovo izpolnjevanje, ampak so pogosto zavzemali celo nasprotna stališča.

J. PRIMC

## Nepozabno doživetje

V letošnji paradi oboroženih sil pripadnikov teritorialne zaščite in civilne zaščite, ki je bila 9. maja v Beogradu, je sodelovalo veliko mladih iz vse domovine, med njimi Alojz Zbašnik, član teritorialne obrambe občine Ribnica. Zbašnik ima veliko dolžnosti na delovnem mestu, saj je v INLES predsednik mladinske organizacije, razen tega je predsednik knjevne organizacije ZRVS Dolenja vas in sekretar mladinske organizacije občine Ribnica. Po vrnitvi iz Beograda nam je povedal:

„Prijetno sem bil presenečen, ko sem zvedel, da bom potoval v Beograd. S še štirimi tovariši sem odpotoval v Maribor, kjer smo ostali 10 dni. Tam smo se zbrali vsi, ki smo zastopali Slovenijo. V Beogradu smo se namestili v taboru na Banji, kjer je bilo med vojno ubitih več tisoč naših rodoljubov. Zdej, po tridesetih letih svobode, pa je bil to tabor mladosti, bratstva in prijateljstva. Predstavniki vseh republik in pokrajin smo se vseh 20 dni res lepo razumeli. Pridobili smo si veliko novih prijateljev iz vse domovine.

Vsi smo živeli samo za en dan, za 9. maj, ko bomo korakali pred tovarišem Titom. No in 9. maja smo korakali skozi ves Beograd. Izredno moč in voljo smo dobili, ko smo korakali pred svečano tribuno. Čeprav sem bil na samem desnem krilu naše vrste, me je premagala skušnjava, da sem pogledal tovariša Tita. Vesel sem bil tudi pohvale, da smo bili med tistimi, ki so najbolje korakali. S tovariši smo si ob slovesu zaželeli, da bi se čez pet let spet srečali na paradi.“

MILAN GLAVONJIČ



Alojz Zbašnik

BAZEN RASTE - Gradnja pokritega bazena pri osnovni šoli s telovadnico in vsemi stranskimi prostori dobro napreduje. Lahko računamo, da bo do roka gotov, saj je ves potrebn material za montažo na gradbišču. S tem objektom se bo dom telesne kulture precej razbremenil in bo zgodaj popoldne prostora za predšolske otroke, zvečer pa za rekreacijsko vadbo starejših.

VREME NAGAJA - Izredno slabo vreme ovira delo na poljih in po vrtovih. Vse je v zaostanku. Posebno mlade sadike in solata so začele gniti. Košnja je v zaostanku. Prezrela trava je zaradi dežja že vsa poležana. Letos bo slaba letina, če se vreme ne bo kmalu uredilo.

## KOČEVJSKE NOVICE

## REŠETO

# Tujci stegujejo roke po slovenski zemlji

Slovinci imajo v primerjavi z drugimi manjšinami v Italiji premalo pravic - Poklonili smo se spomeniku bazoviških žrtev - Rižarna, spomenik grozot - Priznanja za najboljše spise na temo »Dolinski občani v NOB« - Fašizem spet dviga glavo

Okoli 100 kočevskih občanov se je udeležilo svečanosti ob praznovanju 30-letnice zmage v pobrateni občini Dolina pri Trstu, ki so bile 31. maja in 1. junija. Domačini so pričakali goste že na meji, nakar smo se skupno odpeljali naprej v Bazovico, kjer smo se poklonili spominu leta 1930 ustreljenih rodoljubov Bidovca, Marušča, Miloša in Valenčiča. Ob tej priložnosti je spregovoril tudi domačin Niko Kosmač, ki je bil na istem procesu kot štirje ustreljeni bazoviški junaki obsojen na 25 let ječe in je vso prisojeno kazen tudi odsedel.

Občina Dolina je sicer uradno italijanska občina, ki ima slovensko občinsko upravo. Vendar se italijanske oblasti poslužujejo različnih prijemov, da bi slovensko večino zmanjšale. To skušajo doseči z naseljevanjem tujcev, odkupom slovenske zemlje in na druge načine. Zaradi takih in podobnih ukrepov je občina Nabrežina že izgubila slovensko večino in s tem so izgubile večino tudi na predne stranke.

## JEMLEJO SLOVENSKO ZEMLJO

Na dolinski zemlji stojijo tudi tovarna velikih motorjev, ki zaposluje okoli 3.000 delavcev in veliki naftni rezervoarji, iz katerih črpajo nafto po naftovodu v Nemčijo. V tovarni delajo motorje, katerih največji so veliki kot štirinadstropne hiše. Ko jih ponoči preizkušajo, se zaradi njihovih tresljajev odpirajo vrata in okna v Borštu. Zaradi tovarne velikih motorjev so tu speljali tudi nove državne ceste in železnico, medtem ko občinske ceste bolj počasi napredujejo.

Iz naftnih rezervoarjev pelje zdaj proti Nemčiji ena cev, v

bodoče pa naj bi jih po načrtih sedem. To bi zahtevalo okoli pol kilometra širok in precej dolg pas slovenske zemlje, ker je treba pri vsaki cevi še precej prostora za vzdrževanje naftovoda. Za zdaj se tem nameram dolinska občina še upira, vendar pravijo predstavniki močnejše naftne družbe, da so zaradi njihovih ukrepov padle že cele vlade, pa da ne bi ena občinska uprava! Naj Dolinci kar povedo, koliko odškodnine hočejo...

Tako si počasi tujci pridobivajo slovensko zemljo, hkrati pa izgubljajo slovenske vasi svoja imena. Ricmanje so že prekrstili v San Giuseppe. Tudi Mačkovičiam so dali svoje ime.

Hrib Lepo vid, kjer so se še pred 20 leti pasle dolinske in boljunske črede, razstreljujejo in s tem uničujejo tudi naravo. Manjka ga že precejšen kos. Pravijo, da so samo enkrat sprožili 20 ton eksploziva. Občina Dolina se je zavarovala s svojim zavidalnim načrtom, da ne bi tujci gospodarili po slovenski zemlji. Občina Trst pa se je razširila s svojimi gradnjami že čisto do dolinskih meja.

V Dolini in okolici so bili včasih predvsem vinogradi. Kmetje in kmetice pa so vsako

jutro nosili v Trst razen vina in grozdja še druge kmetijske pridelke, predvsem mleko in sir. Ženske so bile tudi perice. Na to preteklost spominjajo prazniki češenj in vina, ki jih še vedno prirejajo. Tu je lepa dolina Glinščice, prava „Tržaška Švica“. V njej raste okoli 400 različnih rastlin, razen tega imajo alpinisti na razpolago smeri, ki ustrezajo vm – tudi najtežjim plezalnim stopnjam.

V občini Dolina se je v zadnjem obdobju razvilo okoli 80 malih industrij, vendar občinski proračun nima od njih ničesar, kot nima tudi od tovarne velikih motorjev in naftnih hranilnikov. Ta industrija je bila zato, ker je komaj nastajala, oproščena davkov. Zdaj, ko bi nekaj doprinesla občini, pa se je davčni sistem spremenil tako, da dobi vsako leto občinski proračun iz državne blagajne po 10 odstotkov več denarja, kot ga je dobil prejšnje leto.

Gostitelji so nas odpeljali v Trst. O ladjedelnici sv. Marka smo zvedeli, da so ji obljubili suhi dok že pred 15 leti, a ga še danes nima. To je bila včasih ena največjih in najboljših ladjedelnic v Evropi, danes pa je med slabšimi v Italiji. V pristanišču raztovorijo na dan po 35 ladij, zapolnenih pa je v njem okoli 5.000 delavcev. Imajo vedno izgubo. Pravijo, da bo zdaj bolje, ko je spet odprt Sueski prekop.

## ČRNI HUDIČ ŠE NI POKONČAN

Med vsem obiskom in na prireditvah, posvečenih 30-letnici osvoboditve, je bilo čutiti velik odpor proti nekdanjemu fašizmu in nacizmu, pa tudi proti novemu fašizmu, ki ponovno dviga glavo. „Premagan je bil črni hudič, a ne pokončan!“ je vzkliknil eden izmed govornikov na proslavi ob odkritju spomenika padlim borcem 1. junija. Prejšnji večer so v Trstu demonstrirali fašisti, ki jih je varovala policija.

Najprej smo se poklonili žrtvam fašizma v Bazovici. Potem smo si ogledali štafeto mladincev, ki je v dveh dneh obiskala s štafeto palico in sporočilom proti fašizmu in prispelo padlim vse spomenike borcem v občini Dolina, končno pa so na sam dan proslave to

sporočilo shranili pri veličastnem spomeniku v Dolini.

Najpretrsljivejše pa je bilo naše srečanje z Rižarno, edinim nacističnim uničevalnim taboriščem na ozemlju današnje Italije, ki so ga prav zato proglasili za narodni spomenik. Še danes ni znano, koliko ljudi so v njem pobili in sežgali v krematoriju, krivci za te zločine pa tudi še vedno niso kaznovani. Rižarno oziroma krematorij so Nemci tik pred osvoboditvijo zaminirali, da bi prikriili svoje zločine. Zdaj so jo delno obnovili in uredili tako, da dobi obiskovalec vtis, kot da je stopil vanjo skozi vrata, zapustil pa jo bo skozi dimnik.

Nacisti so izbrali to veliko stavbo za uničevalno taborišče za vse politične zapornike, politične osumljence, partizane in talce ter za zbiralni center za Žide, namenjene v nemška uničevalna taborišča. V njem so pobili največ Slovencev, Hrvatov, Italijanov in Židov.

Grozen je pogled v celice-kletke, kjer ni prostora niti za dva človeka, a je bilo v njih tudi po 6 do 7 ljudi hkrati, ki so čakali na mučenje ali smrt. Poleg sta še dve celici, kjer so taboriščnike mučili tako, da so jih obešali na železen kol ali vtikali izmenoma v mrzlo in vročo vodo. Razstavljeno je tudi več fotografij in mučilnega orodja ter pisanih dokumentov o tem zločinskem delu. Naprodaj pa imajo tudi knjigo „Od fašističnega skvadristma do pokolov v Rižarni“. V njej je opisana pot Slovenskega primorja in Istre od nastanka fašizma do današnjih dni, ko krivci še niso prejeli zaslužene kazni in ko skušajo fašisti spet dvigati glavo.

„Rižarna ni le preteklost. Rižarna se vrača. Vsak dan znova vidimo, kako se obnavljajo enake, če ne še bolj krute oblike imperializma in novih fašizmov,“ piše pisec v tej knjigi in nas opominja na brutalna nasilja v Evropi, Afriki, Amerikah.

Spomeniki padlim v dolinski občini so bili lepo okrašeni. Ob njih so plapolale zastave. Polni so bili cvetja, rdečega in belega. Neki domačin nam je povedal, da je tu navada, da prinese nevesta po poroki svoj šopek na spomenik.

Solarji so prav za letošnjo proslavo osvoboditve pisali nalogo „Dolinski občani v NOB“. Najboljši spisi so bili nagrajeni. Razstavili so tudi lepe risbe o Bazi 20, kjer so bili na izletu.

Dolinci so nas lepo sprejeli, lepo pogostili. Pokazali so nam tudi tisto, na kar smo pri nas

začeli pozabljati, zdaj pa le vedno bolj obnavljamo: ljubezen do svoje zemlje in hvaležnost padlim, ki so žrtvovali življenje za svobodo in za vse, kar imamo. Da, srečanja z brati v Dolini nas lahko marsičesa nauče!

Besedilo in foto: JOŽE PRIMC



Dolinski župan Dušan Lovrič izročila na proslavi treh slovenskih sol, posvečeni 30-letnici osvoboditve, priznanja za najboljše spise na temo „Dolinski občani v NOB“. Po proslavi so na hribih v okolici zagoreli kresovi.



Štafeta je 31. maja in 1. junija obiskala vse spomenike NOB v občini in pred vsakim prebrala posebno sporočilo oziroma prispelo padlim. Na sliki: štafeta teče skozi Boljunec.



V veličastni paradi v Dolini 1. junija so se razen godbe zvrstila tudi društva, nekdanji borci, šole, prapori, venci in prebivalci Doline in gostje.



Glavna proslava ob 30-letnici osvoboditve je bila v spomeniški parku v Dolini 1. junija, ko so odkrili veličasten spomenik 20 padlim Dolincem. Zdaj pa grade še slovenski kulturni dom, ki ga bodo odprli predvidoma že jeseni.



Posebno lepo je bilo poslušati mlade pevce in recitatorje iz slovenskih sol na Tržaškem, ki so zelo občuteno peli ali recitali slovenske pesmi.



Na dvorišču Rižarne. Lepo se vidi, kje je stal krematorij, ki so ga Nemci pred umikom iz Trsta razstrelili.

## ZADNJA ŽELJA

Po treh dneh obiska delegacije iz pobratene Prokuplje v Kočevju je napočil čas slovesa in takrat je vodja njihove delegacije dejal gostiteljem:

— Tovariši, še eno željo imamo, preden odidemo na pot proti domu.

Gostitelji so presenečeno pogledali, saj so bili prepričani, da so goste dobro postregli, jim vse razkazali in da pravzaprav gostje ne bi smeli imeti nobene želje več. Vendar so bili kavalirji in so dejali, da bodo pač po svojih močeh skušali njihovi želji ugoditi. Ko pa so gostitelji željo slišali, so še bolj debelo pogledali, glasila se je namreč tako:

— Preden odpotujemo, bi rad vsak izmed nas spil kozarec vode iz vašega vodovoda.

Ta želja, ki je bila hitro izpolnjena, ne dokazuje le, da so bili gostje iz Prokuplje v Kočevju dobro postreženi, ampak tudi, da vodje občine in krajevne skupnosti Prokuplje, med obiskom v Kočevju niso pozabili na svojo glavno nalogo doma: izpeljati akcijo za gradnjo vodovoda, saj Prokuplje še nima tekoče pitne vode.

J. P.



Pri spomeniku v Bazovici je govoril tudi predsednik občinske konference SZDL Kočevje Ignac Karničnik, kočevska mladinska delegacija pa je k spomeniku položila venec.

## PROSTO DELOVNO MESTO!

TAM Maribor,  
TOZD Belokranjska železolivarna in strojna tovarna

**BELT** Črnomelj  
RAZPISUJE  
prsto vodilno delovno mesto

### VODJA VZDRŽEVALNEGA ODDELKA

- Pogoji:
- visoka ali višja strokovna izobrazba strojne smeri z najmanj 5-letnimi delovnimi izkušnjami na podobnem delovnem mestu
  - višja šola organizacijske smeri z 8-letnimi delovnimi izkušnjami na podobnem delovnem mestu
  - srednja strokovna izobrazba strojne smeri z najmanj 10-letnimi izkušnjami na podobnem delovnem mestu
  - Pasivno znanje enega od svetovnih jezikov.

Kandidati, ki morajo biti moralno-politično neoporečni, naj pošljejo prijave v 15 dneh po objavi Beltu v Črnomelj. Prijavam naj priložijo spričevalo o končani šoli in drugo dokumentacijo o izpolnjevanju pogojev. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 10 dneh po zaključku razpisnega roka.

## PROSTA DELOVNA MESTA!



„IGO“  
Ljubljana  
Trnovski pristan 8

### VABI

k sodelovanju večje število delavcev, ki želijo razvijati svoje sposobnosti na naslednjih delovnih mestih v novih proizvodnih prostorih:

1. KONSTRUKTER ENERGETIK
2. PLANER
3. TERMINER
4. KALKULANT
5. REFERENT ZA FINANČNA SREDSTVA
6. SALDAKONTIST
7. REFERENT ZA OBRAČUN OD
8. KORESPONDENT
9. VEČ KLJUČAVNIČARJEV
10. OBRATNI ELEKTRIKAR
11. VEČ BRUSAČEV
12. VEČ NK DELAVCEV ZA PRIUČITEV
13. VEČ UČENCEV ZA KLJUČAVNIČARSKI POKLIC
14. 2 UČENCA ZA ELEKTRIKARSKI POKLIC

Pogoji za zasedbo navedenih delovnih mest so:

Pod točko 1.:  
visoka oz. višja šolska izobrazba elektrotehnične smeri, dve oziroma štiri leta delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.

Pod točko 2.:  
višješolska ali srednješolska izobrazba strojne smeri, tri oz. pet let delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.

Pod točko 3.:  
srednješolska izobrazba strojne smeri, tri leta delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.

Pod točko 4.:  
srednješolska izobrazba strojne smeri, tri leta delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.

Pod točko 5.:  
srednja ekonomska šola, tri leta delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.

Pod točko 6.:  
srednja ekonomska šola, dve leti delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.

Pod točko 7.:  
srednja ekonomska šola, dve leti delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.

Pod točko 8.:  
čveletna administrativna šola, dve leti delovnih izkušenj, poskusno delo 1 mesec.

Pod točko 9.:  
KV ključavničar, dve leti delovnih izkušenj, poskusno delo 1 mesec.

Pod točko 10.:  
KV obratni električar, dve leti delovnih izkušenj, poskusno delo 1 mesec.

Pod točko 11.:  
brusač, dve leti delovnih izkušenj, poskusno delo 1 mesec.

Pod točko 12.:  
izkušnje na delovnih mestih v kovinski predelovalni industriji, poskusno delo 1 mesec.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: „IGO“, Ljubljana, Trnovski pristan 8.  
Razpis velja 15 dni po objavi.  
Kandidati bodo o izidu objave pismeno obveščeni v 15 dneh po objavi.

## PROSTO DELOVNO MESTO!

TGO GORENJE, VELENJE

o b j a v l j a prsto delovno mesto

**SKLADIŠNIKA**  
za nedoločen čas v servisu Novo mesto

- Pogoji:
- strokovna šola elektrostroje
  - odslužen vojaški rok
  - vozniško dovoljenje B kategorije
  - najmanj 3 leta prakse v stroki
  - poskusno delo 45 dni

Stanovanja ni. Kandidati naj pošljejo prošnje s kratkim življenjepisom in podatke o dosedanji zaposlitvi Kadrovskega operativni TGO Gorenje, Velenje, v 10 dneh po dnevu objave.

## VPIS V ŠOLO!

Zavod za kulturno-prosvetno dejavnost

### ČRNO MELJ

razpisuje v okviru strokovnega in splošnega izobraževanja za sezono 1975/76 naslednje večerne šole in druge izobraževalne oblike za odrasle:

1. PRVI LETNIK POKLICNE DVELETNE ADMINISTRATIVNE ŠOLE
2. DRUGI LETNIK POKLICNE DVELETNE ADMINISTRATIVNE ŠOLE
3. PRVI LETNIK TEHNIČNE SREDNJE ŠOLE (STROJNA SMER)
4. PRVI LETNIK DELOVODSKE ŠOLE STROJNE STROKE
5. PRVI LETNIK DVELETNE POSLOVODSKE ŠOLE
6. PRVI LETNIK VEČERNE EKONOMSKE SREDNJE ŠOLE
7. ŠOLO ZA PRIDOBITEV KVALIFIKACIJE POKLICNIH ŠOFERJEV
8. ZAČETNE IN NADALJEVALNE TEČAJE NEMŠKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA PO METODI „2000 S“
9. ZAČETNE IN NADALJEVALNE TEČAJE KROJENJA IN ŠIVANJA V ČRNO MLJU IN PO OSTALIH KRAJEVNIH SREDIŠČIH BELE KRAJINE
10. ZAČETNI IN NADALJEVALNI TEČAJ STANDARDNIH PLESOV ZA MLADINO IN ODRASLE
11. ZAČETNI IN NADALJEVALNI STROJEPISNI TEČAJ
12. RAZNE IZOBRAŽEVALNE OBLIKE V DOGOVORU Z DELOVNIMI ORGANIZACIJAMI, KRAJEVNIMI SKUPNOSTMI IN NA ŽELJO OBČANOV
13. ZAČETNI KUHAŠKI TEČAJ

### Pogoji za vpis:

pod 1 uspešno končana osnovna šola, zdrav vid in prsti ter po možnosti 17 let starosti,  
pod 2 končan prvi letnik poklicne administrativne šole,  
pod 3 uspešno končana osnovna šola in po možnosti 17 let starosti,  
pod 4 uspešno končana triletna šola kovinarske stroke (izpit za KV delavca) in najmanj tri leta delovne prakse,  
pod 5 končana triletna trgovska šola in najmanj tri leta delovne prakse,

pod 6 uspešno končana osnovna šola in najmanj 17 let starosti,  
pod 7 uspešno končanih najmanj 6 razredov osnovne šole ali opravljen vozniški izpit „C“ kategorije neglede na šolsko izobrazbo.

Kandidati morajo biti stari najmanj 18 let. Omenjene izobraževalne oblike bomo organizirali le v primeru, če bo dovolj prijav. Pod 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. 25 kandidatov; pod 8., 9., 11., in 13. 15 kandidatov pod 10. pa 40 parov.)

Rok za pogojni vpis je 20. avgust 1975, rok za pismene prijave in predložitev ustreznih dokumentacije pa 5. september 1975. Podrobne informacije v zvezi z izobraževalnimi oblikami dobite neposredno v pisarni zavoda ali po telefonu 76-130 vsak dan, razen sobote in nedelje, od 6. do 14. ure, ob ponedeljkih do 16. ure.

Uprava Zavoda  
za kulturno-prosvetno dejavnost  
Črnomelj

## PROSTA DELOVNA MESTA!

ČEVLJARSKO PODJETJE

### »BOR«

DOLENJSKE TOPLICE

Komisija za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu

razpisuje prosta delovna mesta v novograjeni tovarni v Dol. Toplicah za:

1. DIREKTORJA PODJETJA  
Pogoji: da ima ekonomsko srednjo ali tehnično čevljarško šolo ali kvalifikacijo čevljarškega mojstra z dokončano šolo za vodilne kadre in 10 let dela na vodilnem delovnem mestu v delovni organizaciji usnjarsko-čevljarške stroke in da ne obstoji kateri od zadržkov po 134. členu zakona o konstituiranju.
2. STROJNEGA MEHANIKA – vzdrževalca strojev  
Pogoji: kvalificiran strojni mehanik s 5 leti delovnih izkušenj pri vzdrževanju strojev.
3. ELEKTRIČARJA – vzdrževalca elektroinstalacij  
Pogoji: kvalificiran električar s 5 leti delovnih izkušenj iz tega področja.
4. PRIREZOVALCA GORNJEGA USNJA, več prostih delovnih mest  
Pogoji: kvalificiran ali priučen čevljar z več leti delovnih izkušenj
5. ČEVLJARSKO PREŠIVALKE več prostih delovnih mest  
Pogoji: kvalificirane ali priučene prešivalke ali industrijske šivilje – krojačice.
6. POMOŽNA DELA V ŠIVALNICI IN OSTALI PROIZVODNJI, več prostih delovnih mest  
Pogoji: nekvalificirane delavke, ki imajo željo do priučitve v čevljarški stroki
7. 10 VAJENK ZA POKLIC „ČEVLJARSKO PREŠIVALKE“  
Pogoji: dovršenih 7 razredov osemletke in želja po izučitvi v tem poklicu.
8. VAJENCA ZA POKLIC „STROJNI MEHANIČAR“  
Podjetje bo poskrbelo za izučitev v specializirani delovni organizaciji.  
Pogoji: uspešno dovršena osemletka in želja do izučitve v tem poklicu.
9. NOČNEGA ČUVAJA

Kandidati naj pismene vloge pošljejo ali osebno dostavijo upravi podjetja.  
Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

## PROSTA DELOVNA MESTA!

RUDARSKO-ELEKTROENERGETSKI

KOMBINAT – VELENJE

Kadrovsko-socialni sektor

Komisija za medsebojna razmerja pri TOZD RLV (Rudnik lignita Velenje) in pri TOZD ESO (Elektrostrojni obrati)

### RAZPISUJE

PROSTA DELOVNA MESTA NEKVALIFICIRANIH, POLKVALIFICIRANIH IN KVALIFICIRANIH RUDARJEV, ZIDARJEV, TESARJEV, POGONSKIH ELEKTRIČARJEV TER STROJNIH KLJUČAVNIČARJEV ZA DELO V JAMI IN ZUNAJ.

### Pogoji:

- da si zdrav
- da nisi mlajši od 18 in ne starejši od 30 let (starostna omejitev do 30 let velja samo za nekvalificirane rudarje)

Poprečen zaslužek za 23 delovnih dni je:

Za delo v jami:

- NK delavec 3.500,00 din
- PK delavec 3.800,00 din
- KV delavec 4.000,00 din

Za delo zunaj:

- NK delavec 2.700,00 din
- PK delavec 3.000,00 din
- KV delavec 3.200,00 din

Po 6 mesecih neprekinjenega dela dobiš brezplačno 5,4 tone premoga.

NK delavci imajo možnost pridobiti si interno kvalifikacijo na tečajih, ki jih vsako leto organizira DO REK Velenje.

Samsko stanovanje zagotovljeno takoj, družinsko po dveh letih.

Vsem na novo zaposlenim delavcem da rudnik brezplačno stanovanje v samskem domu za prva dva meseca.

Pismene prijave na razpis sprejema kadrovsko-socialni sektor REK, Prešernova 6, soba št. 25, Velenje. Prijave lahko oddaste tudi osebno, ker dobite še podrobnejše informacije o delu v naši delovni organizaciji.

ODLOČITE SE IN PRIDITE MED NAS RUDARJE!

Srečno!

## ŠTIPENDIJE!

OBČINSKA IZOBRAŽEVALNA  
SKUPNOST SEVNICA

Izvršni odbor

razpisuje v šolskem letu 1975/76

### 47 ŠTIPENDIJ

za šolanje na vzgojiteljski šoli, srednji medicinski – pediatrične smeri, pedagoški gimnaziji in študij na PA in FF naslednjih smeri: angleški jezik, nemški jezik, matematika, fizika, tehnični pouk, biologija, kemija, zemljepis, zgodovina, telesna vzgoja, glasbeni pouk, likovna vzgoja, ortopedagogika, razredni pouk, pedagogika ter študij na višji šoli za socialne delavce.

Štipendije bodo podeljene po kriterijih družbenega dogovora o štipendiranju.

Štipendije za učence srednjih šol se podelijo s 1. septembrom 1975, za študente pa s 1. oktobrom 1975 in so zagotovljene do konca študija v rednem roku (vključno absolventski staž). Štipendije se nakazujejo mesečno vnaprej na naslov šole.

Prosilec predloži pravilno izpolnjen obrazec „Prošnja za štipendije“ (DZS 1,65), kolkovan z 2 din, ter priloge:

- potrdilo o šolanju oziroma vpisu
- overjen prepis zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo o opravljenih izpitihi
- potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov
- lastnoročno izjavo, da ne prejema druge štipendije
- mnenje šole (za srednješolce)

Prednost pri podelitvi štipendije imajo prosilci, ki imajo stalno bivališče na območju sevniške občine, pri izenačenih pogojih pa prosilci iz delavskih in kmečkih družin.

Prošnje naj prosilci vložijo najkasneje do 30. junija 1975 na naslov: Občinska izobraževalna skupnost Sevnica, izvršni odbor, Heroja Maroka 17. Kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni do 20. julija 1975. Prepozno vloženi in nepopolni prošnji komisija ne bo obravnavala.

## PROSTA UČNA MESTA

SLOVENIJALES – STILLES

Tovarna stilnega pohištva

in notranje opreme

SEVNICA

OBJAVLJA

v letu 1975/76 učna mesta za izučitev poklica:

### POHIŠTVENEGA MIZARJA

pogoj: kandidati morajo imeti končano osnovno šolo in biti telesno in duševno zdravi. Prednost pri izbiri bodo imeli kandidati z boljšim učnim uspehom in kandidati iz okolice Sevnice.

### ŠTIPENDIJE

Nadalje se objavljajo štipendije za leto 1975/76, in sicer za študij na:

1. LESNI FAKULTETI
2. EKONOMSKI FAKULTETI
3. ARHITEKTURI – NOTRANJA OPREMA
4. SREDNJI ŠOLI ZA OBLIKOVANJE – NOTRANJA OPREMA
5. SREDNJI TEHNIŠKI ŠOLI LESNE STROKE
6. SREDNJI EKONOMSKI ŠOLI

Kandidati za izučitev poklica pohištvenega mizarja in kandidati za štipendije naj v roku 10 dni po objavi naslovijo svoje vloge na naslov delovne organizacije.

# V TEM TEDNU VAS ZANIMA

## TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 12. junija - Flora Petek, 13. junija - Anton Sobota, 14. junija - Metod Nedejca, 15. junija - Vid Ponedeljek, 16. junija - Beno Torek, 17. junija - Lavra Sreda, 18. junija - Marko Četrtek, 19. junija - Julijana

### LUNINE MENE

16. junija ob 15.58 - prvi krajec

## KINIO

BRESTANICA: 14. in 15. 6. ameriški barvni film Igra na vasi.  
BREŽICE: 13. in 14. 6. ameriški barvni film Pižama za dva. 15. in 16. 6. ameriški barvni film Pripovedka z zahodne strani. 17. in 18. 6. ameriški barvni film Poletne želje - zimski sni.  
CRNOMELJ: 13. 6. jugoslovanski barvni film Srečno Kekec. 15. 6. francoski barvni film

Poslednji tango v Parizu. 18. 6. ameriški barvni film Modri angeli.  
KOSTANJEVICA: 14. 6. italijanski barvni film Skrij se. 15. 6. ameriški barvni film Tarzan in sirene.  
KRŠKO: 14. in 15. 6. ameriški film Poletje 42. 18. 6. ameriški film Tunco Maclovio.  
MIRNA: 14. in 15. 6. film Ljubenzske igre.  
NOVO MESTO, KINO INA: Od 12. do 15. 6. ameriški film Detektiv Mekku. Od 16. do 18. 6. francoski film Atentat. 19. 6. italijanski film VI. emigrant.  
NOVO MESTO, KINO KRKA: Od 13. do 15. 6. ameriški barvni film Zadnji junak. 15. 6. ameriški barvni film - matineja Junaki risane nega filma. 16. 6. ameriški barvni film Mali veliki clovek. Od 17. do 19. 6. ameriški barvni film Privatni detektiv.  
RIBNICA: 14. in 15. 6. italijanski barvni film Sončnice.  
SEMIC: 15. 6. hongkoški barvni film Karate jekleni fant.  
SEVNICA: 14. in 15. 6. francoski film Kje je 7. četa.  
TREBNJE: 14. in 15. 6. ameriški barvni kriminalni film Dolari. 18. 6. angleški barvni kriminalni film Rebus.

ročne prstane vseh oblik! - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

Ob smrti moža, očeta, starega očeta, brata in strica

**JOŽETA VARDJANA**  
iz Črnomlja, Kolodvorska 5/a

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom in vsem ostalim za pomoč in sočustvanje ob moji smrti. Zahvaljujem se pevskeemu zboru, godbi na pihala, Društvu upokojencev, sindikalnim organizacijam BETI iz Metlike, ISKRI iz Semeča, NOVOTEKSU iz Vinice in podjetju za PIT iz Ljubljane za podarjene vence ter župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: žena in otroci

V 86. letu starosti nas je 30. maja 1975 za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in babica

**NEŽA ROŽIČ**  
roj. Puhek,  
iz Dol. Pake pri Črnomlju

Iskreno se zahvaljujem sosedom, znancem, prijateljem in vsem, ki ste nam ob smrti naše drage mame izrekli sožalje in darovali vence in cvetje. Enako se zahvaljujem zdravnikom in zdravstvenemu osebju nezgodnega oddelka v Novem mestu ter kaplanu za cerkveni obred.

Zalujoči: sinova Jože in Polde z družinama, hčerke Marija, Zalka, Tončka, Anica z družinama, Fanci, brat Lovro z družino in drugo sorodstvo.  
Dolnja Paka, 3. junija 1975.

Ob boleči izgubi našega moža, očeta, starega očeta in brata

**FRANCA PENKA**  
iz Gumberka

se zahvaljujem vsem, ki so nam izrekli sožalje, vsem, ki so nam karkoli pomagali, zlasti sosedom za vso pomoč, kolektivom VRTNARIJE, CESTNEGA PODJETJA in konfektije ROG iz Novega mesta za podarjene vence in cvetje, dr. Vodniku za vso skrb in nego in župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: žena Marija, hčerke Mimi z družino, Ema s Marjanom, Ivanka, Martina s sinom, Vida z družino, Joži in sinova Franc in Peter ter drugo sorodstvo.

Po dolgi in težki bolezni je ugasnilo življenje naše drage mame in stare mame

**JOŽEFE CUGELJ**  
roj. Zupan  
iz Vrha pri Šentrupertu

Iskreno se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so pokojnico spremlili k večnemu počitku, sestri Deodati in dr. Jakliču, ki sta mami v težkih dneh bolezni lajšala bolečine, še posebej pa cerkvenemu pevskeemu zboru ter vsemu dohovniškemu osebju za lepo opravljeni pogrebni obred.

Zalujoči: sinova Jože in Tone z družinama, hčerka Pepca, Mici, Malči, Geli, Fani z družinami, Rezi in Anka ter drugo sorodstvo.

### V SPOMIN

14. junija bo minilo leto dni, odkar nas je za vedno zapustil naš nepozabni mož, oče in brat

**ALOJZ KUŽNIK**  
iz Sadinje vasi pri Dvoru

Vsem, ki ste ga spoštovali in cenili in ki se ga še spominjate, obiskujte njegov grob, naša iskrena hvala.

Njegovi:  
žena, otroci in sestri.

## PREKLICI

**MATIJA JAKOBČIČ** iz Dolenjcev št. 12, Adlešiči, prepovedujem prehod in prevoz preko moje parcele v Veliki Plešivici, k. o. Bedenj, Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.  
**JOZEFA ČANŽELJ**, Mirna peč 78, prepovedujem pašo kokoši po moji zemlji. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.  
**MARIJA DEZELAN**, Gabrje 80, Brusnice, prepovedujem hojo po vinogradu in pašo ter žoganje po njivi. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.  
**FRANC HROVAT**, Dol. Sušice 3, Drganja sela - Luben, prepovedujem pašo kokoši po vrtu in vinogradu in delanje kakršnekoli škode po moji parceli. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal, še prav posebnost naj velja to za tovarišiči, ki sta bili že večkrat opozorjeni.

## OBVESTILA

**VALILNICA NA SENOVM** prodaja vsak dan rjave kokoši nesnice po ugodni ceni. Ves juhih bomo prodajali tudi enodnevnne piščance. Priporočila se Mijo Gunjalic, 68281 Senovo, telefon 75-375.

**PROSIM** poštenega najditelja zlate zapeljivke, izgubljene 6. 6. 1975 od ESS do železniške postaje v Kandiji, da jo proti nagradi vrne Nadi Črnič, dijakinja ESS, Novo mesto, ker mi je drag spomin.

## ČESTITKE

**DRAGIMA** in skrbnima teti ANI in stricu **JAKOBU BUKOVCEVI**MA iz Chicago 10036 za njuno dvojno praznovanje kličemo še na mnoga zdrava in srečna leta, **KATILCI** pa lep pozdrav! Družina Koželj iz Metlike.

**DRAGI** mami **BARBARI ŠEGINA** iz Tribuč 52 pri Črnomlju iskreno čestitamo za njen 65. rojstni dan in ji želimo vse najboljšo, posebno zdravja. Otroci z družinami.

**DRAGEMU** možu in očku **MARIJANU ŠINKOVCU** iz Potoka 5 pri Straži za praznik vse najboljšo ter da bi bil še mnogo let zdrav in vesel, mu iz srca želimo žena Štefka, hčerka Štefka in sinček Marjanček.

**DRAGIMA** možu in sinu **MESTNIKOVIMA** iz Novega mesta za god iskreno čestitajo in jima želimo vse lepo žena oz. mamica, Klavdija in Deželanovi.

## ZAHVALA

Ob nenadni smrti nas je 27. maja 1975 v 52. letu starosti za vedno zapustila naša nima, stara mama in svakinja

**TONČKA KOPRIVEC**

iz Kamnja 27 pri Šentrupertu  
Zahvaljujem se sosedom, vašanom, znancem in prijateljem, ki so jo v tako velikem številu spremlili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala tistim, ki so darovali vence in cvetje. Zlasti se zahvaljujem sosedi, ki je v najtežjih trenutkih nudila vsestransko pomoč ob nenadni smrti pokojnice.

Zalujoči: hčerki Ana poročena Gregorič in Majda poročena Strajnar ter sin Božo z družino.

Šentrupert, Mirna, Ljubljana, Velenje, Krmelj, Malkovec, Avstralija, Cleveland ZDA in Zbure.

## ZAHVALA

Ob prezgodnji smrti in boleči izgubi našega ljubelega sina, brata in strica

**JOŽETA ROŠTANA**

iz Praprotnice pri Mirni

se zahvaljujem vsem, ki ste ga spremlili na zadnji poti, darovali vence in cvetje in nam izrekli sožalje. Hvala župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: mama Antonija, sestra Tončka z možem, brata Franci in Vinko z ženama, nečaki Robi, Tanja, Danijela in bratranec Franc Zupan z družino.

# mali oglasi

## SLUŽBO DOBI

**SOBOSLIKAR** in pleskar sprejme vajenca. Brane Simončič, Gradnje 7, p. Šmarješke Toplice, telefon (068)84-902.

V **SLUŽBO** sprejemamo mlado deklo za pomoč v kuhinji. Stanovanje in hrana v hiši. Ivan Rekar, gostilna, Kranj, Zasavska 13.

**SPREJMEM** kvalificiranega ali nekvalificiranega avtokleparja. Milan Znidar, Novi trg 9, Novo mesto.

**SPREJMEM** v uk več vajencev za soboslikarsko-pleskarsko stroko. Ivan Bobič, Marjana Kozine 51, tel. 21-115.

## STANOVANJA

**UČENKA** išče v Novem mestu opremljeno sobo. Naslov v upravi lista (1458/75).

**KUPIM** enosobno stanovanje v Sevnici ali okolici. Naslov v upravi lista (1445/75).

**PRODAM** ali zamenjam garsonjero (28,42 m<sup>2</sup>) v Ljubljani - Siška (pritličje) za enako v Novem mestu. Naslov v upravi lista (1448/75).

## Motorna vozila

**PRODAM** motor za opel rekord 1700, Ivo Kotar, Brod 55, Novo mesto ali taksi telefon 21-148.

**PRODAM** zastavo 750, letnik 1965, Adamičeva 33, Novo mesto.

**PRODAM** 1300 po delih, motor generalen. Ogled vsak dan od 15. do 20. ure. Jeremija Novakovič, Cankarjeva 6, Kočevje.

**PRODAM** zastavo PZ 1500, letnik 1970, prevoženih 60.000 km. Cveto Bek, CKŽ 135, Krško.

**PRODAM** fiat 750, letnik 1969, z radiom, dobro ohranjen. Marko Reba, Ljubljanska 20, Novo mesto.

**PRODAM** dobro ohranjen avto Zastava 750, letnik 1970, po ugodni ceni. Telefon 21-446.

**PRODAM** prikolico 15 m<sup>3</sup> Poutigen (pirat), malo rabljeno. Ivan Kežman, Mali Obrež, Dobova.

**PRODAM** amj 8, letnik 1971, dobro ohranjen. Dol. Kamence 27.

**PRODAM** za nizko ceno motor Maks NSU Pretis z rezervnim motorjem in drugimi deli. Darko Zagar, Mirna peč 1.

**PRODAM** zastavo 750 - luxe, 29.000 km, Franc Kirm, Brezovica 23, Mirna.

**OSNOVNA SOLA** Tone Seliškar Cerklje ob Krki proda kombi IMV 1600 B, letnik 1969. Licitacija bo 18. junija ob 16. uri pri šoli.

**UGODNO PRODAM** dobro ohranjeno zastavo 750, letnik 1971, prevoženih 50.000 km. Franc Seničar, Dol. Kamence 61, Novo mesto.

## PRODAM

**PRODAM** košnjo sena, Ana Ogrinc, Smolenja vas 7, Novo mesto.

**PRODAM** nov pihalnik „EOL“ z novim motorjem 10 KM. Dol. Kamence 27.

**PRODAM** enofazni cirkular in posteljo (komplet). Kresal, Stari trg, Trebnje.

## KUPIM

**KUPIM** globok otroški voziček. Naslov v upravi lista (1462/75).

**KUPIM** rabljen gradbeni les (punte in plohe). Ponudbe pošljite pod „GRADBENI LES“.

## POSEST

**UGODNO PRODAM** stanovanjsko hišo, vinograd in njivo nad Krškim (Cesta 10), primerna tudi za vikend. Vselitev možna takoj. Informacije pri Dragu Berku, Gabrjele, 68296 Krmelj.

**STANOVANJSKO** hišico z vrtom v bližini Krmelja, primerno za upokojenca, oddam za dalj časa v najem, ker se lastnik nahaja v Belgiji. Oglasite se pri Ignacu Goletu, Kamenca, 68296 Krmelj.

**PRODAM** hišo s kmečkimi poslopjem in vrtom - Hrvaški Brod na Dolenjskem. Ponudbe pošljite na naslov Franc Janževc, Podnart 63, 64244 Podnart.

**PRODAM** stanovanjsko hišo ob asfaltni cesti, 300 m od reke Krke (vodovod in elektrika v hiši), kozolec in 1600 m<sup>2</sup> zemlje. Ponudbe: „KRKA“ 20.

**PRODAM** nedograjeno novo hišo v Trebnjem, zgrajeno do druge faze. Zglasite se v Dolenjskih Toplicah 66.

**PRODAM** ali zamenjam hišo v Ribnici (po dogovoru). Stoji na lepem kraju, primerna za manjšo obrt. Interesenti se lahko zglasijo tudi pozneje na naslov, Matija Fink, čevljar, Grajska pot 6, Ribnica na Dolenjskem.

**PRODAM** stanovanjsko hišo z lokalom v Novem mestu. Naslov v upravi lista (1464/75) ali dopolne po telefonu 068-21-339.

**PRODAM** del mešanega gozda med Velikim in Malim Šatnikom. Naslov v upravi lista (1478/75).

## RAZNO

**POROČNI PRSTANI!** Vsa zlatarska dela vam po želji najbolje opravi zlatar Otmar Zadarič v Gosposki 5, Ljubljana, kjer dobite tudi po-

## ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, sestri in tete

**ROZALIJE LAVRIČ**

roj. Šali iz Jurke vasi

Se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in vašanom, ki so nam v teh težkih dneh izrekli sožalje, poklonili cvetje in vence in v tako velikem številu spremlili pokojnico na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujem Medetovim za vso pomoč, in dr. Vodniku za trud in lajšanje bolečin. Najlepša hvala za darovano cvetje in vence kolektivu Labod, Novoteksu - TOZD konfekciji, kolektivu Kolodvorske restavracije iz Ljubljane in kolektivu prometne milice iz Celja.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: hčerke Justa, Ema in Mimi z družinama, sin Franc z družino, sestra Mici in brat Viktor in drugo sorodstvo.

## ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega nepozabnega moža in očeta

**FRANCA KOCJANA**

iz Dobličke gore

Iskrena zahvala vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste ga v tako velikem številu spremlili k zadnjemu počitku, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Zahvaljujem se organizacijam ZB, LD Črnomelj in Loka DU in rudarjem iz Kanižarice za lepo spremstvo in poslovlitev. Iskrena hvala tudi vsem govornikom. Posebej se zahvaljujem bolniškemu osebju splošne bolnice v Novem mestu, zdravnikom pljučnega oddelka in strežnemu osebju za vso skrb in nego ter tolažbo v hudih bolečinah. Najlepša hvala tudi postaji LM Črnomelj za pozornost in izkazano čast. Vsem še enkrat lepa hvala.

Zalujoči: žena Katarina, sin Lojze, hčerka Marija s Tinom, brat Janez in sestra Marija iz Amerike.

## ZAHVALA

Ob prerani in nenadomestljivi izgubi mojega dragega moža

**AVGUSTA MEŽNARČIČA**

iz Dolnjih Ponikev

se iskreno zahvaljujem najbližjim sosedom Strajnarjevim in Gradišarjevim, medicinski sestri Milki Lenčevici, lovski družini Trebnje in Dobrnič, tov. Prijatelju in Severju za poslovlilne besede, tov. Zakrajšku za organizacijo pogreba, godbi iz Trebnjega za žalostinke ter vsem lovčev za spremstvo in zadnji pozdrav. Hvala vsem drugim za izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje in za spremstvo na zadnji poti.

Zalujoči: žena Milka in sorodstvo.

Dol. Ponikve, 2. junija 1975.

## ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

**FRANCA ŠERCERJA**

iz Mirtovičev

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, znancem, prijateljem, sosedom in vsem, ki so ga spremlili na zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebno zahvalo izrekamo organizaciji ZB Oslnica, podjetju Smečnik, ZB in Društvu upokojencev Kočevje ter sosedomu Goršetu in Stimcu.

Zalujoči: žena Veronika, Branka, Emil z družino in drugo sorodstvo.

# DOLENJSKI LIST

**IZDAJA:** Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

**UREDNIŠKI ODBOR:** Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezeli, Jože Primc, Jože Splival (urednik priloge P), Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

**IZDAJATELJSKI SVET** je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Franc Bukovinsky.  
**IZHAJA** vsak četrtek - Posamezna številka 3 din - Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din, plačljiva vnaprej. Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32002-009-8-9

**OGLASI:** 1 cm vsine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsak mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v kateri velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975 - Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

**TEKOČI RACUN** pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 - Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 - Telefon: (068) 21-227. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Casopisni stavci, filmi in prelomi: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

# RADIO LJUBLJANA

**VSAK DAN:** Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00 in ob 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

**PETEK, 13. JUNIJA:** 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo: S Tončkom se zbiramo hoteli igrati. 9.30 Jugoslovanska narodna glasba. 10.15 Po Talijanih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Jože Silc. 13.30 Temperaturno-fotoperiodična odvisnost debeljena repe. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 16.50 Človek in zdravje. 18.15 Zvočni signali. 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Krežeta. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop-pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorsčakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih.

## RADIO BREŽICE

**CETRTEK** - 12. junij: 16.00-16.15 - Napoved programa Poročila. Za vas smo si ogledali. Nove plošče RTB - 16.15-16.30 - AKTUALNOST TEDNA - 16.30-17.00 - Obvestila in reklame - 17.00-18.00 - Glasbena oddaja Izbrali ste sami

**SOBOTA** - 14. junij: 16.00-16.15 - MALO ZA VAS - NEKAJ ZA VSE - 16.15-16.30 - Se še spominjate - 16.30-17.00 - Jugoton vam predstavlja - Radijska univerza - TUDI TRAKTOR UBILJA - 17.00-17.30 - KRONIKA - Obvestila in reklame - Pravljičica za naše najmlajše - Iz naše glasbene šole - 17.30-18.00 - Domače zabavne na valu 192 m

**NEDELJA** - 15. junij: 10.30-12.00 - Napoved programa - Uvodnik - Domače zanimivosti - Za naše kmetovalce: dipl. veterinar Janko Vizjak - Rdečica pri prašičih - TUDI TRAKTOR UBILJA - Magnetofonski zapis - Obvestila in reklame - Spored naših kinematografov - 12.00-14.00 - OBCANI ČESTITAJO IN POZDRAVLJAJO

**TOREK** - 17. junij: 16.00-16.15 - Napoved programa. Srečanje s priljubljenimi pevci - 16.15-16.30 - POROČILA. Novo v knjižnici. Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista - 16.30-17.00 - TEDENSKI ŠPORTNI PREGLED - Obvestila in reklame - Spored brežiškega kinematografa - 17.00-18.00 - MLADE

23.05 Literarni nočturno. SOBOTA, 14. JUNIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Naš Plesni orkester ima besedo. 10.15 Sedem dni na radiu. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Mihalca Černe: Pridelovanje nekaterih sort radiča. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 „Vrtljak“. 17.20 Gremo v kino. 18.05 Listi iz albuma lahke glasbe. 19.40 Minute z ansambлом Boruta Lesjaka. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Radijski radar. 21.00 Za prijetno razvedrilo. 21.30 Oddaja za naše izseljenice. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

**NEDELJA, 15. JUNIJA:** 8.07 Radijska igra za otroke - M. Manfred: Timpetil, mesto brez staršev. 8.40 Skladbe za mladino. 9.05 Še pomnite, tovariši... 10.05 Koncert iz naših krajev. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.20 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 16.00 Radijska igra: Videz vara. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Literarni nočturno. 23.15 V lučeh semaforjev.

**PONEDELJEK, 16. JUNIJA:** 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.20 Pet minut za novo pesmico in pozdravi za mlade risarje. 10.15 Nekaj za ljubitelje solistične in ansambelske glasbe. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Jože Korošec: Preskušene domače in tuje sorte trav so donosnejše od samoraslih. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 17.20 Koncert po željah poslušalcev. 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Burnika. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Če bi globus zaigral. 20.30 Operni koncert. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nočturno. 23.15 Za ljubitelje jazza.

**TOREK, 17. JUNIJA:** 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Martin Krpan. 10.15 Promenadni koncert. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti ing. Nada Puppis: Napredek mlečnih krav v posameznih okoljih. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtljak“. 18.05 V torek nasvidenje! 19.40 Minute z ansambлом Weekend. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja

v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra. 21.32 Zvočne kaskade. 23.05 Literarni nočturno. 23.15 Popevke se vrstijo.

**SREDA, 18. JUNIJA:** 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 9.25 Glasbena pravljica. 9.40 Z našimi simfoniki v svetu lahke glasbe. 10.15 Urednikov dnevnik. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Dušan Terčelj: Stekleničenje vina. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto-vrtljak“. 17.20 V spomin na slavne dni. 18.25 Predstavljamo vam... 19.40 Minute z ansambлом Mojmir Sepeta. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Koncert iz našega studia. 21.30 Lepe melodije. 22.20 S festivalov jazza. 23.05 Literarni nočturno. 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

**CETRTEK, 19. JUNIJA:** 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Janez Kozelj: Gozdni obrati za kooperacijo na koroškem območju. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Med šolo, družino in delom. 15.45 „Vrtljak“. 18.05 Revija orkestrv in solistov. 18.35 Produkcija kaset in gramofonskih plošč RTV Ljubljana. 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Kampiča. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 22.20 Naši umetniki muzicirajo - organist Hubert Bergant. 23.00 V gostih pri tujih radijskih postajah (Radio Hamburg).

za motorna kolesa **tomos**  
**KREDITI!**  
slovenija avto

# TELEVIZIJSKI SPORED

**CETRTEK, 12. JUNIJA:** 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Jože Oster: Sposobnost telet križancev z mlečnimi pasmami za prijeto žive teže. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 „Mehurčki“. 15.45 „Vrtljak“. 17.20 Iz domačega opernega arhiva. 18.35 Produkcija kaset in gramofonskih plošč RTV Ljubljana. 19.40 Minute z ljubljanskim jazz ansambлом. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 23.05 Literarni nočturno. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

**PETEK, 13. VI. - 17.20** Morda vas zanima (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Ansbambel Jožeta Krežeta (Lj) - 18.30 Mozaik (Lj) - 18.35 Spoznavajmo otrokov svet: Moralno presojanje (Lj) - 19.10

Koncert vojaških orkestrv, barvni posnetek (Lj) - 21.10 Evropsko prvenstvo v košarki - barvni prenos (Bg-Lj) - 22.45 TV dnevnik (Lj) - 23.00 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 23.05 Kojak - serijski barvni film (Lj).

za motorna kolesa **tomos**  
**KREDITI!**  
slovenija avto

**NEDELJA, 15. VI. 8.50** Poročila (Lj) - 8.55 J. Semjonov: 17 trenutkov pomladi - TV nadaljevanka (Lj) - 10.05 Otroška matineja: Pravljica o severnem vetru, Vrančeve dogodivščine, Egipt za časa Tutankamona (Lj) - 11.10 Mozaik (Lj) - 11.15 Kmetijska oddaja TV Novi sud (Bg) - 12.00 Poročila (do 12.05) (Lj) Nedeljsko popoldne: Morda vas zanima Za konec tedna - 17.35 Poročila (Lj) - 17.40 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 17.50 Pika, pika, večica - celovečerni film (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Odborniki - 5. del nadaljevanke TV Sarajevo (Lj) - 20.50 Spomini na Iva Lola Ribarja (Lj) - 21.10 Evropsko prvenstvo v košarki - barvni prenos v odmoru propagandna oddaja (Bg, Lj) - 22.45 Športni pregled (Bg) 23.30 TV dnevnik (Lj)

**PONEDELJEK, 16. VI. 17.35** Lovca na race - barvna serija Japonske lutke (Bg) 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Jazz na ekranu: Kvartet Adar Peze, barvna oddaja (Lj) 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 Teritorialna obramba in civilna zaščita (5 del. (Lj) 19.00 Odložamo (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Sodobna oprema - barvna oddaja (Lj) - 20.05 3-2-1 (Lj) - 20.10 R.

**SOBOTA, 14. VI. - 9.55** Troje jubilejev - prenos iz Celja (Lj) - 17.25 625 - ponovitev (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Mozaik (Lj) - 18.20 Janošik - barvna TV nadaljevanka (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski zunanje-politični komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00

Queneau: Stiliščne vaje - drama TV Zagreb (Lj) - 21.10 - Kulturne diagonale (Lj) - 21.40 Mozaik kratkega filma (Lj) - ... TV dnevnik (Lj)

**TOREK, 17. VI. 17.35 B. Čopič:** Noge v zlatu, glava v blatu - III. del (Lj) - 17.50 Barvna risanka (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Egipt za časa tutankamona - barvna serija (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Ne prezrite (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Diagonale (Lj) - 20.55 Propagandna oddaja (Lj) - 21.00 R. M. du Gard: Thibaultovi - barvna TV nadaljevanka (Lj) - 21.45 TV dnevnik (Lj)

**SREDA, 18. VI. 17.25 Vrančeve dogodivščine - barvni film (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Mladi za mlade - oddaja TV Beograd (Lj) - 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 Po sledih napredka (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Film tedna: Kralj podgan - celov. film (Lj) - 22.15 Gorenje novosti - propagandna oddaja (Lj) - 22.20 TV dnevnik (Lj)**

**CETRTEK, 19. VI. 17.30** Na črko, na črko, barvna oddaja (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Mozaik (Lj) - 18.20 Vzpon človeka - barvna serija (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 E. Panitz. Sedem ljubezni Done Juanite - III. del (Lj) - 21.15 Cetrtkovi razgledi: 25 let samoupravljanja (Lj) - 21.55 Glasbeni magazin (Lj) - 22.25 TV dnevnik (Lj)

## RADIO SEVNICA

**Nedelja, 15. junija 1975 - 10.30** reklame, oglasi in obvestila - 11.05 aktualni nedeljski zapis (človek in okolje) - 11.25 po domače - 11.40 naš razgovor (klub za zdravljenje alkoholikov) - 12.00 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitka in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

**Sreda, 18. junija 1975 - 16.00** poročila - 16.10 reklame, oglasi in obvestila - 16.40 po domače - 16.55 segli smo na knjižno polico - 17.10 disko klub brez imena - 17.40 poznamo mojstre resne glasbe - 18.00 zaključek programa

**Sobota, 21. junija 1975 - 16.00** SOBOTNI VRTILJAK - 16.15 pet minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

**INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO**

**INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO**

**INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO**

**INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO**

# Ivo Pirkovič: O svobodni republiki pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetu

**OPOMBA UREDNIŠTVA**

Vse, ki si podlistek izrezujejo in ga hranijo, prosimo, da si v 46. nadaljevanju v prvi koloni prečrtajo spodnje tri odstavke (Neko jutro... po ličih solza.), v drugem stolpcu pa druga dva odstavka (V mračni palači... da pridejo na vrsto...). Ti odstavki so v tiskarni zašli na nepravno mesto in jih bomo objavili, ko bodo prišli na vrsto.

Goda komur so ga pokazali, je zmajal z glavo: nikoli ga še ni videl. Italijani so sumili, da so se vsi, ki bi morali parti-zana z Gorjancev poznati, zarotili, da ga ne bodo izdali. Skozi italijanske zapore in izgnanska tabo-rišča je slo več ljudi s ponarejenimi imeni in iz-mišljenimi zgodbami, kot je okupator slutil. No, zaupno resnico o novem jetniku pa nam je ohrani-l Jože Bakše s Kire.

Zaprti Rudi Pirkovič ni bil nikoli v Gorjancih. V Mariboru je pobegnil Nemcem s prisilnega dela na Hrvaško in se poskušal prebiti v Bosno. Zašel pa je v ogenj partizanske bitke z ustaši in četniki in padel v roke ustašem. Sumljivega človeka so Hrvatji izgnali nazaj čez mejo. V Dobovi pri Breži-čah je se z nekim drugim jetnikom Rudi Pirkovič izmenično urušil. Iz Krškega sta begunca ponoči videla na poti po Gorjancih in se napatila v tisto smer. Po izseljenih vseh Krškega polja in Raškega gričevja pa sta obrala sadje, druge hrane nista imela. V Skoc-janu pa sta se po nesreči znašla prav pred belogar-janskimi postojanko, ko sta vpraševala po parti-zancih, in padla znova v ječo. Tiste ognje po Gor-jancih so kurili italijanski polki in ofenzivi.

Neko jutro so brezoviške in kostanjeviške jet-nike s kamioni odpeljali na železniško postajo v Bršlino in jih, zaplombirane v dveh živinskih vagonih, poslali v Ljubljano. Tam so jih čakali zopet Italijani s perjem za sivimi klobuki in jih po Miklošičevi cesti gnali v sodne zapore.

„Od kod ste?“ so jim ljudje s pločnikov prid-ušeno klicali in zaustavljali korake.

„Z Gorjancev“, so jim odgovarjali zvezani borci. Meščanom so se rosile oči in komu tudi zdrknila po ličih solza.

V mračni palači z zamreženimi okni so jetnike pogнали v kopalnice. Prihajali so ječarji s ključi in pazniki. Hodili so okoli vseh, strmeli nekam drug-am in polglasno brundali: „Pazite se ovaduhov, pazite se ovaduhov, pazite se ovaduhov...!“

Kirovca so s partizanom Francem Novakom iz Družinske vasi, ki je pozneje padel na Primor-skem, z mladim Tonetom Kosom s Kire, parti-zanskim pastirjem, ki so ga ujeli, ko si je v Gor-jancih sestradan kahal v vojaški čeladi krompir, in s partizanskim obveščevalcem Francem Pavli-čem iz Orehovec, vrgli v samico z eno samo, zanikrno slamnjačo. Prostora bi bilo tudi za ene-ga človeka malo. Tako sta dva čepela vsak v svo-jem kotu, dva pa se prestopala sem in tja, da sta si oživila odredenela noge. Nato so se zamenjali. Na ozki slamnjači je lahko spal samo eden, ostali so čakali, da pridejo na vrsto.

Ljubljanske sodne zapore so stražili najprej ka-rabinerji. Ko se je razvedelo, da nadlegujejo jet-nice, so jih zamenjali z vojaki iz divizije alpskih lovcev, tako imenovanih „rdeče kravate“. Zgodi-lo pa se je nekaj nezasišanege, alpinci, ki so še pravkar po Rogu, Beli krajini in gorjanskih go-zdovih lovili in streljali partizane, so jim sedaj v

ječji na vse načine pomagali. Tihotapili so jim ce-lo prepovedano pošto. Poslali so jih nazaj v vo-jajšnice, na strazo v zapore pa fašiste.

Jetnike bi lahko razdelili v pet različnih vrst: V take, za katere niso vedeli, kdo jih je aretirali niti zakaj tiče za zapahi; sem štejemo Jožeta Bakšeta s Kire.

Druga vrsta so bili jetniki, ki so imeli dokaze, da je ovadba lažna, pa jih ni nihče poslušal. Ome-nim naj starejšo debelušno žensko, ki so jo ujeli in zaprli, češ da je mati pobeglega jetnika Mihe Grudna iz Jurke vasi. Ženska je trdila, da ni Grudnova, in prosila, naj jo pregleda zdravnik, da je še devica in torej ne more biti mati. Nič ni pomagalo. Morala je kot talka za pobeglega Grudna v internacijo. Da bi bila zmešnjava še več-ja, naj povem, da tisti begunec iz zaporov sploh ni bil Miha Gruden iz Jurke vasi, ampak Zvone Runko, član VOSA iz Ljubljane, česar niso Itali-jani nikoli odkrili.

V tretjo kategorijo bi šteli zapornike s čudnimi grehi, kakor so ga očitali na primer dobremu Bakšetovemu prijatelju iz Horjula. Moz se je brani-l, da bi pustil na njivi plug in šel za pogrebom padlega belogardista. „Kaj imam z njim?“ se je izgovarjal belim. „saj ga nisem jaz ubil.“ Ko pa so za-padlim legistom v krčmi pili sedmino, je Hor-julec, ki je bil cerkveni pevec, pri drugi mizi iz polnih pljuč zapel „Volga, Volga, ruska reka...“ in pobral štiri leta.

Cetrta skupina so bili talci, ki so jih lovili brez vsakega očitka in krivde in so za zapahi čakali, kdaj jih bodo za tuje grehe ustrelili.

Sele peta skupina so bili obsojenci, ki so jih sodila redna sodišča in po zakonitih postopkih. Smemo trditi, da je bila italijanska okupacija pravna anarhija brez zakonite zaščite človekovih pravic, ki jih je v zenevskih in haških konvenci-jah podpisala tudi Italija. Če pobežli klerikalni voditelji pozneje opravičujejo svoja bela krdela, češ da niso bila sestavni del italijanske vojske, ampak samo policijski oddelki za vzdrževanje no-tranjega reda, kaj mednarodno pravo okupatorju dovoljuje, jih moramo opozoriti, da bi morali z bojem zoper notranjo pravno anarhijo začeti pri okupatorju. Na drugi strani pa tudi ni res, da bi bilo sodelovanje bele garde v italijanskih ofenzi-vah in drugih operacijah policijsko delo, ampak v resnici vojaško sodelovanje; saj tudi italijanske policijske sile niso šle z redno vojsko nikoli na bojišče. Bela garda je po mednarodnem pravu nezakonita. To so prav dobro vedeli tudi Italijani sami, ko so proti koneu svoje osvajaalne vojne za-

čeli ustanovljati mešane italijansko belogardisti-čne „arditske“ oddelke in so belogardistom v njih začeli dajati italijansko državljanstvo, da bi nekako mednarodnopravno opravičili izkorišča-nje belogardistov za vojaške namene.

Pa se vrtno zopet v Ljubljanske sodne zapo-re!

Kaznjenci in neobsojeni zaporniki so se poraz-gubili po italijanskih ječah in izgnanskih tabori-ščih. Kirovskega jetnika pa so premestili v veliko skupno sobo.

„Ali si bil že kaj zaslisan?“ ga je vprašal šest-impetdesletni mladinski pisatelj Josip Ribičič, ki je prestajal štiriletno ječo.

„Se nič.“ pravi Bakše.

„To je slabo. Take, za katere se nič ne zmeni-jo, radi streljajo kot talce,“ razlaga literat svoje izkušnje. „Si kaj študiran?“

„Nič.“ odgovori pipar.

„To je dobro. Streljajo rajši študirane, kot ne-izobrazene.“ potolaži Ribičič novega gosta, ki ga je bil s prvim vprašanjem vznemiril.

V Ribičičevem stanovanju v Prepeluhovi hiši v Gradišču je bil plenum Osvobodilne fronte, ko sta na vrata potrkala dva karabinerja. Pol plenu-ma je pobegnilo skozi okno in vrtove, stari pisa-telj pa je z Josipom Vidmarjem in še nekaterimi naglo vrgel karte. Karabinerja sta vprašala, ali imajo morda kako sobo za oddati, in se v ljudno poslovlja. Najbrž pa sta bila ogleduha. Ves teden je nato prihajala četa vojakov v čeladah in Prepe-luhovim prekopalava vrt. Najbrž so slabo razume-li poročilo ovaduhov, da je v hiši zidano skrivali-šče ilegalcev, ki ga niso nikoli odkrili. Ribičiča, ki je imel sina, jurista Mitjo že v gozdovih, in domačega fanta, jurista Marka Prepeluha, pa so 2. avgusta 1942. aretirali.

Neki dan so se hrupno odprla vrata in v jetni-ško sobo so surovo pahnili razmršene in močno izdelanega človeka. Student Marko Prepeluh, sin znanega slovenskega socialističnega politika in ministra deželne vlade po prvi svetovni vojni, je svareče dvignil roko: „Pozor, strogi molki; ova-duh!“ Bil je prav smešno, kako je poslani tepec tekal od jetnika do jetnika, vpraševal in se trudil, da bi koga zapletel v pogovor, in se praznih rok nejevoljen zopet pobral iz sobe.

Stražar alpinec z rdečo kravato je poklical Ba-kšeta in ga vprašal, ali ima v Ljubljani kako so-sestro.

# »Denar pokvari ljudi«

Jutri bodo v Krškem slavili sedemdesetletnico Lojzeta Colariča, borca NOV, nosilca partizanske spomenice 1941, dolgoletnega družbenopolitičnega delavca in zvestega člana Zveze komunistov. Zibelka mu je tekla v vasi Slinovce pod Gorjanci. Pozneje je imel svoj dom v Šutni. Ze prvo leto okupacije se je pridružil tistim, ki so stopali za plamenico upora. Maja 1942 je vstopil v vrste partizanskih borcev, kjer je opravljal odgovorne dolžnosti, od komisarja čete do politkomisarja divizije. Borci so ga spoštovali. Cenili so zlasti njegovo požrtvovalnost, s katero jih je vedno znova navduševal.

Bil je med tistimi, ki so 11. julija 1943 organizirali napad na cerkljansko letališče. Sam ne bi bil omenil tega dogodka, pa sem ga spomnila nanj. Potem je prišel na dan z besedo:

„Načrt so izpeljale tri brigade. Nekaj bataljonov Sercejeve je šlo v zasedo proti Bušči vasi, en bataljon pa se je podal čez Krko na območje Pristave, Malega Mraševca in Velikega Podloga. Proti Kostanjevici je krenil v zasedo bataljon Tomšičeve brigade.

Cankarjeva brigada je napadla letališče v Cerkljah. Njen drugi bataljon se je spravil nad avione. Uničili smo sedem štuk. Nekaj jih je zgorelo, nekaj pa smo jih drugače poškodovali. Ostali Cankarjevci so napadli Cerklje. Tam so spraznili skladišče živeža, obleke in obutve, kar nam je prišlo še kako prav.

Ko smo se pri Dobravi z otovorjenimi vozovi vračali čez Krko, smo imeli precej težav, saj je voda med tem močno narasla. Pa smo se kljub temu srečno vrnili na Gorjance. Bili smo že daleč in zasede so se umaknile, ko so pridrveli za nami nemški policisti. V vasi Brlog so se

ustavili in zažgali Barbičevo hišo. V spopadu so izgubili mitraljezca, naši pa so jim zaplenili mitraljez in municijo.

Med vojno se je Lojzeta Colariču enkrat samkrat ponudila priložnost, da se je oglasil doma v Šutni. Pet ur je tedaj prebil skupaj z ženo in otrokom. To je bilo takrat, ko je artilerijska brigada napadla Stojdrago in Pleševico.

Po vojni se je Lojze Colarič za stalno naselil v Krškem. Osem let je bil predsednik okraja. To so bila huda leta, za katera je napol v šali, napol zares takole dejal: „Bilo je v času, ko pes ni poznal gospodarja in gospodar ne denarja“.

Obnove se je Lojze Colarič lotil z veliko zagnanostjo in svoja prizadevanja usmeril v odpravo posledic vojne. Prav posebej se je zavzel za izgnance, ki so se vračali iz nemških taborišč v izpraznjene in porušene domove. Svoje delo je Lojze Colarič vsa povojna leta opravljal vestno in prizadevno, s poslušom za vsakogar, ki se je obrnil nanj za nasvet. Cenil je težnjo po solidarnosti, po enakomernem razvoju vseh krajev in območij.

Lojze Colarič je se zdaj navdušen lovec, ribič, ima rad nogomet in druge športe, le speedweya ne mara. Bil je prvi predsednik konjskega športa in na stadionu, kjer tekmujejo zdaj vratomlomi motoristi, sočasni dirkali konji. Tega se zelo rad spominja.

Za današnje čase pravi, da so ljudje premalo disciplinirani, da imajo preveč denarja in vsega drugega v izobilju. „Denar jih je pokvaril, saj brez honorarja nihče noče ničesar narediti. To se najbolj vidi pri športu, ki se v Krškem nikamor ne premakne“.

JOŽICA TEPPEY



Ob novi hiši Julija Mušiča je izkopana betonska greznica, v katero sta v ponedeljek dopoldne zdrsnila 8-letni Toni Kambič in 4-letni Tonček Veselič. Sestrica umrlega Tonija, Silvica, kaže prizorišče tragičnega dogodka. (Foto: R. Bačer)



Mesec dni je stara fotografija, na kateri je Veseličev Toni, še ne štiri leta star fantiček, ki je utonil v novi greznici.

## Tonija je pogoltnila greznica

Podzemelj: nabiranje rož se je končalo s smrtjo Veseličevega Tončka

Ni je posode, ki bi izmerila starševsko bolečino, če gre za smrt otroka. Pri Veseličevih v Podzemlju, kjer je sicer gostilna in večkrat veselo, vlada te dni žalost. Vsa vas sočustvuje z nesrečno družino.

Se otroci, navadno kričavi in razigrani, so bili v torek, 10. junija dopoldne, poklapani. Tiho so ždeli ob robu ceste, kot so njihovi domači po vsej vasi tiho in vsi sožni razpravljali o tragediji. Kar se je primerilo Veseličevim, bi se lahko tudi drugim, kajti cela skupina vaških otrok se je dan prej veselo podila po vasi in ko je po celodnevem dežju posijalo sonce, so šli na travnik nabirati rože.

Bilo je dopoldne okrog 11. ure, ko je 8-letna Silvica Veseličeva pritekla v gostilno po mamo: „Hitro, Toni je v vodi!“ V trenutku je Marija Veselič stekla za otrokom na sosedovo dvorišče, kjer je v gradnji nova hiša, ob njej pa je nova greznica. Videti je kot bazenček. V njej je ležal Tonček, ki bi avgusta dopolnil štiri leta. Naglo so ga izvlekli in čeprav ni kazal več znakov življenja, so mu več kot uro dajali umetno dihanje, toda zaman.

Med nabiranjem rož na travniku sta se 8-letni Toni Kambič in Vese-

vodo. Sestra Kambičevega Tonija je bila zraven in je brata komaj še potegnila iz vode, mali Tonček pa je ležal bolj na dnu in zanj je bila rešitev prepozna.

RIA BAČER

## Dolgega časa nihče ne kupi

85-letna Franciška Kerin še vedno kvačka

Marsikaj je že prestala Franciška v svojem življenju. Ko obuja spomin, da je bilo najhuje ob gospodarski krizi med obema vojnama. Može je bil izpučen krojač, dela je imel dosti, pri ljudeh pa ni bilo denarja, da bi lahko plačali, zato je moral svojo obrt obesiti na klin in iti med senovške rudarje.

Med njimi živi Franciška tudi po moževi smrti. Razne bolezni so ji zapustile hude posledice: po preboleli gripi ji je ugasnil vid na enem očesu, zaradi tromboze so ji kasneje v brežiški bolnišnici odrezali nogo. Na Senovem skrbi zanjo hčerka, minuli teden pa je bila za spremembo na obisku pri drugi hčerki v Sevnici. Natančno delo, kot je kvačkarije, ji ni bilo nikoli tuje, z veliko vneto pa se ga je lotila, odkar je več ali manj privezana na posteljo.

„Samo brati ne morem, dolgega časa pa tudi noče nihče kupiti,“ pojasni svojo navezanost na tega konjička. Njena senovška hči Franciška je zaradi materine skromnosti brž dodala, da ima mati za veliko odlagalno košaro raznih prtičkov, ki jih je naredila. Dosti tega hranijo prijateljice in številne tete. Na pobudo senovških žena je s svojimi

izdelki sodelovala tudi na razstavi ob letošnjem 8. marcu.

Franciška svojega konjička kljub visoki starosti nima za nič posebnega. „Samo volja je potrebna in zavzeti se je treba,“ pravi. „Današnji mladi svet se za to seveda ne zavzame, čeprav bi marsikatera takšen prtiček rada pogrnila,“ ocenjuje mladino.

A. Ž.

## Četrto stoletje v Kočevju

Nam je pustil veliko sadov svojega dela

Inž. Tone Knafeljc je že pred mittedno vojno vzljubil Kočevsko, jo kot študent spoznaval, o njenih lepota pisal članke in vabil Slovence v našo kočevsko Svico, v očarljivo Cabransko in Kolpsko dolino.

Kot praktikant je v letih 1935 in 1936 vodil gradnjo ceste Borovca-Briga-Ajbelj in jo s svojo delovno skupino, sestavljeno iz Slovencev in Kočevjarjev, dogradil do Inlaufa. Ohranil nam je tudi lepo zbirko slik, zlasti o lepota levega brega Cabranske in Kolpe.

V članku, ki ga je objavil 23. maja 1937 v časopisu Slovenec, je vabil Slovence v to lepo deželico, ki je ostala od Slovencev čisto pozabljena in čaka, da bi jim odprla svoje čare, medtem ko so celo vojvodinski Nemci vedeli zanjo in pogosto prihajali sem. Zelel je, da Slovenci v svojih načrtih za izlete ne bi pozabili Kočevske in da bi pokazali rojakom, ki tonejo v nemštvo, da niso sami. V to deželico je Tone Knafeljc odšel z družino spet leta 1951, v

njej delal četrto stoletje, dokler se iz nje kot upokojenec 30. maja ni izselil. S seboj je odnesel veliko slik, nepozabnih, a tudi bridkih minut. Kar je zanjo storil dobrih pa bo s predvojnimi in povojnimi deli, slikami in opisi ostalo ohranjeno.

TONO OŽBOLJ

### SMRT NA CESTI

Nepredvidnost pri prečkanju je 9. junija dopoldne okrog 11. ur drago plačal 44-letni Janez Mozina Breške vasi. Pri Dobravi je prečkal avtocesto, potem pa še čez cesto II. reda, ki polje kroži Kronovemu. Bil je na sredi ceste, ko je z Dobrave pripeljal fiat 124. ga je pešca zadel. Hudo poškodovan so odpeljali v bolnišnico, kjer pa še isti dan hudim poškodbam pogel.

### OSMRTNICA

V cvetu otroštva je tiho odšla od nas naša priljubljena sošolka in učenka 1. razreda

## SANDA KOKOTEC

iz osnovne šole Loka pri Zidanem mostu  
Učenci in učitelji osnovne šole Loka

### ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta, starega očeta in strica

## IVANA ŠTRUCLA

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom in ostalim, ki so nam v težkih trenutkih pomagali. Posebno se zahvaljujemo dr. Slavku Sušini, tov. Ivanu Cizlu za poslovinne besede ter gasilskemu društvu Pišec, kolektivom Surovine iz Maribora, Cestnega podjetja iz Brezic, Kovinarske iz Krškega, PM Crnomelj, rokometnemu klubu iz Crnomlja, kolektivom Belta iz Crnomlja, Kovine iz Bizeljskega, Klavnice iz Brezic za darovane vence. Hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje in pospremili pokojnika na zadnji poti.

Žalujoci: žena Ana, otroci Mira, Slavko, Naci, Darko, Anica, Ivan, Vlado, Pepca in Rezika z družinami ter drugo sorodstvo.

Pišec, 8. junija 1975.

### USPEH KOČEVSKIH FILATELISTOV

Za proslavo na Poljanah pri Prevaljah na Koroškem je bila v spomin na zaključne boje poleg drugih prireditev tudi filatelistična razstava. Kočevski filatelisti smo poslali dve članski in eno pionirsko zbirko. Razstava je bila na ravnan in ni bila ocenjevalna.

Za dan mladosti je 11 naših pionirjev in pionirk razstavljalo na III. zvezni pionirski filatelistični razstavi v Slovenskih Konjicah. Razstava je bila ocenjevalna in zelo kakovostna, zato je bila ostra borba za priznanja. Kočevski pionirji so prejeli zlato kolajno in 11 diplom. To je velik uspeh. Pionirji so bili na izletu v Slovenskih Konjicah in so priznanja osebno prevzeli. Vodil jih je član France Lovšin.

Uspešni so bili tudi ostali pionirji dolenskih filatelističnih društev.

A. A.

### TRČENJE V KRŠKEM

8. junija popoldne je Ivan Colnar iz Krškega vozil tovornjak po Cesti IV. julija in zavijal proti Brestanici, tedaj pa je naproti pripeljal z osebnim avtom Krsto Glamočak iz Smartnega. Ker ta ni upošteval desnega pravila, sta trčila. V nesreči ranjenih ni bilo, na obeh avtomobilih pa je za 10.000 din škode.



Kljub visoki starosti Franciška Kerin iz Senovega kvačka med prsti prav nič ne zastaja. S tistim, kar naredi v enem popoldnevu, se lahko meri z marsikatero mlado! (Foto: Zeleznik)

### Kozerija

## POMETANJE PRED SVOJIM PRAGOM

- Tovariš Jožič Repič, vi ste neposredni proizvajalec?
- Da, delavec sem.
- Mi lahko poveste, s kakšnimi problemi se srečuje vaša delovna organizacija?
- Kako, da ne? Poglejte: velikokrat se zgodi, da nimamo kaj delati, četudi imamo skladišča zabasana z materialom. Mislim, da je temu kriva slaba organizacija dela. Potem pa pride dan, ko garamo kot črna živina. Naša kvaliteta ni najboljša. Enkrat je kriv slab uvoženi material, drugič pomanjkanje električnega toka, tretjič ni nikjer mogoče dobiti vezalk v predvideni barvi.
- Vas tarejo še kakšni problemi?
- Da. Tržišče se je za naše proizvode

- nekako zaprlo. Trgovci nočejo tvegati prevelikih zalog. Življenjski stroški so veliki, zato je kupna moč slaba. Veste, laže se je odgovodati novemu paru čevljev kot kosilu, večerji ali malici. Ljudje varčujejo pri obutvi in oblekah. To je vrag.
- Kdo je po vašem kriv za nastalo stanje?
- Kdo? Vodilni so krivi. Več se bi morali naprezati, da bi tisto, kar naredimo, tudi prodali. Po pisarnah se preveč srebra kavica, preveč se prevažajo med delovnim časom po lastnih opravkih, preveč se filozofira in premalo misli na konkretne probleme, težave. Vsi vidijo samo nas, delavce. Enkrat bi lahko pogledali v ogledalo tudi sebe.

- Se vam ne zdi, tovariš Jožič Repič, da bi bilo potrebno odgovornost razdeliti na vse zaposlene v vašem podjetju? Imam podatke, ki govore o velikem številu bolniških, o površnem delu, o neodgovornosti, o spanju med delovnim časom. Vsega tega pa, kolikor mi je znano, ne počenjajo po pisarnah. Mislim, da bi bilo dobro pričeti pometati pred svojim pragom.
- Prav imate, Pometati bi morali pričeti pred lastnim pragom. Toda pri prvi razdelitvi družbenih stanovanj so le-ta dobili oni iz pisarn. Tako, veste, se lastnega praga nimam. Kako naj potem pometam pred njim?

TONI GASPERIC

# EDINI NA CELINI

Jugoslavija se ponaša s številnimi naravnimi posebnostmi, ki jim v Evropi ni para. Kadar govorimo ali pišemo o njih, največkrat omenjamo Postojnsko jamo, velikokrat tudi Modro jamo na otoku Biševu, prekrasni naravni park s Plitvičkimi jezeri in še številne druge lepote.

Le malokdo pa ve, da je Jugoslavija tudi edina evropska država na celini, ki ima gejzirje. Seveda se po številu ne more primerjati z Islandijo, kjer izbruhni tople vode predstavljajo velik

turistični zaslužek, prav tako gejzirjev v Jugoslaviji ne moremo postaviti ob bok ameriškim v narodnem parku Yeloloewstone.

Toda, na evropski celini jih imamo edino pri nas! To sta dva gejzirja v Sijarinski banji, približno 50 kilometrov zahodno od Leskovca, mesta, ki je pobrateno z Novim mestom. O tem pišemo na drugi strani P pod naslovom GEJZIR TUDI PRI NAS.

DANES

TRDINOVI  
NOTESI

KAJ JE NOVEGA

12. VI. '75

40

PRILOGA

DANES

GRADOVI IN  
USODE  
VELIKA VAS

DANES

# OD ZEMLJE NI MOGOČE ŽIVETI...

Naše deveto uredništvo je bilo v gosteh v Struški dolini, med Malo goro in obrobjem suho-krajske planote. V Strugah so se naši novinarji pogovarjali z ljudmi desetih vasi tamkajšnje krajevne skupnosti in zapisali, kar leži prebivalcem na srcu.

Na tretji strani P lahko pod naslovom POT VODI — DRUGAM! preberete, kaj so izvedeli o življenju 670 ljudi te krajevne skupnosti.

Kot mnogokje tudi tu ostaja vse več polj v pušči in z okni opuščenih hiš se igra samo še veter. „Obrat bi morali dobiti, da bi zajezili izseljevanje in prinesli napredek v naše kraje,“ modrujejo ljudje. O tem in o drugih težavah pa tudi o uspehih struške krajevne skupnosti pišemo na tretji strani današnje Priloge.



STRUGE

# GEJZIR TUDI PRI NAS



Med naravne pojave, ki vedno znova prese-  
nečajo popotnike, sodijo tudi izbruhi vroče  
vode — gejzirji. Po njih slovita predvsem Islan-  
dija in ameriški narodni park Yellowstone.  
Islandci so celo znali svoje številne gejzirje  
koristno izrabiti in tako jim ne le ogrevajo hiše,  
privabljajo turiste, ampak jih uporabljajo tudi  
za ogrevanja toplih gred.

Za Jugoslavijo radi pravimo, da je svet v  
malem. Res je tako, saj med drugim le v naši  
državi najdemo gejzir, medtem ko ga vsa  
celinska Evropa ne premore.

Dva edina gejzirja se nahajata v Sijarinski  
banji v Srbiji, kakih 50 kilometrov zahodno od  
Leskovca. Sijarinske toplice, kot bi dejali mi,  
imajo za seboj že dolgo zgodovino. Njihovih 17  
zdravilnih vrelecev so izkoriščali že v antičnih  
časih, v srednjem veku in po nekaj stoletjih za-  
puščenosti spet v 19. stoletju, ko so Turki zgra-

dili nekaj bazenov. Razcvet so dosegle v novejšem  
času, ko so postale ene najbolj znanih  
srbskih toplic.

Raziskave kažejo, da so termalne vode sijarin-  
skih toplic dobrodejne za revmatska, žolčna,  
želodčna, ledvična, astmatska in bronhialna  
obolenja. Največja znamenitost sijarinskih  
toplic pa sta gejzirja, ki bruhata vročo vodo iz  
podzemlja po več metrov visoko v zrak. Prvi je  
termalno mineralni; toplota njegove vode dose-  
ga 70 stopinj, curek pa je visok 5 metrov. Drugi  
gejzir je precej manjši in skromnejši. Vsakih 8  
do 9 minut brizgne vročo vodo v višino 30  
centimetrov, po dveh minutah uplahne. To  
edinstveno zanimivost na naših tleh običe  
vsako leto veliko turistov, mnogi med njimi pa  
zberejo celo dovolj poguma, da se v kopalkah  
postavijo pod pršenje večjega gejzirja.



# NASPROTJA SUNCA

# NASPROTJA SUNCA

Ni najboljši rock kitarist na svetu, imajo pa  
ga za enega najboljših improvizatorjev rocka,  
kar jih dandanašnji stopa na odrske deske. Nje-  
govo ime je tesno povezano s skupino iz San  
Francisca Quicksilver Messenger Service, vendar  
ni več njen član. Po dolgoletnem igranju z Gre-  
gom Elmorejem, Garyjem Duncanom, Jimom  
Murrayem je krenil na svoja pota, igral v manj  
znanih skupinah, se pridružil nekaterim samo za  
posamezne turneje, skratka, živel glasbeno živ-  
ljenje glasbenika, ki ni mogel do konca pognati  
korenine nikjer, razen v svojem igranju. To je  
rock kitarist John Cipollina.

Tudi njegova osebnost je nekakšno druženje  
nasprotij. Sam pravi o sebi, da je precej vase  
zadržan; svoj čas se je družil z okultnimi skupina-  
mi in se poglabljal v mistične modrosti starega  
Oriosa, toda kljub temu je ohranil zanesljiv čut  
za osvetne stvari. Nikoli ne gre v tvegana po-  
četja in za denarne zadeve ima prav dober nos.  
Poleg tega pa ima dober nastop, kar dokazuje,

da zna združiti introvertiranost s poudarjanjem  
zunanosti. V svojem stanovanju ima med zbir-  
kami starih kovancev, kitar, telefonov tudi zbir-  
ko orožja, ki mu z zagriženim veseljem spre-  
minja kopita, a vendar pravi, da nasilje sovraži.  
In ne na koncu: John Cipollina je velik jedec;  
na dan pospravi po pet dobrih obrokov, toda  
kljub temu je neverjetno mršave postave. Del  
vzroka za mršavost je v tem, da pri posameznih  
nastopih zaradi temperamentnega igranja in na-  
stopanja izgubi po nekaj kilogramov telesne te-  
že.

Letos je John Cipollina prvokrat nastopil tudi  
v Evropi, kjer ga ljubitelji rocka že dolgo pozna-  
jo in cenijo, čeprav ga živo še niso slišali. Pozna-  
li so ga le po ploščah in kot Quicksilverja, člana  
skupine, ki je spremljala po ameriških turnejah  
druge znane skupine. V Evropi je nastopil s sku-  
pino Man, vendar bi verjetno zaman pričako-  
vali, da bo ostal z njo.



# POROČKA V DOLGEM

Le opazujte kdaj pred poročnim uradom, ka-  
dar prihajajo na ohcet ženini in neveste, pa se  
lahko prepričate, da so neveste v kratki obleki  
že v manjšini. Ne gre zameriti dekletom, da bi  
bile rade vsaj enkrat, za svoj najbolj slovesen in  
najlepši dan, kar najbolj lepe.

Pri izbiri dolge poročne obleke pa neveste in  
njihove mame z žlahto vred nimajo vselej srečne  
roke. Poročna tančica in razni venčki v laseh ne  
spadajo več k sodobnemu dekletu. Obleka je  
lahko bela, sploh pa to ni nujno, ker so tudi  
druge pastelne barve zelo lepe za take prilož-  
nosti. Izberemo lahko tak odtonek, da bo ustrel  
barvi oči, lasem in da se bo skladal z ženino-  
vo obleko.

Tkanina naj le bo taka, da se ne bo prehu-  
mečkala, kupovati zelo drago blago za obleko,  
ki jo imamo le enkrat na sebi, pa je nesmiselno.  
Tudi poročne obleke imajo pečat sodobne mo-  
de. Trenutno ima obleka s kratkimi rokavi na-  
mesto običajnega rokava volano, prav tak na-  
borek pa krasi spodnji rob obleke. Poročna  
obleka je lahko tudi dvodelna, okrašena z veze-  
nimi šopki. V vsakem primeru pa se izogibajte  
umetnih rož v rokav, torbic in čevljev, ki bi z  
drugo barvo bili v oči. V običajni ali pa malo  
slovesnejši pričeski je lahko en sam cvet iz  
šopka, prav ljubko pa je nevesto videti tudi, ki  
ima cvet pripet na traku okrog vratu.

R. BAČER

# DOMAČA LEKARNA: SMREČJE, BRINJE, BOROVA SMOLA

Vse bolezni pljuč, prs, kašlja  
in tudi tuberkulozo, če ni pre-  
več zastarela, zdravi ržen kruh,  
namazan z mlado borovo teko-  
čo smolo (lahko je tudi smreko-  
va smola). Če pa mlade smre-  
kove vršičke skuhamo v mleku,  
čistem vinu, starem pivu ali v  
sirotki in precejni čaj pijemo  
po eno kupico štirikrat ali pet-  
krat na dan, pomaga zoper  
vrsto bolezni. Tudi za rane, zlo-  
me kosti in revmatizem. Pred-

vsem pa zdravi skorbut, vodeni-  
ko, kožne bolezni in izpuščaje,  
tesnobo v prsih, kašelj ter pljuč-  
ne bolezni.

Lahko tudi v vodi skuhamo  
več smrekovih vršičkov in se v  
njih kopamo 25 minut. To  
pomaga zoper srbež kože, kra-  
ste vseh vrst, zlome, razne krče,  
bledikavost, zbadanje v plečih,  
bolečine v kolkih, zoper nes-  
pečnost in tudi zoper telesno  
nemoč.

Proti raznim boleznim vratu  
pomaga z borovo smolo nama-  
zana lanena krpa, ki jo ovijemo  
okrog vratu. Tak obkladek naj  
traja več ur. Ako zmečkaš pest  
stolčene sveže smrekovine z  
medom in ješ trikrat na dan po  
eno skodelico, zdraviš TBC,  
posebno če hkrati bivalni pro-  
stor kadimo še s smrekovino in  
to vdihavamo.

IVAN MASTINŠEK

# TERMALNE PALAČINKE



Če so termalne, potem vse-  
kakor sodijo v restavracijo  
toplic. Res je tako, ta posladek  
je specialiteta Zdravilišča Do-  
lenjske Toplice, kako pa jo v  
kuhinji pripravljajo, nam je po-  
vedala Marija Gimpelj, šefinja  
kuhinje:

„Spečemo dve rahli običajni  
palačinki in ju namažemo z ore-  
hovim nadevom. Pripravimo ga  
iz naslednjih sestavin: 2 žlici

zmlatih orehov, malo sladke  
smetane, nekaj kapljic ruma, 1  
vaniljev sladkor, 1 žličko slad-  
korja. To zmešamo in z nade-  
vom premažemo palačinki,  
nakar ju prepognemo na tri  
vogle in položimo v posodo.

Posebej stepemo jajček in  
malo sladke smetane, dodamo  
kanček vanilje in s tem prelije-  
mo palačinki v posodi. Šele  
potem damo jed v pečico, kjer

naj ostane nekaj minut. Ko so  
palačinke pečene, jih na vrhu  
pokapljamo še z raztopljeno  
čokolado. Še tople postreže-  
mo.”

Za domačo rabo so termalne  
palačinke lahko odlične in na-  
sitljiv poobedeček, v družini, kjer  
so otroci in imajo radi sladke  
jedi, pa jih spečemo lahko tudi  
za večerjo.

R. B.





Ženska lepota, prelita v kamen: delo znanega jugoslovanskega kiparja Ivana Meštrovića nosi naslov Spomin; kip je v beograjskem Narodnem muzeju.

# ŽENSKA LEPOTA

lojze  
sever

# UBOGI MATIČEK



Frakljevi niso bili nikdar toliko pomembni, da bi prišli v zgodovino našega malega mesta. Vojna jih je rešila pozabe, vendar so zapisani na temni strani kronike.

Pred vojno so živeli bolj zase. Družina je štela sedem članov, ki so se preživljali na majhni kmetiji. Niso bili bogati, vendar jim tudi stradati in krasti ni bilo treba.

Otroci so rasli in najstarejši, Matiček, je bil ob pričetku vojne goden za vojaka. Uniforma mu je bila všeč, zato se je skrival, pozneje pa stopil med domobrance. Kljub temu da ni bil tako slaven kot njegov soimenjak, ki je moril na Barju okrog Ljubljane, so se za Frakljeve začeli zlati časi.

Matiček je „služil“ v postojanki ob dolenski progi, od koder so pridno hodili braniti narod pred partizani. S takih obrambnih pohodov so se vračali z bogatim plenom, zato je

Matiček pogosto prihajal domov praznit kovčke in nahrbtnike polne hrane, oblek, perila in obutve. Tudi svete podobe, ki so krasile kdove katero hišo na Dolenjskem, so se selile k Frakljevim.

Ljudje so brž uganili: „To je od tistih, ki so bili pobiti, ker so delali za partizane.“

„Če ne bi Matiček pobral, bi kdo drug ali bi pa zgorelo,“ so brez sramu odgovarjali Frakljevi.

Vojna sreča je obrnila hrbet in Matiček se ni več vrnil. Od takrat je Frakljeva družina spet nesrečna. Čeprav celo desetletje po vojni niso kupovali blaga in obutve, si od tega udarca niso opomogli. Spet so morali prijeti za delo in se osamljeni z žalostjo v srcu spominjali zlatih časov blaginje in Matička-dobrotnika. Celo takrat, ko je stari Frakelj umiral, je tožil: „Ubog Matiček, sama dobrota ga je bila. V najtežjih časih nam je toliko pomagal, koliko bi šele zdaj!“



# MALO MESTO

# toni gasperič POGOVORI

## 'S ČIM SEM VAS UŽALIL?'

— Halo! Tovariš Gašperič?  
— Pri telefonu sem. Kdo ste, človek, in kaj želite?  
— Ni važno, kdo sem, samo da sem vas dobil. Najraje bi vam rekel, da ste svinja, a ne bom, ker sem kulturn. Nisem takšen kot vi. O ne, nisem.  
— Ne vem, o čem teče beseda.  
— Ne duhovičite. Ne pretvarjajte se, še predobro veste, še predobro. Povem pa vam, da takšnih žalitev ne bom več prenašal. Ne bom, da veste. Vaše pisanje ni vredno dva deci kisle vode. Da boste vedeli!  
— Mi lahko poveste, za kaj gre? Res ne vem. Verjemite...  
— Ne delajte se naivnega! Kako ste mogli napisati kaj takšnega? Kako? Lahko vas je sram, v dušo vas je lahko sram. Čutim se užaljenega. Vaše pisanje razodeva, da nimate pojma, kaj se dogaja. Da, niti sanja se vam ne. Dela se lotite, ne pa pisanja! Dela. In še enkrat dela.  
— Tovariš...  
— Midva nisva tovariša. Oprostite, toda z ljudmi, kakršen ste vi, ne morem biti tovariš. Ne, to pa ne. Udrihate vsevprek, mlatite prazno slamo. Pišite o čem drugem, mene pustite pri miru, da veste!

— Vem, toda ne vem...  
— Spomnite se nazaj teden dni. No? Ste se spomnili? Ne, a?  
— Bi se, če bi vedel...  
— Pretvarjati se pa znate, o, to pa to. A vam ne bo uspelo, ne, ne bo.  
— Le s čim sem vas užalil? Sem zapisal, da kradete?  
— Še tega bi bilo treba, da.  
— Sem morda zapisal, da ste lenuh?  
— Če so v vaši občini lenuhi, tu jih ni. Ne.  
— No, sem morda napisal, da ste pijanec, da ste družbi nevarni?  
— Ne izzivajte, prosim vas. Pometajte pred svojim pragom.  
— Sem zabeležil kakšno laž o vas?  
— Tega vam ne morem očitati, res ne.  
— S čim sem vas torej tako užalil, da bentite name?  
— S čim? Sem vam že povedal: pišite o čem drugem, mene pustite pri miru! Ali ni dovolj že to, da sem se v vašem pisanju našel? Vam to še ni dovolj? Vam ni dovolj, da ste me zmotili v mojem plačanem miru? Vse je bilo v redu in prav, dokler niso prebrali vaše oslarije. Nato so se spomnili name in zdaj imam vruga nad seboj. Še zadnjič: pustite me pri miru. Sicer...

## DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen  
juric

# O POSKUSIH

O tem, da so Dolenjci bistri in pronicljivi ljudje, ki jim idej zlepa ne zmanjka, nisem nikoli dvomil. V zadnjem času pa sem izvedel neke podrobnosti, ki so me — milo rečeno — osupnile.

Izvedel sem namreč o mnogovrstnih poskusih, ki jih goje na Dolenjskem, nekatero bolj, druge manj uspešno.

Neki moj prijatelj, doma iz Sevnice, a bralec Dolenjskega lista in potemtakem v neki meri tudi Dolenjec, dela poskuse z avtomobilom. Rad bi ga naučil, da bi vozil brez šoferja. Prvi poskus, ki ga je izvedel kar po javni cesti, je uspel. Njegova rdeča škoda je brez škode prevozila — brez voznika — kakih dvesto metrov. Kot mi je zaupno izjavil, bo poskuse nadaljeval.

V Novem mestu delajo z avtomobili tudi drugačne poskuse. Tovarna avtomobilov dela poskuse s potrpežljivostjo kupcev, kajti za „domače“ katere je mogoče dobiti rezervne dele večidel na tujem.

V istem mestu delajo tudi zelo uspešne poskuse s steklarstvom, le da so ti poskusi precej prozorni.

V neki drugi veliki novomeški tovarni delajo poskuse s krediti. Imajo uspehe in mislijo zadevo nadaljevati.

Poskuse delajo tudi gostinci in turistični delavci. Poskusnih kunccev (zanje jemljejo kar goste) jim zaradi lepote dolenske deželice noče in noče zmanjkati.

Tudi s slavnim cvičkom delajo poskuse. Eden precej neuspešnih se imenuje Marvin.

Poskuse delajo tudi nekateri novinarji Dolenjskega lista s sila zanimivo zasnovanimi akcijami, ki pa se, žal, ne posrečijo vedno.

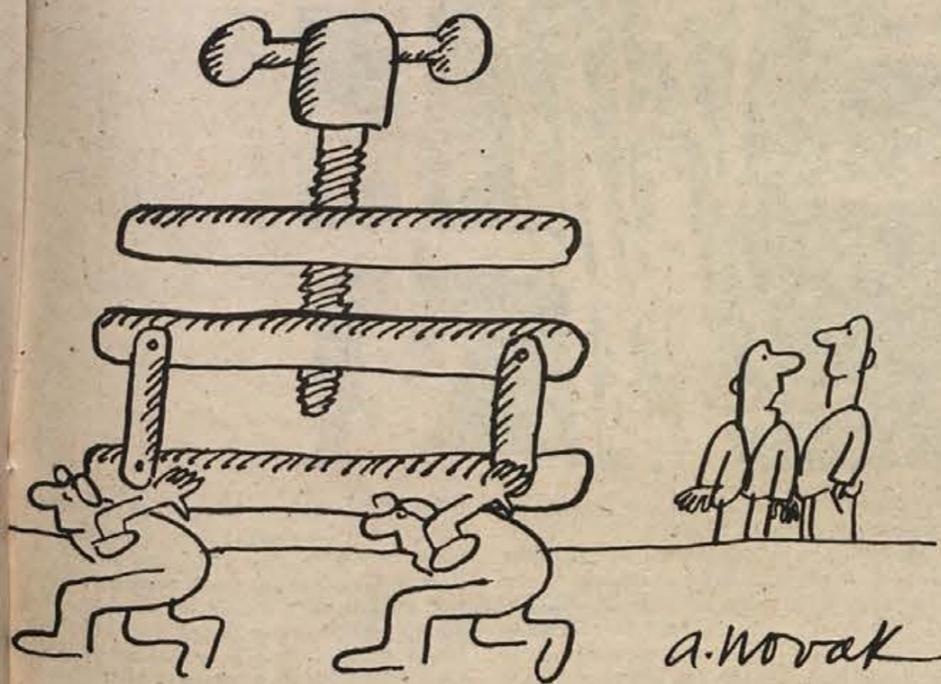
O neprestanih poskusih z dolenskim Romi na tem mestu ne bi pisal, saj je tema žalostna in ne vesela.

Pač pa so precej bolj veseli, morda celo malo smešni, poskusi, ki jih delajo na Dolenjskem s športom. Najbolj razširjen šport je pač še vedno pretepanje na veselicah. Razveseljivo je to, da sezona veselice šele prihaja.

Še precej bi lahko napisal o dolenskih poskusih, a ne bom. Tudi to pisanje je namreč poskus.

## MEŠCAN NA DOLENJSKEM

# Andrej Novak: s flomastrom



a. Novak

— Saj res, ste pri vas že podpisali sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu?

joze splichal

## STARE ZGODBE V NOVI OBLEKI

# DEKAMERON

Federigo, prosim te za dario, ki vem, da ti je nadvse go-to pa po pravici, zakaj ta skrajno nemila usoda ti ni bila nobenega drugega več, nobene druge zabave, nobene druge tolažbe. In to je tvoj sokol, v katerega moj sin hudo zaljubljen in sem, če mu ga ne prinesem, bo njegova bolezen tako hlabša, da ga zaradi tega zgubim. Zato te prosim, pri tvoji ljubezni do mene, da te k ničemur ne obvezuješ več pri tvoji plemenitosti se je v izkazovanju udvorstva pokazala večja kot pri nekoli drugem, da mi ga dovoliš podariti, tako da bo porečem, da sém s tem om sinu rešila življenje in ti ta vedno obvezala."

čem nasprotna, in sem se nad njo pritoževal; toda vse to je bilo brezpomembno v primeri s tem, kar mi je sedaj storila . . . Spričo izbornosti sokola, za katerega me prosite, sem sodil, da bi to bila vas vredna jed: danes ste ga imeli pečenega na krožniku . . ."

Tako je pisal mojster Boccaccio v deveti noveli petega dne: Federigo je v ljubezni do plemenite gospe Giovanne, ki je veljala za najlepšo in najljubkejšo žensko v Florenci, napravil premoženje in na koncu postavil Giovanni za kosilo še pečenega sokola, ki mu je bil v zadnje veselje in ki mu je edini še prinašal zaslužek . . .

Take zgodbe Boccaccio — če bi živel šest stoletij pozneje — nikakor ne bi mogel več napisati.

Ne verjameste? Zapisal bom le nekaj primerov, s katerimi želim podkrepiti svoje mnenje.

Prvič: sokolov danes pravzaprav nikjer več ni. Drugič: tudi take plemenite ljubezni ni več. Verjetno ni več mogoče najti človeka, ki bi bil pripravljen za žensko potratiti vse svoje bogastvo in se le zaradi krila preseliti iz udobnega gradu v trdo življenje skromnega posestveca in v bedno življenje. Danes so taki časi, da si možki ne pridobiva ženske ljubezni z udeležbami na viteških igrah, trose-

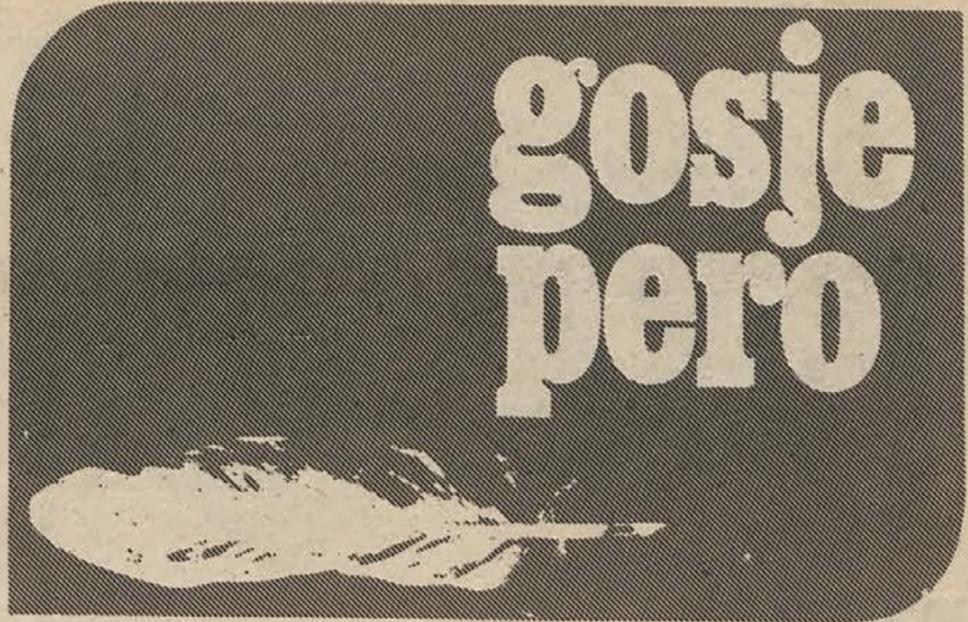
njem darov in razsipavanjem imetja. O ne, danes je v večini primerov bolje, če možki žvenketa z denarjem, hišo in avtomobilom (kakopak najboljšim, edinstvenim, na moč športnim . . .) — pa se običajno ženske lepijo nanj kot muhe na med!

In tudi ženske niso več tako dovzetne za plemenitost, kot so bile okrog leta 1350: skoraj bi si upal trditi, da je mogoče z lučjo ob belem dnevu iskati tako, ki bi bila zadovoljna zgolj s sokolom kot dokazom plemenitosti (menda ni potrebno posebej poudarjati, da se je odovela Giovanna po tistem, kar se je bilo zgodilo na pristani, omožila s Federigom).

Sicer pa, kaj bi še našteval. Naj sežem po Prešernu in njegovih besedah . . . da človek toliko velja, kar plača . . .": in to se čedalje močneje čuti tudi v ljubezni.

Razen tega pa je tudi vprašanje, če bi ženske, razvajene kakor so, danes sploh še hotele jesti sokola!

Iz vsega zapisanega je jasno, da je imel Boccaccio veliko srečo, da je živel že v 14. stoletju in ne danes, ker bi sicer ne mogel napisati novele o sokolu in profesorji bi morali v šolah iskati drug primer za zgledno novelo!



# ZADNJI POŽIREK



Bilo je sončno jesensko jutro, ki je kazalo, da bo napočil lep dan. Toda jutro se je spremenilo v nevihtni dan. Že ob prvih sončnih žarkih se je v daljavi oglasilo pokanje pušk. Pokanju se je pridružil še rezgetajoči spev strojnic. Vaščani smo takoj vedeli, da se naši vasi približuje spopad.

Preplašeni smo iskali zaklonišča, nekateri v kleteh, drugi po hišnih prostorih. Boj je bil vse ostrejši. Pričele so se oglašati tudi detonacije bomb, drobci so zadevali hišne zidove. Dobro uro je trajal boj, potem pa je polagoma utihnil. Le tu in tam je bilo slišati še zakasnel pok puške.

Oprezno smo se začeli dvigati iz zaklonišč in se ozirati skozi okna. Videla sem, da so se partizani umaknili pred preveliko močjo okupatorja. Ko je boj popolnoma prenehal, smo se najbolj pogumni odpravili iz hiš. Opazili smo, da v vas z vseh strani prihajajo italijanski fašisti. Z naperjenimi puškami so hodili od hiše do hiše in spraševali, če je kje skrit še kakšen bandit. Vaščani so molčali.

S seboj so fašisti peljali ranjenega partizana. Bil je blede v obraz in za seboj je puščal krvavo sled. Ranjeni partizan je sedel na zaboj pod našim

oknom. Izmučeni blede obraz je brez besed prosil za vodo. Govoriti se ni upal. Toda njegove oči so bile bolj zgovorne, kot bi bile lahko besede.

Nič hudega sluteč, sem stekla v kuhinjo in prinesla partizanu vode. Komaj je naredil nekaj požirkov, že je nad njim zakričal fašist. Ranjeni partizan je mirno odložil posodo z vodo na tla. Fašist je z jezo brcnil glineni vrček, da se je razletel na več kosov. Vsa prestrašena sem zbežala v hišo.

Skoz okno sem opazovala odhajajoče fašiste. Ranjeni partizan se je oziral proti vasi, kot bi nekoga iskal. Živo sem čutila njegov trpeči pogled, ki je žalostno pošiljal zadnji pozdrav vasi in se tiho zahvaljeval za požirek vode. Z zadnjimi močmi se je počasi pomikal med sovražnikovimi vojaki.

Kmalu po tem, ko so izginili za bližnjim gričem, smo zaslišali strel. Vsi smo vedeli, da je ta strel zavrtal še eno rano v telo izmučenega borca, da je strel dokončal trpljenje partizana, da je strel oznanil smrt človeka, ki se je boril za vse nas.

Čez čas smo vaščani nedaleč od vasi našli v mlaki krvi mrtvega mladega partizana.

M. Š.

# UBOGA OTROKA

„Oče, vsaj tisočaka mi dajte, da bom imel za avtobus,“ je zaprosil Milan.

„Tu ga imaš, sitnež!“ je zagodrnjal oče in vrgel bankovec na mizo. Odkolovratil je ven in s treskom zaprl vrata.

Milan ga je opazoval skozi okno in videl, da je spet zavil proti gostilni. „Spet bo pijan,“ je z žalostjo v srcu dejal in se lotil urejanja razmetane sobe.

„Vse zažre, tebi pa komaj da kakšen dinar. Če ne bi pil, bi tudi matere ne bil pretepel tako hudo, da je morala v bolnišnico,“ je jezno zagodrnjal Milanov brat Ivan, desetletni fantiček.

„Za božjo voljo, Ivan, kako pa govoriš? Očeta moraš vikati!“ je Milan posvaril mlajšega brata.

„Saj me ne sliši,“ je pogumno odvrnil Ivan. „Zakaj pa bi ga vikal, ko pa mamó tepé?!“

Milan je premišljal, da ima brat kar prav. Oče preveč pije, potem se znaša nad materjo. Zadnjič jo je tako tepel, da ji je zlomil rebra. Mati leži v bolnišnici, rad bi jo šel obiskat, a mu oče ne da dovolj denarja.

„Mati imajo jutri rojstni dan. Rad bi, da bi ji kaj podarila, pa ni denarja. Imaš ti mogoče kje shranjen kakšen dinar?“ je Milan vprašal Ivana, čeprav je vedel, da sta zadnje dinarje dala včeraj za kruh. Brat je samo odkimal.

„Nič ne bo z jopico,“ je premišljal.

Ivan je nekaj časa molčal, potem pa je dejal: „Dal bom denar, ki sem ga dobil od tete. Mati bodo tako veseli jopice!“

Milan je nerad vzel denar od mlajšega brata. Počutil se je kot glava družine, čeprav je imel samo petnajst let in ni mu bilo prav, da bo za jopico dal denar mlajši član. Na očeta tako ni računal. Ko je oče prišel z dela, je takoj zavil v gostilno, gospodinjstvo pa sta morala voditi otroka. Ko se je oče pozno ponoči vračal domov, je v pijanem stanju budil otroka in morala sta mu pripravljati večerjo, poslušati njegovo pijansko bese-dičenje in kletvice.

Naslednje jutro je Milan zgodaj vstal. Opravil je dela pri živini, pripravil zajtrk in skuhal kosilo. Potem je spravil v torbo kos kruha, nekaj jabolčnih krljev ter se odpravil v mesto. Ivanu je na-

ročil, naj ves ta čas budno pazi na dom, da se kaj ne dogodi.

Bila je še tema, ko je stopal po vaškem kolovozu. Zdaniilo se je šele, ko je prispel do glavne ceste, kjer je počakal na avtobus. Na postaji se je dolgo odločal, ali naj se odpelje z avtobusom ali naj gre peš še preostale tri ure do mesta in tako prihrani tisočak, ki mu bo prav prišel pri nakupu jopice.

V mestu je dolgo izbiral jopico. Hodil je od izložbe do izložbe, jedel kruh z jabolčnimi krlji ter iskal najlepšo in najcenejšo jopico. Ko jo je našel, je ugotovil, da ima ravno prav denarja. Ves vesel se je z zvikom odpravil proti bolnišnici.

Pri vhodu v stavbo je čakajoče veliko ljudi. Marsikateri je imel v rokah šopke cvetja za svoje najdražje. Ko je vratar odprl vrata, se je vsa množica razsula po belih, tihih hodnikih. Milan je komaj našel sobo, v kateri je ležala njegova mati.

Zagledal je mater, kako hrepenče gleda v vrata, čakajoč na obiske. Ihte se ji je vrgel v objem. „Kaj ti je, sine?“ ga je ljubeče vprašala ter ga gladila po laseh.

„Mati, nisem vam mogel prinesiti rož,“ je tiho dejal, ko se je domislil drugih obiskovalcev z rožami. „Sem vam pa zato jopico prinesel, da vas ne bo zeblo,“ je dodal z iskrami v očeh.

Mati je s tresočo se roko razvila zavitek. Jopice je bila zelo vesela in kar solze so ji prišle v oči.

„Res ne bi bilo treba, otrok moj zlati,“ je tiho dejala. „Tako vesela sem, da si prišel. To je najlepše darilo. Najsrečnejša pa sem, da sta oba z Ivanom pridna in ubogljiva otroka. Ne bosta več dolgo sama. Kmalu pridem domov, da vam bom kuhala in prala . . .“

Pogovor med materjo in sinom je bil tih, malo besed sta si povedala, govorile so oči in stiski rok. „Kako srečni ste, ko imate take otroke,“ se je oglasila bolnica s sosednje postelje. „K meni ne bo nihče prišel, nihče me ne bo objel!“

Potem je nekaj časa molče opazovala in bolj sebi kot materi z Milanom dejala: „Četudi je oče pijanec, so srečni. Mati je lahko ponosna na svojega otroka!“

IVAN LAZANSKI

# SKEDENJ OB TLACANSKI POTI



## SKEDENJ OB TLACANSKI POTI

Zgodbe se projicirajo skozi čas. Stare stavbe, podi, kozolci, kašče itd. ... so nekakšni fosili — okamenela lepota in največkrat žalostna realnost. To je bil čas velikih nasprotij in tisti, ki so bili lastniki določenih gospodarskih poslopij, so bili običajno premožnejši. Bili so kmetje v pravem pomenu besede in nekakšni gospodarji revežev, kajzarjev, ljudi brez vsega, s kakšno leseno bajto, kozo in v najboljšem primeru zanikrno kravo.

Zemlja tu pod Gorjanci je revna. Vsak krajček te dragocene snovi je prepreden s kamni. Kamni so večni, neuničljivi spomeniki teh krajev, kamni so nepremagani vojaki, čeprav jih izkopavajo in odnašajo vse generacije. Gorenkova teta iz Koroške vasi je stara skoro osemdeset let. Njen obraz je spremenjen v tisoč gubic in gub, njene oči pa so temne od vsega hudega, temne in obrobljene s sivimi obrvmi.

Skedenj zaradi svoje izredne starosti spominja na turške čase in na čase, ko so bili kmetje še tlačani pod mehovskim gospodvom. O tem pri-

čajo tudi bruna, iz katerih je skedenj narejen, saj je sestavljen in napol otesanih hlodov, tako da so drug na drugega natakneni z lesenimi klini, vrata pa so narejena na zapah.

Nihče se ne spominja niti približno, kdaj je pod nastal. Ves je nekam pohabljen, zvit sam vase kot stara žival, že večkrat podložen, zakrpan s slamo, ki je lisasta kot kameleon, kar pomeni, da ni bilo pri hiši nikoli dovolj škope, da bi ga enkrat prekrili. Skedenj je skromen po velikosti, saj je šlo na njegove podnice največ šestnajst burfov; burf so trije snopje, torej: šestnajstkrat po trije snopje.

Ljudje se spominjajo, da so vrata zaradi primitivne, starinske nasaditve, ki jih ni videti nikjer drugje, ubila brata sedanjega gospodarja. To se je zgodilo leta 1910.

Sedanji gospodar FRANC JENIČ pa bo vsak čas star osemdeset let. Tu se je rodil. Na že takrat starem skednju se je skrival s sovrstniki, spominja pa se, kdaj so podrli rezljani leseni strop v hiši, ki



je bil prinesen z mehovskega gradu — tako so vsaj pripovedovali njegovi sodobniki.

„Med vojno so na našem podu spali partizani. Največkrat je bila tukaj Gubčeva brigada.“

Spominjamo se enega od tavajočih, ki je bil bolj majhne rasti in so mu rekli Edi. Enkrat je prinesel od nekod škaf mesa in ga razdal po hišah. Včasih je bil tudi miting. Naše punce so se malo bale vojakov — potem pa, ko so zaigrali na harmoniko in zapeli in recitali, je bilo naenkrat kot na svatbi.

Celo življenje smo se mučili na tem kamenju, zdaj, na stara leta, pa dobivam po petnajst tisoč starih dinarjev za nekakšno starost. S tem denarjem ne smem niti v mesto, kaj šele, da bi si človek še kaj privoščil kot v starih časih, ko smo šli na golaž ali kranjsko klobaso in na liter vina, volji pa so čakali v senci pod kostanji pri Windscherju v Kandiji ali pri Malenšku v Črmošnjicah.

Zdaj imamo junca, kravo in dvajset let staro kobilko bosanko Muro, ki smo jo po vojni ujeli na

njihvah. Gospodari sin, ki ima družino in zasluži komaj zase in za davke. Takrat, po vojni, je bilo polno podivjanih konj. Lovili smo jih kot lovci janci. Enkrat jih je bilo v neki dolini prek dvajset ujeli pa smo samo tri. To so bili konji, ki so začutili svobodo kakor ljudje in so se bili pripravljeno boriti na življenje in smrt. Črede podivjanih konj so pustošile po njivah in nemalokrat je bila edina rešitev strel.

Najhuje pa je, da ne smemo sekati v svoji hostah in pasti živine. Takšna je odredba.

Skedenj je že tako star, da se bojimo, da bi kar počepnil. Saj bi ga podrli, pa nimamo denarja za novega. Ampak enkrat ga bo gotovo področje sapa. Pod skednjem na tistem brežuljku ob stari tlačanski poti pod mehovskim gradom stojijo sene sani. Že dolgo jih ni nihče uporabljal. Morda zaradi snega, ki ga ni in ni, malo zaradi konj, volov, ki jih ni več.

# a. bartelj DOBER DAN, DOLENJCI

## DRAGO KOŠMRLJ

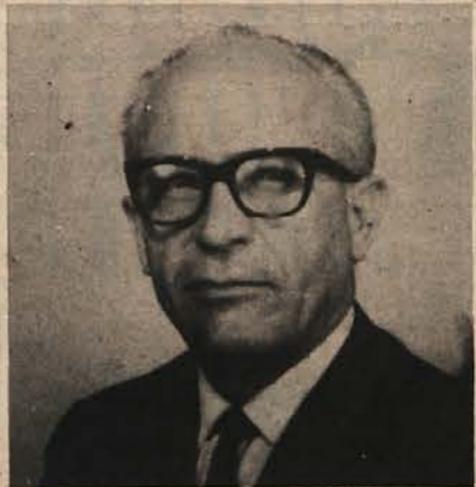
Prejšnji mesec je dobil najvišje slovensko novinarsko priznanje, Tomšičevo nagrado za življenjsko delo, znani televizijski komentator in urednik zunanje-politične redakcije na ljubljanski televiziji Drago Košmrlj. Prva čestitka, ki jo je dobil, je prišla iz Loškega potoka. „To mi res veliko pomeni,“ pravi nagradjenec, rojen Ločan. Ljudje iz tega konca Kočevskega, prijatelji iz mladosti, vrstniki, pa tudi mladina ga cenijo in spoštujejo, imajo ga za svojega; Košmrlj pa se danes, po toliko letih, ko je odšel iz teh krajev, z nežnostjo in s toplimi besedami spominja ljudi in skope, a tako lepe domače pokrajine, v kateri je preživel otroška leta.

„Vedno močneje me vleče tja, kjer sem kot fantič pasel za druge, kamor sem kot mladenič hodil na počitnice in smo se fantje vsak večer zbrali pod vaško lipo, da smo peli domače pesmi; pa tudi kegjali smo in polumpali,“ pove.

Menda ga ni človeka, ki bi videl, da bi Drago Košmrlj svoj komentar na televiziji ali katero od več kot 1000 predavanj po vsej Sloveniji bral. Vedno govori prosto, brez vsakega lističa; beseda se mu ne zatika in vse pove jasno, s preprostimi besedami, tako da ga lahko vsak razume. „Ravno predavanja so bila moja velika šola. Tam spoznaš ljudi, zveš, kaj jih zanima, kaj dojemajo, naučiš se, kako jim moraš povedati, da te bodo razumeli.“

Vendar je sposobnost prostega govora tudi dar, ki ni dan vsakemu; to mora biti človeku prirojen. In Dragu Košmrlju prav gotovo je. Nekoč ga je učitelj v ljudski šoli poklical, ko se fant ni učil. Seveda tega ni priznal in je kar govoril. Na koncu mu je učitelj dejal: „Ti si pravi Ločan. Vsi znate dobro govoriti pa slabo računati. Zato tudi nihče ni obogatel.“ Seveda pa to ne pomeni, da dela tako tudi v svojem poklicu, da le izkorišča svoj dar. Za vsak komentar, predavanje ali oddajo se temeljito pripravi. Za 5-minutni zunanje-politični komentar se pravzaprav pripravlja cel teden: prebira razne časopise, zbira informacije, si izpisuje podatke. Tako se počasi oblikuje tema, nato določi glavno tezo in poanto. Zapiše si glavne točke, izlušči vse nebitveno. Tik pred snemanjem si še enkrat obnovi misli. Zanimivo je, da se skoraj nikoli ne zgodi, da bi morali dvakrat snemati. Zato tudi televizijski tehniki najraje delajo z njim. Kako tudi ne: niti ene oddaje, ki jo je pripravil in vodil, ni bilo treba ponavljati. „Ko smo snemali oddajo o fašizmu, smo vsi pozabili, da smo pred kamerami. Vendar sem ravno za to oddajo preštudiral kakih pet knjig v francoščini, italijanščini in nemščini,“ pove Košmrlj, ki poleg teh jezikov govori še ruščino in albanščino, ki se je je naučil, ko je bil odpravnik poslov na jugoslovanskem postaništvu v Tirani.

Očeta Košmrlj ni poznal: padel je v prvi sve-



točni vojni in mati je sama ostala s tremi otroki. Bili so brez zemlje, tako je morala mati hoditi na dnino, da so se skromno preživeli. V Loškem potoku je Drago končal 6 razredov ljudske šole. Župnik je tudi spoznal, da je fant bister in nadarjen, pa ga je hotel spraviti v lemenat, vendar se je Košmrlj uprl. Dobil je 100 din podpore na mesec in šel v meščansko šolo v Trzič, od tam pa na učiteljske v Ljubljano. Že prvo leto na učiteljskišči je sodeloval pri demonstracijah, ko je v Ljubljano prišel takratni predsednik vlade Živkovič, in takrat so ga policaji tako pretepli, da tega še danes ne more pozabiti. Preživljal se je z inštrukcijami, med počitnicami pa je delal pri zidarjih ali doma za 10 din na dan kosil od štirih zjutraj do devetih zvečer. „Dober kosec sem bil in so me vabili tudi iz drugih vasi, tako da sem imel ves čas košnje delo,“ se pohvali.

Po končanem učiteljskišču je študiral na filozofski fakulteti pedagogiko, filozofijo in narodno zgodovino. Zgodaj je začel sodelovati v levičarskih organizacijah, bil urednik mesečnika „Gruha“, lista Društva kmečkih fantov in deklet. Študij je končal tik pred vojno, vmes pa je bil še 8 mesecev zaprt, ker so ga na Jesenicah dobili, ko je imel pri sebi letake, ki so pozivali na štrajk. „Sem mesecev sem bil v samici. Vsi so me zmerjali s komunistom in to je bila takrat najhujša psovka. Tudi sošolci so se me izogibali,“ se spominja.

Po prihodu od vojakov, kjer je moral zaradi

karakteristike, ki jo je nesel s sabo, marsikaj priti stati, si je s svojimi prijatelji in somišljeniki našel stanovanje za ljubljanskim gradom. „Bili smo kriti levičarji in smo bili znani kot ‚zagajski lektivi‘; delovali in agitirali smo po vsej Sloveniji. Vsi razen dveh so kasneje padli v partizanih, med njimi tudi narodni heroj Jože Kerenčič.“ Med vojno so njegovo ženo najprej zaprli Nemci, nato pa so Italijani oba odgnali v taborišče v Gornji oziroma Treviso; po razpadu Italije pa sta se spopela ključila partizanom.

Še skoraj hušje stvari kot med vojno pa Košmrlj doživel po njej, ko je bil najprej eno leto profesor srbohrvaščine v Albaniji, nato pa, ravno v času Informbiroja, odpravnik poslov. „Tri mesece smo bili popolnoma odrezani od domovine. Albanci so z nami strašno ravnali. Ko so objavili resolucijo Informbiroja, nisem spal šest noči. Sem obiskoval naše ljudi, ki jih je bilo takrat v Albaniji okrog 1000. V trgovinah nam niso dali, nismo mogli dobiti zdravil, povsod so nas zasledovali, naše ljudi so zapirali, kljub temu da se ni niti eden izrekel za resolucijo,“ pomeni pove.

Ker ga je novinarstvo od nekdanj veselo, je diplomatske službe odšel k protinformbroski skemu Radiu Jugoslavija za komentatorja. Beograda pa 1958 k Radiu Ljubljana. „Od takrat sem pri tej hiši, pri televiziji pa sem dve leti. Leta sem bil tudi dopisnik za radio in Delo v Trsta.“ Čeprav je že v pokoju, saj ima več kot 40 let službe, Košmrlj ne dela prav nič manj. Del mu je postalo potreba, strast. Na televiziji je cel dneve, tudi ob sobotah in nedeljah, dve uri že ni bil na dopustu. Iz Alžira, kjer je spremljal konferenco šefov neuvršenih držav, je prišel sedmih zjutraj, ob enajstih je bil že v službi z veseljem dela, ni nič težko,“ pravi preprosto. „Vedno pa moraš biti o tistem, kar poveš, prepričan, sicer te bodo ljudje hitro spregledali, ti ne bodo verjeli.“

Njemu pa verjamejo in ga poslušajo. V Ajdovščini je bil takrat, ko je on predaval, kino prazen, saj ga je prišlo poslušat več kot 400 ljudi. Menda kdo mu je že rekel: „Za politiko se ne zanimam, vas pa z veseljem poslušam, ker vse, kar poveš, razumem.“

„Od malega sem rad bral literaturo: že v meščanski šoli sem prebral vsega Cankarja, vse Pršernove pesmi sem znal na pamet; vedno sem bil z zanimanjem prisluhnil preprosti in lepi govori svojih rojakov. V Loškem potoku je še danes veliko ljudskih pesnikov. Ločani so res čudoviti ljudje!“

Še danes pa je moj najljubši pesnik Kette. Sem ga prebral že v mladosti; ta me najbolj spominja na mojo mladost in ob prebiranju njegovih pesmi mi je toplo pri srcu. Pri njem je vse mehko in neposredno, pa tudi fantovsko krepkost in neposrednost. Tako čuteč je in izumetničen, tak, kot dobro domače vino.“

# KAJ JE

# PREDSTAVJAMO VAM



Po izteku zbirke „Naša beseda“, s katero je zapolnila marsikatero vrzel na slovenskih knjižnih policah, je založba Mladinska knjiga pred kratkim začela izdajati novo zbirko, „Besedo sodobnih jugoslovanskih pisateljev“. Zbirka bo zaokrožen prikaz 50 izvornih del, ki so nastala po zadnji vojni in imajo nedvomno trajno umetniško vrednost. Letos bo izšlo trinajst knjig štirinajstih avtorjev, prvih sedem knjig sedmih pisateljev pa se je že pojavilo na knjižnem trgu. To so „Skurne storije“ Janka Messnerja, „Sedmina“ Bena Zupančiča, „Pesmi“ Antona Vodnika, Ceneta Vipotnika in Jožeta Udoviča, „Travniška kronika“ Iva Andriča in „Kiklop“ Ranka Marinkoviča. Vzorno opremljene knjige dopolnjujeta avtorjeva podoba z lastnoročnim podpisom in tehtna študija o pisateljevem življenju in delu.

## FILM

### MALI GREH



Med filmi, ki jih je distribucijsko podjetje Vesna film pripravilo za naše gledalce, je tudi italijanski film „Mali greh“ (Peccato veniale) režiserja Salvatora Samperija. Pripoved filma se giblje v malomeščanski družini, zaplete pa se, ko starejši brat pripelje v družino mlado ženo. Lepotica ima časa na pretek in pri preganjanju dolgega ji mora pomagati mlajši možev brat. Pri tem se prijateljska navezanost počasi prevesi v zapeljivanje in hudo skušnjava. V filmu je dovolj erotičnih prizorov in komičnih situacij, kar bo pritegnilo predvsem tiste gledalce, ki jim je film razvedrilo in sprostitiv. V glavnih vlogah nastopajo: Laura Antonelli, Alessandro Momo in Orazio Orlando.

glasbe in vodstvo pevskega zbora, orkestra ter solistov je opravil Božo Potočnik.

### zgodovina bluesa

Na našem tržišču je moč dobiti dvojni album „The History of The Blues“. Posnetki na obeh ploščah so svojevrstni dokument, saj zasledimo posnetke, ki segajo v čas prvih gramofonov, obenem pa tudi v čas, ko je blues nastajal in se oblikoval v glasbeno smer, za katero lahko trdimo, da je ena najbolj razširjenih in plodnih v vsej zgodovini jazza. Album je nastal kot zvočni zapis h knjigi enakega naslova. Pri ureditvi albuma je sodeloval avtor knjige Paul Oliver, kratek izveček iz zgodovine bluesa pa najdemo tudi natisnjen na notranji strani albuma. Ker gre za uvoženo stvar, je cena visoka, vendar za ljubitelja bluesa ne bo prevelika ovira.

sistema načrtovanja“, ki prinaša uvodne besede Tihomirja Vlaškaliča in zaključek predsedstva CK ZKJ. Tik pred izidom pa je tudi knjiga Franceta Popita „Načrtovanje v pogojih uresničevanja ustavnih sprememb v Jugoslaviji“, ki je v bistvu prirejen govor sedmega srečanja samoupravljevalcev v Kragujevcu.



Erna Starovasnik  
**SPOMENIKI NA TUJEM**

Slovence je moč najti skoraj v prav vsaki državi. Val naših izseljencev je v vseh obdobjih naše novejšje zgodovine odplaval slovenska dekleta in fante po svetu iskat si boljšega kruha. Usode izseljencev so polne veselih in bridkih dogodkov, njihova poglavitna črta pa je grenkoba odtujevanja od domače zemlje in rodnega naroda, pozabljanje materinega jezika in s tem izgubljanje etnične biti. O vsem tem govori povest Erne Starovasnik, ki je pred kratkim izšla v knjižni izdaji pri ČZP Kmečki glas. Povest je napisana v preprostem, lahko razumljivem slogu in bo gotovo pritegnila številne bralce.



Pri Državni založbi Slovenije je izšla peta knjiga „Zgodovine slovenskega naroda“, ki jo je tako kot prve štiri napisal zgodovinar Bogo Grafenauer. Peta knjiga obravnava začetke slovenskega narodnostnega prebujanja v obdobju manufakturizma in začetkov industrijske

## LP NEKDANJIH

Za mlade je Jugoton poslal na tržišče dve veliki plošči nekdanjih slavni pevcev: Elvisa Presleyja in bivšega člana slovitih beatlov Georgeja Harrisona. Na prvi plošči so posnetki 14 zlatih popevk Presleyja, ki zadnje čase spet prihaja do veljave, na drugi pa so posnetki skladb Harrisona s skupnim naslovom „Dark Horse“ (Temni konj). Ne gre za pomembnejše stvari: Harrison pač ne more več doseči tistega, kar je dosegel v Liverpoolski četverki, Presleyevih melodij pa smo imeli že polna ušesa. Morda bo mladim spomin na zlate čase rock and rolla bolj pri srcu.

## KNJIGE

### 10 DESETI KONGRES ZKJ

Založba Komunist je pripravila že drugo izdajo knjige „Deseti kongres ZKJ“. Prva izdaja je v hipu pošla, zanimanje zanjo pa je še veliko. Druga izdaja bo tiskana na boljšem papirju, prav tako bo tudi vezava boljša. Zaenkrat je v tisku samo izdaja v srbohrvaškem jeziku. Ista založba je izdala tudi brošuro z naslovom „Deseto zasedanje predsedništva CK ZKJ – Idejno politične osnove novega

# NOVEGA

proizvodnje od sredine osemnajstega do sredine devetnajstega stoletja. Tako se eno najpomembnejših izvornih slovenskih znanstvenih del počasi zaokroža v celoto.

### vojakovi spomini

Ljubitelji napetega branja imajo priložnost, da kupijo knjigo, ki jih ne bo razočarala. Koprška založba Lipa je izdala „Vojakove spomine“ Stojana Ocvirka, v kateri avtor obuja spomine na leta svojega vojskovanja in vojaškega življenja. Pripoved nas vodi od dogodkov v starojugoslovanski vojski, tujski legiji do bitk proti Hitlerju v Alzaciji in Ardenih. Pisatelj je znal s kleno in sugestivno govornico dogodke popisati tako, da jih je veseli brati. Za knjigo velja, da se prebere na dušek. Cena 140 dinarjev.

### blaženi med ženami

Pavle Zidar velja za enega najbolj plodovitih sodobnih slovenskih piscev. V založbi Lipa

je pred kratkim izšlo še eno njegovo delo – „Blaženi med ženami“. V tem romanu pripoveduje Zidar o treh ženah vdovah, ki se spominjajo svojih ljubezni, moč in otrok. Spominjanje in pripoved prekinja in prepreda s celo vrsto meditacij o ključnih problemih človekovega bivanja.



Nemški pisatelj Johannes Mario Simmel je našim bralcem dobro znan, saj smo v kratkem dobili več dobrih prevodov njegovih najbolj znanih romanov. Stirim prevodom, ki so na slovenskem knjižnem tržišču doživeli lep uspeh, se pridružuje še peti – roman „Iz te snovi se

tkejo sanje“. Pripoved romana govori o reporterju nekega nemškega časopisa, ki se iz pisateljskega obrtnika pornografskih povesti prelevi v zagriženega razkinkovalca zapletenega primera. Pot ga vodi po vsej Evropi in na nji odkriva temne in svetle strani sodobnega življenja. Napeta in živa pripoved, ki bo marsikomu pomagala krajsati čas. Cena romanu v dveh knjigah je 280 dinarjev.



Sodobna hrvaška književnost ni tliko bogata na proznem področju, saj nima velikih romanopiscev. Kakovost in množičnost je dosegla na področju kratke proze. Založba Obzorja je izdala antologijo „Sodobna hrvaška noveleta“, ki prinaša izbor kratkih novel 30 avtorjev. Antologijo je uredil ter opremil s spremno besedo Radoslav Dabo. Ker sodobne književnosti bratskih narodov ne poznamo dovolj dobro, čemur je kriva tudi skromna prevajalska dejavnost iz jugoslovanskih jezikov, bo pričujoča antologija gotovo primerna zapolnitev te praznine. Cena: 160 dinarjev.

## PLOŠČE



Produkcija kaset in plošč RTV Ljubljana je izdala dvojni album profesionalnega hrvaškega folklornega ansambla Lado. Ansambel je v 25 letih svojega obstoja ponesel jugoslovansko folkloro po vsem svetu in postal zelo cenjen. Njegov pomen za ohranjanje izvorne narodne kulture je dokajšen. Temu smotru sledi tudi album, ki prinaša posnetke ljudskih pesmi Medjimurja, Hrvaškega Zagorja, Podravine, Slavonije, Bilogore, Posavine in Turopolja. Izbor

## strup posebne vrste



Starejši Novomeščani radi potarnajo, da v dolenski metropoli ni več tako živega gledališkega življenja, kot je bilo nekdanj. Delno imajo prav: Novo mesto je bilo svoje dni dokaj močan center amaterskega gledališča. Naši gledališčniki so dosegli kakovost, ki je nekaj pomenila celo v jugoslovanskem merilu. Potem je nastopila doba suše. Posamezni režiserji so poskušali oživiti gledališko amatersko dejavnost, toda pravega uspeha ni bilo. Iz sušnega obdobja se je rodilo gledališče z obetavnim naslovom „Oder mladih“. Žal pa tudi tu niso stvari krenile po poti, ki bi oživila nekdanjo tradicijo. Ne bomo iskali vzrokov tega zamiranja, morda pa bodo besede Jožeta Bračičke osvetlile delček našega gledališkega vsakdanjika.

Pogovor z Bračičkom je prijeto opravilo. Besed mu nikoli ne zmanjka. Človek dobi vtis, kot da je Bračička rojen za to. Teškoče in prijetno govori, v pogovoru z njim se skoraj ne

moreš ubraniti občutka, da je precešen del svojih življenjskih sil položil v dobro izražanje. In smo že tam, kamor „pes taci moli“, kot bi dejali. Bračička je dolgoletni gledališki amater. Znašel se je v obdobju, ki ima značilnosti našega gledališča. Starejša generacija je doživela svoj vzpon in se umaknila.

„Ta generacija je bila zaprta vase,“ pove Jože Bračička. „Gledali so samo na svoj lastni razvoj, za podmladek pa se niso zanimali. Niso znali posvetiti dovolj pozornosti mlajšim navdušencem, ki jih je gledališče pritegovalo. Spominjam se, da smo ob umiku starejše generacije ostali v praznem prostoru. Učili smo se ob gledanju gostujočih gledališč, zbirali izkušnje in poskušali. Ne govorim kot tipičen predstavnik, ampak kot amater, ki mu gledališče veliko pomeni. Po letih svojega udeleževanja sodim v srednjo generacijo. Se pravi v tisto, ki je prešla iz sušnega obdobja v seda-

nje, za katero lahko rečem, da je oživljajoče.“

Zanimivo je, da je Bračička moral prebroditi mladostniško krizo sramu, ki mu v začetku ni dovoljeval, da bi se vključil v skupine, ki so javno nastopale. Vse se je spremenilo, ko je prvič doživel čar odrskih desk: trema in sram pred javnim nastopanjem sta izginila.

„Morda sem nekdanj podcenjeval svoje sposobnosti. Zdaj niti trem nimam več, razen tiste obvezne skrbi, kako bo vse skupaj šlo. Predvsem me skrbi, ali bo predstava v celoti uspela. Posameznik je namreč odvisen od celotnega igralskega ansambla. To je edini vir treme, bi dejal.“

Sogovorniki hitro spoznajo, da je Bračička hudomušnež. Rad se pošali in besedo zavije v šaliv ton. To početje ni naključno. Jože pravi, da je šala od sile resna stvar. V šali se dajo povedati stvari, ki bi drugače zbolele. Če je resnica zavita v šalo, ni več tako ostra, a vseeno ostane

resnica. Prav zato ga privlačijo predvsem tiste vloge, ki imajo v sebi nekaj satiričnosti. Satira kot karikirana resnica življenja je področje, kjer Bračička čuti, da ima največ možnosti lastnega izražanja. Zato tudi ni naključje, da se najraje spominja satiričnih vlog. V dvanajstletnem delovanju v gledališki amaterski dejavnosti je Bračička podal nekaj satiričnih likov, ki so mu bili pisani „na kožo“.

Tudi inšpektor Guzica v najnovejši igri Vladimirja Bajca, ki jo bomo imeli kmalu priliklo videti, je vloga, za katero bi lahko dejali, da Bračičko dobro leži. V nji združuje hudomušnost in satiričnost v tisti meri, ki daje igralcu veliko možnosti izražanja.

„Gledališče je kot strup. Človek se z njim zastrupi. Če ne nastopa več, mu nekaj manjka. Zahteva veliko truda in samozrtvovanja, a se splačal!“

Upajmo, da takih „zastrupljenih“ ljudi ne bo zmanjkalo. M. MARKELJ



TRDINOVEGA  
NOTESA



# DOLGČAS

## dolgčas

„Weltschmerz in dolg-čas tare ne le mestne ljudi, ampak že tudi mlade kmečke zl. ženske. Če so brez društva jim ni prebiti. Iz samega dolgočasovanja hrepene vroče dobiti ljubčka, če ga še nimajo, n. pr. lepa Mara. Marička toži da jej ni prebiti, ker nima pravih tovarišic, v družbi je rada celi dan, ne zeha se jej nikoli, tudi druge so tako društvene in zgovorne. Narava, pravi Mara, ne zanima je nič, razun cvetlic, bere rada vse ali vendar n. pr. mnogo raje novele v „Glasniku“ kakor življenje svetnikov, če prav jo uči skušnija o kvaru te lektire. Dala mi je brati pismo svoje sestre (v Ribnici) polno obupovanja in naj strašnejše nezadovoljnosti, ker jej je tako strašno dolg čas, in nima družčine po svoji volji, kateri bi mogla razkladati svoje

ognjene domišljije. Mara pravila mi o nji, da se je mnogokrat glasno izjokala, ne vedoč povedati pravega vzroka. Tudi Mari in drugi je včas neskončno težko, tesno in žalobno pri srcu in vendar ne morejo poprašujočim prijateljicam naznaniti, kako in zakaj. Vse mišljenje, govorjenje, djanje in nehanje le količkaj omikanih naših deklic, posebno tistih, ki bero kaj posvetnega — novele, pesmi — prepletene je z bolno žilo melanholije. Sanjarije gibljejo se jim okoli sijane bodočnosti, idealno blaženih ljubezni in zakonov, bogatih, imenitnih ženinov, ki si v svojem veledušji izbirajo neveste raje v blatu in prahu uboštva kakor v bliščecih palačah. Vedno pričakujejo od ene ali druge strani prihod neznane-

ga v vsakem obziru pohvalnega in pomičnega tujca.“

To bolečino, ki jo je tako dobro izpovedala Flaubertova gospa Bovaryjeva, so čutile tudi gospodične v Trdinovih časih, in to dolgočasje prevzema tudi današnji svet. Le redkim ljudem v teh časih duševne otopelosti in skomercializiranega potrošništva kljub usodnemu tempu, s katerim priganjamo svoje lastno življenje, ni dolgčas. Velika večina je žal tistih, ki potem, ko si oddahnejo od vrveža vsakdana, od utrujajočega ropota strojev in avtomobilov — enostavno nimajo več kaj početi. Ti sužnji civilizacije iščejo nov ropot in nov vrvež, v katerem izgorevajo — da bi ušli dolgočasu. In takih sanjarjenj, kot ga je doživljala lepa Mara, je danes še tudi dovolj...



12.VI.—25.VI.

V juniju raste dan do sončnega obrata 21. junija, potem pa se do konca meseca spet skrči za tri minute. Sonce bo 21. junija stopilo v znamenje raka. Tega dne bomo imeli najdaljši dan (15 ur in 47 minut) in najkrajšo noč (8 ur in 13 minut). Sonce se ta dan obrne, čemur rečemo sončni obrat ali solsticij; koledarsko se začne poletje.

V ponedeljek, 16. junija, ob 15.58 bo prvi krajec, 23. junija ob 17.54 pa bo ščip. Kaj obljublja Herschlov ključ? Za prvo lunino meno napoveduje spremenljivo vreme, za drugo pa lepo. 15. junija bo dan dolg 15 ur in 46 minut; sonce bo vzšlo ob 4.09, medtem ko bo 25. junija vzšlo ob 4.11 in zašlo ob 19.58 — tri minute pozneje kot deset dni prej.

Astronomsko doseže sonce na svoji poti vrh 21. junija, v običajih pa velja za najdaljši dan v letu kresni dan — 24. junij. Ljudje pravijo: „O kresni se dan obesi.“

Glavne obredne rastline za kresni večer in kresni dan so orlova praprot (Pteridium aquilinum), kresnice ali marjetice (Chrysanthemum leucanthemum), zdravilne rumene šentjanžve rože (Hypericum perforatum) in košata bela stelja

ali kresničevje, tudi lisičji rep (Aruncus dioicus).

Vsekakor velja prvo mesto pripisati praproti, ki po vsej Evropi slovi za čarovno zelišče in jo omenja že Valvasor. Moč praproti je pravzaprav le ob kresu, kajti po verovanju lahko dobiš njeno seme le, ko „cveti“ in „zori“ — to pa naj bi se zgodilo za kres ob polnoči ali le nekaj trenutkov pozneje. Splošno razširjeno so tudi pripovedi o coprnicah v kresni noči (o čemer je pisal v eni svojih bajk tudi Trdina). Močno je razširjena tudi vera v zaklade, češ da „cveto“ v kresni noči — najraje z modrim plamenom. Prevladuje mnenje, da zaklad lahko vidi le tisti, ki ima pri sebi praprotno seme.

In kaj pravijo za ta čas vremenski pregovori?

Za kres je priporočljivo lepo vreme! Če kres deži, orehovi ni. Šentjurijska luža pa kresna suša dobro letino stori. Dež na sv. Janža slabo leto nareja, sonce naj se rajši pratiki smeja. Kukavica dolgo po kresu če kuka, dragota in glad v deželo poka. Kadar je o kresu slana in sneg na planinah, je ugodno leto za ajdo. Do kresa sukno oblaci, po kresu jo pa s seboj vlačijo. Junija je toliko dežja, da

primoči zadnji korenini.

Dež o svetem Vidu (15.), ni ječmenu k pridu. Če trs pred sv. Vidom ocvete, dobrega vina nadejati se smete. Če vinska trta ne cvete kresnika (junija), ostane le lesnika...

Kakršno je vreme kresnic, takšno je tudi žanjic. Kolikor dni kukavica po kresu kuka, toliko tednov po sv. Mihaelu ne bo mraza.

Med svetniki, ki nastopajo v tem obdobju, velja omeniti Antona Padovanskega. Na ta dan so včasih Belokranjci sejali proso, saj se je ohranila pesem: „Sveti Anton žito seje, sveti Vid ga pa gre gledat tretji dan, da li gre žito van.“

Zaradi napake v starem julijem koledarju so god sv. Vida že okrog leta 1400 obhajali na dan poletnega kresa in šele po Gregorjevi reformi koledarja je sv. Vid dobil drug datum — 15. junij. Primož Trubar pa je še pisal: „Sent Vid ima dan nerdalši, Lucija pak ner ta kratši, spet Vid ima nuč nermanšo, šent Lucija pak nerdalšo...“

To prepričanje se je ohranilo v pregovorih do današnjih dni. Stari rek pravi: „O svetem Vid se noč in dan vid. Če se skrčiš, vanj trčiš, če se stegneš, vanj dregeš.“



# VELIKA VAS

Grad Velika vas stoji v kraju Velika vas, oddaljenem približno tri kilometre jugozahodno od Leskovca pri Krškem. O gradu poroča Valvasor:

„Grossdorf je majhen gradič (Kranjec ga imenuje Velika vas), od Ljubljane oddaljen enajst milj, od Krškega pa pol milje.“

Gradič stoji na lepem, popolnoma ravnem polju in ima tudi nadvse lepe njive, ki jih imajo rade jerebice; zato se tu za ptičji lov najde prav obilo priložnosti.

Svoje nemško ime kakor tudi kranjsko ime je gradič dobil po bližnji vasi, ki tudi nosi ime Grossdorf ter se po kranjsko imenuje Velika vas.

Nekateri so mnenja, da je na tem mestu stal rimski Noviodunum, drugi pa, da je Krško kraj, na katerem je bilo nekdanje mesto. Gospod Schoenleben trdi, da je Noviodunum stal nedaleč od Krškega, namreč pri Bregu ali pa obenem pri Bregu in Krškem. Lahko pa je bil en del Noviodunuma pri Veliki vasi, drugi pri Bregu, tretji del pa pri Krškem. Ker pač ti kraji niso daleč drug od drugega, Noviodunum pa je bilo nedvomno izredno veliko mesto, so bržkone vsi trije kraji, Velika vas, Breg in Krško, bili del njega.

To potrjujejo med drugim tudi tiste stvari, ki jih na tem kraju pogosto prebudijo iz dolgoletnega spanja pod zemljo, namreč raznovrstni bakreni in srebrni novci, v poganskih časih zakopani ali drugače skriti, in ki v današnjih krščanskih časih prihajajo na dan; prav tako pa tudi obilica klesanih kamnov, ki nezmotno kažejo, da je na tem kraju stalo pomembno mesto. Ker pa takih novcev in kamnov niso našli samo pri Krškem in okoli Krškega, ki leži pol milje od Velike vasi, kakor smo to že povedali, ampak tudi na tem kraju (v Veliki vasi), lahko sklepamo, da je bil stari Noviodunum dokaj veliko mesto, ki je segalo od Velike vasi pa do Krškega.

Misel, da je pri Krškem ali na krških tleh stalo eno in prav tako pri veliki vasi uspevalo drugo mesto, se bje s pametjo, ker pač dveh trdnih trgovskih mest ne bi mogli najti tako blizu skupaj, namreč na pol milje, ker bi eno uničilo drugo.

Sedanja lastnica gradu, gospa Marija Rosina Buset, vdova, rojena Rasp, je grad pred nekaj leti od temeljev na novo pozidala in tedaj je našla velik kamenit steber, ves z znaki in črkami popisan, ki ga je dala tu na polju postaviti. Tu stoji steber še danes kakor mnogo drugih podobnih stebrov na tem polju, ki so bili prav tako izkopani iz zemlje, ter so neovrgljive pričre uničenega mesta, ki je pač moralo nekoč biti obljudeno.

Franc Anton Breckerfeld, ki je nadaljeval Valvasorjevo delo, je o Veliki vasi stoletje po Valvasorju napisal naslednje: „Grad Grossdorf ali po kranjsko Velika vas je zgradila Rosina, vdova von Buset zum Feistenberg, rojena Rasp, na prelepi planjavi, oddaljeni od Krškega pol milje.“

Grad je bil zgrajen popolnoma na novo, pri gradnji, to se pravi približno v drugi polovici 17. stoletja, so izkopali iz zemlje velik okrogel steber z rimskimi napismi. Glede na njegovo starost gre lahko za rimski miljni kamen, ki so jih na Krškem polju našli še več (o enem izmed njih sva pisala tudi, ko sva obravnavala zgodovino gradu Mokrice, op. p.) ter so bili verjetno postavljeni ob rimski trgovski poti. Najbrž tudi ta miljni kamen izvira iz te rimske ceste. Kamen je stal pri Veliki vasi do leta 1798. V tem letu pa je bilo veliko najlepših kamnov pobranih in odpeljanih na posestvo Šrajbarski turn, ki so ga tedaj na novo obnavljali.

Veliko ljudi je prepričanih, da je rimski Noviodunum stal med Veliko vasio in Krškim. V tej okolici so bili najdeni tudi drugi predmeti, denar, kamniti napis, žare in drugi stari predmeti, sledovi bivanja Rimljanov.

Velika vas je slovela po mnogih zbranih in dokupljenih nepremičninah, v katastru pa je zapisana z 58 5/12 hube. Po delitvi posestva med oba brata, starejšega Franca Rajmunda von Buseta, ki je bil sin Wolfa Andreasa von Buseta in Katarine, rojene baronice Gall, ter mlajšega polbrata Josepha Antona von Buseta, je posestvo razpadlo na dva dela. Starejši sin je dobil dedni del posestva, mlajši pa tisti del, ki je sedaj poznan pod imenom Nemška vas in je tedaj meril 7 5/12 hube. Grajsko poslopje v Nemški vasi je bilo zgrajeno 1680. Letnica je zapisana na stari zgradbi, nova zgradba ima novejši datum. Grad v Nemški vasi je prišel na hčerko Josepha Antona Marijo Regino, vdovo von Silly iz Jurovega, in preko nje na njenega drugega soproga gospoda Johanna Karla von und zu Kalfenau kot dota leta 1756. Po njeni smrti 1787 je grad postal dokončno njegova lastnina.

Družinska linija po starejšem bratu, ki ostala v Veliki vasi, pa ni ostala brez naslednikov in se je nadaljevala z Aleksandrom von Büsetom, cesarsko-krajevnim stotnikom pri infanteriji regimenta Reiski. Aleksander je imel številno nasledstvo, vendar je bil grad Velika vas že v času stotnikove mladosti v letu 1777 za enajst tisoč fr. zaradi denarnih stiske prodan lastniku Šrajbarskega turma grafu Richardu Auerspergu.

Ivan Lapajne je v „Opisu Krškega okrajnega glavarstva v zemljepisnem in zgodovinskem obziru“ napisal o gradu Velika vas en sam stavek „Velikavas s cerkvijo sv. Martina; tu je grad Velika-vaški, zdaj v likvidaciji, a poprejšnje posestvo Turjaških grofov; v njem je bil leta 1829. od 13 bosniških roparjev grof napaden in ranjen.“

O Leskovcu in njegovi okolici ter prebivalcih teh krajev je Lapajne zapisal: „Razen stopenjencev se nahaja po močvirnatih krajih, kakor na Jelšah, Velikivasi še nekaj stoječih vodov, katere bi ugajale ribnikom, pa se v njih živinaprava napaja in perutnina redi. Zaradi pomanjkanja travnikov je živinoreja prav na nizki stopnji, tedaj tudi poljedelstvo slabo. Vinogradi so v precej dobrem stanu ter prinašajo revni hribovcem v dobrih letinah toliko novcev, da si zbog pomanjkanja njih lahko v bližnjih Brčičah nakupijo potrebnega žita. Razen Krškega vega lesovja, spadajoče večidel Kostanjevici in Auerspergovej graščini, nij gozdov skoraj nič in še ti so v prav slabem stanju. Dovažales za kurjavo po visokej ceni z Gorjanec. Kjer pa poljedelstvo hira, tam o blagostanju govorjenja nij. Tedaj je ljudstvo, posebno hribovsko, zelo revno in njih posestva grejo po oduških rokah dan za dnevom mnogo brojno na boben.“

Ker je bilo ljudstvo toliko časa s tlako desetino od grajščakov tlačeno, ker so dobljenej kmetskej prostosti še nij misel, pravo varičnost v ljudstvu utrdila, ampak vedno stari rek živi: „Kar z gobcem zgrabi to je moje“, in ker toliko mladeži zbog pomanjkanja šol brez uka raste; zato je doma še surovost in o pravi omiki in blaginji stanji ni govora še. Da se bode ljudstvo liko treba mu bode dati prilike, to je stvariti po obširni župnici.“

Ker sta tako Valvasor kot tudi Breckerfeld v zvezi z gradom Velika vas omenila Noviodunum, velja zapisati še misel, ki jo ob opisu vasi Drnovo zapisal Lapajne: „Drnovo, zdaj vas, a v starodavnih časih mogoče rimsko mesto Noviodunum. Tu se je izkopala in se še dobi marsikak starinski spomin razni denarji z napismi in s podobami rimskih cesarjev. Lep marmornast steber, tu izkopan še zdaj kot leca kinča Leskovsko cerkev. Ostanke tega velikega mesta so se že več let izkopavali in na vse strani po svetu pošiljali; dobivajo jih kmetje tudi današnji mnogo. Naj šolski otroci vse take starinske reči nabirajo in v šolo pokazat prinesejo. Očitno tudi v knjižici ni mogel zatajiti svojega učiteljskega poklica...“

Velika vas je nedvomno mnogo bolj cvetela v rimskih časih kot kdaj pozneje. Tam je namreč peljala rimska cesta iz Emme (Ljubljana) v Neviodunum (Drnovo) in naprej. Ob cesti so izkopali številne rimske grobove, našli so veliko predmetov, ki pričajo o življenju v tistih časih. Menda je Neviodunum prav do Velike vasi...

V času, ko je živel Valvasor, je v Veliki vasi postavila grad Marija Rosina Buset, rojena Rasp. V drugi polovici 18. stoletja so gospi Auerspergi na novo pozidali grad in ga popolnoma obnovili v prvi polovici 19. stoletja. Od Auerspergov, ki so imeli na tem območju svoj sedež v Šrajbarskem turnu in ki so bili lastniki več drugih gradov v okolici, je grad Velika vas kupil 1915 domačin Franc Pirc. Ta z nakupom ni imel pretirane sreče, saj so med prvo svetovno vojno v pravkar kupljenem gradu nastanili vojaško bolnišnico. Vojaki so naredili ogromno škode: uničili so razne zanimive in dragocenske, na primer slike, staro orodje in drugo. Pred koncem vojne, leta 1917, je grad močno poškodoval še potres. Leta 1920 so grad Velika vas še enkrat obnovili in v poznije odprli gostilno.

V dolini Krke, na gosto posejani z gradom, je bil gradič Velika vas med mlajšimi, zato ni nič čudnega, da je o njem pravzaprav napisanega. Velika vas je sodila med pomembne gradove in gospodje, ki so krognosodo krajev in ljudi ob dolenjski rekli, sezidali večje in mogočnejše gradove na membnejših točkah. Velika vas je bolj samostojno in tiho šla skozi zgodovino.